

T.C. KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

KADIN HAKLARI VE OMBUDSMANLIK

ÇALIŞTAY
RAPORU

19 HAZİRAN 2017, ANKARA

T.C. KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

KADIN HAKLARI VE OMBUDSMANLIK

ÇALIŞTAY
RAPORU

19 HAZİRAN 2017, ANKARA

**KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)**

KADIN HAKLARI VE OMBUDSMANLIK

Kamu Denetçiliği Kurumu Yayınları No: 25

ISBN: 978-605-9468-16-9

YÖNETİM ADRESİ

Kavaklıdere Mah. Nevzat Tandoğan Cad. No: 4
Çankaya/ANKARA
T. (312) 465 22 00
F: (312) 465 22 65
e-posta: iletisim@ombudsman.gov.tr

HAZIRLAYANLAR

İbrahim Kılınç
Mehmet Sarı
Bilge Uz
Funda Arslan

Yapım

ENDERÜN

Kültürel Tanıtım Hizmetleri

Tasarım ve Uygulama: Bekir Kenan Coşgun
Adres: Yüzüncü Yıl Mahallesi Gölgeli Sokak No:
12/2 Çankaya / Ankara
Telefon: 0 312 437 21 24
Genel Ağ: www.enderuntanitim.com
e-posta: info@enderuntanitim.com
Baskı: Elma Teknik Basım Matbaacılık
Baskı Tarihi ve Yeri: Ankara, Haziran 2017.

Her hakkı saklıdır. Kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

ÖNSÖZ

Kamu Denetçiliği Kurumu, Anayasamızın 74'üncü maddesinde yer alan, “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler” hükmüne istinaden, 6328 sayılı Kanun ile kurulmuş, Anayasal bir Kurumdur. Kurumumuz, 6328 sayılı Kanununun 5. Maddesi gereğince “Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla...” görevlendirilmiştir.

Kurumumuz, hakkaniyet, iyi yönetim ilkelerinin yerleştirilmesi ve halka karşı sorumluluk anlayışı temelinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne bağlı bir denetim mekanizması olarak beş yıldır faaliyetlerini sürdürmekte, halkın avukatlığını yapmakta ve aldığı kararlar ile idareye yol göstermektedir.

Kamu Denetçiliği Kurumu, **“İnsanların en hayırlısı insanlara en fazla faydası dokunandır”** inancı ile **“İnsanı yaşat ki Devlet yaşasın”** ilkesini kendine rehber edinmiştir. Hukuka, insan haklarına dayalı adalet anlayışına ve hakkaniyete dayalı olarak çalışan Kamu Denetçiliği Kurumu;

- İdarenin hizmet kalitesinin yükseltilmesine,
- İyi yönetim ilkelerinin yerleşmesine,
- İnsan haklarının gelişmesine,
- Hukukun üstünlüğünün sağlanmasına,
- Hak arama kültürünün yaygınlaşmasına

katkı sağlamaya çalışmaktadır.

Kamu Denetçiliği Kurumu ilgili mevzuata göre vatandaşların idare ile ilgili şikâyetlerini alır, dostane çözüm yollarını araştırır ve gerekli inceleme ve araştırmaları yaptıktan sonra şikâyetin giderilmesi için tavsiye kararı verir. KDK ayrıca toplumu ilgilendiren konularda hazırladığı özel raporları ilgililerle ve kamuoyuyla paylaşır. “Soma Maden Faciası” ve “Türkiye’de Yargı” özel raporlarında olduğu gibi.

Kamu Denetçiliği Kurumuna kadın sorunları, kadın hakları ve aile sorunları konularında her yıl artan bir şekilde önemli sayıda başvuru yapılmaktadır. Bu alanda özellikle boşanma sonrası çocuklarla kişisel ilişki tesisi ve çocuk tesliminde yaşanan sorunların çözümü ile ilgili başvurular dikkat çekmektedir. Bilindiği gibi 5 Kamu Denetçimizden biri Kadın Hakları ile ilgili şikâyetlerden sorumlu olarak çalışmaktadır. Bu denetçimizin sorumlulukları arasında kadın sorunları, kadına şiddet ve ailede boşanma sonrası ortaya çıkan sorunlar bulunmaktadır.

Dolayısıyla kadın sorunları, kadın hakları ve aile ile ilgili sorunları esas görevleri arasında olan KDK olarak kadın hakları alanında çalışan ve aktif olan sivil toplum kuruluşlarıyla bir araya gelerek onların görüş ve önerilerini dinlemek ve bu konularda yapılanları ve yapılabilecekleri gözden geçirmek istedik ve 19 Haziran 2017 tarihinde Ankara’da “Kadın Sorunları ve Ombudsmanlık” çalıştayı düzenledik.

Çalıştaya bu konularda mesai harcayan STK temsilcilerimizin yanı sıra Türkiye Büyük Millet Meclisinde kadın sorunu ve kadın hakları alanında çalışan Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, İnsan Hakları Komisyonu, Dilekçe Komisyonu Başkan ve Başkan Vekilleri de katılmışlardır.

Memnuniyetle görüldü ki Çalıştaya katılan 27 STK temsilcisi görüşlerini ve çözüm önerilerini açık bir şekilde beyan etmişlerdir. Çalıştayda yapılan bu önemli konuşmaların çözümünden bu

kitap oluşturulmuştur. Ayrıca kitabın sonunda ek olarak katılımcıların hazırladıkları yazılı metinler de yer almaktadır.

Türkiye'nin kadın hakları konusunda mevzuat açısından birçok ülkeden önde olduğu görülmektedir. Mesela Türkiye Birleşmiş Milletlerin "Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Sözleşmesi" yani CEDAW'ı tam 32 yıl önce 1985 yılında imzalamıştır. 2011 yılında ise "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi", bilinen adıyla "İstanbul Sözleşmesini" imzalayan ülkeler arasındadır. Son 10 yılda Anayasasında ve yasalarında kadın haklarının korunması ve ilerletilmesi için gerekli değişiklikleri tereddüt etmeden gerçekleştirmiştir. Ancak mevzuatın uygulanmasından kaynaklanan sorunların olduğu malumdur. Özellikle kadına karşı şiddetin önlenmesi için yapılan bütün çalışmalara rağmen her yıl kadını hedef alan şiddetin arttığı gözlemlenmektedir. Tüm yetkililerin ve ilgililerin çözüm bulması gereken ciddi bir problemdir. Sorunun kökeninin tespiti ve çözüm önerileri için çok daha ciddi araştırmalar yapılmalıdır. Bir konuda hem fikir olmalıyız: Kadına yönelik şiddet toplumun bütünlüğü ve geleceği ile doğrudan alakalıdır.

KDK olarak önem verdiğimiz ve doğrudan kadın sorunu ile ilgili olan bir konu da ailedir. Anayasamızın 41. maddesinde toplumun temelini aile olduğu belirtilmektedir. Devletimize ailenin korunması ile ilgili çok önemli sorumluluklar yüklenmiştir. TÜİK verilerine göre 2017'de Türkiye'de 22,2 milyon aile vardır. Bu istatistikte göstermiştir ki biz aile temelli bir toplumuz. Ancak son 10 yılın verileri incelendiğinde aile yapısının her geçen gün zayıfladığı görülecektir. Evlenme oranları azalmakta ve boşanmalar ise hızla artmaktadır. Yani toplumun temelini oluşturan aile sarsılmaktadır. Aile müessesinin zayıflamasından en büyük zararı çocuklar görmektedir. Eğer aile kurumuna yönelik tehditler engellenemez ise toplum olarak çok ağır sosyal problemlerle karşılaşacağız. Ailenin sağlıklı ve güçlü olabilmesi için alınacak tedbirler ivedilikle tespit edilmeli ve aile bütünlüğünü olumsuz etkileyebilecek unsurlar kararlılıkla ortadan kaldırılmalı, boşanmalar minimize edilmeli ve boşanma sonrasında ilişkilerin çocukların yüksek yararı gözetilerek sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi için tüm önlemler alınmalıdır.

Ailenin varlığını "güçlü ve sağlıklı" bir şekilde sürdürmesini amaçlayan, aileyi "sorunun değil çözümün merkezi" olarak gören, "kadim doğrular ve yeni gerçekleri dikkate alan bütüncül politikalar üretilmesi ve uygulanmasına her zamandan fazla gereksinim duyulmaktadır.

Boşanma davalarında çocukların velayeti sorunu, boşanma sonrası çocuklarla kişisel ilişkiler ve çocuk tesliminde yaşanan sorunlarla ilgili Kurumumuza çok sayıda başvuru yapılmıştır.

KDK bu yürek sızlatan sosyal yaraların ele alınması ve bu sorunlara çözümler sunulması için üzerine düşeni yapmaya çalışmaktadır. Bu çalıştay bu alanda yaptığımız çalışmalardan sadece bir tanesidir.

KDK boşanma sonrası çocuklarla kişisel ilişki konusunda 07.06.2016 tarihli 2015/5571 sayılı kararı ile “çocuğun üstün yararı” ilkesinden hareketle Başbakanlığa, Adalet Bakanlığına Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına aile arabuluculuğun kurulmasını tavsiye etmiş ve bu konunun takipçisi durumundadır. Aile arabuluculuğu uygulaması, ABD, İngiltere, Fransa ve Almanya gibi ülkelerde mevcuttur. Adalet Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın Kurumumuzun bu konudaki tavsiye kararlarını da dikkate alarak yasal düzenleme yapması toplumun yararına olacaktır.

KDK olarak Kadın hakları ve kadına karşı şiddet vb. konularda gereken hassasiyeti gösterip çalışmalar yapmaya devam edeceğiz. Ancak bu çalışmaları yaparken şunu göz ardı etmeyeceğiz. Şiddet sadece kadına özgü bir sorun olmayıp bütün toplumun sorunudur. Çocuğa, yaşlıya, özürliye toplumun bütün kesimlerine yönelen şiddeti durdurmak için çalışmalıyız. Dolayısıyla şiddet sorununu bütün olarak ele alınırsa çözümü daha kolay ve etkin olacaktır.

İnsanı yaratılmışların en şerefli olarak ele alır ve en iyi şekilde eğitirsek; merhamet, şefkat, sevgi, farklılıklara karşı hoşgörü yerleştirip buna uygun yasal ve idari tedbirleri alırsak çok daha iyi sonuçlar alacağımızı umut ediyorum. Zira şiddet konusu bir eğitim ve kültür meselesidir.

Son olarak Çalışmaya katılan ve katkı sunan herkese çok teşekkür ediyorum. Çalıştayın hazırlanmasında emeği geçen Kamu Denetçisi Sayın Celile Özlem Tunçak'a, Genel Sekreterimize, Kurumsal İletişim Birimi Başkanlığına ve tüm emeği geçenlere ve kısa zamanda bu konuşmaları kitaplaştırılanlara da ayrıca teşekkürlerimi iletiyorum.

Şeref MALKOÇ
Kamu Başdenetçisi

İÇİNDEKİLER

KAMU BAŞDENETÇİSİ ÖNSÖZ	3
KAMU DENETÇİSİ CELİLE ÖZLEM TUNÇAK	11
İSTANBUL MİLLETVEKİLİ FATMA BENLİ	15
ANKARA MİLLETVEKİLİ ŞENAL SARIHAN	18
KOCAELİ MİLLETVEKİLİ RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU	22
KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ	29
PROF. DR. FERİDE ACAR, ODTÜ Öğretim Üyesi GREVİO Başkanı	38
AVUKAT CANAN ARIN, <i>Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı</i>	42
PROF. DR. GONCA BAYRAKTAR DURGUN, Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi	49
GÖNÜL SARAY, Kadın Adayları Destekleme Derneği (KA-DER) Başkanı	53
AVUKAT SEMA KENDİRCİ UĞURMAN, <i>Türk Kadınlar Birliği Başkanı</i>	59
AVUKAT FİLİZ SARAÇ, <i>Türkiye Barolar Birliği TÜBAKKOM Yönetim Kurulu Üyesi</i>	65
AVUKAT SİBEL SUIÇMEZ, <i>Türkiye Barolar Birliği TÜBAKKOM Sözcüsü</i>	68
AVUKAT PINAR HACI BEKTAŞOĞLU, <i>KADEM Kadın ve Demokrasi Derneği Hukuk Komisyonu Başkan Yardımcısı</i>	72
OZAN CANYURT, Mavi Kapı Derneği Başkanı	79
CANAN GÜLLÜ, Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu Başkanı	84
PROF. DR. ŞEVKAT BAHAR ÖZVARIŞ, Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi	91
AYTEN YAKUT SÜNGÜ, KAMER Vakfı Temsilcisi / Diyarbakır	97

AVUKAT HATİCE DEMİRTAŞ , <i>Kadınlar Birliği Platformu</i>	103
AVUKAT ARZU ŞENYURT AKDAĞ , <i>Engelli Kadın Derneği Temsilcisi</i>	107
LEYLA POLAT , <i>KAMU-SEN Kadın Komisyonları Başkanı</i>	110
ÜLKER ŞENER , <i>Kadın Çalışmaları Derneği</i>	114
HABİBE ÖCAL , <i>MEMUR-SEN Kadın Komisyonu Başkanı</i>	118
HANDAN KARATAŞ , <i>Elbirliği Eğitim Kültür Yardımlaşma ve Kalkındırma Derneği Başkanı</i>	121
AVUKAT SÜREYYA TURAN , <i>Türk Hukukçu Kadınlar Derneği Başkanı</i>	126
PROF DR. KAMİLE MARAKOĞLU , <i>Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi</i>	128
ELİF YILDIRIM , <i>HAK-İŞ Temsilcisi</i>	130
TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ CANDAN YÜCEER	132
ANKARA MİLLETVEKİLİ ŞENAL SARIHAN	135
İSTANBUL MİLLETVEKİLİ FATMA BENLİ , <i>İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkan Vekili</i>	137
KOCAELİ MİLLETVEKİLİ RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU	140
KURUMUMUZA AYRICA GÖNDERİLEN DEĞERLENDİRMELER	148
Sayın Pınar Kandemir HACİBEKTAŞOĞLU	148
Sayın Habibe ÖCAL.....	152
Sayın Dr. Nuran H. Belet - Sayın Prof. Dr. Gonca Bayraktar Durgun	161

SUNUCU:

Sayın Kamu Başdenetçim, Türkiye Büyük Millet Meclisi Komisyon Başkanı, Başkan vekilleri ve Üyeleri, Sivil Toplum Kuruluşlarının kıymetli temsilcileri, değerli akademisyenler ve tüm değerli katılımcılar. Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından organize edilen “Kadın Hakları ve Ombudsmanlık” konulu çalıştaya hepimiz hoş geldiniz.

Çalıştay programımız Kadın ve Çocuk Haklarından Sorumlu Kamu Denetçisi Sayın Celile Özlem Tunçak’ın konuşmaları ile başlayacak olup, izninizle kendisini kürsüye davet ediyorum. Buyurun efendim.

KAMU DENETÇİSİ CELİLE ÖZLEM TUNÇAK

Sayın Milletvekillerim, Sayın Başdenetçim, saygıdeğer katılımcılar hepinizi saygı ve sevgi ile selamlıyorum. Hoş geldiniz.

Birçoğumuzun bildiği üzere 2010 yılında yapılan referandumda anayasamızın 74. maddesindeki düzenleme ile kamu denetçisine başvurmak anayasal bir hak olarak tanımlanmıştır. Kamu Denetçiliği Kurumu ise 6328 sayılı yasa ile 2012 yılında

kurulmuş, şikâyet başvurularını 2013 Mart ayından itibaren almaya başlamıştır.

Kurumumuz her ne kadar Kamu Denetçiliği Kurumu yaygın adı ile Ombudsmanlık müessesesi sadece AB sürecinin bir getirisi değil, aslında köklerimizle de buluştuğumuz bir idari denetim yoludur.

Ombudsmanlık müessesesi İsveç Kralı XII. Şarl'ın Rusya ile yaptığı savaş sonrası Osmanlı İmparatorluğundaki zorunlu misafirliği sırasında, ülkensinden uzaktaki yönetim sistemini incelediğinde dikkatini çekiyor ve kendi ülkesinde de esas yokluğunda halkın idareden kaynaklanın şikâyetlerini iletebilmesi esasına dayalı bu müesseseyi orada da işleme geçiriyor. Daha sonradan 1713 yılında başlayan bu müessese II. Dünya Savaşı'nda da tüm dünyaya yayılmıştır.

Kurumumuzun amacı, kamu hizmetlerinin işle-
yişinde bağısız ve etkin bir şikâyet mekanizması
oluşturmak sureti ile idarenin her türlü eylem ve
işlemleri ile tutum ve davranışlarını insan hakları-
na dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakka-
niyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştır-
mak ve önerilerde bulunmaktır.

Bu çerçevede kurumumuz bir ulusal insan hakla-
rı kurumu olup, insan haklarının korunması ve
geliştirilmesi misyonu ile görev yapmaktadır. Ku-
rumumuz inceleme ve araştırma yaparken idare-
nin insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde,
kanunlara uygunluk, ayrımcılığın önlenmesi, ölç-
çülülük, yetkinin kötüye kullanılmaması, eşitlik,
tarafsızlık, şeffaflık, hesap verilebilirlik gibi iyi yö-
netim ilkelerine uygun işlem ve eylem ile tutum
veya davranışta bulunup bulunmadığını gözet-
mektedir.

İdarenin işlem ve eylemleri ile tutum ve davra-
nışı sonucu hak ve özgürlükleri veya menfaatleri
ihlal edilen gerçek ve tüzel kişilerin kurumumuza
ücretsiz başvuru yapma imkânı bulunmaktadır.
Başvurumu son derece kolay olup, web sitemiz-
den, posta yoluyla, elden, illerde valiliklerden İst-
anbul'daki temsilciliğimiz vasıtasıyla yapılabil-
mektedir. Başvuru yapıldığında dava açma süresi
durmakta, 6 ay içinde bizde bu başvuruları sonuç-
landırmaya gayret etmekteyiz.

Karar türlerimiz olarak kuruma gelen şikâyet baş-
vurularını vatandaş mağduriyetini esas alarak
incelemekteyiz. Kurumun başarısı ikna gücüne
dayalı, arabuluculuk ve uzlaştırıcı rolünde saklı-
dır. Bu nedenle başvuruları incelemeye geçtikten
sonra, öncelikle şikâyetlerin daha hızlı ve etkin çö-
züm için vatandaş ve idare arasında köprü görevi
yürütülerek dostane çözüm yolları aranmaktadır.
Kurumumuzca yürürlükte bulunan hükümlerin,

hukukun genel ilkelerine, üstün hukuk kuralları-
na, uluslararası mevzuata ve hakkaniyete uygun
olmadığı kanaati değerlendirilirse dosya inceleme-
si sonucunda idare mevzuat değişikliği yapılması
yönünde tavsiye kararında bulunabilmektedir.
Tavsiye kararı olduğu için çoğu kişinin aklına ge-
len yaptırım gücü veya uygulanabilirlik kısmın-
daki tereddütleri ise kurumumuzun asıl gücünün
buradan geldiği kanaati ile yıllık rapor sureti ile
Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları ve Di-
lekçe Komisyonundan oluşan karma komisyonu-
na sunduğumuz yıllık raporla kendileri ile yoğun
işbirliği içerisinde tavsiye kararlarına uymayan
kurumların yöneticileri çağrılmakta, burada uy-
mama nedenleri tekrar değerlendirilmektedir.

*Kurumumuz inceleme ve
araştırma yaparken ayrımcılığın
önlenmesi, ölçülülük, yetkinin
kötüye kullanılmaması,
eşitlik, tarafsızlık, şeffaflık,
hesap verilebilirlik gibi iyi
yönetim ilkelerine uygunluğu
gözetmektedir.*

Ayrı bir çalışma alanı da tavsiye kararlarımızın uy-
gulanması açısından medyanın gücüdür. Sorunla-
rı gündemde tutarak, gündeme alınmasını sağla-
yarak çözüm yollarında adımlar atılması yönünde
etki ve farkındalık yaratmayı amaçlamaktayız.

Kanun düzenlendiği üzere kamu başdenetçisi ve
beş kamu denetçisi olarak Türkiye Büyük Millet
Meclisi tarafından 4 yıllık görev süresi için seçil-
miş bulunmaktayız. Biz de Aralık 2016 yılında
sayın başdenetçim Şeref Malkoç'un liderliğinde
göreve başlamış bulunmaktayız. Kanun koyucu

aynı zamanda kadın ve çocuk haklarına verdiği önemi ithafen 6328 sayılı kanunda 7. maddesinde bir kamu denetçisinin kadın ve çocuk hakları alanında görevlendirileceğini özellikle düzenlemiştir. Buradan hareketle yine başdenetçimizin takdirleri ile yaptığımız işbölümü çerçevesinde ben de Kadın ve Çocuk Haklarından Sorumlu Kamu Denetçisi olarak bugün karşınızda bulunmaktayım. Ben, uzman ve uzman yardımcılarının yanı sıra sosyal çalışmacı ve psikolog arkadaşımızla beraber bir ekip olarak çalışmaktayız. Kadın ve çocuk haklarının yanı sıra ayrıca görev alanım da insan hakları, engelli hakları, nüfus ve vatandaşlık, mülteci ve sığınmacı hakları, sosyal hizmetler, ailenin korunması ile çalışma ve sosyal güvenlik alanı yer almaktadır. Her başvuru dosyası özelinde kadınların durumu değerlendirilerek ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda kendilerine sunulabilecek hizmetler konusunda bilgilendirme yapılarak danışmanlık sunulmakta, psikolojik ve hukuki destek sağlanmakta, talepleri yönünde ilgili kurumlarla koordinasyon sağlanarak gerekli işlemlerin başlatılması için yönlendirme yapılmaktadır.

Ayrı bir çalışma alanı da tavsiye kararlarımızın uygulanması açısından medyanın gücüdür. Sorunları gündemde tutarak, gündeme alınmasını sağlayarak çözüm yollarında adımlar atılması yönünde etki ve farkındalık yaratmayı amaçlamaktayız.

Kadınların buldukları ceza infaz kurumlarına, sığınma evlerine çeşitli ziyaretler düzenlenmesi, alanda çalışan idareler ve Sivil Toplum Kuruluşları

temsilcileri, basın çalışanları ve akademisyenlere yönelik çok sayıda tanıtım faaliyeti yapmaktayız.

“Anayasamızın Kanun Önünde Eşitlik” başlıklı 10. maddesi kadınlar ve erkeklerin eşit haklara sahip olduğu, devletin bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlü olduğu açıkça düzenlenmiştir. Sadece hukuk sistemimizdeki mevzuat düzenlemelerinin kadınların mağdur edilmesinin önüne geçilmesinde yeterli olmadığı aşikârdır. Ne kadar iyi düzenleme, hukuki düzenleme yaparsanız yapın, yazarsanız yazın uygulayıcının bakış açısı yadsınamaz bir gerçekliktir. Bu nedenle kadına karşı bakış açısının değiştirilmesi, farkındalık yaratılması ve zihniyet değişikliği önem arz etmektedir.

Burada da sivil toplum devlet işbirliği ile oluşacak toplumsal iradenin bu yöndeki bu çalışmaların temelini oluşturacağına inancım sonsuzdur, bu inançtayım.

Biraz evvel dediğim gibi menfaat ihlali bulunan başvuruları almamakla birlikte, kurumumuz çalışma ve usul esaslarını belirleyen yönetmeliğin 7. maddesinde yer alan; “Şikâyetin insan hakları, temel hak ve özgürlükler, kadın hakları, çocuk hakları ve kamuyu ilgilendiren genel konulara yönelik olması halinde menfaati ihlali aranmaz.” hükmünden hareketle kadın hakları ile ilgili olarak menfaat ihlali şartı aranmaksızın, Sivil Toplum Kuruluşları ile diğer kişilerin şikâyet başvuruları kurumumuz tarafından kabul görmektedir.

Kurumumuzun re’sen inceleme yetkisi olmamakla birlikte, bu düzenleme ile bence kamuyu ilgilendiren veya kadın hakları ile ilgili konularda kurum re’sen hareket geçirme yetkisi siz sivil toplum kuruluşu örgütlerinin elinde olduğunu düşünüyorum.

Bu anlamda da bugün bir araya gelmiş olmayı, kadın ve çocuk haklarından sorumlu kamu denetçisi olarak oldukça önemsiyorum.

İstanbul Sözleşmesinin dayandığı 4 ilkeden biri olan, kadına karşı şiddete mücadele alanında bütüncül, eşgüdümlü ve etkili işbirliğini içeren politikaların hayata geçirilmesi konusunda Kamu Denetçiliği Kurumu Ombudsmanlık olarak misyonumuzu yerine getirmek inancı ve gayreti içindeyiz.

Bizler görev alanımızdaki konularımızın hassasiyetinin bilincindeyiz. Çalışmalarımızı da bu bilinç ile sürdürmekteyiz. Kadın Hakları alanında faaliyet gösteren Sivil Toplum Kuruluşları, üniversiteler ve Baroların Kadın Araştırma ve Uygulama Merkezleri yani sizlerin çalışmalarına değer vermekteyiz. Sizler ile iletişimin güçlendirilmesine önem vermekteyiz. Bu saikle bu Çalıştay'ı düzenlemek istedik, başdenetçimizin takdirleri ve des-

teği ile çok şükür bugün biraradayız. İnaniyorum ki Çalıştay'ın sonunda hayırlı neticelere, geleceğe matuf güzel adımların ilk başlangıcı olduğuna inanıyorum.

Kadın ve Çocuk Hakları ihlalleri alanında işbirliği içinde, müşterek çalışmak, istek ve arzusu ile şahsım ve kurumum adına, hepimize katılımınızdan dolayı teşekkürler ediyorum, saygılar sunuyorum.

SUNUCU:

Kamu Denetçimiz Sayın Tunçak'a konuşmalarından ötürü teşekkür ediyoruz.

Şimdi de İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkan Vekili, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyon Üyesi Sayın Fatma Benli'yi konuşmalarını yapak üzere kürsüye davet ediyorum. Buyurun efendim.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ FATMA BENLİ

*İnsan Haklarını İnceleme
Komisyonu Başkan Vekili*

Çok teşekkür ederim. Değerli başdenetçim, sevgili milletvekillerim ve her biri birbirinden değerli, her birini görmekten çok büyük bir mutluluk duyduğum sevgili Sivil Toplum Kuruluşlarının temsilcileri her birinize, hoş geldiniz diyor, en kalbi duygularıyla sizleri selamlıyorum, sizlerle

üyeyi yazsa da benim için önemli olan, gerçekten hayatım boyunca yapmaktan gurur duyduğum en önemli işlerden bir tanesi 20 seneye yakın bir süre içerisinde kadının insan hakları üstüne çalışmaktı. O yüzden hayatını bir amaca vakfetmenin ne demek olduğunu ki burada Feride Hocam var, sadece Türkiye’de değil yurt dışında kadınların insan haklarının gerçekten yerine getirilmesinin ne kadar önemli olduğunu tespit eden sizlersiniz. Birebir hayata dair uygulamalar gerçekleştiriyorsunuz. O yüzden kamu başdenetçimize böyle bir toplantıyı organize ettiği için çok teşekkür ediyorum.

Kendim de uzun bir süre Türkiye İnsan Hakları Kurumu üyeliği yaptım o yüzden bana göre Kamu Başdenetçiliği ve Türkiye İnsan Hakları gibi Kurumu gibi, Türkiye’nin insan hakları konusunda

burada bulunmak benim için gerçekten çok gurur verici durum. Her ne kadar şu an ismimin yanında milletvekili olarak Meclis İnsan Hakları Komisyonu Başkan vekili ve başkanımızın da burada olduğu değerli Kadın eErkek Fırsat Eşitliği Komisyon

çalışan çatı kuruluşlar çok değerli, çünkü bağımsız ve özerk oldukları için kamu idaresi dışındalar ama yasalarla güvence altına alındıkları için de Sivil Toplum Kuruluşlarından çok daha güçlüler ve çok daha etkin sonuçlar alabiliyorlar.

Dolayısıyla Kamu Denetçiliği ve şu an yeni ismiyle Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, STK'lar ve Kamu İdaresi arasında köprü vazifesi kurabilecek durumdadır. Bizler mecliste sürekli yasalar çıkartıyoruz, her biriniz özellikle Kadınların İnsan Hakları ile ilgili yasaların hükümetimiz döneminde belli bir düzeyde olduğunu zaten biliyorsunuz. 2007'den sonra Avrupa Birliği İlerleme Raporlarında da Türkiye'nin kadın erkek eşitliği noktasında yeterli bir yasal çerçeveye sahip olduğunu ifade ediyor ama bizlerin mecliste yasa yapması tek başına yeterli olmuyor. Sizlerin uygulamada gördüğü üzere kadınların haklarını kullanmakta fiili anlamda sorunlar var. Ancak bu sorunları Sivil Toplum Kuruluşları olarak sadece ortaya koymak, onların düzeltilmesini sağlamaya fiilen yetmiyor, kendim de bu alanda çok uzun süre çalıştığım için biliyorum.

Bu noktada Kamu Denetçiliği Kurumu'nun köprü vazifesi görmesi ile, sizlerin uygulamada gördüğü aksaklıkların, bizlerin mecliste yasa yaparken çıkarttığımız düzenlemelere rağmen bunların uygulamaya yansımaması durumunda, sorunun çözümünde katkı sağlayacaktır.

Zira Kamu Başdenetçiliğine yapılan başvurularda alınan kararlar birebir hayata dokunan, insanların hayatına o bahsettiğimiz uygulamadaki sıkıntıların çözülmesini sağlayan kararlar olarak karşınıza çıkabilir.

O yüzden bu çalıştay çok önemli. Bu vesileyle sizlerin uygulamada gördüğünüz, çalışmalarını ya-

parken karşılaştığınız, yasalardaki iradeye rağmen uygulamaya yansımayan aksaklıkları tespit edip, bunların nasıl düzeltilmesi gerektiği noktasında çok daha iyi sonuçlara varabiliriz.

Kadına karşı şiddet üzerinde neler yapabileceğimizi, bizlerin meclis ayağında hangi yönde katkıda bulunabileceğimizi, Kamu Denetçiliği'nin bu konuda nasıl etki edebileceği tartışabileceğimizi düşünüyorum.

Türkiye'de ancak yargı yoluna müracaat edildiğinde uygulamadaki sorunları çözmek mümkün ama her birimiz biliyoruz ki yargılama çok uzun sürüyor. Ayrıca yasaları değiştirmek ne kadar kolay olsa da daha doğrusu mecliste yaşanan bütün sıkıntılara rağmen, yasaları değiştirmek fiilen mümkün olsa da bazen o yasaları uygulayacak olan hâkimlerin zihniyet kalıplarını değiştirmek o kadar kolay olmayabiliyor. Örneğin bir sene uğraşıyorsunuz ama birinci senenin sonunda kadınlarla ilgili bir yasayı değiştirebiliyorsunuz ama o değişen yasanın mahkeme kararlarına yansımaları için 40 sene uğraşmamız gerekebiliyor. İşte bu noktada Kamu Denetçiliği Kurumu, Türkiye İnsan Hakları Kurumunun yargı aşamasından önce verdikleri kararlar süreci hızlandırabiliyor.

Ben bugün özellikle Feride Hocam da burada olduğu için GREVİO Başkanı olduğundan kadına karşı şiddet üzerinde neler yapabileceğimizi, bizlerin meclis ayağında hangi yönde katkıda bulunabileceğimizi, Kamu Denetçiliği'nin bu konuda nasıl etki edebileceğimizi tartışabileceğimizi düşünüyorum.

Çalıştay konularına ilişkin örneğin eğitim noktasında Türkiye özellikle kesintisiz eğitim sisteminin 12 seneye çıkartılması ile mesafe kaydetse de halen okuldan ayrılmaların engellenmesi alınması gereken önlemler var, bunlar üzerinde konuşabiliriz. Sağlık alanında, çok önemli çalışmalar gerçekleştirildi özellikle anne çocuk ölümlerinde, buna karşın önemli oranda artsa bu yönde teşvikler olsa da kadınların çalışma hayatındaki oranları halen istediğimiz oranda değil ya da bizlerin meclisteki oranlarımız, özellikle siyasi yaşamda karar mekanizmalarındaki kadınların oranları çok daha fazla artırılabilir, bunun üzerinde sizlerin önerilerinin ben ciddi anlamda katkı sağlayacağını düşünüyorum.

İşte bu noktada Kamu Denetçiliği Kurumu'nun, Türkiye İnsan Hakları Kurumunun yargı aşamasından önce verdikleri kararlar süreci hızlandırabiliyor.

Sonuçta yaptığımız her çalışma ne kadar uzun sürerse sürsün, ne kadar çok emek ve zaman verilmesi gerekirse gereksin, gerekirse 40 sene ufacak bir düzenleme için çaba gösterilsin 40. senenin sonunda birilerinin hayatına dokunacaktır demektir. İstedığımız kadar hızlı yol alıyor olmayabiliriz ama bir başkasının hayatını olumlu etkilediğimizde, o değişiklik bence 40 sene verdiğimiz değer diye düşünmemizi gerektiriyor. Unutmayalım ki

sonuçta bu toplumun yarısını kadınlar oluşturuyor ama diğer yarısını kadınlar yetiştiriyor. Dolayısıyla bizim Türkiye'ye anlatmamız gereken tek şey bu, kadınları hesaba almayan, kadınların haklarını olması gerektiği şekilde kullanılmasını sağlamayan hiçbir sistemin başarılı olma şansı yok, bizim tek yapmamız gereken şey de bunun fiiliyattaki uygulamasını sağlamak.

Kadınları hesaba almayan, kadınların haklarını olması gerektiği şekilde kullanılmasını sağlamayan hiçbir sistemin başarılı olma şansı yoktur.

Ben tekrar bu toplantıyı düzenlediği için Kamu başdenetçimize ve bilgilerinizi ve tecrübelerinizi bizlerle paylaşmak için burada bulunduğunuz için her birinize teşekkür ediyorum, sağ olun.

SUNUCU:

Sayın Benli'ye de konuşmalarından ötürü teşekkür ediyoruz. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkan Vekili Sayın Şenal Sarıhan'ı konuşmalarını yapmak üzere kürsüye davet ediyorum. Buyurunuz efendim.

ANKARA MİLLETVEKİLİ ŞENAL SARIHAN

*İnsan Haklarını İnceleme
Komisyonu Başkan Vekili*

Değerli Başkan, değerli arkadaşlarım, öncelikle burada kadının insan hakları için yıllarca emek vermiş, neredeyse bütün ömürlerini adanmış olan sizlerle bir arada olmaktan sevinç duyuyorum. Bu kürsüde ve TBMM’nde sizden biri olarak bulunuyorum. Biz kadınlar, yıllarca önerilerimizin yasal bir yapıya kavuşması, resmileşmesi, yasaların ko-

ruması altına alınarak herkes için uygulanması için çabaladık. Sivil toplumun taleplerinin kamu kurumları ile ortak bir alanda tartışılarak yasalara geçmesiydi muradımız. Bu konudaki ilk deneyimimiz, Kadın Statüsü Sorunları Genel Müdürlüğü’nün kurulduğu ilk zamanlara dayanır. Taciz ve tecavüze uğrayan kadınlara, istismara maruz kalan çocuklara, suçlu siz değilsiniz, şikâyet hakkınızı kullanın diyerek onları cesaretlendirdik. Avukat arkadaşlarımız gönüllü avukatlıklarını üstlendiler Aile içi şiddete uğrayan kadınlar için de hukuk yardımlarında bulunduk. KSS Genel Müdürlüğü, kadınlardan şikâyetler aldı. Biz onlara yanıtlar verdik. Kadınları, ev içi şiddetten koruyan 4320 Sayılı Yasa; Genel Müdürlükle, kadın kuruluşlarımızın ve barolarımızın kadın komisyonlarının ortak çalışmasının ürünü oldu. STK’larla ve Genel Müdürlükle ortak çalıştılar; amaç kadının insan haklarının korunması konusunda adım atabil-

mekti. Şimdi bu salonda bulunan pek çok arkadaşımın Ulusal İnsan Hakları kurumlarının oluşması çok emek verdik. Kamu Denetçiliği Kurumu da bunlardan birini oluşturuyor.

Bu kurumun kadının insan hakları yararına çalışmalar yapması için STK'lara önemli bir görev düştüğü inancındayım.

Şimdi, 2012 yılında kurulmuş olan Kamu Denetçiliği adı taşıyan bir kurumunun toplantısında 2013 - 2014 - 2015 - 2016 ve 2017 olmak üzere kurum beş yılı arkada bırakmak üzere. Benden önce konuşan arkadaşlarımız bu kurumun özelliklerinden söz ettiler. Kadınlardan, kadın örgütlerimizden ne beklediklerini anlattılar. Ben de bazı noktaların altını çizmek istiyorum: Kamu Denetçiliği Kurumu kamuoyumuzda ne denli bilinmektedir? Kamu Denetçiliği Kurumu, kadının insan haklarının korunması ve geliştirilmesi yönünden beş yıl içinde yeterli katkısı olabildi mi? Kadın örgütlerimiz şikâyetlerini bu kuruma ileterek ya da kurumun tanıtılması için çaba gösterdiler mi? katkı suna bildiler mi? Diyoruz ki Kamu Denetçisi, birey ile devlet arasındaki köprüdür; hatta bireyin avukatı ve kamu vicdanı görevini yapar. Birey için bu denli önemli olan bu kurum, kamuoyunda, bizim derneklerimizde, STK'larımız tarafından yeterince bilinmiş midir? yeterince değerlendirilmiş midir? 2013'ten başlayarak geçen süre bir kurum için taze bir süre bunu da kabul ediyorum yani çok büyük bir geçmiş değil ama yine de bir mücadele sonucunda kazanılmış olan bir kurum varsa, bu kurumun işlevsel hale gelmesi konusunda bizim hepimizin bugün ve bundan sonra özel bir emek vermeye gereksinimimiz var. Bir başka soruyu da kuruma yöneltmemiz gerekir: Kurum , kendisini tanıtmak ve toplumun vicdanı olduğunu duyur-

mak için ne yaptı.? Bu toplantı, bu yönü ile büyük bir önem taşıyor. Kurum, kapısını kadın örgütlerimize açarak, iş birliği, amaç birliği öneriyor. Bu tür toplantılar ve iletişimle hepimizin ürünü olan bu kurumun işlevsel kılmak sorumluluğu altındayız.

Bu konuda TBMM' ye de görev düşüyor. Biliyorsunuz bu kurum Türkiye Büyük Millet Meclisi nezdinde de raporlarının onaylanması gereken bir kurum fakat bir başka gerçekliği sizinle buradan paylaşmak isterim. Ne yazık ki kuruluşunun üzerinden 5 yıllık süre geçmiş olmasına karşın, hala raporları Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde görüşülmüş değil. Bu büyük bir eksiklik: Yani bir yanda STK'larda bu konudaki bilgi ya da iletişim eksikliği, diğer yanda parlamentodaki bu görev eksikliği. Biz burada parlamentoda görev alan bir grup arkadaşla karşınızda bulunuyoruz. Bunun giderilmesi için çok da çaba sarf ettiğimizi söylemek isterim.

Diyoruz ki Kamu Denetçisi, birey ile devlet arasındaki köprüdür; hatta bireyin avukatı ve kamu vicdanı görevini yapar.

Daha önceki değerli başkanımız ve denetçi görevi yapan arkadaşlarımız, benden şunu rica etmişlerdi, daha doğrusu bizden. Fatma Hanım anımsayacaktır, "Lütfen, biran önce mecliste raporların görüşülmesini sağlayınız" demişlerdi. Bu neyi getirecektir? Kamu Denetçiliği Kurumu'nun çalışmalarının vekillerce bilinmesi, incelenmesi, tartışılmasını, önerilerle beslenmesini ve kamuoyu yaratılmasını. Başka bir deyişle bilinirlik ve ciddiyet kazanmasını ne var ki Türkiye'nin içinde bulunduğu koşullar, pek çok çalışma gibi bu sorumluluğu da şu ana dek gündem dışı bırakmış bulunuyor.

Şimdi, birkaç noktayı da bilgilerinize sunmak istiyorum. Kurum, şikâyet üzerine başvuru alıyor. Oysa pek çok ülke örneğinde şikâyet üzerine değil re'sen de kamu denetçileri müdahalede bulunabiliyorlar. Bu sorun, yasanın yapısından kaynaklanıyor. Biraz önce yine Sayın Tunçak, bu konuda kurumun görüşünü ifade etti. Şimdi ne yapmak gerekiyor? El birliği ile re'sen başvuruyu yasaya ekletmeliyiz.

Size anımsatırım; 4320 sayılı yasayı biz yaptık, kadınlar yaptı. Medeni Yasa'daki değişikliği biz yaptık. TCK'daki değişikliği de hep birlikte yaptık. İş yasalarındaki, Sosyal Güvenlik Yasası'nda ki kadın ve insan lehine yasaları biz yaptık. O zaman, buradaki arkadaşlarımın ve örgütlerimizin bir desteğe daha doğrusu Parlamente'ye yönelik bir yaptırıma ihtiyacı var. İlle de şikâyet olması gerekmez, herkesin bildiği, bütün bir kamuoyunun bildiği olaylar karşısında eğer Kamu Denetçiliği, ben yasa böyle diyor, şikâyeti bekleyeceğim diye ertelerse o Kamu Denetçiliği Kurumu aktif bir çalışma ne yazık ki gösteremez.

Denetçi öncelikle idareden, yönetenlerden bağımsızdır. Bunun için de seçilen kişilerin gerçekten insan haklarını içselleştirmiş, bu konuda tanınan kişilerden olması önem taşır.

Yine yasada olumlu bir nokta var. Denetçi görevinde bağımsız ve tarafsızdır. Bağımsızlık ve tarafsızlık olgusu, idare karşısında yansız olmayı güvence altına alan bir durum. Eğer kamu denetçileri, kendilerini idarenin bir ajanı gibi görürlerse, idareye karşı kendilerini sorumlu hissederlerse ki

öyle değil, doğrudan doğruya parlamento'ya karşı sorumlulukları var, o zaman bu tür yakınma başvurularının olumlu sonuçlar vermesi mümkün olmayacaktır. Denetçi öncelikle idareden yönetenlerden bağımsızdır. İktidarla özdeşleşmiş bir denetçi bağımsızlığı sağlanamaz. Bunun için de seçilen kişilerin gerçekten insan haklarını içselleştirmiş, bu konuda tanınan kişilerden olması önem taşır. Bu nedenle seçici kurulların parlamentodaki siyasi partilerin eşit temsil edildikleri kurullar olması gereklidir.

Kadın hakları ile çocuk haklarına ilişkin yakınmalar aynı denetçide toplanıyor. Bunun önemli bir mahsuru var. Neden? Kadın sorunu apayrı bir sorun, çocuk hakları sorunu apayrı bir sorun.

Sevgili arkadaşlarım, ben sözlerimi çok uzatmak istemiyorum. Ancak, bu konuya emek vermiş birçok arkadaşım adına birkaç noktayı daha bilgilerinize sunmaya çalışacağım: Yine, bence bilmiyorum kurumdaki arkadaşlarımız ne düşünüyorlar ama Ombudsman ya da kamu denetçisi sadece tavsiye kararı verebiliyor, tavsiye kararı ile idareye: "Yaptığınız yanlıştır, bu yanlış lütfen düzeltiniz." Bu tümüyle etik bir taleptir. Oysa tavsiye kararının bir yaptırıma ihtiyacı var, eğer o yaptırımdan yoksun olursa, bilgim eksik değil zannediyorum değil mi Sayın Malkoç? O yaptırımdan yoksun olursa, yine hizmetin, emeğin gerekli amaca ulaşamayacağı son derece açık.

Değerli arkadaşlar, kadın hakları ile çocuk haklarına ilişkin şikâyetler aynı denetçide toplanıyor. Bu birleştirme, yasadaki kaynaklanıyor biliyorum.

Bunun önemli bir mahsuru var. Neden? Çünkü kadın sorunu apayrı bir sorun, çocuk hakları sorunu apayrı bir sorun. Şimdi ülkemizde dünya kadın sorunu varken, şiddetten başlayıp istihdama kadar, siz çocuk sorunu ile kadın sorununu aynı kamu görevlisine yüklediğiniz zaman oradan yine sonuç alınamayacaktır. O halde hepinizden rica ediyorum, 6328 değil mi yanılmıyorum yasamızın numarası, bu yasayı lütfen örgütlerimiz bir gözden geçirsinler. Belki benim de görmediğim kimi eksiklikler konusunda kurumumuza ve Meclis'e önerilerde bulunsunlar. Geçmiş deneyimlerimiz var. Biz kadın örgütleri kolektif çalışmayı severiz. Önerilerimizi tek tek göndermeyiz. Böyle bir deneyimden geliyoruz, Sayın Kendirci ve Arın buradalar. Birçok arkadaşım da burada. Sorunları ve önerileri birleştirip Kamu Denetçiliği Kurumunun kadınlar, çocuklar ve bütün insanlar için daha verimli olmasını sağlamak gerekiyor. Bakınız 4 yılda arkadaşlar, hatta 5. yıl yok sanırım 2016'ya kadar 16 tavsiye kararı, 41 red kararı, kısmen tavsiye ve kısmen red kararı da 7 adet. 358 başvurudan sonuçlanabilen sayısı da son derece az.

Eleştirilerimiz, iyiye, doğruya, güzele, halka hizmet içindir. İnsan haklarını koruması gereken tüm ulusal yapılar gibi Kamu Denetçiliği Kurumu'na da sahip çıkalım. Bu kurumları ilerletelim.

O zaman dosyaları bilmediğim için aleyhte bir değerlendirme yapmak istemem ya başvurularda eksiklik var kadınlar başvuru yöntemlerini bilmiyorlar ya da bu çalışmalarda bireyin yararına bir işleyişte bazı aksamalar var. Ya da yukarıda ifade ettiğim gibi kurum tanınmıyor. Oysa devletin ta-

nıtım için geniş olanakları var. Bununla ilgili pek çok yol var. Kamu spotları, reklam çalışmaları, yayınlar, toplantılar. STK'larla sıkı bağlantılar. Şimdi irticalen sunduğum bu önerileri, vekil kimliğimden önce kadın çalışmalarının emekçisi olarak kuruma verdiğim özen nedeni ile paylaşıyorum. Bu bir vekil sunumu değil. Kadın yurttaş sunumu. Doğal ki aynı zamanda bu öneriler, birer eleştiridir. Ancak, eleştirilerimiz, iyiye, doğruya, güzele, halka hizmet içindir. İnsan haklarını koruması gereken tüm ulusal yapılar gibi Kamu Denetçiliği Kurumu'na da sahip çıkalım. Bu kurumları ilerletelim.

Bu nedenle, bu toplantıyı çok değerli buluyorum. Uzattığım için beni bağışlayın. Teşekkür eder, hepinize saygı ve sevgi sunarım.

SUNUCU:

Sayın Sarıhan'a konuşmalarından ötürü teşekkür ettikten sonra, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyon Başkanı Sayın Radiye Sezer Katırcıoğlu'nu kürsüye davet ediyorum. Buyurunuz efendim.

KOCAELİ MİLLETVEKİLİ RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU

*Kadın Erkek Fırsat Eşitliği
Komisyonu Başkanı*

Sayın Kamu Başdenetçim ve çok değerli katılımcılar, hepinizi saygı ile selamlıyorum.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu olarak, kadının insan sıfatı ile sahip olduğu hakları kul-

lanabilmesi yolunda verdiği mücadeleyi saygı ile karşılamakta ve desteklemekteyiz. Bizim medeniyetimizde, inancımızda, bizim kültürümüzde kişiler cinsiyeti ile değil insan sıfatı ile muhatap alınır, çünkü bizde insan eşref-i mahlukattır yani yaratılmışların en şerefliisidir.

Tarihin her döneminde insanlar çeşitli sebeplerle ezilmişler, haksızlığa, ayrımcılığa uğramışlar hatta daha da kötü muamelelere maruz kalmışlardır. Bu zulüm kimi zaman kökenine, kimi zaman meşrebine, kimi zaman rengine, kimi zaman inancına, kimi zaman başka unsurlara dayalı olarak gerçekleşmiştir. Cinsiyetten kaynaklanan haksızlık ve adaletsizlik ise tüm bunların üzerinde ayrımcılıkların üzerinde her dönemde ve farklı biçimlerde, farklı düzeylerde toplumlar üstü bir sorun olarak

karşımıza çıkmıştır ve çıkmaya devam ediyor. Adaletsizlik ve ayrımcılık söz konusu olduğunda bu durum genellikle erkeklerde emeğin sömürüsü olarak gerçekleşirken kadınlarda çok daha ağır şekilde ortaya çıkmaktadır.

Son 15 yılda, kadın erkek fırsat eşitliğini sağlamak için özellikle çalışan kadınların aile-iş hayatı uyumunu dengelemek üzere çok önemli düzenlemeleri hayata geçirdik. Hamilelik, doğum ve süt izinlerinden esnek çalışmaya, iş yerlerindeki sorununa kadar kadınlarımızın iş ve aile uyumunu sağlamaya yönelik pek çok imkânı devreye soktuk. Yine özellikle kadınların haklarını korumaya yönelik çok önemli düzenlemeleri hayata geçirdik ki bunlar anayasadan başlayarak yasalardaki, yönetmeliklerdeki düzenlemeleri baştan sona elden geçirerek kadınlarımızın haklarını gözeten, yeni bir mevzuat altyapısı oluşturduk. Daha önceleri bunlar biliyorsunuz yoktu, bunları biz bir bir devreye almaya başladık ve devam ediyoruz.

Sonuçta 2002 yılında ilkokul ve ortaokulda %87 olan kız çocuklarının okullaşma oranı, geçtiğimiz yıl %96'ya kadar yükseldi. Bu oran lise düzeyinde de %45'ten %79'a çıktı. Şartlı eğitim yardımı ile maddi imkânsızlıklarından dolayı hiçbir ailenin çocuklarını özellikle de kız çocuklarını eğitimden mahrum etmelerine izin vermedik.

2004 ve 2010 yıllarında Anayasa değişikliklerinde kadınların erkeklerle aynı haklara sahip oldukla-

rına ve bu amaçla alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamayacağına dair hükümlere yer verdik. Eşit işe eşit ücret dedik ve bunu uygulamaya koyduk. Medeni Kanunda, İş Kanununda, Ceza Kanununda, Gelir Vergisi Kanununda, Belediyeler Kanununda, İşsizlik Sigortası Kanununda kadınlarımızın haklarını koruyacak özel düzenlemeler yaptık. 2010 yılında kadın istihdamının artırılmasına yönelik bir genelge yayınlandık.

Bir toplumun kadınsız ilerleyemeyeceği gerçeğinden hareketle kadın istihdamı ana plan ve politikalarımızda önceliklerimiz arasında yer aldı. Bu noktadan hareketle özel istihdam stratejileri geliştirerek 2004 yılında %20 olan kadın istihdamı oranını 2016 yılı sonunda %33'e getirdik.

Bu yapılan kanuni düzenlemelerle birlikte tüm dünyanın kanayan yarası olan kadına yönelik şiddeti önlemek için ilk önce İstanbul Sözleşmesini kabul ederek yasalaştırdık. Daha sonra ise 6284 sayılı "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Dair Kanunu" 2012 yılında Mecliste kabul ederek yürürlüğe soktuk.

Bu gelişmelerle yetinmeyerek kız çocuklarımızın toplumda istenen seviyelere ulaşmasını sağlamak üzere yeni politikalar ve projeler geliştirdik. Bu kapsamda okullaşma oranlarına ve okula devam etme durumlarının üzerinde hassasiyetle durduk sonuçta 2002 yılında ilkokul ve ortaokulda %87

olan kız çocuklarının okullaşma oranı, geçtiğimiz yıl %96'ya kadar yükseldi. Bu oran lise düzeyinde de %45'ten %79'a çıktı. Şartlı eğitim yardımı ile maddi imkânsızlıklarından dolayı hiçbir ailenin çocuklarını özellikle de kız çocuklarını eğitimden mahrum edilmesine izin vermedik.

Bir toplumun kadınsız ilerleyemeyeceği gerçeğinden hareketle kadın istihdamı ana plan ve politikalarımızda önceliklerimiz arasında yer aldı. Bu noktadan hareketle özel istihdam stratejileri geliştirerek 2004 yılında %20 olan kadın istihdamı oranını 2016 yılı sonunda %33'e getirdik. Bu gelişmeler, kadın istihdamı konusunda uygulamaya geçirilen teşviklerin sonuç vermeye başladığını ve doğru yolda olduğumuzu bize göstermektedir.

Ayrıca, benzer bir gelişmeyi de kadınların siyasete katılımını incelediğimizde görüyoruz. 2002 yılına kadar Mecliste ortalama yüzde dört olan kadının temsil oranı, 2002 yılından bugüne kadar üç katı bir artışla birlikte %14.7'ye yükseldi. Bu oran tabii ki yeterli değil ancak son 15 yıldaki zihniyet değişikliğini belirtmek anlamında önemli bir gelişmedir. Bununla birlikte karar alma mekanizmalarında kadın temsili sadece siyasette kadın sayısının artması olarak görmemek gerekir. Üniversitelerde, özel şirketlerde, CEO pozisyonlarında kadın temsili de çok önemlidir. Örneğin ülkemiz kadın akademisyen oranlarına bakıldığında Avrupa ortalamalarının oldukça üstündedir; kadın profesör oranı ülkemizde %29.5 iken Avrupa 'da bu oran %15'dir. Kadın akademisyen oranı ise bütünleşik meslek sınırı dediğimiz %45'in üzerine çıkmış ve % 49.8'e ulaşmıştır. Bununla birlikte üniversitelerimizde okuyan kız ve erkek öğrenci oranlarımıza baktığımızda 4 milyon üniversite öğrencisininin 2.1 milyonu erkek 1.8 milyonu kadındır yani gençlerimizin üniversitede okuma oranları neredeyse eşittir bu da bizim başta kız çocukları olmak üzere

gençlerin eğitimine verdiğimiz önemi göstermektedir. Ayrıca kadın CEO oranında %12'lik bir oranla dünya ikincisiyiz. Bu durumda büyük holdinglerin ve şirketlerin kadın bakış açısıyla yönetilmesi anlamında çok önemlidir.

Çok değerli karılımcılar kadın haklarının ilerlemesi konusunda atılan önemli adımlardan bir tanesi de, başkanı olduğum Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun 2009 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında kurulması ve faaliyete başlamasıdır. KEFEK, Meclisimizin bildiğiniz üzere en genç komisyonlarından birisidir. KEFEK, kadın haklarının korunması, geliştirilmesi, kadın erkek fırsat eşitliğinin sağlanmasına yönelik ülkemizde ve uluslararası arenada ki gelişmelerin izlenmesi ve bu gelişmeler hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgilendirilmesi, kendisine havale edilen işlerin görüşülmesi konularında sorumluluklar almaktadır.

*Kadın Erkek Fırsat Eşitliği
Komisyonu, 2009 yılında Türkiye
Büyük Millet Meclisi çatısı
altında kurulmuş ve faaliyetlerine
başlamıştır.*

KEFEK'in kurulması aynı zamanda meclis ile STK'ların iletişiminin artmasını da sağlayan önemli bir gelişme olmuştur. Bu anlamda gerek proje kapsamında yerelde STK'larla buluşmalar yoluyla gerekse Komisyon toplantılarına STK'ların davet edilmesi yoluyla STK'larla etkili bir iletişim ve işbirliği ağı kurulmuştur. Meclis STK'lar için Yasama El Kitabı hazırlayarak bu konuda ne kadar kararlı olduğunu göstermiştir. Bu El Kitabı ile STK'lar yasama organıyla nasıl iletişime geçe-

bileceğine ve yasama organını nasıl harekete geçirebileceğine ilişkin önemli bir rehber edinmiştir.

KEFEK, hem kanun teklif ve tasarısını görüşebilen, hem de vatandaşımızdan aynı Kamu Denetçiliği Kurumu gibi dilekçe ile başvuru alabilen iki komisyondan biridir.

Kamu Denetçiliği Kurumu ile KEFEK arasındaki benzerliğe dikkat çekmek isterim. Her iki kurum da aynı amaca yönelik olarak faaliyet göstermekte yani vatandaşın gelen dilekçelere çözüm bulmaya çalışmaktadır.

Bu anlamda yürütülen çalışmalarda emek ve zaman kaybı olmaması açısından bu iki kurumun ortak çalışması çok önemlidir. KDK ile KEFEK'e gelen dilekçeler aynı olmakla birlikte farklı şekilde çözüm arayışına gidilmiş olabilir. Bu gibi sıkıntılar sonuç itibarıyla devlete olan güveni azaltacağından bu gibi sorun çözen kurumların ortak akılla çalışıp sorunlara yönelik ortak çözüm üretmesi en sağlıklı iletişim ve işbirliği yöntemi olacaktır. Bu anlamda bu iki kuruma İnsan Hakları İnceleme ve Dilekçe Komisyonlarının da dâhil etmek gerektiğini düşünüyorum.

Komisyonumuz, 2009 yılından bugüne kadar çok önemli çalışmalara imza attı, alt komisyonlar kurdu. Bunlar nedir diye baktığımızda, erken yaşta evlilikler başta olmak üzere, kadına yönelik şiddet, geleneksel evlilikler, kadının istihdamı, mobbing, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme, eğitim, medya gibi konularda hazırladığımız Komisyon raporlarıdır. Bu raporların sonucunda çok önemli somut sonuçlar elde edildi örneğin: şiddet rapo-

rumuz 6284 sayılı kanunun temellerini oluşturdu, mobbing alt komisyonu sonucu Mobbing Mücadele Kurulu oluşturuldu, bütçeleme alt komisyonu sonucu toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme yaklaşımı 10. Kalkınma Planına girdi. 26. Dönemde ise kırsalda kadının sorunlarının çözümleri, engelli kadınlar ve engelli yakını olan kadınların sorunları ve yurt dışında yaşayan kadınlar ve ailelerimizin sorunları ile ilgili alt komisyonumuzu kurduk.

Bizler, kadının yerelde bölgesel sorunlarının farklılık gösterdiğini bilerek 8 bölgede bölgesel toplantılar düzenledik. Geçtiğimiz dönemde başlayan bölge toplantılarını bu dönemde devam ettirdik. Yerelde, kendine özel konuları daha derinlemesine, yani fotoğrafını değil biraz daha derinlemesine MR'ını çekebileceğimiz derecede, kamudan ve yereldeki uygulamalardan kadınların sorunlarını incelediğimiz ve raporlaştırdığımız, çözümler üretmeye çalıştığımız bölge toplantıları gerçekleştirdik.

Ayrıca Komisyonumuzu, diğer komisyonlardan ayıran en önemli özellik, projelerimizi hayata geçirebilmemizdir. Az önce konuşmacımız da bahsetti, kanunla, cezalarla özellikle ayrımcılık ve insan hakları, hele kadınla ilgili konularda ilerleme sağlamamız çok zor oluyor, bu konudaki ilerleme zihinsel dönüşüm ve kabullenişle birlikte hayata geçiyor. O yüzden farkındalık oluşturabilmek adına proje hayata geçirebilen bir komisyonuz, yani sadece kanun yapıcı değil, uluslararası ve ulusal düzeyde projeler hayata geçiriyoruz ki bu dönemde Birleşmiş Milletler ile bir proje hayata geçiriyoruz, IPU ortağımız İsveç'in fonlandığı adı "Türkiye'de Siyasi Liderlik ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" projesi bu proje ile yerelde ve merkezde kadın siyasetçi sayısını arttırmayı hedefliyoruz.

Aynı zamanda, Komisyonumuzun daha tanınır, bilinir olması yürütülen bu tür projelerle mümkün olabilmektedir.

Geçen dönemde başlattığımız yine Birleşmiş Milletler ile bir proje kapsamında 31 temel kanunun kadın erkek fırsat eşitliği bakış açısıyla analiz edildiği bir rapor oluşturduk. Bu rapor şimdiye kadar dünyada kadın erkek fırsat eşitliği bakış açısıyla yapılan en kapsamlı kanun tarama raporudur. Bu rapor sonucu belirlenen eksikliklere yönelik olarak kanuni alt yapı çalışmalarını yapılması bu” dönemki en büyük önceliğimizdir.

Tüm bu bahsettiğim faaliyetlerin yanı sıra komisyon üyesi milletvekillerimiz ve komisyon personelimiz çalışma alanımıza giren uluslararası ve ulusal düzeydeki birçok panel, konferans, sempozyumlara katılıyor ve buralardaki bilgileri, dünyadaki kadın erkek fırsat eşitliğine ilişkin diğer çalışma-

ları, raporlayarak TBMM Başkanlığının dolayısıyla milletvekillerinin bilgisine sunuyor. Kamu Denetçiliği Kurumu ise, biliyorsunuz Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu ile idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve önerilerde bulunmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne bağlı kamu tüzel kişiliğine haiz bir kurumumuzdur. Bu anlamda biz Kamu Denetçiliği Kurumu kardeş kurum olarak görmekteyiz.

Kamu Denetçiliği Kurumu, kamu idaresi ile vatandaşlar arasında ortaya çıkan sorunların çözümlemesine katkı sağlamak amacıyla kurulmuştur. Bireylerin, kamu idaresinin işlemleri konusunda yargıya gidilmeden başvurabilecekleri bir mekanizmanın varlığı, hakların korunmasının yanı sıra hesap verilebilirlik ve idarenin şeffaflığı açısından

önem taşımaktadır. Bizimde bunu çok önemsedimizi ifade etmek istiyorum.

Kamu Denetçiliği Kurumu'na menfaati ihlal edilen, gerçek ve tüzel kişiler başvurmakta ancak şikâyet insan hakları ihlali, temel hak ve özgürlükler, kadın hakları, çocuk hakları ve kamuyu ilgilendiren genel konulara ilişkin ise menfaat ihlali aranmamaktadır. Kadın haklarında menfaat ihlalinin aranmaması, cinsiyet temelli ayrımcılıkla mücadelede çok önem taşımakta, buna uygun olarak 5 kamu denetçisinden biri kadın ve çocuk hakları alanında kanunla görevlendirilmiş, bu durumu çok önemsedimizi ve dikkat çekilmesi gereken önemli bir fonksiyon olduğunu ifade etmek istiyorum.

Yani gerek KEFEK gerek KDK yapacağı tüm faaliyetlerde alacağı tüm kararlarda ülke kazanımlarına ve gerçeklerine toplum kültürüne uygun hareket etmek zorundadır. Aksi hâlde alınan kararların toplum nezdinde kabulü mümkün olmaz olsa bile bu kuralların veya kararların yaşamı uzun olmaz

Kamu Denetçiliği kadın haklarına önemli yer ayıran bir kurum olduğu için ülkemizde kadın erkek fırsat eşitliği çalışmalarında da önemli bir yer tutmaktadır. Bu anlamda, Kamu Denetçiliği Kurumu ile KEFEK'in uyumlu çalışmasını ve bundan sonra çok daha sıkı bir işbirliği içinde olacağımızı da buradan ifade etmek istiyorum.

Kamu Denetçiliği Kurumu, kamu idaresi ile vatandaşlar arasında ortaya çıkan sorunların çözümlemesine katkı sağlamak amacıyla kurulmuştur. Bireylerin, kamu idaresinin işlemleri konusunda yargıya gitmeden başvurabilecekleri bir mekanizmaya sahip olması, hakların korunmasının yanı sıra hesap verilebilirlik ve idarenin şeffaflığı açısından önem taşımaktadır. Biz de bunu çok önemsedimizi ifade etmek istiyorum.

Ancak her iki kurumun çalışma usul ve esaslarına ilişkin önemli bir husus vardır bu da; Türkiye Cumhuriyeti, Lazıyla, Çerkeziyle, Kürdü ve Türkü ile bir kültür mozaiğidir ve bu kültür mozaiğinin yıllar itibariyle oluşmuş köklü bir geçmişi vardır. Bu durum bize ülke gerçekleri doğrultusunda hareket etme zorunluluğu getirmektedir.

Dolayısıyla alınacak kararlarda uluslararası normlar kadar ülke içi kültürden oluşmuş genel geçer kurallarda dikkate alınmalıdır.

Kamu Denetçiliği Kurumu, kamu idaresi ile vatandaşlar arasında ortaya çıkan sorunların çözümlemesine katkı sağlamak amacıyla kurulmuştur. Bireylerin, kamu idaresinin işlemleri konusunda yargıya gidilmeden başvurabilecekleri bir mekanizmanın varlığı, hakların korunmasının yanı sıra hesap verilebilirlik ve idarenin şeffaflığı açısından önem taşımaktadır. Biz de bunu çok önemsedimizi ifade etmek istiyorum.

Kadın haklarında menfaat ihlalinin aranmaması, cinsiyet temelli ayrımcılıkla mücadelede çok önem taşımakta, buna uygun olarak 5 kamu denetçisinden biri kadın ve çocuk hakları alanında kanunla görevlendirilmiş ve bu durumu çok önemseydiğimizizi ve dikkat çekilmesi gereken önemli bir fonksiyon olduğunu ifade etmek istiyorum.

Sonuç itibariyle, benzer görevler yapmaktayız ve var olan enerjinin etkin kullanılabilmesi için Kamu Denetçiliği ve KEFEK'in etkin çalışmasını bir kez daha ifade etmek istiyorum. Bugün dünyanın her döneminde, her toplumunda kadim sorun olan kadına ait sorunları biz kamu, meclis, sivil toplum örgütleri ve üniversite ayağı olarak burada bir aradayız. Bu birlikteliği sağlayan Kamu Denetçimize ve tüm ekibine teşekkürlerimi ifade

etmek istiyorum. Eminim bu çalıştay, bu kadim sorunumuzu çözebilme noktasında önemli bir adım olacağına inanıyor, hepinizi saygı ile sevgi ile selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

SUNUCU:

Sayın Katırcıoğlu'na da konuşmalarından ötürü teşekkür ediyoruz.

Ben çok ufak bir hatırlatma yapmak istiyorum, toplantı başlamadan önce sizlerle birer anket formu paylaşıldı, çalıştay sonunda bu formları doldurup Organizasyon Komitesine teslim edebilirsiniz veya yerlerinizde de bırakabilirsiniz Organizasyon Komitesi onları toplayacaktır. Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Kamu Başdenetçisi Sayın Şeref Malkoç'u konuşmalarını yapmak üzere kürsüye davet ediyorum. Buyurunuz efendim.

KAMU BAŞDENETÇİSİ ŞEREF MALKOÇ

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun değerli başkanı, kıymetli milletvekili arkadaşlarım, değerli denetçi arkadaşım ve yıllardan beri bu konuda alın teri döken, göz nuru akıtan mücadele eden değerli Sivil Toplum Kuruluşlarının yöneticileri, kıymetli akademisyen arkadaşlarım, basınımızın değerli mensupları sözlerime başlarken hepinizi saygı ile ve hürmetle selamlıyorum.

Bugün bu toplantıyı düzenlememizin amacı şu; sizler yıllardan beri uzun emeklerin sonucunda bu mücadeleyi bir noktaya getirdiniz, değerli milletvekillerimiz de mecliste bu mücadeleyi verdiler ama geldiğimiz noktayı tespit açısından ve bundan sonra yapılabilecekler konusunda Kamu Denetçiliği Kurumu'nun üzerine düşen vazifeler nelerdir, görevler nelerdir? Bunu birlikte yürütelim diye düzenledik. Umut ediyorum, umuyorum ki faydalı olur.

Kamu Denetçiliği Kurumu'nun ne olduğunu Özlem Hanım ifade ettiler, Fatma Hanım üzerinde durdular, Şenal Hanım da hem kanunu eleştirel bir bakış açısı ortaya koydu, hem de yapılacak olanlar konusunda teşvik edici sözler söyledi. Sayın Katırcıoğlu da zaten mecliste beraber olduğu

muzu ifade ettiler. Bu konuda böyle mutabakatlar varken yapılacak olan çok güzel çalışmalar olduğu kanaatindeyim.

Kadınlarımız dünya kurulduğundan beri toplumun en mağdur kesimini oluşturmaktadırlar. Bugün geldiğimiz noktayı eleştiriyoruz, doğru, haklı, alınması gereken çok mesafeler var, bu da doğru, yapacağımız çok çalışmalar var ama geçmişte inanılmaz kötülükler yaşanmış, bunları tarih kaydetmiş. İşte bunlardan hareketle, bu tecrübeden hareketle Birleşmiş Milletler hareketine geçmiş, ardından Avrupa Konseyi hareketine geçmiş ve dünya çapında güzel gelişmeler, çalışmalar olmuş gerek 1981'deki Birleşmiş Milletlerin ortaya koyduğu sözleşme, gerekse İstanbul Sözleşmesi bunun örnekleridir.

Kamu Denetçiliği Kurumu, arkadaşlarım değindiler birçok avantajlara sahip. Birincisi, üyeleri Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 4 yıllığına seçiliyor, görevden alma, azledilme, sıkıntısı yok ve bütçesi özel yani Maliye Bakanlığının onayına tabi değil veyahut da işte filan idari makam kızıp, Kamu Denetçiliği Kurumu'nun kararlarını, bütçesini şöyle tırpanlayalım, faaliyetlerine böyle engel koyalım diyemez. Bunlar çok ciddi avantajlar, önemli avantajlar. Diğer bir yönü de, kuvvetler ayrılığında yasama, yürütme, yargı, işte tam üçünün keşiştiği noktadayız biz. Yasama organı tarafından seçiliyoruz, yürütmeyi denetliyoruz, yargı değiliz ama karar veriyoruz evet kararlarımız tavsiye kararı, bir bakıma zayıf gibi görünüyor fakat arkadaşlarımın bir kısmının ifade ettiği gibi Kamu Denetçiliği Kurumu'nun gücü aslında buradan geliyor. Çünkü mahkemelere müracaat edildiğinde verilen kararlar bağlayıcı ama o şahıslar için bağlayıcı, hâlbuki bize müracaat halinde fertler, tüzel

kişiler, gerçek kişiler müracaat ediyor ama bizim verdiğimiz kararlar bundan sonraki olaylara da yol gösterici, bu açıdan önemli ve anlamlı.

*Kamu Denetçiliği Kurumu,
birçok avantajlara sahip.
Birincisi, üyeleri Türkiye Büyük
Millet Meclisi tarafından 4
yıllığına seçiliyor ve görevden
alınma, azledilme sıkıntısı yok
ve bütçesi özel yani Maliye
Bakanlığının onayına tabi değil.
İdare kızıp, Kamu Denetçiliği
Kurumu'nun bütçesini şöyle
tırpanlayalım, faaliyetlerine
engel koyalım diyemez. Bunlar
çok ciddi avantajlar.*

Özlem Hanım ifade ettiler, çok kolay başvurulabiliyor, her türlü yolla başvurulabiliyor bize, ister kaymakamlığa, ister valiliğe müracaat edin, ister elektronik ortamda, isterse mektupla, bunlar güzel şeyler. Diğer bir husus; biz hiçbir müracaattan hiçbir ücret almıyoruz. Ne harç, ne pul parası, bunlar yok. Diğer bir güzel yönü de; yasanın koyduğu hükümler açısından bize müracaat kayda girdikten itibaren 6 ay içerisinde neticelendirmek durumunda, olağanüstü durumlarda belki süre uzatımına gidiliyor ama yasanın bu konudaki hükmü açık ve biz idareyi sürekli zorluyoruz. Vatanışın avukatlığını yapıyoruz, idareye yol gösteriyoruz ama sürekli zorluyoruz idareyi. İşte Aralık 2016'da göreve başladıktan sonra kurumun genel bir değerlendirmesini yaptık, yönetmeliği değiştirerek kararlarımıza yeni bir karar daha ilave ettik,

dostane çözüm kararı yani vatandaşımız, insanlar bize müracaat ettiğinde idareyi zorlayıp vatandaşın işini görmek için kararlarımızı da çeşitlendirdik ve bunun çok faydalarını gördük.

Evet, kurumumuz yeterince tanınmıyor, yeni bir kurum, daha 4 yıllık bir kurum 5. yılına giriyor fazla tanınmıyor ama öyle zannediyorum ki bundan sonra gün geçtikte tanınırlığı artacaktır. Çünkü sizlerle ve diğer alanlarda çalışılan sivil toplum örgütleriyle çalışmalarımızı sıklaştırdık, hemen hemen her ay bir çalıştay yapıyoruz farklı konularda. Bunun neticesini gördüm sivil toplu örgütleriyle dayanışmamızın, basınla ilişkilerimizi kuvvetlendirmemizin hemen hemen ortalama her hafta bir televizyon programına çıkıyorum. Basınla sürekli temas halindeyiz, bunun karşılığında geldiğimiz nokta itibariyle Şenal Hanım, şunu ifade edeyim, geçen yıl, 2016 yılında 5600 civarında müracaat olmuştu kuruma. Bugün itibariyle yani 19 Haziran 2017 itibariyle müracaatımız 7500'ü aştı. Yani tanındıkça vatandaş seviyor, derdini çözmek için bize müracaat ediyor. Kurumun bireysel müracaatları inceleyip karara bağlamasının yanı sıra belki de en önemli güçlerinden birisi veya Şenal Hanım'ın bahsettiği re'sen inceleyememe durumunu telafi edeceği hususlarından bir tanesi özel rapor hazırlama imkânıdır. Bu kanunda birkaç yerde geçiyor, hem başdenetçinin görevleri arasında, hem de 22. maddede rapor hazırlama ile ilgili. Bu ciddi anlamda bir imkân ancak sayın milletvekillerimiz burada, bizim kanunumuzu değiştirirler, bize daha fazla imkân verirlerse biz bundan memnun oluruz, şikâyetçi olmayız sayın vekillerim (gülüyor) takdir sizin.

Efendim, şöyle çok güzel atasözlerimiz var, bunlardan birinde diyor ki;

“Kader gayrete aşiktir.” Eğer biz bu noktada çaba gösterirsek, gayret gösterirsek o da olacaktır.

Değerli arkadaşlar, benden daha iyi bildiğiniz bir şey var, herhangi bir toplumun veya herhangi bir ülkenin, herhangi bir milletin durumunu öğrenmek istiyorsanız kadınlarına bakmak yeterli olur. Bunu en iyi bilenlerden biri Feride Hanım çünkü bu anlamda dünya çapında çalışmaları var.

Şimdi Türkiye’de aslında mevzuat açısından bakıldığında, gerek uluslararası sözleşmelere imza koyma açısından, gerek anayasadaki düzenlemeler açısından, gerekse yasal düzenlemeler açısından çok fazla bir sıkıntı yok görünüyor ancak uygulamaya geçildiğinde hiç de durumun iç açıcı olmadığını hep beraber görüyoruz. Birleşmiş Milletlerin kadına karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi sözleşmesini imzalayan ülkeyiz, ardından Avrupa Konseyinin kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ve bununla mücadele ile ilgili İstanbul Sözleşmesi’ni ilk imzalayan ülkeyiz ve biraz önce ifade ettiğim gibi, bunun takibi için kurulan ikili bir yapı var, özellikle Feride Hanım GREVİO’nun başkanı. Bunlar Türkiye’nin avantajları ancak uygulamaya geldiğimizde durum içler acısı (yani hiç demeyeyim de) daha iyi olması gerektiği kanaatindeyiz.

Özellikle İstanbul Sözleşmesine ilk imza atan ülkeyiz. Bildiğim kadarıyla Avrupa Konseyi’nde 50’ye yakın ülke var, bunlardan 22 tanesi İstanbul Sözleşmesini imzalamış.

Ben, gelmeden önce arkadaşlara söyledim rakamları çıkarın diye, bakın 2011 yılında bu sözleşmeyi imzalamışız. 2012 yılında Türkiye’de 210 kadın cinayeti var, bu arada 2012 yılında da Ailenin Ko-

runması ile ilgili kanun da çıkmış. 2012 yılındaki 210 kadın cinayeti 2013'te 237'ye çıkmış, 2014'te 294'e çıkmış, 2015'te 303'e çıkmış, 2016'da 397'ye çıkmış.(2012 yılından 2016 yılına kadar kadına şiddet ve cinayet vakalarını incelediğimizde maa- lesef artış gözlemlemekteyiz.) Biz, bu alanda yasa- ları, mevzuatı düzeltmeye çalışıyoruz, öbür taraf- tan karşılaştığımız durum hiç iç açıcı değil. Burada bir yerde bir yanlışlık var, uygulamanın bir yerinde eksiklik var. Acaba Türkiye'de şiddet kültürü mü arttı? Bunu spor müsabakalarından görebiliyoruz veya trafikte iki kişi yol verme veya korna çalma meselesinden birbiri ile kavga mı ediyor? Veyahut da bunun dışında bu kanunları yaptıkça belli tar- aflar veya belli kesimler bu kanunlara rağmen ka- dına karşı şiddetini mi artırıyor? Bunun üniversi- teler tarafından, özellikle akademisyen arkadaşlar tarafından incelenmesi gerekir. Ben sadece kadına şiddetle, ölümle ilgili artışı aldım, diğer alanlarda- ki olan olayları benden daha iyi biliyorsunuz ama bunun mutlaka araştırılması gerekiyor, bir yerde eksiklerimiz, noksanımız, hatamız var. Özellikle de anayasada toplumun temelini aile olduğu belir- tiliyor, ailenin yönetimi eşler arasında ortak yü- rütülüyor, gerek Medeni Kanunda gerekse anaya- saya bu çok açık olarak konulmuş. Aile hayatıyla ilgili de çok ciddi sıkıntılarımız var. Evet, İstanbul Sözleşmesinden sonra kanunu çıkardık. Doğru, aile içerisinde eşler arasında küçük tartışmada eşlerden birisi karakola müracaat ediyor, savcılığa müracaat ediyor, farklı uygulamalar var, bunlar da doğru ama bütün bunları kadına karşı şiddeti önlemek için yapmışız. Ama gelin görün ki bize intikal eden, Kamu Denetçiliği Kurumu'na inti- kal eden içler acısı, olaylar var. Gazetelere basına da yansıyor, televizyonlara da. Bir bayana evden uzaklaştırma cezası verilmiş, diyor, tamam ben

nereye gideyim şimdi diyor, tamam bana evden uzaklaştırma cezası verildi diyor veya uyarısı veril- di, ben nereye gideyim diyor, kadın başıma nereye gideyim? Veya çok basit halledilebilecek konularda erkeğe evden uzaklaştırma cezası veriliyor, Belki İstanbul Ankara için çok sorun değil ama Anado- lu'da hiç de öyle değil, evinden uzaklaştırma cezası alan erkeğe annesi, babası, arkadaş çevresi falan neler söylüyor neler, o da tabanca bulabiliyorsa ta- banca, bulamıyorsa bıçakla... Bunun için ayrı bir eğitim mi yapmak gerekiyor, genel medyadan mı faydalanmak gerekiyor veya ne yapmak gerekiyor, bunu bugün burada konuşacağız.

Bize intikal eden, Kamu Denetçiliği Kurumu'na intikal eden içler acısı, olaylar var. Gazetelere basına da yansıyor, televizyonlara da.

Diğer bir husus da; çocuklar yani aile ile ilgili böl- üm için söylüyorum. Türkiye'de yıllara göre ev- lilik oranı azalırken boşanma oranı artıyor. Bun- lar TÜİK'in verilerinden hareketle ortaya konan rakamlar. Şimdi, velayet sorunu ortaya çıkıyor, çocuklar ortada kalıyor bu sefer suç örgütlerinin veyahut da esrar, eroin gibi kötü alışkanlıkları yaygınlaştıran insanların elinde oyuncak oluyor. Bir yönü de, özellikle bizim kuruma müracaatlar açısından söylüyorum, velayetlerin taraflardan birine bırakılması halinde anne veya babanın ço- cukla görüşmesi meselesi var. Zaten boşanma davaları bir facia. Avukatlar burada çoğunlukla, ben de avukat olduğum için söylüyorum, bize geliyor vatandaş boşanmak için, anlat bakalım diyorum, ne yaptı size eşiniz? Ne kadar kötülükleri

varsa hatta yapmayıp da bunu da yapabilir dediğini dilekçeye yazıyoruz, getiriyoruz onu mahkemeye veriyoruz, mahkeme gönderiyor karşı tarafa, bir de duruşmada... Bitmiyor karşı taraf da kadın veya erkek o da alıyor dilekçeyi, gidiyor avukata, olan olmayan hayal edilen ne varsa o da yazıyor onu dilekçeye bütün bunlar alenileşiyor. Bu yetmiyormuş gibi tarafların annesi veya çocukları da getiriliyor huzura. Bu sorunları, aile içerisindeki geçimsizliği en iyi kim bilecek? Haydaaa... Çocukları da işe karışıyor. Boşana kadar herkes bu çatışmaya, kötölemelere dâhil ediliyor. Hadi boşandılar diyelim, boşandıktan sonra velayeti elde edemeyen taraf karşı tarafa karşı silah olarak kullanıyor. Türkiye bunu çözmesi gerekiyor. Bize daha önceki yıllarda müracaat edenler olmuştu, buna ilişkin olarak verdiğimiz kararlar var. Yani

İcra İcra İflas Kanunu'ndaki mal teslimi gibi insan teslimi, çocuk teslimi olmamalı. İnsan eşref-i mahlûkattır, yaratılmışların en mükemmelidir, dünyadaki varlıkların en iyisidir. İyi eğitilirse böyledir tabii, iyi eğitilmezse yaratılmışların en kötüsü olabiliyor.

Kamu Denetçiliği Kurumu, özellikle bu konuda, velayet konusunda ve tarafların görüşmesi konusunda yapılan müracaatları incelemiş ve Anayasa, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler Çocuk Sözleşmesine de bakarak tavsiye kararı vermiş. Bu tavsiye kararında bu mevcut çocuk tesliminin İcra İflas Kanununa göre yapılmasının son derece zararlı olduğunu ifade etmiş ve mutlaka buna çözüm bulunmasını, kendi çapında önermiştir. Aile Arabuluculuk Merkezi ve Aile Uzlaşma Merkezleri kurulsun diye Adalet Bakanlığına ve Aile Sosyal Politikalar Bakanlığına tavsiyelerde bulunmuştur. Bunları da tartışacağız, konuşacağız, çok farklı görüşler olacaktır, farklı görüşleri saygı sınırları içerisinde dinleyeceğiz. Size gönderdiğimiz davet mektubunda anlatacaklarınızı, görüşlerinizi mümkünse yazılı olarak bize iletin dedik ama

arkadaşlarımızın bir kısmı yazılı olarak hazırlama imkânı bulamamış olabilir, biz burada bunları kayda alıyoruz, sebebi de şu; “Söz uçar, yazı kalır; alem unuttur, kalem unutmaz.” Biz buradaki konuşmaları, buradaki çalışmalarını kitaplaştıracacağız.

*“Söz uçar, yazı kalır; alem unuttur,
kalem unutmaz.” Biz buradaki
konuşmaları, buradaki çalışmalarını
kitaplaştıracacağız*

Geçen Mayıs ayının 25’inde Anayasa değişikliği ile ilgili bir çalışma yaptık. Biz denetim kurumuyuz. Çalıştayımızın ana başlığı “Anayasa Değişikliğinden Sonra Cumhurbaşkanlığı Hükümet Siste-

minde Denetim” idi. Üç oturum yaptık. Birincisi, siyasetin yani Türkiye Büyük Millet Meclisinin idareyi denetlemesi, ikinci oturumda yargının ve idarenin kendini denetlemesi, üçüncü oturumda da bağımsız denetim kurumu olan Ombudsmanlığın idareyi denetlemesi ele alındı. Güzel bir çalıştay oldu. Arkadaşlarıma, Genel Sekreterimize ve Kurumsal İletişim Başkanlığına, Kurumdaki arkadaşlara teşekkür ediyorum. Arkadaşlarımız bu çalıştayın raporlarını derlediler, topladılar ve 17 gün içerisinde kitaplaştırdılar. Bilmiyorum burada da aynı hızı yakalayabilir miyiz ama bunu da en kısa zamanda kitaplaştırıp hem sizlere göndereceğiz, hem de bundan sonraki çalışmalarda referans olarak alacağız. Biz verdiğimiz kararların arkasını bırakmıyoruz, takip ediyoruz. Şenal Hanım, milletvekillerimiz çok iyi hatırlarlar, Fatma Hanım tabii, biz daha çok İnsan Hakları ve Dilekçe Komisyonu ile Sayın Katırcıoğlu muhatap olduk ama şimdiden sonra sizlerle de çalışacağız. Kararlarımıza uymayan bürokratları Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne davet ettiriyoruz, sağ olsun meclis davet ediyor. Orada bürokratların hesap vermesi öyle kolay değil.

Kararlarımıza uymayan bürokratları Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne davet ettiriyoruz, sağ olsun Meclis davet ediyor. Orada bürokratlar hesap veriyor. Bürokratları hesaba çekmenizden sonra kararlarımızdaki uyma oranı bir hayli arttı.

Geçen ki bürokratları hesaba çekmenizden sonra kararlarımızdaki uyma oranı bir hayli arttı, bunu gönül rahatlığıyla ifade edebilirim. Yani o açıdan verdiğimiz kararları takip ediyoruz. Aile Sosyal Politikalar Bakanlığına, Adalet Bakanlığına bu konuda öneride bulunduk, tavsiyede bulunduk ardından Özlem Hanım defalarca gidip görüştü, ilgili genel müdürlükleri veyahut da müsteşar yardımcılarını kuruma davet edip onlarla bu işi nasıl çözeceğiz diye toplantılar yaptık. Bakan arkadaşlarımızı kuruma davet edip onlarla bu işlerin çözülmesi için çalışmalar yaptık.

Dünyada bir tek ölüme çare bulunmaz, kadın hakları ile ilgili ve kadının sorunları ile ilgili meselelere üzerinde durulursa çözüm bulunur. Hani gönlümüzden şu geçiyor; dünyada en iyi olalım.

Dünyada bir tek ölüme çare bulunmaz, kadın hakları ile ilgili ve kadının sorunları ile ilgili meseleler üzerinde durulursa çözüm bulunur. Hani gönlümüzden şu geçiyor; dünyada en iyi olalım, orada da Feride Hanım gibi arkadaşlara çok büyük görev düşüyor, tabii bizler de yardımcılarını olacağız.

Öncelikle bu toplantıyı bize Fatma Benli hanımefendi hatırlattı, kendisine teşekkür ediyorum. Özlem Hanım, denetçimiz organize etti ve kısa zamanda bu toplantıyı Genel Sekreterimiz ve Kurumsal İletişim Başkanlığımız düzenlediler, kısa zamanda oldu. Tabii bu toplantının gerçekleşmesinde, kurumdaki bütün arkadaşların da büyük katkısı ve payı var.

Ben, toplantının başarılı geçmesini diliyorum ve buradan çıkacak olan raporla birlikte bu sorunları takip etmekte daha çok dayanışma içerisinde olmamız gerektiğine inanıyorum. İnsanımız bizim kurumumuzu yeterince tanımıyor, bu doğru ama sizler gibi yıllardan beri bu sorunların içerisinde olan çok değerli kuruluşlarımız var, Barolar Birliğinin bu konudaki hassasiyetini biliyorum, sizle-

ri biliyorum, sizlerle dayanışma halinde olursak sorunları daha da azaltacağımıza inanıyorum ve teşekkürlerinizden dolayı, hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Sağ olun, var olun.

Toplantının başarılı geçmesini diliyorum ve buradan çıkacak olan raporla birlikte bu sorunları takip etmekte daha çok dayanışma içerisinde olmamız gerektiğine inanıyorum.

SUNUCU:

Kamu Başdenetçisi Sayın Malkoç'a da konuşmalarından ötürü teşekkür ediyoruz.

Çalıştay, programının açılış konuşmalarından oluşan ilk bölümü sona ermiştir. Çok değerli basın mensubu arkadaşlarımıza da ilgilerinden ötürü teşekkür ediyoruz. Çalıştay'ın bundan sonraki bölümü basına kapalı olarak devam edecektir. Ardından, sayın Kamu Başdenetçim sözü tekrar oturumları yönetmek üzere size vereceğim uygun görürseniz.

Moderatör Şeref Malkoç:

- ▶ Evet, değerli arkadaşlar, insanın en önemli yansıması, unsuru sözü. Söz, mutlaka tesirli söylendiğinde, hazırlıklı söylendiğinde etki bırakır. Bir ifade ettiğim gibi sizler zaten bu alanda yıllardan beri çalışıyorsunuz. Şimdi, görüş beyan etmek isteyen, söz almak isteyen arkadaşlarımızla söz vereceğiz. Eğer söz almak isteyen arkadaşlarımız bize bunu bir not olarak iletirlerse memnun oluruz veya işarette buyurarak da olabilir ancak bilmiyorum uygun görürseniz acaba Feride Hanım'dan mı başlasak? Çünkü (gülüyor), sırayla mı olsun işarete göre mi olsun?

Sn. Feride Acar: İşarete göre olsun

Moderatör Şeref Malkoç:

- ▶ İşarete göre olsun, evet, buyurun efendim.

PROF. DR. FERİDE ACAR

*ODTÜ Öğretim Üyesi
GREVIO Başkanı*

Öncelikle şahsınıza ve de daha önce konuşma yapan bütün arkadaşlara ve yetkililere hakkımda söyledikleri çok nazik ve güzel sözler için çok teşekkür ediyorum. Bu hakikaten beklemediğim bir şeydi; ben buraya böyle bir özel konumla gelmiş değildim. Çok çok teşekkür ederim, sağolun, bunu bir baştan söyleyeyim dedim.

Burada esas konuşması gereken kişi ben değilim; burada konuşması gerekenler tabii ki sivil toplum örgütleri, siyasetçiler, milletvekilleri ve de diğer başka kamu görevlileri. Onlar da kendi taraflarından olayı anlatacaklardır. Ama benim konuşabileceğim, söyleyebileceğim birkaç söz varsa, o da uluslararası standartlar üzerinden olacaktır. Süremiz kısıtlı olduğu için özellikle önemli olduğunu düşündüğüm noktalara değineceğim.

Şimdi öncelikle bir kaç noktayı paylaşmak istiyorum. Bir, Kamu Denetçiliği Kurumu gerçekten son derece önemli ve kadınların insan hakları konusunda hayati görevler yapabilecek bir kurum. Bunun çeşitli ülkelerde örneklerini görüyoruz. Uluslararası deneyim de 'köprü görevi' diye ifade

edilen görevin her manada altını çizmek gerektiğine işaret ediyor. Köprü nasıl bir köprü olmalı? Ben kendi açımdan baktığım zaman, öncelikle, uluslararası standartların ve uluslararası bağlayıcı değerlendirmelerin ki bunlar Türkiye açısından da bağlayıcıdır, toplumumuza aktarılmasını önemsiyorum. Bu standartlar, kadın hakları alanında, “CEDAW Sözleşmesi” yani ‘Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi’ ve ‘İstanbul Sözleşmesi’dir. Kamu Denetçiliği Kurumu, bu iki sözleşme düzenlemelerinin topluma anlatılmasında, aktarılmasında çok önemli bir rol oynayabilir. Ama bu topluma aktarmanın, anlatılmanın ötesinde, idareye yönelik olarak da bu sözleşmelerin gereğinin yapılmasını sağlamakta da yine aynı şekilde fevkalade önemli bir rol oynayabilir ve öyle olacağını ümit ediyorum. Bu toplantı da, bu yönde yapılacaklar için önemli bir adım olacaktır diye düşünüyorum, ümit ediyorum.

Kamu Denetçiliği Kurumu gerçekten son derece önemli ve kadınların insan hakları konusunda hayati görevler yapabilecek bir kurum. Bunun çeşitli ülkelerde örneklerini görüyoruz. Uluslararası deneyim de ‘köprü görevi’ diye ifade edilen görevin her manada altını çizmek gerektiğine işaret ediyor.

Yalnız, bunları söylerken bir hususun özellikle altını çizmek zorundayım. Kamu Denetçiliği, Türkiye’nin taraf olduğu kadınların uluslararası insan hakları, kadınlara yönelik şiddet konusundaki sözleşmelerin toplumda yaygınlaştırılması, bunla-

rın içeriklerinin anlatılmasında önemli bir rol oynayabilir dedim. Bunlar çok önemli, ama bu ilkelere ve politikaların anlatılmasının, aktarılmasının yanında ‘doğru şekilde’ yaygınlaştırılmaları hayati önem taşıyor.

Bu Sözleşmelerle ilgili süreçlerin uzun yıllardır içinde olan bir kişi olarak görüyorum, artık böyle bir deyim vardır konuşmada “ağzına pelesenk olmuş” derler, işte o şekilde ‘Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi’ her yerde dile getiriliyor, konuşuluyor. Ama bu Sözleşmenin gerçek içeriğini bilerek mi söyleniyor, buna referans verenler hakikaten bilerek mi referans veriyorlar pek emin değilim. Sözlerim, fazla vakit almamak için, kısa ve fazla net olabilir. Bu konuları umarım daha sonra açabiliriz.

Önemli gördüğüm bir noktayı daha paylaşayım: Bu Sözleşmelerin getirdiği uluslararası standartlar ‘toplumsal cinsiyet eşitliğini’ vurgular. Yani bu Sözleşmelerin bağlayıcı standartları içerisinde, bizim kendimize göre yorumlayabileceğimiz, ‘hakkaniyet’, ‘adalet’ gibi kavramlar yoktur. Kadın erkek cinsiyet eşitliğidir CEDAW Sözleşmesinin özü, dolayısıyla buradan çıkarak hareket etmek lazım. Tabii hepimiz belli kültürlerin içinden geliyoruz, ben de bu kültürden geliyorum. Hepimizin paylaştığı kültürel öğeler var, ancak bağlı olduğumuz uluslararası sözleşmeler bu kültürel öğeler içerisinde eğer kadınlar açısından onları dezavantajlı konuma getirecek birtakım usuller, pratikler hatta inanışlar, davranışlar varsa bunların dönüştürülmesi, yok edilmesi gerektiğini söylemektedir. Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası Sözleşme ile devletimiz bu yükümlülüğün altına girmiştir. Bakın, kültür değişmez bir şey değildir ve zaten sürekli olarak değişmektedir. Devlet kültürü dönüştürmek sorumluluğu altındadır; onun için bu bilgi

ile hareket etmek önemli ve bu şekilde aktarmak gereklidir diye düşünüyorum.

İkinci bir nokta: Her iki sözleşmenin de yine buradaki grup için çok önemli olan vurucu bir noktası, kurumlar arası işbirliğini ve bütüncül politikaları vurguluyor olmalarıdır. Yani CEDAW Sözleşmesi de, İstanbul Sözleşmesi de kurumlar arasında işbirliği ve bütüncül politikalar geliştirilmesi ve uygulanması gerektiğini söylemektedir. Devlet açısından bakacak olursak, örneğin İstanbul Sözleşmesi için muhakkak bir koordinasyon birimi olması gerekir. İstenilen, arzu edilen, bu koordinasyon biriminin devletin en üst noktasındaki bir konumuna yerleştirilmesidir. Münhasıran kadınlara yönelik şiddet ve kadınların insan haklarıyla ilgili bir kurum olmasını, bu konuda data toplayan, sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapan bir kurum olmasını öngörür. Datayı örgütlemesini ve yeterli insani ve mali kaynağı sahip olması gerektiğini söyler. Kamu Denetçiliği Kurumu, bu önemli hususların devletçe özümsemesinde zannediyorum çok gerekli ve önemli bir rol oynayabilir.

Vurgulamak istediğim bir nokta daha: Bu Sözleşmeler, 'uluslar üstü' insan hakları sözleşmeleridir. Dolayısıyla bunları topluma mal ederken, Anayasamızın 90. maddesini hatırlamak gerekir. Ben bunun çok yapılmadığını görüyorum. Ulusal üstü Sözleşme hükümlerinin yasalarımızla çeliştiği durumlarda, uygulamanın ilgili sözleşmeye göre yapılmasını emreden bir anayasamız var bizim. Bu nedenle, adalet camiasına, yargıya, savcılara, avukatlara mal edilmesi lazım. Zannediyorum Kamu Denetçiliği Kurumu burada da aktif ve kritik bir rol oynayabilir.

Üç noktaya daha değinerek konuşmamı tamamlamak istiyorum. İlk olarak, bu sözleşme uygulama-

malarını denetleyen kurulların Türkiye'ye yönelik özel olarak yaptığı değerlendirmeler var. En son CEDAW değerlendirmesi, yani bu Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin değerlendirmesi 2016 senesinin Temmuz ayında yapıldı. Burada, bu odada gördüğüm birçok sivil toplum temsilcisi o değerlendirme sırasında Cenevre'de vardı. Tabii devletin temsilcileri de vardı. Oradan çıkan tavsiyelerin ve değerlendirme raporunun takipçisi olmakta da bence Kamu Denetçisi Kurumunun özel bir rolü olmalıdır, pek çok ülkede uygulama budur. Bunun hemen devamı olarak bir şey daha söyleyeyim; birçok ülkede Kamu Denetçiliği Kurumları, bir bağımsız insan hakları kurumu olarak doğrudan CEDAW Komitesine veya GREVIO Komitesine kendileri de rapor verir. Dolayısıyla, ben bunu da önermekte yarar görürüm. Çünkü sizin bilgilerinizden, topladığınız şikâyetlerden, edindiğiniz izlenimlerden bu komitelere aktaracağınız; dolayısıyla Sözleşmenin ülkemizde daha iyi uygulanması için kullanılabilecek pek çok değerli sonuçlar ve öneriler vardır eminim. Bu hususu özellikle vurgulamak istedim.

Kamu Denetçiliği Kurumu olarak sizin bilgilerinizden, topladığınız şikâyetlerden, edindiğiniz izlenimlerden bu komitelere aktaracağınız; dolayısıyla Sözleşmenin ülkemizde daha iyi uygulanması için kullanılabilecek pek çok değerli sonuçlar ve öneriler vardır eminim. Bu hususu özellikle vurgulamak istedim.

İkinci olarak, kadın cinayetlerinin, istihdam ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin Türkiye için her zaman yani her zaman demeyim şu anda güncel olarak bir yapısal konu olarak anlaşılması altı önemle çizilmesi gereken en önemli unsurlardandır. GREVIO değerlendirmesi, bu sene Ekim ayında yapılacak. Türkiye ilk raporunu Temmuz başında vermeye söz verdi. Mayıs'ta verilecekti, erteledi; raporu Temmuz'da verilecek. Ekim'de devletle görüşmeler yapılacak, ondan sonra Kasım ayında GREVIO'nun bir heyeti Türkiye'ye gelerek yüz yüze görüşmeler yapacak. Bu kapsamda umarım Kamu Denetçiliği Kurumu'nun yetkilileri ile de görüşme yapma fırsatı olacaktır GREVIO'nun.

GREVIO heyeti Türkiye'ye gelerek yüz yüze görüşmeler yapacak. Bu kapsamda umarım Kamu Denetçiliği Kurumu'nun yetkilileri ile de görüşme yapma fırsatı olacaktır GREVIO'nun.

Son bir nokta olarak şunu söyleyeyim; yasalarımızda, uygulamaya oranla daha iyi durumda olduğumuza ben de katılıyorum. Gerçekten de yasalar, uygulamaya oranla çok daha iyi durumda. Tabii bu demek değil ki yasalarımız mükemmel; orada da hala düzeltilmesi gereken şeyler var. Örneğin, İstanbul Sözleşmesi'ni hemen yani ilk ülke olarak tabii büyük bir iftiharla bunu söylüyorum. adı İstanbul Sözleşmesi olan bu sözleşmeyi, hemen onaylamış bir devletiz. Hemen arkasından da bir yasa çıkarttık. Ancak bu yasanın İstanbul Sözleşmesi ile birebir örtüşen bir yasa olduğunu söylemek zor. Bu konunun da bir daha gözden geçirilmesinde yarar olabilir. Keza, İstanbul Söz-

leşmesinin bazı gerekleri, örneğin "ısrarlı takip" olgusunun, kadınlara yönelik bir şiddet olarak tanımlanması ve bunun ceza yasasında yer alması Türkiye'de hala olmayan bir şeydir, ceza yasamızda yoktur. Belki kanun koyucularımız, milletvekillerimiz "ısrarlı takip" gibi birçok konuyu gündemlerine alabilir, bunlar üzerinde konuşmak lazım.

Bana söz hakkı verdiniz, hocalara söz verince çok konuşurlar, onun için özür dileyerek burada kesiyim. Çok teşekkür ediyorum her şey için.

Moderatör Şeref Malkoç:

Evet, Feride Hanıma teşekkür ediyoruz. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun bundan sonrası için yapması gereken çalışmaları ile ilgili detaylı bizi bilgilendirdi. Çünkü dünyada Kamu Denetçiliği Kurumu'nun birkaç fonksiyonu var, bizim muadilimiz olan kurumlar diğer ülkelerde kimisi göç ve mültecilerle direkt alakadar oluyor, kimi bu konularla direkt alakadar oluyor. Tabii Türkiye'de Kamu Denetçiliği Kurumu yeni yeni kişiliğini oluşturmaya başlıyor. Biz mümkün olduğu kadar durumdan vazife çıkarmadan kendi işlerimizi yapmaya çalışıyoruz ama bu tür teşvikler olduğu zaman hoşumuza da gitmiyor değil doğrusu. Hocam, bunları değerlendireceğiz.

Ayrıca tabii milletvekillerimize yaptığınız hatırlatmaları ben de not aldım, onlar da not aldı, öyle görüyorum. Evet, Avukat Canan Arın Hanım Mavi Çatı Derneğinden.

AVUKAT CANAN ARIN

Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı

Önce bu toplantı için çok teşekkür ederim, çok etkilendim ve ciddiye alarak bir rapor yazdım daha sonra İstanbul'a gidip bunu tekrar göndereceğim çünkü üzerinde bazı düzeltmeler yapılacak. Sizin sayın başkanın konuşmasında haklı noktalar

vardı, gerçekten velayet konusunda ben 47 yıllık avukatım yani belki birçoğunuzun yaşından daha fazla avukatlık hayatım var. Dolayısıyla velayet konusunda, boşanma davalarında çocuk üzerinden ciddi bir iktidar savaşı yapılmaktadır, burada çok haklısınız ancak bu nasıl çözülür bilmiyorum, bu belki bir şeyle çözülmesi gerekiyor, ciddi bir eğitim meselesidir.

Benim konuşmalarım insanları genel olarak rahatsız eder bunu da başından söyleyeyim de ama amaç bu değil. Laflarımı dolandırmadan söylemek gibi bir huyum vardır dolayısıyla Türkiye Büyük

Millet Meclisi Kamu Denetçiliği Kurumu'na Kadın Hakları Ombudsmanlık Çalıştayı'nı düzenledikleri için çok teşekkür ederim. Ancak umarım bu Çalıştay Avrupa Birliği gibi herhangi bir yerden alınan proje parasını değerlendirmekten öte burada dile getirilenlerin gerçekleştirilmesi amacını da güder ki bu çok önemli. Böyle pek çok toplantıya katılıyoruz, konuşuyoruz, onlar bunun üzerine yazılmış yazılar olarak kalıyor. Türkiye'nin yakında GRAVIO'ya vereceği rapora yapılmış bir iş olarak gösterilmek üzere de düzenlenmemiştir umarım.

Velayet konusunda, boşanma davalarında çocuk üzerinden ciddi bir iktidar savaşı yapılmaktadır.

Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliğinden söz etmek ne yazık ki mümkün değildir. Malesef Türkiye'de kadın bir birey değil, mal olarak kabul edilmekte, Cumhuriyetin kuruluşundan beri sahip olduğu boşanma hakkını bile kullanmaması için elden gelen yapılmaktadır.

Biraz önce Sayın Malkoç'un parmak bastığı bence doğru yanlardan bir tanesi, kadın hakları güçlendikçe erkek... Çünkü bu yani kadına yönelik erkek şiddeti bir iktidar meselesidir. Onun için de kadın hakları güçlendikçe ve kadınlar güçlendikçe erkekler iktidarlarının sarsıldığını fark ediyorlar, bundan o kadar korkuyorlar ki artık iş sürekli cinayetlere gidiyor. Evet, sizin de söylediğiniz gibi evlenmeler azalıyor, boşanmalar çoğalıyor. Boşanmalar çoğalınca da erkek, "sen nasıl boşanırsın, sen bana ait, benim malımsın" diye bakıyor, boşanmış kadın, daha sonra başka bir aile kurmuş

ama kadını takip edip orada öldürüyor çünkü kendi malı elden gitmiştir.

Birey ve insan olarak kadın değil aileyi önemseyen görüşler vardı. Bu görüşe göre o nedenle de önemli olan ailenin korunmasıdır. Nitekim kadınların yıllarca uğraşarak yarım yamalak da olsa kabul ettirdikleri kadından sorumlu devlet başkanlığında "kadın" sözcüğünü çıkartıp başkanlığın adı tamamen değiştirilmiştir.

Ayrıca Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler bilerek ve isteyerek Türkçeye çarpıtılarak çevrilmiştir. Sözleşmenin İngilizce aslı, "kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın tasfiyesi, yok edilmesi, ortadan kaldırılması" olduğu halde "önlenmesi" olarak çevrilmiştir. Oysa sözleşme metninde imzacı devletlere kadınlara karşı ayrımcılık sayılacak her türlü gelenek ve göreneğin ortadan kaldırılması sorumluluğu verilmektedir. Böylece sözleşmelerden habersiz yargıçlarda örneğin Türk Ceza Kanununun 103 ve 104. maddelerinin iptalini Anayasa Mahkemesinden isterken gerekçeleri arasına Türkiye'de erken evliliklerin gelenek olduğu tezini yerleştirecek kadar kadın ve kız çocuklarının hakkını ihlal etmektedir.

Yine İstanbul Sözleşmesi olarak bilinen sözleşmenin "ev içi" olarak çevrilmesi gereken "domestic" sözcüğü "aile" olarak çevrilmiştir. Oysa bir evin içinde mutlaka karı koca olarak yaşamak gerekmemektedir, bunun doğrusu "ailedir" bu İngilizceden çeviri yapan insanların da bu sözleri çok iyi bildiğinden adım gibi eminim.

Öncelikle önemli olanın aile değil kadının beden bütünlüğü, yaşam hakkı olduğu kabul edilmeli, uluslararası sözleşmeler Türkçeye iktidardaki siyasi partinin siyasi görüşüyle değil, aslına uygun çevrilmelidir.

Medeni Kanunu'nda kadının soyadı meselesi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi'ne gitme zorunluluğu kararları doğrultusunda yeniden düzenlenmeli, her olay için ayrı ayrı Anayasa Mahkemesi'ne gitme zorunluluğu ortadan kaldırılmalıdır. Ceza Kanununun maddeleri sudan sebeplerle hafifletilerek değil, oldukları gibi uygulanmalıdır. Evet, yasalarımız fena değil ama uygulama herkesin üzerinde anlaştığı gibi son derece kötüdür, o ancak kendi değer yargılarına göre yargıçlar bu uygulamayı sağlamaktadır.

Milli Eğitim Kanununda ciddi değişiklik yapılarak çocuklara insan hakları ve erkek eşitliği öğretilmelidir. Kadın ve erkeğin farklı oldukları ama bir cinsin diğer cinse üstün olmadığı, her işi her ikisinin de güçleri kapasitesinde yapacakları öğretilmeli, çocuklar daha doğdukları andan itibaren pembe ve maviye mahkûm edilmemelidir.

Farkındalık yaratmak için mahalle bazında toplumsal cinsiyet eğitimleri düzenlenmeli, bu eğitimlere erkek ve kadınların katılması sağlanmalıdır. Türk Ceza Kanununda çok eskiden beri yani 1980'lerden beri en az 5 yıldır kadına yönelik şiddetle mücadele eden hükümet dışı kuruluşların müdahil olmasını talep ettik. Bu taleplerimiz gerçekleşmedi. Ben ilk defa Şanlıurfa'da Sevda Gök Davasındaki namus cinayetine Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı adına katılımcı olarak gitmek istedim, tabii ki talebim reddedildi ama şöyle bir yararı oldu. Şimdi Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının talepleri kabul edilmekte müdahil olarak talepleri kabul edilmekte ama bizimkiler hala reddedilmektedir, bu da bir ayrımcılıktır.

Medya meselesine gelince ölü kadın bedenleri sırf kadın oldukları için cinsel obje olarak teşhirinin engellenmesi gerekir. Bunun için o gazetecilerin de eğitilmesi gerekir.

Mağdurelerin güçlendirilmesi amacıyla parasız bilgisayar yazılımı, bilgisayar onarımı gibi gelir getirecek kurslar veya meslek okullarına gönderilip daha sonra işyeri açabilmeleri için, uygun krediler kendilerine sağlanmalıdır.

İkinci soru, kadına yönelik şiddet koruyucu önleyici hizmetler, mağdurların güçlenmesi, ailede şiddetin önlenmesine yönelik alınan tedbirler. Kadına yönelik şiddeti koruyucu, önleyici tedbirler göstermelik olarak bulunmakta, gerçekte şiddete maruz kalan kadını bezdirmek için elden gelen her şey yapılmaktadır. Kadın karakola gittiğinde gece yarısına kadar ya araba, ya para veya personel yok diyerek bekletilmekte, hasta, yaralı, güçsüz olduğu hiç hesaba katılmamaktadır. Ev içinde gördüğü şiddete ek olarak resmi dairelerde de işkenceye varan uygulamalarla muhatap olmaktadır. Hakkını ararsa iyice azarlanmakta veya sahip olduğu haklar kendisine anlatılmamakta, mesela Kaymakamlıklara müracaat ettiği zaman bu kadınlara belli bir para verilmesi veya ev tahsisi gerekmektedir. Belirli bir yaşın üzerindeki erkek çocukları, devletin resmi sığınaklarına alınmaktadır o zaman bir ev tahsisi gerekmektedir. Bunu kaymakamlar ya bilmemekte veya göz ardı etmekte, sonra da resmi açıklamalarda "bize bu kadar para tahsis edilmişti, bu paralardan kadınlar talep etmedi ve yararlanılmadı, bütçe orada duruyor" gibi açıklamalar yapılmaktadır.

Mağdurelerin güçlendirilmesi amacıyla parasız bilgisayar yazılımı, bilgisayar onarımı gibi gelir getirecek kurslar veya meslek okullarına gönderilip

daha sonra işyeri açabilmeleri için, uygun krediler kendilerine sağlanmalıdır. OHAL döneminde 6284 uygulamasında ihmallerin arttığını gözlemliyoruz. Şiddet nedeniyle kolluk kuvvetlerine başvuran kadınlar personel eksikliği gerekçesiyle uzun saatler karakolda bekletiliyor. Biraz önce söylediğim gibi ayrıca, kadınla birebir muhatap olan, doğu ve güneydoğu illerindeki çok değerli çalışmalar yapan kadın kuruluşlarının sığınakları ve merkezleri basılmış, bütün kadınlarla ilgili gizli bilgiler hepsi ortalığa saçılmış ve bunlar oralara kayyum atanarak kadınlarla ilgili çalışmalar yapılamaz olmuştur.

6284 sayılı yasanın uygulanmasının bir angarya olmadığı yargıçlara iyice anlatılmalıdır ve eğer 6 aylık uzaklaştırma isteniyorsa 6 aylık uzaklaştırma verilmelidir. Birtakım yargıçlar, “e şimdi zavalı adam nereye gidecek?” bana ne canım, nereye giderse gitsin, otele gitsin, kadın çocuklarıyla beraber nereye gidecek? O evde o şiddeti yaşamak zorunda mı kadın? Biraz önce çok özür diliyorum sayın başkanım fakat siz de aynı şeyi, “adam nereye gidecek?” özür dilerim, adamın nereye gideceği beni hiç ilgilendirmez.

Moderatör Şeref Malkoç:

Yanlış hatırlıyorsunuz, “kadın nereye gitsin?” dedim, aman dikkat, aman dikkat edin, ben ne söylediğimi biliyorum.

Av. Canan Arın: Tamam, küçük yerlerde erkeklerin de gidecekleri yerler yok dediniz de, o hiç ilgilendirmiyor beni, şiddet uygulamaktan vazgeçsin.

Şimdi bu bir de üçüncü soru eğitimle ilgili sorular önünüzde var onları okumuyorum.

Bu sorunun şaka gibi sorulduğunu sanıyoruz çünkü 12 yıllık kesintisiz eğitim yerine, 4+4+4 şablonu getirip kız çocuklarının okullaşma oranı iyice düşmüştür. Ona ek olarak Anayasa Mahkemesi resmi evlilik olmadan dini evlilikleri kıyanlar ve kıydıranlarla ilgili ceza hükmünü hükümetin eğilimleri doğrultusunda iptal edince kız çocuklarının erken yaşta dini nikâhla sadece cinsel değil her yönden sömürülmelerinin yolu açılmıştır. Bu sömürünün önüne geçmek için önce resmi nikâh olmadan dini nikâh kıyma ve kıydırmanın suç olduğu hükmü geri getirilmeli, sonra 12 yıl kesintisiz laik eğitim zorunlu kılınmalıdır. Bu çok önemli çünkü dini eğitimde itaat öğretilmektedir. Ayrıca Medeni Kanununun evliliklerin butlan nedenlerini düzenleyen 145. maddesine “erken yaşta ve/veya zorla evlendirmelerinin” de eklenmesi gerekmektedir yani butlan sebeplerinden bir tanesi de bu sayılmalıdır.

Kreş sayısının yetersizliği kadınları çalışma hayatından uzaklaştırmaktadır.

Kreş sayısının yetersizliği kadınları çalışma hayatından uzaklaştırmaktadır. 2007-2008 yılında 497 olan kamu kreşi sayısının 2015-2016 döneminde 56'ya düşmüştür. Büyükannelere evde bebek bakım parası uygulaması gibi çözümler kadınları güçlendirmede gibi eve hapsedmektedir. KEİK'in de belirttiği üzere bu yaklaşım hem kadınların belli bir yaştan sonra yüklerinin hafifletilmesi ile daha bağımsız geçirecekleri bir hayat olmadığını, hem de çocukların sosyal gelişim açısından kurumsal biçimde sunulması gereken erken çocuk eğitim ve bakımının bir kamusal hizmet olarak algılanmasının önüne geçmektedir.

Ebeveynlik izni olmaması, babalarını da kapsayan ve esnek çalışmaların kadınlara alternatif olarak sunuluyor olması, kadınların çalışma hayatlarında eşit var olmalarının önüne engeldir ve bu uygulamada ev işleri ve çocuk bakımının kadınların görevi olduğu algısını pekiştirecek cinsiyet eşitsizliğini tekrar üretmektedir yani toplumsal cinsiyet diye bir şey söz konusu olmamaktadır. Burada bir konuya daha dikkat çekmek istiyorum; iş kanununda kadınların gece çalışmayacaklar da, işte kadınları eve alacak götürcek de, özel onlara servis konacak gibi bir madde daha var. Peki, siz işveren olsanız, bütün bu hizmetleri yerine getirip size ek şey yükleyecek yükümlülük getirecek kadın yerine erkeği işe almaz mıydınız? O zaman kadınlar daha çok istihdam dışı kalacaklar demektir dolayısıyla iyi niyetle yapıldığı gibi görülen böyle yaklaşımlar kadını eve sokmanın başka şeyleridir yöntemleridir.

Şimdi şeyle ilgili kadının siyasal mekanizmalara katılmasıyla ilgili olarak burada KADER'den kimse var mı bilmiyorum, kurucusu olduğum KADER adına konuşmayacağım, onlardan birisi varsa bu onların konusu, onlar konuşsunlar.

Kadın sağlık hizmetlerinin düzenlenmesi meselesine gelince, bu konudaki bir diğer yasadışı uygulama kürtaj meselesidir ki bu çok önemlidir. “Bedenimiz bize aittir” sloganımız var. Sloganlarda bırakmamak gerekiyor işi, kadına istemediği bir çocuğu zorla doğurtamazsınız, hele hele o çocuk bir tecavüz sonucu ise ve evlilik içinde de tecavüz olduğunu biliyorsunuz, Mor Çatı Kadın Sığınağı kurulmadan önce bir yargıç, önüne hamile olarak gelen bir kadını, ama şöyle arkası daha öncesi bundan bahsedilmiyor, üç çocuklu bir kadın, birkaç defa boşanmak için mahkemeye müracaat

ediyor, sonra vazgeçiyor en sonunda tekrar boşanmak için geliyor fakat hamile. Tabii bizim yargıçlarımızın veya eğitim sistemimizin veya genel algılamamızda, “madem ki boşanmak istiyorsun o zaman adamla niye yattın?” olduğu için hâkimin kafasının gerisinde, “kadını sırtından sopayı, karından sıpayı eksik etmeyeceksin” deyip davayı reddediyor. Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı o büyük yürüyüşler falan bu yargı üzerine ortaya çıkmıştı ama belki kadın o sırada kocasının tecavüzüne uğramıştı, nereden biliyorsunuz. O kadın nasıl ve niye hamile kaldı? Yahut da kendi iradesiyle oldu bilmiyorum ama bunları değerlendirmek gerekiyor. Dolayısıyla kadına istemediği bir çocuğu doğurtamazsınız, bu en büyük haksızlıktır.

Bugün Türkiye’de kürtajın yasal olmasına rağmen, hastaneler kürtaj yapmayı çeşitli bahanelerle reddediyorlar. Bakamayacağımız çocuğu doğurmanın ne anlamı var? Türkiye’de işsizlik had safhada, bakamadığımız, doğru dürüst eğitim veremediğiniz çocuk kız ise, ya çocuk yaşta evlendirilecek veya evlilik adı altında satılacak veya seks işçisi olmaya zorlanacaktır. Erkek ise, mutlaka boşanmış ailelerin çocukları ortalarda sersefil olmazlar, boşanmamış ailelerin çocukları arasında da çocuklarını satan babalar vardır. Dolayısıyla evlilik mutlaka kutsal bir beraberlik ve çocuğun çok mutlu olduğu bir durum değildir, eğer o aile içinde sürekli kavga varsa bence boşanmak daha iyi, çocuğa huzurlu bir ortam sağlanması açısından, onun için istenmeyen bu erkek çocuklarının nereye sürüklendiğini bilmiyoruz.

Kadın Sığınakları Dayanışma Merkezleri Kurultayı Bileşenleri 12 kadın örgütü tarafından 2014 yılında yayınlanan 2015 Temmuz ayında güncellenen raporda Türkiye’nin farklı illerinde kadınların

ücretsiz ve güvenli kürtaj haklarına erişimlerinde yaşadıkları zorluklar ele alınmıştı. Bu rapora göre farklı illerde bulunan ve görüşme yapılabilen 156 kamu hastanesinden sadece 9'unda yasaya uygun bir şekilde yani 10 haftaya kadar evli veya bekâr ayırımı yapılmaksızın kürtaj yapılmaktadır. 65 Hastanede gerekçeli kürtaj yapılırken 76 hastanede ise hiçbir koşulda kürtaj yapılmamaktadır. Ne yazık ki o zamandan bu zamana değişen bir şey yok aksine kötüleşen bir tabloyla karşı karşıyayız. 2827 sayılı kanunun gebeliğin sona erdirilmesini düzenleyen 5. maddesinde açıkça; “Gebeliğin 10.haftası doluncaya kadar annenin sağlığı açısından tıbbi sakınca olmadığı takdirde istek üzerine rahim tahliye edilir.” demektedir. Yine aynı kanunun gebeliğin sona erdirilmesinde izini düzenleyen 6. maddesine göre, 5.maddede belirtilen müdahale, “Gebe kadının iznine, küçüklerde küçüğün rızası ve velinin iznine, vesayet altında bulunup da reşit veya mümeyyiz olmayan kişilerde reşit olmayan kişinin ve vasinin rızasıyla birlikte sulh hâkiminin izin vermesine bağlıdır.” ibaresi yer almaktadır. Yine aynı maddede, “Rızaları aranılacak kişileri evli iseler sterilizasyon veya rahim tahliyesi için eşin rızası gerekir.” der. Bu maddelere göre 10. haftasına kadar anne sağlığını tehdit etmediği sürece kürtaj işlemi yapılabilir ve evli kadınlar için kürtaj, eş iznine bağlı olup evli olmayan kadınlar için ise kendi talepleri yeterlidir. Ancak Mor Çatıya gelen başvurularda, kadınlar hala devlet hastanelerinden gebeliklerinin sonlandırılmayacağı bilgisini aktarmaktadır. Yine kürtaj için, devlet hastanelerine başvuran evli kadınlardan da eşinin rızası olsa dahi kürtaj yapılamayacağı bilgisi verilmektedir. Burada ne yazık ki temel bir hak ve çoğu zaman acil müdahale gerektiren kürtaj gibi bir işlem için sağlık personelinin kasıtlı olarak yanlış

bilgilendirmekte olduğu ya da devlet hastanelerinin bir kısmının kadınların yasal haklarını kullanabilmeleri önünde engel olarak suç işlediklerinden başka bir anlam çıkmamaktadır.

Şimdi, çevre ile ilgili meselelerde,

Moderatör Şeref Malkoç:

Canan Hanım...

Av. Canan Arın: Bir de burayı, bitiriyorum, son cümleye geldim. Çevre ile ilgili meseleye gelince, birtakım (özür dilerim) benim dediğim gibi laf dolandırmak gibi bir âdetim olmadığı için, belirli özel kişilere para kazandırılacak diye yeraltı su kaynakları peşkeş çekilmektedir. Bundan vazgeçilmesi gerekir. Birleşmiş Milletlerin sürdürülebilir kalkınma projesi doğrultusunda ağaç ve doğa kıyımından vazgeçilmelidir. Kadın Sığınaklarına “Konukevi” demek komikliğinden de vazgeçilmelidir, kadınlar buraya konuk olarak gitmemektedir, kendi iradeleriyle, “ay gideyim bir şurada oturayım, kahve içeyim” diye gitmiyor, kadın canını kurtarmak için sığınyor, kelimeleri değiştirmekle alt üst etmekle, bunları hoş bir şekilde sokamazsınız, dürüstçe, açıkça adlarını koyarak kullanmak gerekiyor. Onun için data toplama meselesinde hala resmi, güvenilir kaynaklarımız yoktur. Türkiye’de kaç kadın, Türkiye bir kadın mezbahası haline gelmiştir, kaç kadın cinsel şiddete maruz kalmaktadır? Kaç kadın mobbinge maruz kalmaktadır? Kaç kadın fiziksel şiddete maruz kalmaktadır? Kaç kadın sözel şiddete maruz kalmaktadır? Bunların hiçbiri güvenilir kaynakta yoktur. Dolayısıyla sizden ricamız, Bunları size ayrıca yazılı olarakta göndereceğim, bütün bunları göz önünde bulundurarak, artık yasamı mı teklif edersiniz, ortak mı çalışırsınız ne yaparsınız bilemiyorum. Teşekkür ederim.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Evet, teşekkür ediyorum. Arkadaşlar, gelen listeye göre 25 arkadaşımız söz istiyor kendisi veya kurumu adına. Bu arada ayrı bir not geldi, deniyor ki böyle, listeye isim yazdırarak değil, biz el kaldırarak söz almak istiyoruz, tabii bu arkadaşlar da isim yazdırmadan söz alabilirler. Bizim programladığımız saat 18.00'de toplantının bitmesi ancak söz almak isteyen arkadaşların tümü konuşuncaya kadar toplantıyı uzatabiliriz. Yalnız şunu ifade edeyim, tabi ara sıra dışarıya çıkmalar olur. Fakat toplantının bütünlüğü açısından sizler bu alanda yıllardan beni uğraşan insanlarsınız, hani "Arife tarif gerekmez" denir ya, meraminizi en veciz, en güzel, en kısa zamanda anlatabilirseniz öyle zannediyorum diğer arkadaşlara da daha fazla imkân gelmiş olur.

Canan Hanım, şunu ifade edeyim, biz bu programı Avrupa Birliği parasıyla veya fonlarıyla yapmıyoruz. Kendi kurumumuzun imkânlarıyla yapıyoruz. Ayrıca Avrupa Birliği veya herhangi bir kuruma da şirin görünmek için yapmıyoruz. Bu Türkiye'nin bir derdi, ıstırabı, kanayan yarası, "acaba biz buradan bir merhem üretebilir miyiz?" bunun için yapıyoruz.

Av. Canan Arın: Çok teşekkür ederim aydınlatığımız için, çünkü bu tür uluslararası toplantılara da gittiğim zaman genellikle bununla karşılaştığım için tecrübelerim nedeniyle öyle girdim söze. Teşekkür ederim.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Değerli arkadaşlar, tabii farklı fikirler olacak, farklı fikirler karşılıklı olarak söylenecek, bunlar normaldir. Ancak tabii bazen sataşmalar da oluyor, mümkün olduğu kadar bunu yapmayalım. Türkiye'de televizyonlarda veya başka platformlarda bunlar oluyor zaten, bazı görüşleri o platformlara saklayalım. O açıdan hem tahammül edelim hem de farklı görüşleri arkadaşlar rahat ifade etsinler.

Evet, Gonca hanım, Gonca Bayraktar Hanım, buyurun. (mikrofonunuzu açarsanız)

Doç. Dr. Elif Haykır Hobikoğlu: İstanbul Üniversitesi Doç. Dr. Elif Haykır Hobikoğlu. Şimdi "istenmeyen çocuk" dediniz, ben bu kavrama şiddetle karşı çıkıyorum çünkü şöyle, istenmeyen çocuk olamaz. Doğum yani çocuk var olmadan önce istenmeme durumu olabilir ama çocuk var olduktan sonra buna eğer "istenmeyen çocuk" dersek bu aynı şekilde erkeklerin de bize "istenmeyen kadın" deme hakkını doğurur. O yüzden var olmuş bir varlığa istenmeyen demesek kavramsal olarak daha memnun oluruz. Teşekkürler.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Evet, peki teşekkür ediyorum. Gonca Hanım, buyurun.

PROF. DR. GONCA BAYRAKTAR DURGUN

Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi

Evet, sayın başkan ben sizin başkanlığınızda bütün katılımcılara saygılarımı sunuyorum öncelikle. Gazi

Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulamaları ve Araştırma Merkezi adına buradayım. Bize verdiğiniz programda başlıklar oldukça geniş, dolayısıyla her bir alan muhtemelen bir Çalıştay konusu, belki de günlerce devam edecek konuşmaların konusu bu. Her birine girmek hakikaten mümkün değil ama ben çok kısa olarak özellikle hanımefendinin de dikkat çektiği bu "Konukevi" mi "Sığınma evi" mi isim tartışmasına girmeden, özellikle bu kadına yönelik şiddet meselesinde Ombudsmanlık kurumunun nasıl bir koordinasyon sağlayabilece-

ği konusunda hakikaten önemli bir alan burası. Mayıs ayında bir Çalıştay yaptık, Aile Sosyal Politikaları İl Müdürlüğü, Belediyeler Birliği ve Gazi Üniversitesi organizasyonunda. Buradaki amaç da “Konukevi sonrası destek mekanizmalarında yaşanan güçlüklerin, sorunların öne çıkarılması ve özellikle kadına yönelik şiddetin önlenmesinde mekanizmaların nasıl güçlendirileceği” konusundaydı. Çünkü gerçekten de amaç şiddet tasfiyesi yani şiddetin tasfiye edilebilmesi. Sığınma evleri veya Konuk evleri çift olarak kullanıyorum ben, bu anlamda bir taraf beyan etmeden, bu alanlar önemli bir hizmet alanı fakat özellikle sonrasında yaşanan ve bu alanda yapılan çalışmalar bununla ilgili yapılan akademik çalışmalar da var.

Kadına karşı şiddete dair farkındalık oluşturma konusunda Ombudsmanlığın çok daha büyük hizmet sağlayacağına kanaat getiriyorum.

Sığınma evi sonrasında kadınların yeni bir şiddet sarmalına girdiklerine dair çok ciddi bulgular var dolayısıyla bu sığınma evi sonrası destek mekanizmalarının masaya yatırılması konusunda çok önemli bir sorun alanı var o da koordinasyon meselesi. Özellikle Feride Hocamın da bahsettiği gibi bu koordinasyon ve işbirliği mekanizması ki sizin de belki de en önemli idareleri bu anlamda tavsiye noktasında ön plana çıkacağınız ve farkındalık oluşturma konusundaki ben Ombudsmanlığın bu anlamda çok daha büyük hizmet sağlayacağına kanaat getiriyorum. Alanda hizmet sunmak değil çünkü sizin amacınız. Özellikle hizmetin değerlendirilmesi ihlallerinin ortaya konulması. Belki de farkındalık konusu bunun için farkındalığın

geliştirilmesi en önemli alan Ombudsmanlık için çünkü şu ana kadar bilemiyorum ben size başvurular arasında bu alandan yani kadına yönelik şiddet konusunda bu mekanizmaları kullandığı sürede kamu kurumlarına başvurduğunda hak mağduriyeti yaşadığını beyan ederek başvuran herhangi bir kadın oldu mu? Çünkü bu çok fazlasıyla bilinen bir alan değil, hem İstanbul Sözleşmesi devlete zaten yükümlülük veriyor, korunması konusunda ama kamu kurumları önemli bir teşkilatlanma var, bunu küçümsememek lazım, hakikaten ciddi anlamda personel çalıştırılan önemli kaynakların aktarıldığı bir alan fakat çok önemli bir problemi var. Önemli oranda bir koordinasyonsuzluk sorunu var. Kadın konuk evleri ya da sığınma evleri sonrası bu hizmetten faydalanan ve çıkan kadınlarla ilgili önemli problem alanları var. Şimdi, şöyle birkaç tane tespit var. Bu Çalıştay’da özellikle 4 ayrı konu başlığı halinde yürütmüştük. Bu Çalıştay’ı 2 gün boyunca yerel yönetimlerin sunduğu hizmetler öncelikli olarak tartışılan konuydu. Çünkü sığınma evlerinde kadınların özellikle yine bu alandaki mevzuatından yola çıkarak söylüyorum bunu bilgilendirme ve yönlendirme yükümlülükleri var. Bunların ne kadar yapıldığı çok ölçülen durumlar değil aslında. Bilgilendirme ve yönlendirme yapılıyor ama hizmette görülen çok ciddi aksaklıklar var bilgilendirme ve yönlendirme.

Şiddet gören ve sığınma ihtiyacı olan kadınların sığınma evlerinde kaynak veya personel eksikliği nedeniyle bir arada tutulması farklı sorunlara yol açıyor.

Aynı şekilde Psiko-sosyal danışmanlık konusu var. Psiko-sosyal danışmanlık takdir edersiniz ki

uzmanlık isteyen bir alan. Dolayısıyla en çok da burada problem gözüküyor, sığınma evlerinde yeterli uzman personelin çalıştırılmıyor, bunun ekonomik sebepleri mutlaka var. Fakat biraz önce hanımefendinin de söylediği gibi 24 saat hizmet sunan alanlar olarak bunların sadece uzman çalışan personelin değil, destek hizmetlerinin de 24 saat hizmet verebilir durumda olması gerekiyor. İşte şoförün olmaması çok ciddi bir sıkıntı, kadının hastaneye götürülmesi veya başka bir birime götürülmesi bağlamında. O açıdan uzman personel ve personel arası farklılıklar...Özellikle bu noktada sizin idarelerle ilgili yapacağımız çalışmalarda dikkat çekilmesi gereken önemli bir husus. Farklı statülerde personel çalıştırılması, personel güvencesinin olmaması, işte bu hizmetin bölgelere göre bölünmüş olması ve bu hareketliliğin belli alanlarda engelle karşılaşılması, aynı şekilde sığınma evlerinde hem barınma ihtiyacı hem de şiddet gören kadınların aynı anda bir arada işte yine kaynak eksikliğinden veya personel eksikliğinden kaynaklanan problemler nedeniyle bir arada tutulması farklı sorunlara yol açıyor.

Barınma ihtiyacı olan kadının şiddet mağduru olan kadınla yan yana tutulmasının yarattığı psiko-sosyal problemlerden uzaklaşmanın gerçekleşmesi için bu alanda kurumlar arası işbirliğinin ve nitelikli kaynak aktarımının sağlanması gerekiyor.

Dolayısıyla tam anlamıyla uzmanlaşma değil ama kısmi bir uzmanlaşmanın bu anlamda sadece ba-

rınma ihtiyacı olan kadını şiddet mağduru olan kadınla yan yana tutulmasının yarattığı Psiko-sosyal problemlerden uzaklaşmanın gerçekleşmesi için bu alanda kurumlar arası işbirliğinin ve nitelikli kaynak aktarımının sağlanması gerekiyor.

Hukuki danışmanlık noktasında masanın etrafında epeyce sayıda avukat görüyorum ben... Önemli problemler olduğu yine alandan verilen bilgiler arasında, sığınma evinde görüşmenin yaşattığı problemler özellikle avukatlarla birlikte burada görüşmenin zorlanmasının yaşattığı problemler var.

Yine hanımefendi Canan Hanım dikkat çekti, 12 yaş ve üzerindeki çocuklar erkek çocukları ile beraber gelen kadınların çocukları buraya alınmadığı için çocuklarını bırakma özellikle şiddete uğrayan kadınların eğer 12 yaş ve üzerinde ise yanında getirdiği çocuk veya bakmak zorunda olduğu çocuk, bu çocuktan ayrılmayı istemeyeceği için, yeniden şiddetin, şiddet sarmalının içine geri dönüşü söz konusu olabilmektedir.

Hukuki danışmanlık noktasında masanın etrafında epeyce sayıda avukat görüyorum ben, önemli problemler olduğu yine alandan verilen bilgiler arasında, sığınma evinde görüşmenin yaşattığı problemler özellikle avukatlarla birlikte burada görüşmenin zorlanmasının yaşattığı problemler var. Bu konuda yeni bir düzenleme, özellikle Barolarla birlikte düşünülebilir. Sağlık hizmetlerine yönlendirme konusunda da önemli bir sorun ala-

nı olduğu görülüyor, Sağlık Bakanlığı belli alanlarda bir anlamda emredici yetkisini kullanmaktan muhtemelen çekiniyor.

Kadınlara, sığınma evi sonrası hayatını belli bir süre idame edecek maddi desteğin sağlanamamış olması veya sınırlı sağlanmış olması tekrar şiddet gördüğü ev ortamına geri dönmesinde en önemli etkenlerden bir tanesi olmaktadır. Burada özellikle ekonomik kaynakların yönetilmesi konusunda ve belirlenmesi konusunda muhtemelen sizin idarenizin tavsiyeleri çok kıymetli olacaktır.

Ekonomik destekle ilgili özellikle, biraz önce hani kaymakamın “ben bilmiyorum bu ne olduğu” sözü hakikaten doğru, mülki idare amirleri veya bu mevzuatla çalışmak zorunda olan kamu personeli çalıştıkları alanla ilgili mevzuat düzenlemesine yeterince hâkim olmadıkları için ya da hâkim oldukları halde bir arada çalışamadıkları için bu sorunlar devam ediyor. Özellikle sığınma evi sonrasında. Sosyal yardımlaşma dayanışma vakıflarının çalışması ve mevzuatı ile ilgili düzenlemenin yine dikkate alınması gerekiyor.

Kadınlara sığınma evi sonrası hayatını belli bir süre idame edecek maddi desteğin sağlanamamış olması veya sınırlı sağlanmış olması tekrar şiddet gördüğü ev ortamına geri dönmesinde en önemli etkenlerden bir tanesi olmaktadır. Burada özellikle ekonomik kaynakların yönetilmesi konusunda ve belirlenmesi konusunda muhtemelen sizin idarenizin tavsiyeleri çok kıymetli olacaktır hem kaymakamlıkları hem sosyal dayanışma yardımlaşma vakıflarına.

İş ve meslek edinmeye yönlendirmede de çok önemli bir problem var. Orada da özellikle yine cinsiyet ayrımcılığına dayalı işlere kadınların daha fazlasıyla yönlendirilmesi, bunun farklı sebepleri var tabii, eğitim eksikliği muhtemelen en büyük sebeplerinden bir tanesi. Dolayısıyla eğitim konusu neredeyse en temel unsuru oluşturuyor ekonomik kaynak aktarımı noktasında meslek edinme kurslarına yönlendirme söz konusu fakat yeterli kaynak yok. Sonra işe yerleştirilen kadınların takibi de çok yapılan bir iş değil. Dolayısıyla o kadının o iş yerinde ne kadar çalıştığı, çalışıp çalışmadığı, bu sefer işyerinde mobbinge veya şiddete maruz kalıp kalmadığı konusunda da ayrı bir sorun alanı açılıyor. Ben şimdilik burada keseyim, daha sonra tekrar fırsat olursa detayları ile ilgili bilgi vereyi arzu ederim.

Çok teşekkür ediyorum.

Moderatör Şeref Malkoç:

▶ Evet, Gonca Hanıma teşekkür ediyorum. Evet, buyurun Gönül Hanım.

GÖNÜL SARAY

*Kadın Adayları Destekleme Derneği
(KA-DER) Başkanı*

Çok teşekkür ediyorum kıymetli başkan, değerli milletvekilleri arkadaşlarımız ve sivil toplum örgütümüzün çok değerli üyeleri.

Bu toplantı için özellikle başkanlığımıza çok teşekkür ederek sözlerime başlamak istiyorum, Sayın Benli'nin de bu konudaki itici gücü bizi son derece sevindirdi. Sürenin 10 dakika olduğu söylendiği için daha önceden, 8 dakikayı aşmayan bir sunum yazmış idim.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Gönül Hanım, Gönül Hanım önce kendinizi bir, isminizi ve kurumunuzu.

Sn. Gönül Saray: Tabii. Gönül Saray ben. KA-DER, yani Kadın Adayları Destekleme Derneği adına aranızda bulunuyorum ama bu şapkalarımın sadece bir tanesi. Rusya ile ticari faaliyetlere başlayan ilk Türk kadını. Amasya'nın Cumhuriyet tarihindeki ilk ve bu gidişle son milletvekili. Cumhuriyet tarihimizin Cumhurbaşkanlığına adaylığını koymuş ilk kadın milletvekili ki KPSS sınavlarında iki kez sordular. Eğer adımları doğru yazmadıysa gençler maalesef ondan eksik puan aldılar. Milli Savunma Komisyonunun yani erkek işi savunma komisyonunun tarihimizdeki ilk kadın üyesi ve

askeri kanunları çıkaran kadın gibi... Onlarca ama onlarca şapkadandan ve tecrübeden damıtarak size 8 dakikalık bir sunum yapmıştım ve 12 maddelik de acil eylem planını önermek için de bu sunumu sizlere sunacaktım. Ancak Sayın Malkoç'un ilk defa bir kurum başkanlığında gördüğüm çok samimi tavrı ve bu konuda hakikaten ezilmiş ve yardım isteyen dürüst yaklaşımı beni son derece etkiledi. O nedenle birazcık daha havayı değiştirmek için, şimdi sorunlar belli, biz bunları 30 yıldır konuşuyoruz. Yani Kadın Erkek Eşitliği Fırsat Komisyonunun, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun son derece güzel bir raporu var. Orada her şey detaylı ve açık, sorunlar açık. Barolar Birliğinin var, Mor Çatı'nın var, Sema yıllardır bu konuda çalışır ben 34 yıldır bu konuda çalışırım. Feride Hanımla Fas'ta yaptığımız Akdeniz Ülkeleri Kadınlar Ekonomik Forumu'nda üç gün boyunca biz, kadın girişimciliğinin Akdeniz ülkelerinde nasıl artırılması gerektiğini konuştuk. Sayın Benli, "inşallah bu 40 yıl sürmez burada konuştuklarımız" gibi bir cümle sarf ettiler. Bu olay 1984'te oldu arkadaşlar ve 1984'te bizim konuşmalarımız, forumlarımız kadın girişimciliği konusu başbakanlıkça bir kitap haline bastırıldı, ilgili tüm kurumlara da dağıtıldı. Şimdi Sayın Sarı'ya sordum, bu konuşmalarımız da bir kitap haline bastırılacakmış ve ilgili tüm kurumlara dağıtılacakmış. Öyle olmuyor. İşte Türkiye'de öyle olmuyor.

Bir küçük espri ile anlatmak istiyorum derdimi, biliyorsunuz Türkiye Büyük Millet Meclisinde dâhili komisyonlar olduğu gibi harici yurt dışı komisyonlar da vardır. Bunlardan bir tanesi de IPU denilen Inter-Parliamentary Union adı altında 136 ülkenin katıldığı bir dış komisyondur. Bu dış komisyonun her yılki toplantısı kadın milletvekillerinin sadece kadın milletvekillerinin dünya-

daki kadın sorunlarını tartışması amacıyla çeşitli ülkelerde yapılır. Benim bulunduğum dönemde IPU'nun başkanı, Meclis başkanına defalarca rica etmesine rağmen ve özel mektup yazmasına rağmen, "Ne olur sayın başkan, eğer Türkiye Büyük Millet Meclisinde kadın milletvekili yoksa erkek gönderin, biz sizden bir tane kadın istiyoruz, siz 7 tane erkek gönderiyoruz." ricasına rağmen ki bu bir skandaldır, ona rağmen benim bulunduğum dönemde de 7 tane erkek arkadaşımızı görevlendirildi ve gittiler. Tabii itiraz ettik falan ama bir şey çıkmadı. Yunanistan'da yapılan uluslararası bir kadın konferansında "Seçme Seçilme Hakkı, Kadın ve Siyaset" sayın bakanlarımızdan Işıl Saygın çok güzel bir sunum hazırlamış, "Atatürk bize bunları bu şekilde verdi, herkesten önce biz girdik, işte Avrupa'da sizlerden önce biz vardık" falan gibi bir sunumundan sonra Yunanlı kadın milletvekili kalktı ve dedi ki; "Biz sizden IPU için bir tane kadın istiyoruz meclisten, siz 7 tane erkek gönderiyorsunuz ve diyorsunuz ki biz herkesten önce aldık bu hakları, kendi haklarına sahip çıkmayan kadın milletvekili.

*Inter-Parliamentary Union
136 ülkenin katıldığı bir
dış komisyondur. Bu dış
komisyonun her yılki toplantısı
kadın milletvekillerinin sadece
dünyadaki kadın sorunlarını
tartışması amacıyla çeşitli
ülkelerde yapılır.*

Türkiye'nin haklarına nasıl sahip çıkacak?" diye sordu. Tabii bunda sessiz kalmamız mümkün değil Türkiye'nin de korunması bir taraftan önemli,

o nedenle ben kendilerine şu cevabı verdim. Pa-pandreu'nun huzurunda, bizim Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde 7 tane erkek sadece 1 kadın ediyor da, biz o yüzden 7 tane erkek gönderdik." dedim, gülüştük ve kapandı. Yani bu sorunlar Tür-kiye Büyük Millet Meclisi'nden tutun da İçişleri Bakanlığından çıkın da, işte kadının sorunundan girin de, Sağlık Bakanlığından, Kaymakamlığa, İçişleri Bakanlığına kadar her yerde var ve bir eşgüdüm olmadığı takdirde bu böyle devam ede-cek. Çünkü kanunlar açısından oldukça güzel bir yerdeyiz ama yaptırım konusunda çok zayıfız. Ombudsmanlık müessesesinin kurulması için 20 küsur yıl biz kadınlar mücadele ettik. Hatta Om-budsman adaylarımızdan bir tanesi olarak meclis-te ben de yarıştım CHP'nin yarıştığı Ombudsman adayımız da bendim, Sayın Şeref Malkoç'un seçil-mesiyle de son derece mutlu olduğumu belirtmek isterim, doğru ellerde temsil ediliyoruz.

Ombudsmanlık müessesesinin kurulması için 20 küsur yıl biz kadınlar mücadele ettik. Hatta Ombudsman adaylarımızdan bir tanesi olarak TBMM'de ben de yarıştım.

Şimdi, Köy Enstitülü bir anne babanın evladı ola-rak bir öğretmene verilebilecek en güzel hediye, onların adına yapılmış bir okul olmalı diye düşün-düm ve devletten tek kuruluş para almadan, aile ve köylünün işbirliği ile benim doğduğum ki bir dağ köyünden gelen ama eğitim sayesinde bir kadının nerelere kadar gelebileceğinin dokunmatik örneği olarak karşınızdayım. Halalarım, yeğenlerim ha-len çobanlık yaparlar köyümüzde.

Bir okul yaptık Ömer Saray YİBO 12 köyün ço-cukları bu okulda eğitim görüyorlar. Fakat saat 5.00'ten sonra devlet onlara psikolog, pedagog falan vermediği için biliyorsunuz 4+4+4 getirilir-ken bu gerekçe gösterildi: Çocuklar birbirlerine tecavüzden tutun şiddete kadar bir sürü şeyler yapıyorlar. 4'ten sonra ne yapabiliriz düşüncesi bende hâsıl oldu ve çocukları müzikle eğitme ko-nusunda Müzik öğretmeni tuttuk ve özel onlara saz çalmayı, gitar çalmayı, saat 5.00'ten sonra yani eğitimleri bittikten sonra bunları öğrettik. Türkiye'de ilk kez bir yatılı bölge okulunun 12 köy çocuğunun ki bunlar Amasya'yı bile görmemişler, köyümüzden çıkan çocuklar Orkestrası oldu. 43 kişilik bir Orkestra. 12 Saz, 6 gitar, 23 perküsyon, 12 flüt, işte aklınıza gelen her türlü enstrümanla Orkestra hem çalışıyorlar, hem söylüyorlar. Ankara Üniversitesinin Uluslararası Çocuk Çalıştay'ında Avrupa Birliği Parlamenterleri inanamadılar, bu çocuklara ve TRT Belgesel yaptı Ömer Saray Yİ-BO'yu. Ne oldu? 4+4+4 kapsamında bu kısımlar kapatıldı, yatılı kısımlar kapatıldı ve bu çocuklar ki evlenmekten kurtardığımız, köy köy dolaşip özel-likle kız çocuklarını alıp bu okulda okumaya ikna ettiğimiz bu kız çocukları şimdi evlenme yoluna gittiler, birçoğu kurtuldu. Güzel Sanatlarda eğitim yapıyorlar ama kapandı. 2013 yılında Sayın Milli Eğitim Bakanımız şunu söyledi biliyorsunuz; "136 bin çocuk 4+4+4 kapsamında eğitimden uzaklaş-tı. Bu çocuklar nerede?" Yani sakatlıklarımız da var, düzeltmemiz gereken şeyler de var. Meclisten beklediğimiz, yeni sistemler, yeni kanunlar da var ama en önemlisi eşgüdüm. Bu 12 maddede bu şeyden sonra hemen hızlıca okuyorum. Çok kısa zaten kayıtlara geçmesi açısından ama sunumun bütününe sizlere yazılı olarak göndereceğim.

Ombudsmanlık Kurumu'ndan neler istiyoruz? Bir iş kadını olarak, yani sonuç benim için önemli,

vakit benim için önemli çok ağır bir kanserim.İki yıl veya üç yıl civarında bir ömrüm var ve bunun gerçekleşmeden ölmemi Allah bana nasip etmesin diyorum. Bu da vasiyetim Sayın Malkoç.

Ombudsmanlık Kurumundan neler istiyoruz?

Her şeyden önce Kamu Denetçiliği Kurumu kadın ve çocuğa yönelik her türlü istismar ve şiddetin önlenmesi sorununun çözümünü bir devlet politikasına dönüştürülmesinde rol almalı ve toplumla bakanlıklar arasında aracı olmalıdır. Her şeyden önce Kamu Denetçiliği Kurumu kadın ve çocuğa yönelik her türlü istismar ve şiddetin önlenmesi sorununun çözümünün bir devlet politikasına dönüştürülmesinde rol almalı ve toplumla bakanlıklar arasında aracı olmalıdır.

Her şeyden önce Kamu Denetçiliği Kurumu kadın ve çocuğa yönelik her türlü istismar ve şiddetin önlenmesi sorununun çözümünün bir devlet politikasına dönüştürülmesinde rol almalı ve toplumla bakanlıklar arasında aracı olmalıdır.

Bu bağlamda aşağıdaki maddeler halinde sıraladığımız 12 maddelik acil eylem planını önemle dikkatlerinize sunuyorum.

1. Hükümet programları ve yıllık bütçelerinde mutlaka toplumsal eşitlik bütçesi yer almalıdır. Dünya Ekonomik Formu Raporunda da bunlar yer almıştır. Bu Forumda araştırılan 136 ülke arasında Mozambik 26. sırada yer alırken, Türkiye'nin 126. ülke olarak sonlarda yer alması gerçe-

ğini değiştirmeye, bu işe ve mücadeleye ayrılacak ciddi bir bütçe ile başlanmalıdır.

2. Medeni Yasa, Ceza Yasası, Çocuk Koruma Yasası arasındaki uyumsuzluğun giderilmesi için Anayasanın 90. maddesi gereği üst hukukumuz olan Uluslararası Sözleşmelere uygun olarak, yasalardaki çocuk tarifini belirleyecek bir düzenleme yapılmalıdır.

3. Tahminlere göre sayısı 10 bini aşan çoğu kaçak yurtlar ve çeşitli konularda eğitim verdiğini iddia eden kurumların saptanması ve denetim altına alınması gerekmektedir. Şu dernek, bu vakıf, bu bilmem ne beni hiç ilgilendirmiyor yani sağdan soldan, ortadan dinden falan hiç ilgilendirmiyor, kaçak ve yasa dışı olan bu 10 bin taneyi aşan kurumun saptanması ve denetim altına alınması. Bu bağlamda 6284 sayılı şiddet kanunu ile denetleme ve koordinasyon görevlerinden sorumlu olan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının yasanın kendisine verdiği yetkiyi korkusuzca ve cesurca kullanması gereklidir.

4. Acilen Aile ve Sosyal Politikalar, Milli Eğitim, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığında hazırlanacak bir protokol çerçevesinde valilik, Milli Eğitim Müdürlükleri ve İl İlçe Emniyet Müdürlükleri ile İl Sağlık Müdürlüklerinden il ve ilçelerindeki bu tip yurtları, binaları, kadın sorunlarını ve kaçak eğitim hadisesinin saptanması ve denetlenmesi istenmelidir.

5. Ülkemizde yürürlükte olan Avrupa Konseyi İstanbul Sözleşmesi çerçevesinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde kadınlara ve çocuklara karşı her türlü şiddet ve cinsel şiddetle mücadele için ülke çapında Alo Şiddet Hattı, Danışma Merkezleri, Sığınaklar, Cinsel Şiddet Kriz Merkezlerinden olan 4 lü yaygın bir mekanizmanın derhal oluşturulması ve bu çalışmaların izlenmesi sürecinde de biz STK'ların kadın STK'larının mutlaka sürece dâhil edilmesi gerekmektedir.

6. Sözü geçen bakanlıkların çocuk ve kadına şiddet ve her türlü istismarı önlemek amacıyla ortak bir fon oluşturarak eğer hükümet bütçe oluşturmuyorsa bu bakanlıkların ortak bir fon oluşturarak bütçelerinden yeterli miktarın sorunu çözmek için tahsil edilmesi istenmelidir.

7. Vakıflar Genel Müdürlüğünün ilgili bakanlıklar tarafından göreve çağrılması ve oluşturulacak koordinasyon kuruluna davet edilmesi gerekmektedir.

8. Son 10 yılda basına yansıyan taciz haberlerindeki şiddet, istismar haberlerindeki Karaman'daki çocuklar, Bingöl, Urla, Mardin işte bir sürü var biliyorsunuz, bunların YİBO Pansiyonlarında intiharla sonuçlanan çocuklar gibi. Bunların, bu kurumlardaki kişisel ve tüzel kişilik taşıyan ve va-

kıflardaki suçluların saptanması ve acilen adalet önüne çıkarılmasının kamuoyunun vicdanını rahatlatacağı, devlete tekrar güvenin tahsis edileceği aracılığımızla açıktır.

9. Kamu Denetçiliği Kurumu, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Adalet ve İçişleri Bakanlıklarındaki aksaklıkları, STK'ların da görüşlerini alarak saptamalı ve kararlı bir duruşla değişmesi gerekenleri Bakanlar Kurulunda istemesi ve ısrarla takip etmesi gerekmektedir.

10. Kökten dinci bazı dernek ve yazarların, 6 yaşındaki bir kız çocuğu ile evlenilebilir gibi onlarca fetvalarına karşın, Diyanet İşleri Başkanlığımız harekete geçirilerek özellikle cuma hutbelerindeki anadilde kulluk hakkı öğretilir. Cuma hutbelerinde anlamamak mümkün değildir, halkımızın doğru dini bilgilerle aydınlatılması ve yönlendirilmesi gerekmektedir.

11. Kadının Türkiye Büyük Millet Meclisi ve karar mekanizmalarında daha fazla görev alması, bu sorunların çözümleri aranırken kadın bakış açısının dikkate alınması açısından önemlidir. Gereklidir, olmazsa olmazdır. Siyasi Partiler Kanununda yapılacak değişiklikler için Kamu Denetçiliği Kurumu öncü olmalı istemelidir. Halen kadın adayların listelerde yer alabilmesinin imkânsızlığı fermuar sistemi ile tarafınızca desteklenerek güçlü bir biçimde dile getirilmelidir.

12. Acil eylem planında yaptığımız önerilerden, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı başta olmak üzere Kamu Denetçiliği Kurumu ve ilgili bakanlıklar tarafından çocuklara ve kadınlara her türlü istismar ve şiddetin önlenmesi için gerçekleştirecekleri eylemlerin yönetimlerdeki şeffaflığın sağlanması amacıyla resmi web sitelerinde haftalık (hadi haftalık olmasın) aylık olarak kamuoyu ile

paylaşılması demokrasimizin gelişmesi açısından da yararlı olacaktır. Kamu Denetçiliği Kurumunun çok güçlü yetkileri vardır, yeter ki Sayın Malkoç sivil toplum örgütleri biz kadın sivil toplum örgütleri ve diğer sivil toplum örgütleri ile ve bakanlıklarla artık medya ile ilişkilerini güçlü tutsun, biz kendisine her zaman bir telefon kadar yakın olduğumuzu ve ücretsiz seve seve gönüllü danışmanlık yapacağımızı bu konuda ülkemizin geleceği ve çıkarları açısından kendi adıma söz veriyorum.

Ve sabrınız için hepinize teşekkür ediyorum.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Sağolun, Gönül Hanım'a bu teşvik edici konuşmalarından dolayı teşekkür ediyorum. Önerilerini çok somut olarak sundular, fevkalade yararlı oldu. Biz tabii bu çalışmaları kitap olarak bastıracağız dedik ama; kamu kurumlarına dağıtmak için değil arkadaşlar, bunlar yazılı birer belge olsun ve bu alanda çalışmak isteyenlere ve bundan sonra müracaatlarda şikâyet dilekçelerinde, başvurularda bizim uzman arkadaşla-

rımızın faydalanması için başvuracağız. Bizim en önemli görevimiz zaten koordinasyonu sağlamak, özellikle sivil toplum örgütleri arasında ve medya ile iletişim kurarak kamuoyunu harekete geçirmek. Zaten bunu yapabildiğimiz ölçüde kendimizi başarılı saymış olacağız. Tabii Şenal Hanım bahsettiler, bizim kanunumuzda bu işleri yapabilmek için, bize müracaatların gelmesi gerekiyor. Bize müracaat gelmeden re'sen ancak raporlar şeklinde bunları yapabiliyoruz. O açıdan siz, çevrenizde bu müracaatları teşvik ederseniz bizim de çalışmalarımız bu alanda yoğunlaşmış olacak.

Evet, bu tarafa çok söz verdik, biraz da bu tarafa. Sibel Hanım'dan mı sizden mi başlayalım? Peki, Sema Hanım, Sema Hanım buyurun.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Peki, Sema Hanım, buyurun.

AVUKAT SEMA KENDİRCİ UĞURMAN

Türk Kadınlar Birliği Başkanı

Teşekkür ederim, ben arkadaşşıma da teşekkür ederim, sırasını bana verdiği için. Evet, tabii bu toplantı için size de teşekkür ediyoruz sayın başkan

ama ben Canan Arın'ın söylediği gibi bu yasa mücadelelerinde çok yer almış birisiyim. Dolayısıyla şunu rahatlıkla söyleyebilirim, bu Ombudsmanlık müessesinin ya da bu yasanın da hayata geçmesi için çok uzun zaman mücadele verenlerden birisiyim. Yasal çalışmaların hepsine katılıyorduk, bu yasanın çıkması söz konusu olduğunda daha o zaman İstanbul Sözleşmesi falan da yoktu, bizim öngördüğümüz bir şey vardı, yasada bulunmasını istediğimiz bütün dünyada var, bizde de olsa iyi olur diye öngördüğümüz bir eşitlik ombudsmanı

istemıştik. Keşke bu yasada yer alabilseydi, aradan yıllar geçti, o tarihlerde reddedildi bizim isteğimiz. Şimdi İstanbul Sözleşmesi öngörüyor diye konuşuyoruz buralarda, ama Türkiye'deki bütün olguların, bütün olayların, bütün yaşananların şiddet başta olmak üzere temelinde var olan şeyin eşitsizlik olduğunu şimdi biz bir sözleşmeden öğreniyoruz. Değil, biz biliyorduk zaten, istiyorduk zaten, tıpkı kadın erkek eşitlik komisyonu diye yıllarca mücadele verdiğimiz komisyonun da adının içine bir fırsat katıp işlevsizleştirilmesine karşı çıkışımız gibi. Bunları neden söylüyorum biliyor musunuz? Bir zamanlar sivil toplumun öngördüğü ve uğruna mücadele verdiği bir sürü şey bugün artık onların haklı konumda olduğunu ortaya koyuyor. Demin, sevgili konuşmacı dedi ki, konukevi ya da sığınma evi lafına çok takılmayalım, takılalım, neden biliyor musunuz? Bu da üçüncü örnektir, adını konukevi yaptık ve olması gereken işlevlerden uzaklaştırdık. Ben hatırlıyorum, o yasa Belediyeler Yasası çıkarken biz TBMM kulislerindeydik, bir milletvekili galiba İzmir milletvekili bir arkadaşımız dışarı çıktı, dedi ki, biz çok ısrarcıyız çünkü sığınma evlerinin olması ve yasalara girmesi ile ilgili, yerel yönetimlerde özellikle istiyoruz, adına sığınma evi dersiniz ya da böyle isterseniz çıkmayacak dedi. Neden dedik, içeride erkek milletvekilleri kadınılarımız onurludur, sığınmaz diyorlar dedi, onun için adının konukevi olmasını kabul ederseniz girecek kabul etmezseniz giremeyecek dedi. Şimdi bakın, hangi noktalardan buraya geldik ve siz bir saat o konu ile ilgili açıklama yapmak zorunda hissediyorsunuz çünkü gerçek işlevini yerine getiremez noktadalar. Bunu, bunun için örnek olarak verdim.

Arkasından, bir sorunumuz daha var, kurumları kuruyoruz var mı var, alkışlıyoruz, çok da güzel, işte efendim kadın erkek eşitlik komisyonu isti-

yorduk, adına fırsat ekledik kurduk var, efendim işte Ombudsmanlık müessesesi istiyordunuz, uğraştık, kurduk var, konukevlerimiz var işlevi sığınma evi olmamakla birlikte falan, var mı var. Şimdi bizim için önemli olan, birileri sorduğu zaman bu kurumlarımızın varlığı mı, yoksa bu ülke için bu kurumların neler yapabileceği mi, ya da neler yapması gerektiği mi? Şimdi o noktada bizim, tabii bu işlerde çok emeği olan insanlar olarak hakikaten ciddi yakınmalarımız var. Demin bir eleştiri geldi, kadın ve çocuk Ombudsmanını ayıralım diye, yani bu ikisinin aynı kişide birleşmesi doğru değil eleştirisi geldi, yani tabii ki doğru değil. Kadın başka bir şey, çocuk başka bir şey, uluslararası bütün sözleşmelerin yerine getirin diye emrettiği hükümler başka bir şey. Ve bunların hepsinin temelinde zaten eşitsizliğin varlığı var. Şimdi biz, eşitlik noktasında nerede olduğumuzu önce konuşmamız gerekiyor. Hangi kurumlarda? Bütün bu saydığımız kurumlarda. Örneğin, Fırsat Eşitliği Komisyonu şekline dönüştüğü andan itibaren tali komisyon haline getirildi bu komisyon. Aslında öngörülen şuydu, bu komisyon meclise gelebilecek bütün yasaları ya da gelen bütün yasaları eşitlik açısından incelesin, sonra TBMM'ye göndersin diye istenmişti. Sizce bugün bunları yapabiliyor mu? Ben size söyleyeyim, yapamıyor. 6284 sayılı kadına yönelik şiddet yasasının incelenmesinde bile Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu tali komisyon olarak değerlendirildi ve hatta biz yine oradaydık, şöyle bir baskı geldi, iki saat içinde yetiştirin çünkü Adalet Komisyonu asıl komisyon o karar verecek diye. Şimdi, bazı kurumlarımız var mı, var, teşekkür ederiz. Ülkemizde var ama bizim için sorun bu değil, bizim için sorun işlevsel, hayata geçirebileceği bütün görevleri yerine getirebilen ve sivil toplumla özellikle iç içe çalışması gereken kurumlara sahip olmak, biz bunu istiyoruz. Bir

kere birinci talebimiz, sizlerle iç içe, yan yana ve birlikte üretmek, çalışabilmek.

Şimdi, bunları sağlayacak imkânlar illa buralarda yazılı olması gerekmiyor ama son şikâyet belki de şu ya da ilk şikâyet olması gereken şu, ben de Canan gibi çok eski bir avukatım ve bütün yasal çalışmaların içine katıldım ama çok üzgünüm son dönemde, başta Parlamento, siyasi partiler ve bu kurumların tamamı sivil toplumla bütün ilişkilerini sıfıra indirdi, sıfıra iddia ederek söylüyorum. Buradaki varlığımız, teşekkür ederiz, geldik, beraberiz, konuşuyoruz ama sizce kaç kurum bunu yapabiliyor ya da rica edeceğim soruşturun. Artık Araştırma Komisyonlarına bile sivil toplum davet edilmiyor.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Efendim bu konuda bir şikâyet dilekçeniz gelirse, biz hemen inceleriz.

Sn. Sema Kendirci Uğurman : Şimdi, aslında sivil toplum devlet ilişkisinin sıfır olması gerçekten ciddi bir şikâyet konusu. Size de bu başvuruyu yapalım. Fakat sizden beklenen istenen ikinci bir şey var: Bu ülkede yasalarımız hakikaten iyi, biz hepsinin çalışmalarına katıldık, ancak bir sürü eksikliği de var diye de biz daima eleştirebiliriz, ama hakikaten örneğin şiddete engel olmak istiyorsanız, mevcut durum engel olmanızı sağlar, eksikleri ile birlikte sağlar. 40 yıllık bir hukukçu olarak söylüyorum bunu. Fakat asıl neyimiz eksik? Uygulama da demeyeceğim ben, izlememiz eksik, bu ülkede hiçbir şey izlenmiyor. Bakın yine ben Belediyeler Yasası'ndan örnek vereyim: Efendim o zamanlar dedik ki yeni kurulduğunda, nüfusu 50 bini aşan yerel yönetimler konukevi açacak dedik. Eee açıldı mı? Hayır ya da bir kısım açıldı. Yerel Yönetimleri izlemek ve denetlemekle yükümlü

olan kurum kim? İçişleri Bakanlığı. Siz hiç İçişleri Bakanlığından bugüne kadar ben duymamış olabilirim, duyanlar vardır belki, şöyle bir açıklama duydunuz mu? Filanca, filanca yerel yönetimler, sığınma evleri ya da konukevleri açmıştır, onları tebrik ediyoruz, açmayanları da kınıyoruz, denetledik ve ortaya çıktı. Böyle bir şey duydunuz mu hayatınızda? Duymadınız. Çünkü İçişleri Bakanlığının umurunda değil. Arkasından yasa değiştirildi, 50 bini beğenmediler, 100 bine çıkartıldı, dendi ki hiç olmazsa nüfusu 100 bin olanlar konukevi açsın. Bugüne kadar denetlemekle ve izlemekle yükümlü olan kurumdan böyle bir açıklama duydunuz mu? Onu da duymadınız. Bu ülkenin kanayan ikinci yarısı izlememek, denetlememek ve üçüncü yarısı da raporlamamak. Şimdi, demin dediniz ya, evet bu kurumun yapabilecekleri diye. Raporlamak yetkiniz var efendim, izleyebilirsiniz ve raporlayabilirsiniz. O raporlar, üstelik de bizim elimize geçerse en büyük gayretle kamuoyuna da mal edilir. Burada iddia ile söylüyorum, Ombudsmanlık müessesesi, dediniz ya siz konuşurken, biz aslında idareyi denetliyoruz diye.

İstanbul Sözleşmesi diyor ki: "Kadına yönelik şiddet, eşitsiz güç ilişkilerinden kaynaklanmaktadır."

Doğru, idareyi denetliyorsunuz, başvuru var ya da yok, şimdi izlemek mümkün mü? Mümkün. Raporlamak mümkün mü? Mümkün. Bunu kamuoyuna mal etmek mümkün mü? Mümkün, sizden bunu istiyor ve bekliyoruz. Yani bir kurumun yasası eksik olabilir, birtakım şeyler eksiktir, biz dediğim gibi çok daha mükemmelini isteriz daima ve daima da mükemmelini öngördük, istedik ama

çıkıyor bu yasadan. Sivil toplumun önemi şu; alanda çalışıyoruz biz, hiçbirimiz masada değiliz, masadakilerden onun için çok daha iyi biliyoruz, demin bir saat anlattı Canan Arın bütün o sorunları, Canan'ın söylediği her sorunun altına imzayı atıyorum. Peki, nereden biliyoruz biz bunları? Çünkü alandan tespit yapılıyor.

Şimdi dolayısıyla şunu söylemeye çalışıyorum: Yasalarda eksikler olabilir ama eğer o kurumlar gerçekten sahip çıkmak istiyorlarsa ve işbirliklerine açıklarsa, hani İstanbul Sözleşmesi diyor ya, bütüncül politikaları hayata geçirin, şunları şunları yapın, her şeyi yapın tamam ama zaten bütüncül politikaların bir parçasıdır işbirlikleri, kurumlar arası işbirliği, nitekim sivil toplumu da zaten birinci sırada sayıyor ve İstanbul Sözleşmesine biz imza atarken taraf devlet olarak şunu söyledik ya da taahhüt ettik. İstanbul Sözleşmesi diyor ki, "Kadına yönelik şiddet, eşitsiz güç ilişkilerinden kaynaklanmaktadır." Biz imzayı attığımız gün, biz de buna "evet" dedik, taraf devlet olarak ve neyi taahhüt ettik, eşitsizliği ortadan kaldıracak her türlü tedbiri alacağımızı ve en önemlisi iç hukuk kurallarımızı da bu sözleşmeye uygun hale getireceğimizi ilan ettik.

Şimdi ben sizden izlemenizi rica ediyorum, ben İstanbul Sözleşmesi için imzalandığı günden beri ve hatta öncesinden beri çalışan birisiyim, bütün Türkiye'ye de sözleşmeyi biz anlatmaya başladık. Şimdi efendim, acaba idare bu sözleşmenin imzası tarihinden itibaren hangilerini, hangi taahhütlerini yerine getirdi? Birinci soru, ben hukukçuyum soruyorum. İç hukuk kurallarınızı bu sözleşmeye uygun hale getirin diyor, hangi yasamızda aykırılığı belli olan, aykırılığı var olan hangi yasamızda bir değişiklik öngördük ya da öngördük mü? ya da öngördüysek meclise geldi mi? Birinci soru, İstanbul Sözleşmesi çok yeni ve şiddet için de tabii ki çok

yeni olduğu için İstanbul Sözleşmesini konuşuyoruz ama biz 1986 yılından beri CEDAW'a da tarafız, yıl 2017 hala CEDAW'a aykırı, yasalarımız var. O tarihte de biz taahhüt ettik ülke olarak dedik ki, ey Birleşmiş Milletler, ey dünya, biz bu sözleşmeyi imzalıyoruz, taahhüt ediyoruz içindekileri hayata geçirmeye, iç hukuk kurallarımızı buna uygun hale getirmeye taahhüt ediyoruz nokta. Hala onu da yapmadık.

Tabii İstanbul Sözleşmesi şiddetle çok yakından ilintili olduğu için hep İstanbul Sözleşmesi konuşuluyor fakat İstanbul Sözleşmesinin temeli CEDAW çünkü diyor ki, ayrımcılığı ortadan kaldıramazsan zaten hiçbir sorunu çözemeyeceksin. Şimdi, nereden başlamalıyız? Çok belli nereden başlayacağımız, sayın başkanım yani;

1- Lütfen, sivil toplumla çok yakın çalışalım.

2- Çünkü biz bunların araştırmalarını yapıyoruz ve sesimize soluğumuza sahip çıkacak kurumlara ihtiyacımız var. Örneğin Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun, mecliste o komisyonun kurulması için hakikaten ben ve burada birçok arkadaşım var, hani tabiri mazur görün saçımızı ağarttık, o komisyon kurulsun diye. Bütün CEDAW raporlarımıza bunun kurulmasının gerekli ve önemli olduğunu yazdık. Çünkü bu kurumlara ve işbirliklerine ihtiyacımız vardı, ayrıca benim kurumum şu anda 20 yıla yakın zamandan beri CEDAW'ın gölge raporlarını kendi çatısı altında hazırlanmasını sağlayan bütün sivil toplum örgütlerini, bu konuda çalışan kadın örgütlerini bir araya getiren ve bu raporları hazırlayıp Birleşmiş Milletlere sunan bir kurumumuz.

Şimdi bunları niye yapıyor olabiliriz? Bunları, bu ülkenin geleceği için yapıyoruz, bu ülkenin kadını, çocuğu, erkeği için yapıyoruz, bu ülkenin demok-

rasisi için yapıyoruz. Yani bu ülke için yapıyoruz, başka bir kaygımız olabilir mi? ve hep ben şunu söylerim bütün konuşmalarımızda, efendim şiddet, işte başka ülkelerde de var dendiğinde; Bana ne başka ülkelerden, ben bu ülke bu utancı yaşasın istemiyorum. Efendim işte Dünya Ekonomik Formlarında her yıl ülkeler arası cinsiyet eşitliği sıralamalarına dair açıklamalar yapıyor, ne denir, anketler açıklanıyor, bir de bakıyoruz ki, bilmem kaçınıcı sıradayız. Sonra milletvekillerimiz şöyle açıklamalar yapıyorlar, efendim bunların büyük bir kısmı doğru değil, doğru olmayabilir ama doğru olan kısmı bile benim ağrıma gidiyor. Ben bu ülkenin vatandaşı olarak bu utancı yaşamak istemiyorum, uluslararası arenada o sözleşmelere imza atmış taraf devletin vatandaşı olarak, o konuşmalar yapılınsın istemiyorum. Onlarla karşı karşıya kalalım istemiyorum, o raporlardaki eksikleri görmek istemiyorum. Burada eğitim diyorsunuz, istihdam diyorsunuz, sağlık diyorsunuz hiçbirisine tek tek girmeyeceğim. Bunların hepsinde niye sorun alanları olarak başlıklar koyuyorsunuz? Çünkü eksik olan şeyler olduğunu kurum olarak siz de biliyorsunuz. Çünkü bunlar sorun alanları, neden, neden? Çünkü tekrar ve sonra.

Son cümle olarak kurumunuza önerilerimi söyleyeceğim;

- 1- İşbirliklerine açık olalım.
- 2- Lütfen izleyelim.
- 3- Lütfen raporlayalım.
- 4- Siz yürütmeyi denetliyorsunuz, yürütmenin, TBMM'nin, iktidarın yani kimse muhatap, sivil toplumla iç içe çalışmadığı sürece bu meseleyi çözemeyeceğinin bilinmesini sağlamalısınız. Çünkü biz halkın nabzı, biz insanların sesi ve soluğuyuz, yani hiçbir politikacı

bizim girdiğimiz noktalara giremez, bizim yaşadıklarımızı, alanda bizim tespit ettiklerimizi edemez. Çünkü o sorun doğrudan ve ilk elden bize geliyor. Gidemiyor devlete, ya korkuyor, ya çekiniyor, ya yol bilmiyor, ya iz bilmiyor ama sivil toplum artık birinci elden kapısı çalınan özellikle kadın sivil toplum kapısı çalınan kurumlar. Bu işbirliklerini güçlendirmedığımız sürece hiçbir konuda başarılı olamayacağız.

Son cümle; eşitlik sağlanmadığı sürece; hiçbir anlayışın, hiçbir bakışın, hiçbir duruşun temeline toplumsal cinsiyet eşitliği yerleştirilmediği sürece biz bu başlıkları yani sevgili Fatma'nın söylediği gibi 40 yıl değil 80 yıl konuşuyor oluruz, eşitlik eşitlik eşitlik...

Teşekkür ederim.

Moderatör Şeref Malkoç:

▶ Evet, ben de teşekkür ediyorum. Siz bunları söyleyince benim sık kullandığım bir atasözü var, "Her şey akla muhtaç, akıl da tecrübeye" diye. Tabii yaşadıklarınızdan anlattınız bunları yalnız şunu ifade edeyim, belki kadın örgütleri açısından bu konuda çok dirençli, dirayetli ve çalışanlar var fakat şuna inanın, çok hayati konularda ilgili sendikalara bilgi almak için yazmış olduğumuz yazılardan bile bırakın yani kendi emeği ile veya topladığı yardımlarla faaliyetini sürdüren Sivil Toplum Kuruluşlarını, sürekli geliri olan büyük çaptaki sivil toplumlarda paraya ihtiyacı olmayan sendika veya benzeri kuruluşlardan bile onların en hayati alanında arkadaşlar, uzmanlar yazıyorlar

diyorlar ki, bu konuda biz karar vereceğiz, bize çalışmalarınızı veya bildirimizi gönderin, iki satır yazı gönderiyorlar, iki satır yazı o da hani bizim yazdığımız Genel Başkanlar oluyor. O kurumdaki en alt düzeydeki yani insan olarak demiyorum görev olarak en alt düzeydeki iki satır yazı. Şunu söylemek istiyorum; yani bu sıkıntıların önemli bir kısmı da Türkiye’de sivil toplum örgütlerinin yeterince güçlü olmamasından kaynaklanıyor. Kuruluyor, bir iki belki siyasilerle yakın görünüm fotoğraf çektiriyor, onları sayfalarında, gazetelerde yayınlıyor, bütün faaliyeti bu. Bunun ıstırabını yaşıyoruz. Yoksa biz sivil toplum örgütlerinin tümüne açığz ama bakın 6 aydan beri hangi çabaları sarf ediyoruz ama sevindirici bir şey söyleyeyim; geçen gün Türkiye’de çok hiyerarşide ve protokolde de çok önemli yerde olan bir kurumun başındaki arkadaş sabah 9.30’da aradı beni. Buyurun dedim, gelmek istiyorum dedi, geldi, Özlem Hanım’ı bir dosyadan kendisine gönderdiği bir yazı için süre vermiş, ya bu süreyi yetiştiremiyoruz acaba bunu uzatabilir miyiz diye, geldi. Kurumun ismini vermek istemiyorum ama çok önemli bir kurum. Veyahut da şunu biz temin etmeye çalıştık: Eğitim ala-

nındaki, üniversiteler alanındaki en üst kurul, bir konuda şimdiye kadar bizim yazdıklarımıza cevap vermiyormuş, arkadaşların şikâyeti o imiş, yasada açık hüküm olmasına rağmen ama bir konuda bir inceleme, bir dosya ile alakalı bir dosya ama geniş kesimi ilgilendiriyor, arayıp görüşebilir miyiz diye randevu talep etti.

Bunu niye söylüyorum? Konuşmamın bir bölümünde söyledim arkadaşlar, eğer biz yaptığımız işleri ciddiye alırsak ve bunun için de gerekli gayreti gösterirsek bu meselelerin çoğu hallolur.

Arkadaşlar, eğer biz yaptığımız işleri ciddiye alırsak ve bunun için de gerekli gayreti gösterirsek bu meselelerin çoğu hallolur.

Evet, yasalar konusunda fena değiliz, bu yasalarla bile çok şey yapabiliriz. Tabii değişecek yasalarımız epey var, yok değil. Ama bu yasa, ben kendi kanunumuzdan biliyorum, sağ olsun Şenal Hanım Kanunumuzun genişletilmesini söyledi ama bu Kanunla bile çok şey yapabileceğimizi görüyoruz. Evet, buyurun bakalım.

AVUKAT FİLİZ SARAÇ

*Türkiye Barolar Birliği TÜBAKKOM
Yönetim Kurulu Üyesi*

Türkiye Barolar Birliğinde yönetim kurulu üyesi olarak görev yapmaktayım.

Bugün çok değerli katılımcılarımız, elbette kadın hakları ile ilgili, kadın Çalıştay'ında yıllardır verdik-

leri mücadeleleri, yapılanları en güzel şekilde dile getiriyorlar ve dile getirecektir diğer konuşmacılarımız da. Her bir konunun da aslında ayrı bir başlığı gerektirdiği ve konuşulması gerektiği için zamana ihtiyaç gösterdiği de açık.

Farklı bir noktadan olaya girmek istiyorum yani 6284 zaten anlatıldı ve üzerinde durulacak, bu da aslında bugün sizin bir yerde tanıtımını da yapmakta olduğunuz Kamu Denetçiliği Kurumu'nun işlevselliği ve etkinliği noktasında neler yapılabileceği. Naçizane ben İstanbul Barosu İl İnsan Hakları Kurulu'nda İstanbul Barosu Temsilcisi olarak da görev

yaptım. O nedenle bazı benzerlikler görmekteyim bu konuşmalar sırasında.

Öncelikle, tanımına baktığımız zaman kurumun, “Vatandaşları, resmi makamların keyfi ve yasadışı davranışlarına karşı korumakla görevli kişi veya kurum.” diye tanımlanıyor. Bu ne peki vatandaşları resmi makamların keyfi ve yasadışı davranışları gösteren kurumların yaptıkları bu davranışların bir karşılığı hukukta yok mudur? İşte burada karşımızda 4483 sayılı yasa çıkıyor. 4483 sayılı yasa hukukçu olmayan arkadaşlarımızla paylaşalım; kamu görevlisi, kamu görevlilerinin yargılanmasına ilişkin yasadır ve bu da içeriğinde genellikle bu ihmali yapan idarenin yargılanacağı ya da soruşturulacağı, kovuşturulacağı maddelerin karşılığı görevi kötüye kullanma suçudur, bunların soruşturması ise idare tarafından yapılmaktadır. Yani bu keyfiyet saptandığı zaman bunun soruşturmasının yapılacağı mekanizmanın öncelikle etkin kılınması lazım.

Bürokrata sorulurken onun yanında vatandaş vatandaş temel hak ve özgürlüklerin ihlali noktasında kendini ifade edemeyebilir. Bu nedenle onun vekille temsil edileceği bir sistemin de işlevselleşmesi gerekir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde şu anda ülkemizin en fazla ihlal ettiği maddelerden biri, madde 13'te yer alan etkin hukuk yoluna başvurma ile ilgili maddedir. Bu nedir? Bunun içeriğinde elbette ki Ombudsmanlık kurumu yargıya intikal etmiş konularda işlevsel değildir. Bu konulara girmemektedir görev alanı itibarıyla ama etkin hukuk yolu dediğimiz şey, siz bu ihlalleri idare olarak

yaptığınız zaman bunun soruşturmasını yapan bir mekanizmanın yani o yasanın yeterli etkin şekilde kullanılmadığına dair kararlara bir bakmak gerekmektedir. Uluslararası alanda yani bir konuya vatandaş başvurduğu zaman, 7000'in üzerinde başvurudan bahsedildi, başvurdu, meramını anlatıyor kuruma, kurum işin doğrusunu öğrenmek için ne yapması gerekir? Sorması gerekir ilgili kuruma. Ama şunu söyleyeyim, bir sürü bilirkişi raporunda bir uygulamacı olarak görüyorum, bir konunun içerisinde idare ve kusur varsa bilirkişi raporu geliyor, idarenin kusuruna da rastlıyorsunuz ama yargı önünde sadece idarede yer almayan kimseleri görüyorsunuz. Yani etkin hukuk yoluna başvurma, 4483 sayılı kamu görevlilerinin yargılanmasına ilişkin prosedürlerin hayata geçirilmesi ve yapılan hukuka aykırılıkların da soruşturulması konusu ne oluyor? Genellikle uygulamada, olay gerçek şekliyle değil, hayır efendim, bir sorun yoktur, deyip soruşturma açılmasına yer olmadığına dair kararla kapatılıyor. O zaman ne getiriyor bu? Size verilen yanıtlarda da zaten gerçek durum anlatılmıyor ki, hep kapatılmış bir konu şeklinde önünüze gelecektir.

Yüzbinin üstündeki belediyelerin, Kadın Sığınma Evleri açması gerekir. Kamu Denetçiliği Kurumu'nun bu konudaki şikayetleri özellikle takip etmesini önemsiyorum.

Demin, güzel bir şey bu, bürokratların sorgulandığından bahsediliyor, yani sorulduğunda ne oldu? Bürokrata sorulurken onun yanında vatandaş hatta ve hatta vatandaş temel hak ve özgürlüklerin ihlali noktasında kendini ifade edemeyebilir. Bu nedenle onun vekilinin mutlaka zorunlu olarak

vekil ile temsil edileceği bir sistemin de işlevselleşmesi gerekir. Yoksa alınacak 7 bin küsur başvurunun çoğu ya kendini hak anlamında tam ifadesini bulmayan, gerçek durumu asıl noktaları atlayıp, başka şeyler anlatan (hukukçu arkadaşlarımız bilir) başvuruları incelemek durumunda bırakır ve gerçek şekilde de temel hakların ihlalinin aynı şekilde kadın haklarının ihlali ile ilgili mekanizmaların yapılan yanlışların soruşturulmasını engeller. Bir tek örnekle soruyorum, kadın sığınma evlerini açmıyorsa yüz binin üstündeki yerler, kaç tane bu belediyeler hakkında 4483 sayılı kanuna göre işlem yapıldı bu konuda, kaç tane suç duyurusunda bulunuldu? Yani bunları da yaptığı sürece, bu suç duyurularını da takip ettiği sürece biraz daha işlevsellik kazanabileceğini düşünüyorum, diğer konularda da daha fazla zaten tekrara düşmemek için diğer konulara girmiyorum. Teşekkür ederim.

Moderatör Şeref Malkoç:

Teşekkür ediyorum. Arkadaşlar, benim önüme gelen listeden arkadaşlara söz veriyorum. El kaldıran arkadaşlarımız oluyor veya ismini yazdırmayan arkadaşlar oluyor ama önümdeki listeden söz veriyorum.

Şimdi gayet haklısınız, onları söylüyorsunuz ama bu konularla ilgili müracaat yok, bahsettiğiniz konularla ilgili tabii

bizim inceleme yapmamızda birkaç tane şart var, bunlardan da menfaat şartı, yani bu gibi mağduriyete uğrayanlardan bizim kurumumuza müracaat ettiğinde bu konu alenileşir, siz kendi aranızda kadın dernekleri bir araya geldiğinizde bunları konuşmuşsunuz belki ama bunlar kamuoyuna mal olmuş şeyler değil. Bakın bizim Kanunda çok açık yazıyor, anayasada şikâyet için kurulduğu yazıyor, bağımsız etkin bir şikâyet yoluyla denetim diyor ama şikâyet olmadıktan sonra biz bunlara bakamıyoruz ki?

Efendim? re'sen başvuru...

Moderatör Şeref Malkoç:

Evet yani re'sen yani bu ayrı re'sen ama şikâyet geldiğinde zaten bakacağız.

Moderatör Şeref Malkoç:

Yani orada bakın, olmuyor Kanunun dışında, Kanunu zorlayarak yaptığımızda yarın..

-Raporlama yapacaksınız.

Moderatör Şeref Malkoç:

Olabilir tabii, olabilir raporlama yapabiliriz. Evet, Sibel Hanım buyurun.

AVUKAT SİBEL SUIÇMEZ

*Türkiye Barolar Birliği
TÜBAKKOM Sözcüsü*

Trabzon Barosu Başkanı Avukat Sibel Suiçmez aynı zamanda bu dönem Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuk Komisyonu dönem sözcüsüyüz.

Sayın Başkan, değerli meslektaşımız Şeref Malçoç'a bu toplantı nedeniyle çok teşekkür ediyorum, tüm katılımcılara da saygılarımı sunuyorum.

Tekrara düşmemek gerektiğine inanıyorum. Bu nedenle benden önce konuşan Canan hanım ve

Sema hanımın birçok söylemine katıldığımı ve beyanlarına imza attığımı belirtmek istiyorum. Ancak Sayın Başkan bize bu toplantıdan sonra 10 günlük süre verseniz yazılı olarak da sunumumuza size iletiriz.

Moderatör Şeref Malkoç:

10 gün çok, biz 15 gün içinde bunu basmayı düşünüyoruz. Sibel Hanım, siz hızlı çalışırsınız ben sizi biliyorum, avukatlığınızı.

Av. Sibel Suiçmez: Ben, Sayın Başkanın samimiyetine ve olayları çözmeye yönelik diyaloglarına inanıyorum. Zaten kendisi de konuşmalarında “derdimiz var ve bu bir kanayan yaradır” dedi. Bu bile aslında duymaya hasret kaldığımız sözcüklerden birkaçıdır. Kadına karşı şiddetin artmasının kanayan yara olarak kabulünü önemli bulduğumu söylemek isterim.

Aynı samimiyetle ve şaşkınlıkla sayın Başkan “yasalardaki cezaları arttırıyoruz ama bu suç oranları niye artıyor” sorusunu sordu. Canan Hanım ifade etti. Ancak ben bunların dışında bir başka yönünü de söylemek istiyorum. Ben kadının insan haklarının ihlaline yönelik problemlerin çözümünde samimiyet gerektiğine inanıyorum. Dolayısıyla “niye çözülüyor?” konusuna baktığımız zaman bu samimiyeti görmediğimi açıkça ifade etmek isterim. Niye bu samimiyeti görmediğimi kadının insan hakları konusunda kullanılan dilin dehşet verici olduğunu söyleyerek açıklamak istiyorum. Dolayısıyla eğer bu sorunu biz çözeceksek sorunlar hususunda hemfikiriz galiba, her kesim olarak kullandığımız dilde de bir birlik sağlamamız gerekir. Bulduğunuz yerden kendi inancınıza göre, kendi siyasi görüşünüze göre kadın sorunlarına bakmaya devam ederseniz; daha çok yasalardaki cezaları arttırırız, ama suç oranları da artmaya

devam eder. Dolayısıyla ben herkesi, her kesimi, özellikle tabii buna çözüm üretecek olan siyasi kanadı samimi olmaya davet etmek isterim. Eğer samimiyetle başlarsak, çok daha etkin adımlar atabiliriz. Bu dili kullanırken de mümkün olduğunca hukuki terimlerin yerleştirilmesi gerekmektedir. Hukuki terimler yerine inançlara ilişkin terimlerin göre terimlerin kullanılması kadın sorunun çözümüne katkı sağlamaz tam tersi artmasına neden olur.

Adli yardıma kadınlarımız, özellikle şiddete maruz kalan kadınlarımız çokça başvuruyorlar, en çok başvuruyu kadınlardan alıyoruz ve büyük bölümü de boşanma nedeni ile geliyor ve o arada da şiddete maruz kaldıklarını söylüyorlar. Dolayısıyla adli yardım kurullarındaki bütçenin yetersiz olması nedeniyle, birçok baronun çok titiz bir şekilde konuyu ele aldığını, hatta bu talepleri reddetmek durumunda kaldıklarını da görüyoruz.

Sayın Başkanım, barolarda adli yardım kurullarımız mevcut, siz de çok iyi bilirsiniz. Adli yardıma kadınlarımız, özellikle şiddete maruz kalan kadınlarımız çokça başvuruyorlar, en çok başvuruyu kadınlardan alıyoruz ve büyük bölümü de boşanma nedeni ile geliyor ve o arada da şiddete maruz kaldıklarını söylüyorlar. Dolayısıyla adli yardım kurullarındaki bütçenin yetersiz olması nedeni-

le, birçok baronun çok titiz bir şekilde konuyu ele aldığını, hatta bu talepleri reddetmek durumunda kaldıklarını da görüyoruz. Bu konunun çok iyi irdelenmesi ve Adli Yardım bütçesinin artırılması gerekiyor. Trabzon Barosuna kadın bakış açısını getirdiğimiz için özellikle şiddetle ilgili gelen her başvuruyu her türlü aşamanın ortadan kaldırılması sureti ile hemen bir avukat tayini yaparak talepleri kabul ediyoruz. Yani iki üç ayı bulan soruşturmaları, araştırmaları yapmadan beyan üzerine kağıt üzerinde hemen avukat tayin ediyoruz. Ama dediğim gibi bir sürü baro, bütçe yetersizliği nedeniyle bu gerekli olan yardımı yapamıyor. Ayrıca, mülteci kadınların ve çocukların durumu da çok önemli. Birçok baroya bizim de içinde olduğumuz mültecilere ilişkin adli yardım konusunda başvuru geliyor. Biz de ama öyle, ama böyle demeden tüm mülteci başvurularını kabul ediyoruz. Ancak bu uygulamalar baroların bütçesine bağlı olarak baroların takdirine bırakılmış durumda. Adli Yardım bütçesi konusunda Başkanlığınızca bir çalışma yapılarak, raporlanması durumunda bütçenin arttırılabileceğinin düşünüyoruz.

Cezaevlerindeki kadınların ve çocukların durumu konusunda gerekli hassasiyetin gösterilmesi ve sorunlara yer, zaman, kalabalık, olağanüstü durum gibi nedenlere bakılmaksızın çözüm üretilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Bir diğer ele alınması gereken konu; cezaevlerindeki kadınların ve çocukların durumudur. Bu konuda da gerekli hassasiyetin gösterilmesi ve sorunların yine ama yer, zaman, kalabalık, olağanüstü

durum gibi nedenlere bakılmaksızın çözüm üretilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Uzlaşma, arabuluculuk konuları son yıllarda sürekli olarak önümüze getiriliyor ama özellikle kadın konusunda, kadına karşı şiddet konusunda uzlaşmaya tabi tutulması durumunda, bu durumun kadının insan haklarında olumsuz yönde gelişmelere yol açacağını düşünüyorum.

Uzlaşma, arabuluculuk konuları son yıllarda sürekli olarak önümüze getiriliyor ama özellikle kadın konusunda, kadına karşı şiddet konusunda uzlaşmaya tabi tutulması durumunda, bu durumun kadının insan haklarında olumsuz yönde gelişmelere yol açacağını düşünüyorum. ŞÖNİM'de eleman yetersizliği nedeniyle fazla etkili olunamıyor. Özellikle özürülü kişilerin şiddet görmesi durumunda ŞÖNİM'de gerekli yardımların yapılmadığını saptamış durumdayız. Bu nedenle özürülü kişilerin şiddet yönünden yapmış olduğu başvuruların da incelenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Ayrıca, kürtaj konusuna ben de değinmek zorundayım. Kürtaj konusu da maalesef olumsuz bir hal almış durumdadır. Bugün yasal sınırlarda olsa bile hastanelerimizde kürtajın mümkün olmadığını saptamış durumdayız. Bunun da ele alınması gerekiyor.

Sosyal devlet ilkesinin biraz daha dikkatli irdelenmesi gerektiğine inanıyoruz. Zira sosyal devlette

yapılacak olan bakımların ev içine hapsedilmemesi, kurumlar içerisinde yapılmasının doğru olduğunu düşünüyoruz. Çünkü, genelde evde engelli çocuğuna da bakacak olan, torununa da bakacak olan erkekler değil, kadınlar. Dolayısıyla, “Babaanne Yasası” diye adlandırdığımız yasanın, kadını üstelik de çok ileriki yaşlarda tam “rahat ettim” diyeceği yaşta tekrar evine kapatacağını, onun sosyal gelişmesine katkı sağlamayacağına inanıyorum.

Diğer bir konu medyanın eğitimi. Medyanın kadın şiddetini ele alış biçimi neredeyse, kamuoyunu daha fazla şiddete itecek nitelikte. Bunu yapılan spotlarda da maalesef görüyorum. Özellikle sanatçıların kullanılarak yapılmış çalışmalarda caydırıcı bir nitelik görmediğimi, tam tersi bunlar da şiddete maruz kalıyorsa “ohh ben evde çok daha kolay yaparım” diye bir algı yarattığını düşünüyorum.

*Diğer bir konu medyanın eğitimi.
Medyanın kadın şiddetini ele alış
biçimi neredeyse, kamuoyunu
daha fazla şiddete itecek nitelikte.
Bunu yapılan spotlarda da
maalesef görüyorum.*

Eğitim konusunu çok önemli bulduğumu ifade etmek istiyorum. Laik ve kesintisiz eğitimin kadın

sorunun çözümünde çok önemli olduğunu düşünüyoruz.

Daha fazla sözü uzatmak istemiyorum, dediğim gibi birçok arkadaşım zaten bu kanayan yaranın önemli bölümlerini söylediler, benden sonra konuşacak arkadaşlarımızın da birkaç hususu söyleyeceğine inanıyorum. Tekrar, bu toplantı nedeniyle şahsınızda kurumunuza çok teşekkür ediyorum.

Moderatör Şeref Malkoç:

Ben de teşekkür ediyorum Sibel Hanım yalnız talepler böyle sıralanıyor, değerli arkadaşlar, bu talepleri hep beraber mücadele ederek çözeceğiz yani zannedilmesin bunlar bize söyleniyor, biz çözeceğiz. Böyle bir yanılgıya düşmeyelim, bazen öyle izlenimler ediniliyor toplantıda, ben tekrar söylüyorum: Bu bahsettiğiniz konularda biz yardımcı olabiliriz, öncülük yapabiliriz, bunun bir şartı var, yazılı müracaat edilecek, bir de tabii bir yönü ile o konu ile bir menfaat ilişkisi kurulmuş olacak. Çünkü kanun öyle diyor, bize gelen dilekçelerde ister istemez menfaat ilişkisine bakıyoruz.

Teşekkür ediyorum.

Evet, Pınar Hacı Bektaşoğlu, buyurun.

AVUKAT PINAR HACI BEKTAŞOĞLU

*KADEM Kadın ve Demokrasi Derneği
Hukuk Komisyonu Başkan Yardımcısı*

Evet. Sayın Başkanım, çok değerli vekillerimiz, çok değerli konuklar, Kadın ve Demokrasi Derneği adına arkadaşım ile birlikte katılıyorum. KADEM Kadın ve Demokrasi Derneği 2013 yılında kurulan bir dernek. Ben de kurucuları arasındayım ve Hukuk Komisyonu Başkan Yardımcılığını yapıyorum halihazırda.

Tabii burada aslında bizi konuşan pek çok derneğe göre kadın hareketi konusunda bir şey yapmak isteyen ve en genç derneklerden biri olmamız hasbiyle biraz KADEM'i kısaca özetlemek gerekir.

KADEM bugüne kadar yaptığı bütün çalışmalarda elbette kadının insan hakları dedi. Elbette kadının sosyal hayatta, ekonomik hayatta, siyasal hayatta daha iyi yerlerde olmasını, daha huzurlu, refah üreten her alanda her anlamda üreten kadın olmasını hedeflemektedir. Biz, kadını tek tipçi bir anlayışla, tek tipleştiren, modern hayatın içinde kadının ve ailenin değerlerini törpüleyen bir anlayışa da karşı durduk.

Bugüne kadar kadın sorunları ne yazık ki ülkemizde, ülkemizin demografik yapısına göre, toplumun kültür ve ahlak yapısına ve bizi geleceğe taşıyan değerler olarak söylüyorum, bunları çok fazla öntelendi. Milli ve manevi değerler içinde kadın sorunlarını konuşmayı tercih etmeyen bazı kesimler tarafından ele alınarak sivil toplum ve örgütlü toplum hareketi içinde değerlendirildiği için biz 2013 yılında bu noktada bir açık olduğunu düşünerek derneğimizi kurduk. KADEM bugüne kadar yaptığı bütün çalışmalarda elbette kadının insan hakları dedi, elbette kadının sosyal hayatta, ekonomik hayatta, siyasal hayatta daha iyi yerlerde olmasını, daha huzurlu, refah üreten her alanda her anlamda üreten kadın olmayı he-

deflemektedir. Biz, kadını tek tipçi bir anlayışla, tek tipleştiren, modern hayatın içinde kadının ve ailenin değerlerini törpüleyen bir anlayışa da karşı durduk. O anlamda bugün yapacağım konuşma, asla siyasi, asla bir kimlik atfedilerek değerlendirilmemesini rica ediyorum. Her şeyden önce ben de bir hukukçu olarak ve bir kadın olarak, kadın sorunlarının bugün evet bu masada konuşulan şeyler, konular, sıkıntılar bir kısmı, bir kısmına katılmakla birlikte çoğuna yapılan değerlendirmelerin belli önyargılar içerisinde olması nedeniyle de kabul etmediğimi belirtmek istiyorum.

Ben, evet kadının sağlık sorunları, kadının eğitim sorunları, kadının eğitime ulaşım konusunda sorunlarını konuşalım, birlikte konuşalım ama şu an konuşan ben 10 yaşında Türkçe'yi öğrendim, 10 yaşında Türkçe'yi öğrenen ben, okuma yazmayı öğrenen ben ve kendi köyümde komşumun 4. çocuğunu doğururken ahırda doğurması nedeniyle hiçbir sağlık olanağı olmayan bir şehirde doğan ben. Acaba bugün bu masanın etrafında konuşulan, kadının eğitim sorunlarının, sağlık sorunlarının ne kadar bu ülkenin gerçeklerine, yaşanmışlıklarına uygun düştüğünü de tartışabilir miyiz? Evet, kadınların pek çok sorunları var ama burnu kesildiği için kocası tarafından burnu kesilen kadın, hastaneye gidebildi mi bu ülkede 20 yıl önce, 30 yıl önce? Bu ülkede 30 yıl önce kadınlar eğitim olanaklarına inançları nedeniyle kavuşabildiler mi? Evet, bugün kürtaji konuşalım ama çocuğunu doğururken en küçük bir ebe, sağlık ocağı dahi şehirde bulunmayan bir kadının kan kaybederek öldüğü bir ülkede biz konuşabildik mi? Kadınların sağlık, eğitim şartlarına nasıl gelebileceklerini o dönem konuşabildik mi? Bakın ben bunu konuşurken asla şahsileştirmeden konuşmaya çalışıyorum ama eğer biz bu ülkenin gerçekte geçmişten bugüne kadar hangi tarihsel süreç içinde geldiğini

göremezsek, eğer bunları tespit edemezsek; bugün sığınma evi veya konukevi hiç fark etmez ama 20 yıl önce bu ülkede kendi evden kaçan kızını kendi eliyle öldürmek zorunda olan kadınların olduğunu da unutmayın. Evinden kaçan kızını kendi eliyle öldüren kadınların olduğu ülkeden, geçmişten bahsediyorum. Bugün konuşalım, bugün 6284'ün eksikliklerini konuşalım, Aile Mahkemeleri kurulurken aynı zamanda Şiddet Mahkemelerinin de kurulması gerektiğini konuşalım. Bugün ŞÖNİM'lerin belediyesi 100 bin nüfusu 100 binden fazla olan belediyelerde niçin ŞÖNİM'ler, niçin sığınma evleri daha kurulmuyor? Bunun yaptırımlarını konuşalım ama bu ülkede gerçekten bugün kadınların gerçek anlamda yaşadığı sorunları eğer sığınma evi veya konukevi ismine takılarak yine çözmeye çalışıyorsak eminim şunu benim gibi yaşayanlar şunu izleyeceklerdir ve ona inanacaklardır. Yine çözülmeyecek, çünkü biz halen kendi cephemizden, kendi duygu dünyamızdan ve kendi inanç temelimizden olaya bakıyoruz. Her yüzyıl her bir zaman dilimi, her bir dönem şiddetin olduğu toplumların olduğu, ülkelerin olduğu tarihi yazar. Şiddet bugünün sorunu değil, şiddeti yeni keşfetmedik, şiddet yüzyıllardır vardı, insanın gücünün güçsüze şiddeti vardı, devletin bireye şiddeti vardı, bugün evet, bugün konuşabiliyoruz, bugün erkeğin kadına şiddetini konuşabiliyoruz ama bu yeni keşfedilmedi, bugüne kadar yapılanlara eğer bakın Feride Hanım burada, CEDAW'a ne zaman Türkiye üye oldu? 1985'te imzaladık değil mi hocam? 85'ten bugüne 32 yıl. 32 yılın içinde eğer İstanbul Sözleşmesini biz 2010'da imzalayabiliyorsak, eğer 85'de imzalanan CEDAW'ın 25 sene sonra bir küçük izdüşümü olan İstanbul Sözleşmesini 2010'da imzalayıp hemen iki sene sonra 6284 ile Kanun haline getirebiliyorsak oturup da bugün her şey kötü, her şey kötü demememiz

lazım. Her şey kötü dediğiniz andan itibaren bugün aslında kadın sorunlarına hangi perspektiften baktığınızı gösteriyor. Eğer bugün, bu ülkede sadece tek bir kadın olmadığını, sadece Marmara Bölgesinde, sadece Ege Bölgesinde, İç Anadolu'dan ibaret değil bu ülke 7 bölge, 81 vilayet ve her bir vilayetin bile kendi içinde ilçelerinde bile kadın profilleri farklıdır. Bugün gidin, Urfa'nın Siverek'i'ndeki kadınla Urfa'nın Harput'undaki kadın arasında dağlar kadar fark vardır. Oradaki aşiret yapısı farklıdır, diğer taraftaki aşiret yapısı farklıdır. Siz bu kadınlarla konuşurken kürtaj meselesini genel evrensel bir değer üzerinden konuşamazsınız, bunu dikte de edemezsiniz.

“Çok çocuk doğuralım” dediğimiz zaman kadının bedenine bir ihanet olarak niye görüyoruz bunu? Bütün dünya nüfus dengesini konuşur, nüfus artışını konuşur, gelin konuşalım.

Bugün nüfus artışı diyoruz, evet nüfus artışı çok önemli, ben iki çocuk annesiyim. Ben ve eşim öldüğünde artık bu ülkede asla nüfus artmayacak çünkü biz iki tane karı koca giderken sadece eşit iki tane birey bırakıyoruz. 2030 yılında acaba bu ülke nüfusu yaşlı nüfusu, genç nüfusun önüne geçtiğinde istihdam üretebilecek miyiz, rekabet edebilecek miyiz? Bölgesel anlamda bir ekonomi, güçlü ekonomi üretebilecek miyiz? Çok çocuk doğuralım dediğimiz zaman kadının bedenine bir ihanet olarak niye görüyoruz bunu? Bütün dünya nüfus dengesini konuşur, nüfus artışını konuşur, gelin konuşalım. Sığınma evlerini konuşalım, ŞÖNİM'i konuşalım bütün bunları konuşalım. Bakın

KADEM olarak biz yüzlerce program, yüzlerce çalıştay yaptık, sadece kadının yasal hakları eğitimi adı altında projemizde bugüne kadar 30 bin kadına yasal haklar eğitimi verdik ve bunlar sadece İstanbul özelinde değil Türkiye'nin bütün bölgelerinde ve bütün şehirlerinde 30 bin kadına yasal haklar eğitimi verildi. Erkek şiddetini en güçlü şekilde kınadık. Yaptığımız çalıştaylarla, zirvelerle bütün bunları ortaya koyduk ama eminim şu an ben konuşurken "siz ne yaptınız?" diye eleştiriler vardır. Eleştirilere açığız, hiç mesele değil, istediğiniz gibi eleştirin ama lütfen geldiğimiz, kadın şiddeti, kadının ekonomik gücü ...

(Konuşmacıya sözlü müdahaleler ve itirazlar oluyor.)

Moderatör Şeref Malkoç:

► Pınar Hanım bütün bu sorunları siz üzerinize alarak cevap vermeye kalkmayın,

Sn. Pınar Hacıbekttaşoğlu: Yapmıyoruz ama

Moderatör Şeref Malkoç:

► Rahat olun. Arkadaşlar, müsaade buyurun.

Sn. Pınar Hacıbekttaşoğlu: Evet ama sadece burda adaleti konuşuyoruz, vicdanlı olmayı konuşuyoruz...

(Sözlü müdahaleler devam ediyor)

Moderatör Şeref Malkoç:

► Müsaade buyurur musunuz. Pınar Hanım, arkadaşlar tabii herkes kendi görüşünü açıkça, ifade ediyor. Lütfen siz

de bu kadar sorumluluğu üzerinize almayın. Tamam mı?

Sn. Pınar Hacıbekttaşoğlu: Yok, almıyorum.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Rahat olun, rahat olun.

Sn. Pınar Hacıbekttaşoğlu: Zaten başkanım şunu da söyledim, konuşurken gerçekten 44 yaşında ve bu ülkede doğmuş ve bu ülkede kadın sorunlarını bizatihi yaşamış biri olarak söylüyorum. Ben isterdim ki o burnu kesilen komşumuz hastaneye gittiği zaman birkaç tane o dönem kadın derneği kalkıp da o burnu kesilen kadınların mücadelesini yapmış olsaydı ama o kadınlar hastaneye gittiği zaman...

(Yine itirazlar ve sözlü müdahaleler...)

Moderatör Şeref Malkoç:

► Pınar Hanım, bir dakika, arkadaşlar müsaade buyurur musunuz? Lütfen, bir dakika arkadaşlar, Sibel Hanım, lütfen arkadaşlar bakın, arkadaşlarımız konuşurken hiç kimse diğerinin sözüne müdahale etmedi, ben de teknik konuların dışında, müsaade buyurun bak, ben oturumu açarken söyledim, farklı görüşler olacak birbirine tahammül edeceğiz. Bir konuşmada eğer hakaret içermiyorsa, şiddet içermiyorsa sonuna kadar olabilir, yanlış olabilir, ben yanlış söyleyebilirim, benim yanlış söyleme hakkım yok mu? Var, yanlış söyleme hakkımı kullanacağım, bir başkası da doğruyu söyleyecek. Biraz geniş olalım. Bizim bu toplantıyı böyle yapmamızın amacı, gönlümüzü genişletmek, ben

böyle düşünüyorum. Arkadaşım farklı düşünüyor, ne güzel ama bu farklılıkları zenginleştirebiliyor muyuz? Amacımız bu.

(Sözlü müdahaleler...devam ediyor)

Moderatör Şeref Malkoç:

Onun takdirini siz yapamazsınız Sibel Hanım, onun takdirini toplantıyı düzenleyen yapın. Müsaade edin.

- Sayın Başkan, izin verirsiniz.

Moderatör Şeref Malkoç:

Müsaade eder misiniz, Pınar Hanım bitirsin.

Sn. Pınar Hacıbektaşoğlu: Ben bitireyim, evet.

- Sayın Başkan, küçük bir açıklama yapalım.

Sn. Pınar Hacıbektaşoğlu: Ben bitirebilir miyim?

Sema Hanım: İzin verirsiniz bir şey söyleyeceğim. Şimdi, “burnu kesilen kadın varken sizler nerdeydiniz?” sorusu bu masada sorulmaz, biz onların avukatıydık. Çünkü, burada oturan arkadaşlarımız ve biz o sorulan kadınların avukatıydık.

Sn. Pınar Hacıbektaşoğlu: Sayın başkanım...

Moderatör Şeref Malkoç:

Pınar Hanım bir dakika, Pınar Hanım bir dakika, Sema Hanım bana hitap ediyor.

Sema Hanım: İzin verirlerse burada “kimler bunun farkındaydı?” diye sorulmaz. Biz o kadınların hepsinin avukatıydık.

Moderatör Şeref Malkoç:

Ne güzel, teşekkür ediyorum.

Sema Hanım: Hem de gönüllü avukatıydık, onu bir not edelim, onun için bazı sorular bazı ortamlarda yanlış noktalara gidiyor. Bu konuda arkadaşımızın biraz daha dikkatli konuşmasını rica edeceğim.

Sn. Pınar Hacıbektaşoğlu: Sevgili üstadıma şöyle söyleyeyim,

Moderatör Şeref Malkoç:

Bir dakika, arkadaşlar, arkadaşlar bakan, şimdi “şu dikkatli konuşsun, bu bunu söylemesin” bu olmaz.

Sn. Pınar Hacıbektaşoğlu: Evet, özgürlükten bahsediyoruz.

Moderatör Şeref Malkoç:

Bir dakika müsaade buyurun Pınar Hanım, müsaade edin, ya niçin siz, üzerinize alınıyorsunuz? Belki bana söylüyor, siz niye üzerinize alınıyorsunuz?

Sn. Pınar Hacıbektaşoğlu: Şimdi sayın başkanım burada...

Moderatör Şeref Malkoç:

Pınar Hanım, ben bitireyim ondan sonra sizin sözünüzü tamamlamanıza müsaade edeceğim. Belki bana söyledi, ben üzerime aldım, ben neredeydim bu olurken? Çünkü ben milletvekiliydim o zaman, avukatım onun için yani bir söz söylenince ortaya söylensin ama kimse de üzerine almasın. Ayrıca, alınmayın üzerinize, burada listede görüş

belirtmek isteyen arkadaşlardan söz almak isteyenlere tekrar söz hakkı vereceğim, o açıdan azıcık sabırlı olalım, lütfen. Buyrun Pınar Hanım.

Sn. Pınar Hacıbektaşoğlu: Şimdi, çok değerli üstatlarımla neden alınganlık gösterdiğini de anlayamadım?

Moderatör Şeref Malkoç:

Hayır, tamam, müdahale, olmasın.

Sn. Pınar Hacıbektaşoğlu: Yok, şimdi burada kendilerini, bu dernekleri rencide edecek bir şey yok bir sorun varsa o sorunun bütünü ve tarihsel anlamda bütün boyutunu konuşmamız lazım. Bugün şiddet son 20 yılda keşfedilen bir şey değil, şiddetin geçmişi, 21.yy dayız ilk 17 yılını geride bıraktık, ama halen çok zalimane şeyler de görüyoruz. Bu bugünün meselesi değil. Ben bunu söylerken burada her şeyi konuşalım, her iktidar dönemini konuşalım, seksen, seksen öncesini ve seksen sonrasını konuşalım. Ama bunu yaparken yapılanların hiçbir şey olmadığını söylemek doğru değil. 6284'ü sayılı kanunu beğenmeyebiliriz.

Biz diyoruz ki 49 ilde ŞÖNİM 81 ile yayılmalı, 130 Kadın Sığınma evinin Kadın Danışma Merkezlerinin arttırılması aynı zamanda fiziki şartların da düzeltilmesi gerekmektedir,

İstanbul Sözleşmesini eksik bulabiliriz ama İstanbul Sözleşmesi bu dönem imzalandı veya sığınma evleri 30 sene önce de vardı bugün sayıları halen artmadı. Onu da konuşabiliriz ama sığınma evleri-

nin sadece sayılarının azlığı nedeniyle yapılanların hiç mi görmeyelim, hiç mi haklarını teslim etmeyelim.

Yükseköğretimin kendi müfredat programlarına muhakkak şiddetle ilgili, toplumsal cinsiyet eğitimi ve kadın insan hakları eğitiminin eklenmesi gerektiğini söylüyoruz.

Sayın Başkanım, özellikle zirvelerimizde kadın sorunlarını konuşurken sadece yapılanları övmekle değil, yapılması gerekenleri de söylüyoruz. Bakın biz bu konuda GRAVIO çalışmamızı yaparken ki raporumuzu biz de sunduk, gölge raporumuzu, buna ilişkin pek çok tespitlerimiz var. Örneğin diyoruz ki, her şeyden önce şiddet mahkemeleri ayrı kurulsun, şiddet mahkemeleri aile mahkemelerinin yanında şiddet mahkemeleri özel mahkemeler olmadığı sürece ihtisas mahkemeleri olmadığı sürece biz kadın şiddetini çözemeyiz. Çünkü iş yükü hakimlerin, savcılarının bu kadar arttığı bir dönemde siz resmi evrakta sahtecilik dosyasının altına şiddet dosyasını koyduğunuz zaman o hakimin, o dosyaya hakim olmasını da bekleyemezsiniz. Biz diyoruz ki 49 ilde ŞÖNİM 81 ile yayılmalı, 130 Kadın Sığınma evinin Kadın Danışma Merkezlerinin arttırılması aynı zamanda fiziki şartların da düzeltilmesi gerekmektedir, ŞÖNİM'leri konuşuyoruz ama ŞÖNİM'deki insan kalitesini konuşmuyoruz. Bakanlığın bu konuda bir an önce insan kaynaklarını daha arttıran, daha nitelikli hale getiren çözümler üretmesi lazım. Yükseköğretimin kendi müfredat programlarına muhakkak şiddetle ilgili, toplumsal cinsiyet eğitimi ve kadın insan hakları eğitiminin eklenmesi gerektiğini söylüyoruz. Ha-

len mevcut uygulamanın aksamaması adına aile mahkemeleri için özel nöbet sisteminin getirilmesini istiyoruz, boşanma davalarına taraf olan kişilerin beraberindeki çocukların özel bir muameleye tabi tutulması gerekmektedir. Özellikle uzman psikolog, pedagog tarafından dinlendiği ve hazırlanan rapora göre çocukların velayet düzenlemesinin ayrı yapılmasını talep ediyoruz, yazılı ve görsel medyada özellikle şiddet noktasında medya dilinin kontrol altına alınması gerektiğini, Kadına Yönelik Şiddet İçeriklerini Önleme ve İzleme Daire Başkanlığının RTÜK bünyesinde muhakkak kurulması gerektiğini düşünüyoruz. Başkanım bu konuda özellikle kurumunuzun RTÜK ile yapacağı bir çalışmanın medyada yazılı ve görsel medyada özellikle kadına yönelik şiddetin daha da öğretilir hale geldiğini ayrıca dile getirmenizi rica ediyoruz. Çünkü neredeyse haberlerin magazin haberleri gibi verilen kadına yönelik şiddet haberlerinde işte “daha yeni evli, eşini öldürmüştü” şeklinde haber çıkarken kadını gelinlikli fotoğrafı ile koymak bize göre şiddeti arttıran ve şiddetin yöntemleri konusunda fikir üreten haberlerdir.

Ayrıca, özellikle asayiş noktasında Emniyetin, İçişleri Bakanlığımızın karakollarda yani daha doğrusu, emniyet noktasında, emniyet ayağında özel uzmanlaşmış memurların olması gerektiğini düşünüyoruz. Çünkü şu an, İstanbul Emniyet Müdürlüğünde kadına yönelik şiddet, asayiş biriminin bünyesi altında yapılmakta ve özel bir birim olmadığı için de aynen günün yoğunluğuna göre tavır alınıyor ve bazen gecenin geç saatlerine kadar şiddete uğrayan kadın, gece 11 - 12'ye kadar sabah gittiği karakoldan o saatte çıkabiliyor. Nedeni, onun ifadesini alacak memurun o gün bir hırsızlık vakasına gitmiş olması oluyor.

Biz, ayrıca kadın sığınma evleri ile ilgili yapılacak düzenlemede biraz önce belirtmişim, belediyelere bu anlamda bir yaptırım uygulanması ki bu yaptırım konuşulabilir, tartışılabilir. Ancak belediyeye yani cezai veya maddi bir yaptırım olması konusunda biz bir cezai yaptırımın sorumlular hakkında yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

Evet, sözlerimi kimseye hitaben söylemedim ama üstüne alınan varsa kusura bakmasınlar, teşekkür ediyorum.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Evet, Pınar Hanıma da teşekkür ediyoruz. Bu önerileriniz kurumumuz açısından yapılabilecek, bize düşen bölümlerini biz ilgili makamlara ve yasa değişikliği için iletiriz, yalnız yine tekrar ifade ediyorum. Biz bu çalıştay'ı rapora dönüştürebiliriz ancak bize yazılı bir şikâyet gelirse daha çok memnun oluruz.

Sn. Pınar Hacıbektaşoğlu: İleteceğiz efendim, teşekkürler.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Evet, Ozan Canyurt Bey, Mavi Kapı, buyurun.

Sn. Ozan Canyurt: Efendim, herkese merhabalar, sayın başkan, değerli vekiller, değerli katılımcılar.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Öncelikle bir kadın derneğinin erkek başkanı nasıl oluyor, bunu izahla bir başlarsanız memnun olurum.

OZAN CANYURT

Mavi Kapı Derneği Başkanı

Efendim ben şöyle bir baktım, bu beyaz masa etrafında sizden sonraki tek erkek kişi benim, bununla da gurur duyuyorum. Benim burada oluşum bir hukukçu değilim ama bir anneden dünyaya geldim, bir kız babasıyım ve bir eşim. Biz 2013

yılında Mavi Kapı Derneği olarak yaklaşık 100'e yakın kurucu üye ile beraber Aralık ayında bir şeylerin parçası olmak istedik ve arama motorlarına "Kadına Şiddet" yazdığımızda karşımıza çıkan 16 milyon sonuç aslında bizim için 16 milyon nedendi. Son 10 yıllık süreçte 6284 sayılı aslında kapsamının çok geniş olduğuna inandığımız bir yasa var elimizde. Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı bugünkü modern halini almış. İsmi saymayacağım ama alanında çok kıymetli çalışan çok değerli örgütler var kadın kuruluşları var bu alanda çalışan. Ama baktığımızda, son 10 yıllık süreçte kadına şiddete, kadına karşı işlenen şiddet ve cinayetler %1400 artmış ve burada açıkçası eksik olan bir

şeyler olduğunu düşündük. Bugün işlenen kadın cinayetleri, tekrar rakamları vermek istemiyorum, verdikçe yüreğimiz acıyor, bunların faili %99 oranında erkekler. Demek ki, birilerinin bu alanda bir erkek inisiyatifini ortaya koyması lazım ve bu amaçla Mavi Kapı Derneği kurulmuş bir dernek. Mavi Türkiye Cumhuriyetinin erkek vatandaşının nüfus cüzdanı rengidir. Kapı medeniyettir, dağda kapı yok, çölde kapı yok, uzayda kapı yok, kapı insanların olduğu yerde var, dolayısıyla bu alanda çalınacak bir kapı olmak için biz bu yola çıktık.

Kendi içinde çok kıymetli yönetim kurulu üyelerimiz olsa da amatör bir derneğiz. Bu işi amatör bir ruhla yapma gayreti içerisindeyiz ve bizim biraz daha kuruluş amacımız ve çalışma faaliyetlerimiz aslında testi kırılmadan, bu işe müdahale edebilir miyiz?

Zaten biz aslında kadın ve erkekten ziyade insan olmak üzerinde duruyoruz; dolayısıyla her biri çok kıymetli ve bu alanda bir şeyler yapmak için, belki biraz da farkındalığı artırmak için erkek eli ile şiddete karşı bir inisiyatif ortaya koyuyoruz.

Bugün baktığımızda 3. sayfa haberlerinde ya da adliye koridorlarında çok hazin, hepimizin yüreğini yaralayan üzücü öykülerle karşılaşılıyor ve bundan sonra bu kadınların sığınması, topluma kazandırılması, ailelerin bir şekilde çocukların geleceğe güvenle hazırlanması ile alakalı çok ciddi çalışmalar var. Ancak biz de diyoruz ki acaba bu insanlar adliye koridorlarına gelmeden bir şekilde müdahale edip onlara temas edebilir miyiz?

Bununla alakalı baktığımızda bugüne kadar ben ve çalışma arkadaşlarım, tamamı erkeklerden oluşuyor bu derneğimizin, hani anti-feminist bir yaklaşımı kesinlikle yok, dediğimiz gibi bu yola çıkış amacımıza baktığımız zaman zaten biz aslında kadın erkekten çok insan olması üzerinde duruyoruz, bir can dolayısıyla her biri çok kıymetli ve bu alanda bir şeyler yapmak için, belki biraz da farkındalığı artırmak için erkek eli ile şiddete karşı bir inisiyatif ortaya koyuyoruz.

Bu noktada biz kahvehaneleri ziyaret ediyoruz, Kredi Yurtlar Kurumunun erkek öğrencilerinin barındığı yerlerde gidip çalışmalar yapıyoruz, çalışmalarımızda ilahiyatçı hocalarımız var, hukukçular var, hekimler var, psikologlar var, sosyologlar var, onlara neden sevgi, saygı, hoşgörü ve iyi niyetin toplumun var olması ile gerektiği konusunda paylaşımlar yapıyoruz.

Üniversitelerde etkinlikler yapıyoruz, en son Kamu Denetçiliği Kurumu'ndan da Özlem Hanımlar sağ olsun katıldılar, TOBB Üniversitesinde bir seminer, bir panel düzenledik, 100'ü aşkın öğrenci geldi. Bugünün öğrencileri, yarının anne babaları, ebeveynleri, sizler gibi çok kıymetli avukatları, hukukçuları, hâkimleri, polisleri, kolluk kuvvetleri olacak. Dolayısıyla onların bugün yaşayacakları bir farkındalık gelecekte bu tür olaylara karışmalarının hem önüne geçecek, hem de toplumda duyarlı bireylerin sayısı artacak.

Bizim bir projemiz var, aktivistim. Biz bunu özellikle kredi kartı formatında yaptık ki, insanlar cüzdanlarında rahatlıkla taşıyabilsinler. Üzerinde bir metin var ve bu metnin de şiddete karşı birer gönüllü elçi olacaklarına söz veriyor insanlar. Biz Türk toplumuyuz yani ben buraya geleceğime dair bir söz veriyorsa, o sözü tutmakla mükellefim ama ucunu açık bırakıyorsam gelmeyebilirim. Ve biz o

insanlardan aldığımız sözle bu kartı onların cüzdanlarında tutmalarını sağlıyoruz ki günümüzde ben bunu yine bir öneri olarak da yazdım. Özellikle Sivil Toplum Kuruluşlarında şiddete karşı faaliyet göstermiş, sosyal sorumluluk projelerinde yer almış öğrencilere hem staj, hem iş olanakları konusunda pozitif ayrımcılık yapılsın yani iki eşdeğer karşınıza geldi. Bir dernek stajı da olabilir veya bir kurum işe alacak da olabilir, iki kişi arasında eğer öğrenciliği döneminde bir alanda sosyal sorumluluk sahibi olmuşsa bu insan bir adım önde olsun. Biz bunu öğrenci arkadaşlarımıza anlatıyoruz, gittiğiniz yerlerde bunu anlatın, farkındalığınızı artırın, bizim hayalimiz toplumda bir milyon aktiviste ulaşmak, çok büyük bir rakam ama biz bu rakama ulaştığımızda toplumdaki belki her belediye otobüsünde iki gönüllü olacak, Mavi Kapı'ya gönül vermiş şiddete karşı duyarlı birey olacak. Oradaki herhangi bir vatandaşa, kıyafetinden dolayı bir hanımefendiye bir eleştiri yönelttiğinde veya kaba kuvvet uygulandığında diyecek ki “ya hani burada, hani bana karşı gelirler, ben bunu yapmayayım veya o arkadaş “dur kardeşim sen ne yapıyorsun?”

Özellikle, eğitim öğretim döneminde şiddete eğilimli olan veya cinsel istismara eğilimli olan kişiler varsa, bunların da sağlık problemi olduğu düşünülerek özellikle bu alanda iyileştirme ve tedavi işlemlerinin yapılması gerektiği gibi bir düşüncemiz var.

Bizlerin toplumda karşılaştığı olaylara daha duyarlı olmak ve müdahale etmek gibi mükellefiyeti

var, haksızlığa, suça karşı sessiz kalmakta bir suç. Bunu yapmaya çalışıyoruz. Bununla beraber, benim yine öneri olarak belki direkt kurumumuzla alakalı değil ama eğitim alanında 100'e yakın röportaj yaptık bu etkinliğimiz panelimiz için, 100 katılımcının da belki 100'ü eğitimden bahsetti. Yani eğitim hepimizin ortak noktası bilmiyorum burada Milli Eğitim Bakanlığından misafirimiz var mı? Ama okullarımızda eğitimin ...

Moderatör Şeref Malkoç:

► Biz bu Çalıştay'ı düzenlerken idareden kimseyi davet etmedik. Özellikle davet etmedik ki arkadaşlar rahat konuşsunlar diye, ama ilerleyen dönemlerde ihtiyaca göre, idarenin ilgili kurumlarının da veya yöneticilerinin de bulunduğu bir araya geleceğiz.

Sn. Ozan Canyurt: Teşekkür ederim bilgilendirme için. Eleştiri amaçlı söylemedim, sadece hani kendileri burada ise hitaben de konuşma amacı ile söyledim.

Eğitimin toplumda çok önemli olduğunu hepimiz biliyoruz. Özellikle ilk, orta, lise eğitim öğretim döneminde cinsiyet eşitliği ve şiddete karşı yapılması gerekenlerin müfredata işlenmesi gerektiği ile ilgili düşüncelerimiz var. Yine bizim bir lafımız var, diyor ki hani, “Perşembe'nin gelişi Çarşamba'dan bellidir.” Özellikle, eğitim öğretim döneminde şiddete eğilimli olan veya cinsel istismara eğilimli olan kişiler varsa, bunların da sağlık problemi olduğu da düşünülerek özellikle bu alanda daha ciddi Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yakından takip edilip gerekiyorsa bununla alakalı iyileştirme ve tedavi işlemlerinin yapılması gerektiği gibi bir düşüncemiz var. Kontrolsüz bir alan olduğunu düşünüyoruz, korumacı bir yaklaşımla

bu işler biraz daha geri planda tutulabiliyor ama bugün eşini, ailesini katletmiş birine baktığımızda belki ortaokulda ve lisede de şiddete eğilimi vardı, o gün biz o çocuğa temas edebilirsek, belki yarın bunun önüne geçme gibi bir imkânımız olabilir.

Medyanın da daha fazla özendirici şekilde hareket etmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Eğitimle alakalı bir diğer konu, hani çocuk evliliklerinin dışında genç yaşta evlenen bir nüfusumuz var. Gelenek göreneklerden geliyoruz ama aile yaşantısı ile alakalı belki belediyelerimiz bu rolü üstlenip Evlendirme Dairesine başvuranlara bir hafta 10 gün, 15 gün belki yapan belediyeler vardır ama bunu biraz daha böyle yaygın bir şekilde ve zorunlu tutularak hukuki tabanı ve aile yaşantısıyla ilgili eğitimlerin verileceği bir ortamın olması gerektiğini düşünüyoruz.

Yine, deminden de hani sözü geçti, kötü örnekler, medya şimdi bugün eşine böbreğini veren erkekler var, iki gün önce Anadolu Ajansı yayınladı, bedensel engelli bir beyefendi işte kendi engelli çocuklarını okula götürüp getirirken görüntüleri var veya çocuğu engelli olduğu için o okulda hademe olarak işe giren erkekler var. Bunlar da erkek bu topraklarda doğmuş büyümüş insanlar, ortak değerlere sahip insanlar. Medyanın da bu tür örneklerin sayısını artırıp daha fazla özendirici şekilde hareket etmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bugün baktığımızda toplumda işlenen cinayetlerin %80'i silahlı bir şekilde işleniyor. Bugün ben biliyorum, aslında silahlanma çok kolay değil. İşte Emniyet Müdürlüğü, valilik ama belki bunu biraz daha zorlaştırmamız gerekiyor veya bununla ala-

kalı toplumda denetimsiz birtakım yapılar varsa ruhsatsız bununla alakalı emniyet güçlerimizin daha geniş kapsamlı önlemler alması lazım. Ya tüfekle, ya silahla, ya beylik tabancasıyla gazetelerde okuyoruz buna karşı mutlaka emniyet güçlerinin daha ciddi çalışmalar yapması gerektiğini düşünüyoruz.

Yine bir önerimiz var, hani belki bunu kamu imkânları ile birileri vesile olur veya biz bir şekilde bunu yapmaya çalışırız ama mavi buton denilen bir şeyimiz var, bir hayalimiz var. Bugün aşağı yukarı hemen hemen herkesin elinde akıllı telefon var en pahalısından en ekonomisine, belki mavi buton dediğimiz bir uygulama telefonlara indirilerek bir otobüste veya akşam işten eve giden bir kadının yol kenarında taciz ve bir rahatsızlık yaşadığı anda o butona telefonundan işaretlediğinde eğer benim de telefonumda o uygulama varsa ve km olarak ona yakınsam bana bir ikaz gelirse ben gidip bu olaya müdahale ederim.

Belki mavi buton dediğimiz bir uygulama telefonlara indirilerek bir otobüste veya akşam işten eve giden bir kadının yol kenarında taciz ve bir rahatsızlık yaşadığı anda o butona telefonundan işaretlediğinde eğer benim de telefonumda o uygulama varsa ve kilometre olarak ona yakınsam bana bir ikaz gelirse ben gidip bu olaya müdahale ederim.

Birçok insanın da müdahale edebileceğine inanıyorum, hani böyle bir uygulama eğer hayata geçirile-

bilirse belki sağda solda hani istenmeyen olayların da önüne geçecek duyarlı vatandaşların da ne kadar çok olduğunu burada görme şansımız olabilir.

Son olarak; baktığınızda 6284 sayılı yasa ile hakim evden uzaklaştırma veriyor. Kimine göre bir insan ama kimine göre insani vasıfları az olan bir adam, geriye döndüğü zaman bakılıyor ki uygulanan şiddet, uygulanan belki işte taciz, tecavüz işte cinayet daha fazla. Yani adam gidip de parkta yattığında, o kendini onursuzlaşmış hissediyor. Farklı kahvede yattığında hani bilmiyorum ne kadar uygulanabilir, bununla ilgili daha önce de bazı yerlerde konuştuk ama biz erkeklerin de evden uzaklaştırıldığı bir rehabilitasyon evine gitmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu bir sığınma evi değil, yani adam belki psikolojik bir rahatsızlıktan dolayı bunu yapıyor yani ya belediyeler ya bakanlığımız bünyesinde, hekimlerin olduğu, sosyologların olduğu, hukukçuların olduğu bir ortamda o insanlar da oraya giderek bugün ne oluyor ehliyetini kaptıran belli bir süre alkolden dolayı alındığında gidip bununla ilgili bir tedavi görüyor ve bundan sonra tekrar ehliyetine kavuşabiliyor. Belki bu insanların da orada belediye iş verecek ve belki bu sorun çözülecek, belki gerçekten ağır bir rahatsızlığı var. Biz ilaç sektöründeyiz, benim mesleğim aslen ilaç alanında, belki basit bir antidepresanla bazı şeylerin önüne geçilebilecek ama farkında değil birey, aslında toparlamak gerekirse, ihtiyacımız olan şey toplumda birbirimize karşı daha fazla saygı, daha fazla hoşgörü ve daha fazla sevgi.

Ben düzenlediğiniz bu toplantıdan dolayı sizlere ve katılım gösteren tüm katılımcılara teşekkür ederim. Saygılar sunuyorum.

Moderatör Şeref Malkoç:

- ▶ Evet, teşekkür ediyoruz, sağ olun. Arkadaşlar, davet edilecekler listesi önüne geldiğinde, Mavi Kapı Derneği karşısında baktım Ozan Bey'in adı var. Arkadaşlara sordum olabilir mi? Bu derneğide davet edelim ama hiç bayan üyesi yok mu? Bilmiyoruz dediler, Ozan Bey, kadın yönetim kurulu üyeniz var mı? Arkadaşlara sordum yok.

Moderatör Şeref Malkoç:

- ▶ Yokmuş, evet.

Sn. Ozan Canyurt: Efendim çok özür dilerim, bizim danışma kurulunda çok kıymetli kadın danışma kurul üyelerimiz var ama dernek üyesi ve yönetim kurulu üyesi olarak erkeklerden oluşuyoruz.

Moderatör Şeref Malkoç:

- ▶ Peki, teşekkür ediyorum. Canan Güllü hanımefendi, buyurun. Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu Başkanı.

CANAN GÜLLÜ

*Türkiye Kadın Dernekleri
Federasyonu Başkanı*

Derin bir ohh geçirerek başlamak istiyorum aslında bu masalarda ne kadar zaman , tecrübenin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha anlamak yani bir şeyleri önerirken, arka planında neler yaşandığını bilmenin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha anlıyoruz konuşmaları dinleyince. Hem de bu süreç de cinayetlerin neden arttığına dair belki arkadaşlarıma bir kısa bilgi de vererek söze girmek istiyorum, bütün bu artma nedenleri aslında kadının birey olarak kendinin farkına varmasındandır değerli arkadaşlar. Kim olduğunu, ne ol-

duğunu kendisine uygulananın şiddet olduğunu, şiddetin kendisine uygulanmaması gerektiğini, yasaların kadının insan haklarını koruma ile mükellef olduğunu bilmesi ve ona bu işleri öğreten de bu masanın etrafında gördüğümüz birkaç tane belki de hani o burnu kesilirken de imdada yetişen kadın derneklerinden bazıları.

Evet, bugün arttı ama ben herkese ve her yerde şu cümleyi söylüyorum, en fazla 3 ya da 4 yıl sonra Türkiye’de şiddetin azalabileceğini.

Ancak kamu alanındaki duyarlılığın ve uygulamaların kanuni uygulanabilirliğinin artması ile mümkün olacağını. Çünkü kadın örgütlerinin, kadın STK çalışma alanlarında uyguladığı birliktelik ve performansın gerçekten yansımaları ile halledilebilecek sorunlar.

Mavi butonunuz için de kısacak bir öneri söyleyeyim. Bir acil yardım hattı işletiyoruz ve bir kırmızı butonumuz var zaten, Vodafone'da telefona bastığımızda istediğiniz an, istediğiniz yerde çağrı ilgili olan birimize ulaşıyor

*Kamu alanındaki duyarlılık
ve uygulamalar kanuni
uygulanabilirliğinin artması ile
mümkün olacaktır.*

Ben belki etraflıca içinde bulunduğumuz durumu anlatmakla girmek istiyorum söze yani hangi ortamda yaşıyoruz, nefes aldığımız ortamda neler oluyor, neyi önlemeye çalışıyoruz?

Mesela şu gördüğümüz masanın etrafındaki birçok örgüt daha geçtiğimiz aylarda tecavüz genelgesi dediğimiz önergede ortak irade ortaya koymuştu ama bir parlamento iradesine karşı birliktelik yapmıştı. Yani bu ülkede tecavüze uğramış kız çocuklarını, onlardan yaşça büyük insanlarla evlendirmek isteyen bir iradeye parlamentoda toplu olarak bir karşı çıkış yoktu, bunu unutmayalım.

Yine aynı parlamentoda boşanma komisyonu raporunda neredeyse tüm maddelerinde, sivil toplum deneyimli sivil toplum örgütlerinin, kadın örgütlerinin tüm maddelerini karşı çıktıkları tüm maddelerini barındıran ki bunlardan biri de şiddete uğrayan kadının gün içinde karakola gitmemesi ve adliyeye yönlendirilmesi idi. Düşünsenize hafta içinde şiddete uğradığınızda evinize iki adım olan karakola gitmek yasak. Arka planındaki hinklik anlaşılacak gibi değil.

Karakola gitmeyi ortadan kaldırarak adliyeye git sin diye yönlendirmeyi barındıran bir parlamento raporu vardı boşanma komisyonunca hazırlanan.

Evet, bu ülkede boşanmalar önemli ama neden boşandığına dair sorunun temelini tespit etmişken eğitimsizlik ve şiddet mağduriyetinin göz ardı edilerek sadece boşanma öne çıkarılıp ve bu konudaki tecrübeli hiçbir örgütün fikri alınmadan mağdur babaların dinlendiği bir komisyon raporu var önümüzde. Unutmayalım.

Yine Adalet Bakanlığının İstanbul Sözleşmesi gereği, arabuluculuk uzlaşma konusunda kadına şiddet durumlarında uygulanmaması gerekirken gerçekten yasal olmayan bir sonuca rağmen hala bu konuda çalışıyor olmasını göz ardı etmeyelim.

Yine İstanbul Sözleşmesi gereği ilk kez bu yıl, Mayıs ayında verilmesi gereken GREVİO Raporunun Aile Bakanlığı tarafından verilmemiş olduğunu hatırlamamızdan çıkarmayalım. Önemsenmediği için, referandum süreci daha önemli olduğu için hazırlanmayan bir raporun olduğunu, yine İstanbul Sözleşmesi gereği, Milli Eğitim Bakanlığının müfredata toplumsal cinsiyet eşitliğini ders olarak eklemesi gerekirken 1 Ağustos 2014 yılından beri eklemediğini unutmayalım.

Yine hükümetin kadın cinayetleri ve istismar konusunda bir veri eksikliği, verisel taban eksikliğini unutmayalım. Ama en önemlisi unutmadan da hemen aklınıza bir yere lütfen kaydedin ki bu hükümetin başbakanı tarafından sadece Ayşegül Terzi'ye "mırıldansaydın" kelimesinin yanlış olduğunu söyleyen federasyon başkanı olarak Kurumumuza hakaret davası açılmış olduğunu ve o kurumun başkanı olarak mücadelemizi bu şartlarda yaptığımızı ne olur bir tarafa not edin.

Yani demek oluyor ki, evet yasalarımız var ama zihniyet ve uygulamadaki sorunlar bizim önümüzde bir engel, bu engeli nasıl aşabiliriz?

Yıllar sonra neredeyse Aile Bakanlığı ile çok içli dışlı bir sivil toplum örgütünden sonra bir araya gelme yolundaki bu iradeyi önemsiyorum.

Evet, bu engeli aşmak için bugünkü toplantı ile sizin kurumunuzun bir adım atmış olması çok önemli.

Yıllar sonra neredeyse Aile Bakanlığı ile çok içli dışlı bir sivil toplum örgütünden sonra bir araya gelme ile aşabilme yolundaki bu iradeyi önemsiyorum.

Ama toplantının konu başlığındaki noktaya dikkatinizi çekmek istiyorum.

Kadın hakları olarak değil, kadının insan hakları olarak çünkü kadın hakları dersek ortaya çocuklar ve erkeklerle ilgili haklar da gelecek, dolayısıyla toplantının isminin “Kadının İnsan Hakları ve Ombudsmanlık” olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Yine biz bu ortama gelirken, bugün itibariyle, Bursa Belediyesi'nin pembe vagonları, Malatya Belediyesinin trolleybüsleri, bilmem Sivas Belediyesinin pembe taksileri gibi zihniyetler için de mücadele ederek geliyoruz. Öyleyse bize düşen konulardaki mücadeleleri hep birlikte yaparken, birbirimizi ötekileştirmeden hep söylediğim bir cümle vardır konuşmalarımda, medyaya röportajlarda, biz siyasetin herhangi bir tarafında değiliz,

ne A partisinde ne B partisinde, bizim yolumuz laiklik ve çağdaşlık ve kadının insan haklarından daha fazla yararlandığı sürecin hayata geçirilebileceği bir süreçtir.

Hepimizin birlikte yan yana çalışacağı konular için, madem yasamız var, evet, ilk imzacısı olduğumuz bir İstanbul Sözleşmesi var. Federasyonumuz İstanbul Sözleşmesinin aslında baroların birçoğunda bilinmediğinin farkına vardı. Bunlarla ilgili iller bazında toplantılar düzenliyoruz, 20'ye yakın ilde tekrardan yapılacak ama demek ki algıda bir eksiklik var, bunları düzeltmemiz lazım, Adalet Bakanlığının yasanın sözleşme ile ilgili irtibat noktasında bir adımı olmadığını biliyor ve bu adımı atması noktasında da ikazımızı yapıyoruz.

Yine bu ülkede bir acil yardım hattı yok, GREVIO raporuna ne yazacak Aile Bakanlığı çok merak ediyorum. Çünkü evet bir 183'ü var ama daha geçen gün sayın bakan ona dedi ki, sosyal bir hat, kendi tanımı ile sosyal bir hattın acil yardım hattı olarak işlev görmesi, profesyonel olarak açtığımızda karşınıza bir psikoloğun ya da hukuki yardımı verebileceğiniz bir yönlendirmeyi yapacak bir kurumun Türkiye Cumhuriyeti devletinde olmamış olması bir sıkıntı, bunu biz yapmaya çalışıyoruz elimizden geldiğince, iş dünyası şiddete karşı projeleri ile.

Evet bir 183'müz var ama bu hattın acil yardım hattı olarak işlev görmesi, profesyonel olarak açtığımızda karşınıza bir psikoloğun ya da hukuki yardımı verebileceğiniz bir yönlendirmeyi yapacak olması önemlidir.

Yine, biraz önce de söyledim, yerel yönetimlerin kadını aşağılayan bakış açılarıyla ilgili herhangi bir irade beyanı hükümet ortaya koymuyor. Evet, çalışalım birlikte çalışalım, düzeltelim ama düzeltme ayağında hep topu siz atacaksınız, karşı taraf bunu karşılamayacak yani bir iradeyi ortaya koymayacaksa, sayın başkan da burada, KEFEK Başkanı olarak. Bu belediyelerin çıkardıkları yayınlar, TRT de yayınlanıyor konuşuluyor ve hakaretleri izlediğimiz kanal bizlerin vergimizden besleniyor. Buradaki yayınların, hamileyken sokağa çıkarsan parkta dayak yersin, kırmızı ruj sürdün işte tahrik ettin, işte saçını sağdan ayırdın tahrik ettin gibi söylemleri ortaya çıkaran insanlara karşı bir cezai müeyyidenin artık uygulaması gerekiyor.

Hatırlarsanız toplantı başlarken de söyledim, 11 yıl uğraştığımız Kadın Erkek Fırsat eşitliği adıyla kurulan komisyonda son günlerde diyor ki basın kapanacak. KEFEK başkanı da aramızda ve kendilerine sordum hayır yok böyle bir şey dedi. Böyle yalan bilgiler, yanlış bilgiler var ise lütfen bu konuyla ilgili takipçi olacak ve gerçek bilgiyle vatandaşını bilgilendirecek.

672 bin çocuk eğitim dışında kalmış, 2014-2015-2016 yıllarında, bunların çoğu da erken yaşta evlendirilen kız çocukları. Evet, geçtiğimiz günlerde TÜİK bir rakam verdi, dedi ki işte 16 yaşında evlendirilen çocuk sayısında azalma var.

Kamu Denetçiliği de izleme yapacak. KEFEK işini yapıyor mu diye izleme noktasında KEFEK de olsun,

Ombudsmanlık kurumu da izlemesini yapsın çünkü yalan yanlış bilgiler bizleri farklı noktalara götürüyor.

Yine 4+4+4 eğitim sisteminde, 672 bin çocuk eğitim dışında kalmış, 2014-2015-2016 yıllarında, bunların çoğu da erken yaşta evlendirilen kız çocukları. Evet, geçtiğimiz günlerde TÜİK bir rakam verdi, dedi ki işte 16 yaşında evlendirilen çocuk sayısında azalma var.

Mahkemeye yaş büyütme için verilen dilekçe sayısında azalma varmış 180 bine yakın çocuk gelin sayımız.

Bir önceki seneye kıyaslanınca böyle bir azalış var deniliyor. Aslında konu tamamen veri tabanı olmayışından yanlış aksediyor.

Ben bu ülkeyi 4 kere il bazında ve 600 ilçe bazında gezmiş bir kadın olarak diyorum ki; toplumda 16 değil artık erken evlenme yaşları 11 . Bu evlilikler için mahkemeden izin bile alınmıyor. Dini nikahın resmi nikah olmadan kıyılmasında suç ama dinleyen ya da uygulayan kim.

Hatırlayın tecavüz genelgesi TBMM görüşmesi esnasında Adalet bakanı Sivas'ın bir köyündeki erken yaşta bir evliliğe katılan bürokratlardan bahsetmişti. O bürokratlar halay çekip altın takmıştı. Peki, soruşturmaya uğradılar mı? Hayır.

Yani Jandarmaların bu konuda harekete geçmesi lazım. İlçelerde köylerde kamu dikkatle izlemeli ve cezai müeyyideyi uygulamalı.

Jandarmadaki görevli arkadaşların evlendirme memuru gibi takip edeceği vakalar değil bu sorunlar ama uygulamada böyle oluyor. Çünkü acil yardımımıza gelen birçok vakanın her birinden öğreniyoruz uygulamaları. Yani gerçek hayatta Jandarma evlilik memuru gibi görev yapıyor, bunların önüne geçebilecek sürecin cezalandırma sisteminin uygulanmasını takip etmeli.

Biraz önce de bahsettim, 2015 yılında kırmızı ruj sürdüğü için tecavüz eden adama yargı tahrik indirimi vermişti, ben 2015'ten beri kırmızı taşıyorum üzerimde, bu da ayrı bir konu yani kırmızının renk olarak tahrik yaptığını düşünen bir adalet var ve bu Adalet Bakanlığı nezdinde hala İstanbul Sözleşmesini bilmiyor, uygulamalarında müdahil olarak Aile Bakanlığı'nı kabul ediyor, sivil toplumları kabul etmiyor, kabul edilen Aile Bakanlığı'nın avukatları da davalara girmiyor, altını özellikle çiziyorum İnsan Hakları olarak da ne olur sizlerde çizin, girmiyorlar, uçak saati kaçtı diye davayı yarım bırakıyorlar, hele Alanya'da, İzmir'de, İzmir'deki meşhur Menderes Davasında tam 1 yıl davaya müdahillik yapmamış. Alanya'da 3 duruşmaya girmemiş daha bunların sayılarının çok olduğu yani Aile Bakanlığı'na yapılan bu yüceltmeye rağmen Aile Bakanlığı da bu işi tam manasıyla yapmıyor.

Adalet Bakanlığında bir Mağdur Hakları Daire Başkanlığı var, onu çok önemsiyorum, onun için bir eleştiri getirmeyeceğim, başındaki kişinin kurumsal olarak bir kurumu nasıl sürüklediği ve götürdüğüne dair izlenimim her yerde anlattığım bir olaydır. Mağdur Hakları Daire Başkanlığı'nın korunması iletişiminin kurulması ve bununla ilgili belki bütçesinin oluşturulması gerekir.

Medeni Kanun ve Ceza Yasasındaki yaş, ben bir hukukçu değilim, hemen onu söyleyeyim ama ceza

anlamında evlilik yaşının birinde 16, birinde 18 olması dengesizlik.

“Toplumsal cinsiyet eşitliği” konusunda, Hukuk Fakültelerinde dersinin olmaması, adliyelerdeki avukatların ya da hâkimlerin bu konudaki mücadele azimlerinde sıkıntı yaratıyor, bunu anlatabilirim.

Adalet Bakanlığında bir Mağdur Hakları Daire Başkanlığı var, onu çok önemsiyorum, onun için bir eleştiri getirmeyeceğim, başındaki kişinin kurumsal olarak bir kurumu nasıl sürüklediği ve götürdüğüne dair izlenimim her yerde anlattığım bir olaydır. Mağdur Hakları Daire Başkanlığı'nın korunması iletişiminin kurulması ve bununla ilgili belki bütçesinin oluşturulması gerekir.

Bizim acil yardım hattımızda staj yapıyor, ben de bu fikri çok önemsiyorum çünkü bu konuda çalışacak, bu konuda bilinçlenecek ve şimdi onu Milli Eğitim Bakanlığında kademe ve derece ile ilerlemeye eşdeğer hale getirmeye çalışıyoruz. Eğer böyle bir olay olursa bu konuda çalışmış insanların ilerleyen noktalarda daha da başarılı olacağına inanıyorum.

Aslında bakarsanız, hakikaten konuşulacak çok konu var, birçoğunu Canan Arın söyledi. Bende aklıma takılanları bir çırpıda söylemeye çalışırken konudan konuya atlıyorum. Kusura bakmayın. Şu an en önemli sorunumuz “istismar” tek ya da toplu.

Özellikle yurtlardaki istismarlar, göz ardı ediliyor ki sayın bir eski bakanımızın “bir kereden bir şey olmaz” cümlesi tarihe yazılan bir durum.

Bu negatif cümlesi nedeniyle de insanlar bu konularla ilgili girişimlerden uzak durmaya çalışıyor. Nedenlerini söyleyeyim size çünkü cinsel istismar konusunun yargıya intikal etmesinden sonra süreç çok uzun. 6 ay gibi kısa bir sürede ihtisas mahkemeleri olarak ya da nasıl bir süreç getirir bunun konuşması araştırılması yapıldıktan sonra 6 ayda bitmesi lazım. İstismara uğramış çocuk, sürekli Adli Tıp’a gider, sürekli mahkemeye çıkar ve mahkeme de söylemleri tekrar ettirildikten sonra ruh hali düzelmez.

TKDF “ensest” konusunda çalışmalar yapan bir örgüt. Bu süreç içinde herhangi bir psikolojik yardım almıyorlar yani istismar ve ensest mağduru insanlara devletin bugün kalabalık hastaneler bazındaki destekleri dışında denetimleri ve yardımları yok. Bu noktada yardım verilmesi atlanıyor. Çok gerekli.

Türkiye Şoförler Odası Federasyonu ile protokol imzaladık. 80.000 taksitli acil yardım hattı etiketlerimiz var. Şiddet mağduru kadınlar kolay ulaşınsın diye bilgilendirme yapıyoruz. Yine muhtarlarla çalışıyoruz. Bu bilgiye mağdurların ulaşması adına apartman kapılarına yazılmasını sağlamaya çalışıyoruz.

Yine, okullardaki rehber öğretmenler konusu var basından öğrendiğimiz. Umarım yalandır. Bir yönetmelik değişeceği var ve yönetmelikte rehber öğretmenlerin çocukla olan irtibatının kesilmesi ve buradaki süreç içinde ders verecekleri bir noktaya gelmesi çok sorun, bunun sıkıntısını biliyorum, rehber öğretmenlerin beyan zorunluluğu var ama ne yazık ki rehber öğretmenler bu beyanı yaptıktan sonra görevlerinden oluyorlar. Bu konuyla da ilgili bizde vakalar var.

Uluslararası İstanbul sözleşmesini çok önemsiyoruz. Bu nedenle bir konuda çok eksikliklerin olduğunu da fark ettik. Ve Ülkemizde 20 ilde baro, Jandarma, emniyet, belediye, üniversite ve STK için bu konunun önemini anlatmak üzere çalışmalar başlattık

Kısaca bahsedeyim. TKDF nin işlettiği bir acil yardım hattı var.

0 212 656 96 96 -0549 657 96 96 telefon numarasından ulaşıyor. 2007 yılından beri hizmet vermekte. Bugüne kadar 46.000 kişi aramış hattı. 7/16 hizmet veriyor. 17 ülkeden aranmışız. Tüm Türkiye’den aramalara açık. Psikolojik ve hukuksal destek veriyoruz. Davalara müdahililik yapıyoruz. Hatta üzerimize hiç vazife olmamakla beraber sığınma evi sonrası maddi yardım ve mutfak eşyası vermeye ve kadınları firmalarla yaptığımız sözleşmeler gereği istihdam edilmesi için caba sarf ediyoruz. Buna dair veriler ve broşürümüz ekte. Yine yerel yönetimlerin Avrupa yerel yönetimlerde kadın-erkek

eşitliği sözleşmelerinin imzalanması adına gayret sarf ediyoruz. Türkiye Şoförler Odası Federasyonu ile protokol imzaladık 80.000 takside acil yardım hattı stickerlarımız var. Şiddet mağduru kadınlar kolay ulaşınsın diye bilgilendirme yapıyoruz. Yine muhtarlarla çalışıyoruz. Bu bilgiye mağdurların ulaşması adına apartman kapılarına yazılmasını sağlamaya çalışıyoruz.

Evet, ülkemizde STK lar gönüllü neferlerdir. Herhangi bir maddi destek almadan zaman ve bilgi birikimini paylaşma sevdalılarınız biz. Hükümetin de bu konuda samimi davranarak uygulamada gereğini yapması için tüm gayretimiz.

Konuşmam içinde söyledim ama bir tekrar yapmak istiyorum.

Uluslararası İstanbul Sözleşmesini çok önemsiyoruz. Bu nedenle bir konuda çok eksikliklerin olduğunu da fark ettik. Ve Ülkemizde 20 ilde baro, Jandarma, emniyet, belediye, üniversite ve STK için bu konunun önemini anlatmak üzere çalışmalar başlattık. Gaziantep, Ankara ve İzmir’de yaptığımız ilk etap çalışmalarda işbirliğinin önemini bir kez daha anladık. Evet, sözleşme gereği ülkedeki tek acil yardım hattı bizde ve biz aslında sahada meydana gelen olayları ve önleyici ve mağduriyet giderici çözümleri biliyoruz. Öyleyse hem kamuya

bunları anlatmak hem iletişim ağını güçlendirmek ve toplumu bilinçlendirme yolunda adımları atarak daha çok çalışmalıyız.

Evet, ülkemizde STK lar gönüllü neferlerdir. Herhangi bir maddi destek almadan zaman ve bilgi birikimini paylaşma sevdalılarınız biz. Hükümetin de bu konuda samimi davranarak uygulamada gereğini yapması adına tüm gayretimiz. 16 ülkede çalışma yürütmekte şuan Federasyonumuz 1976 yılından beri üstlendiği misyonun farkında olarak çalışmalarına devam etmektedir

Ben de başkan olarak üstlendiğim görevin farkındayım.

Bugün Kamu Denetçiliği konusunda yapılması gereken konuları görev olarak aldım. Yasanın hayata geçirilmesi konusunda sıkıntı yaşadığımız konuları dilekçe ile sizlere bildirecek ve konunun takipçisi olacağız. Bundan sonra karşılaştığımız sorunlu alanlar konusunda size iş yükü getireceğiz. Çözüm adına.

Teşekkür ediyorum, Kolaylıklar gelsin diyorum.

Moderatör Şeref Malkoç:

▶ Evet, evet, teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Bize götüreceğiniz, ileteceğiniz önerilerden dolayı memnun oluruz. Çünkü bu mesele hepimizin meselesi, el birliği ile çözeceğiz.

Evet, Şevkat Hocam, buyurun.

PROF. DR. ŞEVKAT BAHAR ÖZVARIŞ

Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi

(Hacettepe Üniv. Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü) Teşekkür ederim sayın başkan, Sayın milletvekilleri, değerli katılımcılar, benim bir de sunumum olacaktı aslında, daha kısa

zamanda sunumu tamamlamak, zamandan kazanmak için. Ancak, ona başlamadan önce şunu belirtmek istiyorum; bizler kadın örgütleri, üniversitelerin kadın merkezleri olarak pek çok farklı zamanda bir araya geliyoruz ve kadınla ilgili farklı alanlarda uzmanlıklarımızı paylaşarak ilerliyoruz. Bizim sağlıklı ilgili çalışmalarımızda (ben de bir hekimim), da çok eski yıllardan bu yana bütün kadın örgütleri ve kamu kurumları bilir ki, HÜKSAM olarak Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi olarak; “anne ölümleri, güvenli annelik, istenmeyen gebeliklerin sağlıklı koşullarda sonlandırılması ki basındaki adıyla “kürtaj meselesi”, üreme

hakları meselesi” bizim çalışma konumuz olmuştur ve konudaki hak ihlalleriyle ilgili de eksikliklerle ilgili yıllar itibariyle hep bu konuda çalıştık yine bizim gibi sağlık alanında uzmanlaşan kadın örgütleri ve merkezler var, bu anlamdaki çabalarımız sürüyor.

Çok teşekkür ediyorum, çok değerli bu çabalar, bu çalışmalar, birlikte olmamız gerçekten çok değerli. Kaldı ki İstanbul Sözleşmesi bunu zorunlu kılıyor, sivil toplum örgütleri ile işbirliğini zorunlu kılıyor, üstelik konular da bu kadar birikmiş ki hepimiz 10 başlıktaki bu konuda görüş bildirmek zorunda kalıyoruz.

Ancak, birbirimizi çok fazla duyamıyoruz galiba, çünkü Sema Hanım’ın söylediği konuya katılıyorum; çok eski yıllarda KEFEK başkanlığında ve o zaman Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı vardı, Parlamentoda bizi kadınlarla ilgili konu temelinde, o konunun sahibi olan bakan da gelerek sivil toplum örgütlerini ve üniversitelerin merkezlerini toplanırdık ve bizi dinlerlerdi, sorunları konuşur, paylaşırdık. Uzun zamandır gerçekten bu çabaları görmüyoruz ne yazık ki, O nedenle çok teşekkür ediyorum, çok değerli bu çabalar, bu çalışmalar, birlikte olmamız gerçekten çok değerli. Kaldı ki İstanbul Sözleşmesi bunu zorunlu kılıyor, sivil toplum örgütleri ile işbirliğini zorunlu kılıyor, üstelik konular da bu kadar birikmiş ki hepimiz 10 başlıktaki bu konuda görüş bildirmek zorunda kalıyoruz. Hâlbuki bu konu başlıklarının her biri için

ayrı ayrı toplantılar yapılabilirdi. Elbette zamanınız sınırlı, ama KEFEK başkanı da burada, bir öneri olarak söylüyorum, bu çalışmaları, geçmişte sivil toplumla yapılan toplantıların yine tekrarlanmasını talep ediyoruz.

Ben, bu toplantıda değerli kadın örgütlerinden her iki Canan Hanım’ın, Sema Hanım’ın ve hukukçu arkadaşların söylediklerine aynen katılıyorum ve bu toplantıda onların kadınla ilgili bu konuları söyleyeceklerinden emin olduğum için bu konularla ilgili konuşmayacağım. Ben bugün ülkemizdeki Mülteci Kadınlarla ilgili sorunları konuşacağım:

Biz Mülteci kadınlar ve kız çocukları için güvenli alanlar oluşturma konusunda “Kadın Sağlığı Danışma Merkezleri” kurarak üç yıldır bir çalışma içerisindeyiz. Burada bize dağıtılan materyal içerisinde görüyorum, daha önce bu konuda tarafınızdan bir toplantı yapılmış, ne yazık ki haberimiz olmadı. Keşke olsaydı bu uluslararası çalışmadan. Ben bu kurumlara nasıl başvuracaklarını bile bilmeyen, bu mülteci kadınların sorunlarını hızla sizlere aktarmak istiyorum; 3 milyondan fazla son rakamlar, Ankara’da da 77 binin üzerinde Suriyeli var ve bunların çoğunluğun da çocuklar ve 19-24 yaş grubu gençler oluşturduğunu raporlardan öğreniyoruz. Hizmet sunanların bu gruplar karşısındaki gereksinimleri konusunda farkındalığı zayıf, deneyimi yok çünkü böyle bir aniden karşılaştığımız bir sorun oldu. Dil engeli var, kültürel engeller var, hizmetlere ulaşımında ciddi sorunlar var, kimlik sorunu yaşıyorlar, sosyal destek ağları yok ve birçok idari ve yasal engel yaşıyorlar. Kadınlar bunların içerisinde önemli bir grup. Çünkü; hem kadın, hem de mülteci olmaları çifte bir yük getiriyor onlara. Taraf olduğumuz İstanbul Sözleşmesi’nde bu gruplara ulaştırılacak hizmetler önem taşıyor. Tabii “toplumsal cinsiyet eşitsizliği” pek çok hizme-

te ulaşmalarını, ayrımcılık yaşamalarını, yaşamın pek çok boyutunu olumsuz etkiliyor ve daha dezavantajlı konumdalar ve göç öncesi, göç sırasında ve göç sonrasında da daha fazla risk altındalar.

Tabii “toplumsal cinsiyet eşitsizliği” pek çok hizmete ulaşmalarını, ayrımcılık yaşamalarını, yaşamın pek çok boyutunu olumsuz etkiliyor ve daha dezavantajlı konumdalar ve göç öncesi, göç sırasında ve göç sonrasında da daha fazla risk altındalar.

“Sağlık sorunu” olarak pek çok sağlık sorunu yaşıyorlar, bunlarla sizi sıkmak istemiyorum ama biz hizmet verdiğimiz, sahada gördüğümüz şeyleri, söyleyeceğim, örneğin; istenmeyen gebeliklerle, riskli gebeliklerle, düşüklerle, doğum sağlıklı koşullarda doğumlarını yapamama gibi sorunlarla karşılaşılıyorlar. Bunlara post-travmatik stres bozukluğu da dâhil pek çok sağlık sorunu yaşıyorlar.

Bir başka sorun da literatürde de ortaya konduğu gibi, kadınların mülteci ve sığınmacı kadınların ruh sağlığını olumsuz etkileyen “toplumsal cinsiyete dayalı şiddet” olayı ile karşılaşılıyor. Hem kadın, hem yabancı olmak, mülteci kadınları evde, sokakta, işyerinde fiziksel istismar ve şiddet açısından daha savunmasız duruma getiriyor. Üstelik yapılan çalışmalar da göç sonrası eşleri tarafından daha fazla fiziksel şiddete maruz kaldıklarını gösteriyor.

Sığınmacı ve mülteci kadınların yasal hakları, dil sorunları, yine kültürel ve sosyal izolasyon ve des-

tek mekanizmalarının olmayışı ve eşlerinden şikayet durumunda ülkeden atılma korkusu hizmet almalarını engelliyor.

Bizim projemiz, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu teknik desteğinde yürütüyoruz, ECO tarafından destekleniyor ve Sağlık Bakanlığı Ankara Halk Sağlık Müdürlüğü ile de 3 merkezde onların Göçmen Sağlığı birimlerinde hizmet sunmak üzere valilik nezdinde protokol yaptık. Merkezlerimizin biri, Altındağ’da, diğeri Gülveren Mahallesi’nde, bir diğeri de Yenimahalle’de, üç ayrı “Kadın Sağlığı Danışma Merkezi”nde hizmet sunuyoruz. 2015’te tek merkezde başladık, daha sonra 2016’da üç merkeze çıktık, şu anda da devam ediyoruz. Sunduğumuz hizmetler temel olarak; cinsel sağlık, üreme sağlığı, aile planlaması hizmetleri, toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti önleme çalışmaları, şiddet gören kadınlara destek olma ve kadınları güçlendirme çalışmaları sürdürüyoruz. Üç merkezin her birinde Arapça bilen kadın Sosyal Hizmet Uzmanı, yine Arapça bilen bir kadın Psikolog (merkezlerde dönüşümlü çalışıyor), Iraklı birer kadın doktorumuz ve hemşiremiz var her merkezde. Ayrıca, Suriyeli bir kadın Psikoloğumuz var, Suriyeli kadın temizlik elemanlarımız var, tercümanlarla ve kadın güvenlik görevlilerimiz var. Bu üç merkezde ayrıca bu çalışmamızın ana kurgusunu oluşturan, 35 Suriyeli “sağlık aracımız” var, bir de proje koordinatörümüz var, toplam 54 personel çalışıyor. Bunların 46’sı Suriyeli ve Iraklı kadınlar, diğerleri Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan kadın elemanlar.

Suriyeli kadınlara; grup eğitimleri veriyoruz, danışmanlık hizmeti sunuyoruz toplumsal cinsiyete dayalı şiddetle ilgili farkındalık çalışması sürdürüyoruz, şiddet mağduru olanlara psiko-sosyal destek veriyoruz. Bir başka şey, kadınları güçlendirme

çalışması yapıyoruz; kent gezisi, pazar gezisi, piknikler, kadınların günlük yaşamlarını sürdürecekt kadar Türkçe öğrenmelerine aracı oluyoruz, Türkçe dil kursu veriyoruz. Sağlık aracılarımızı eğitiyoruz, 35 sağlık aracısını, (bunları tek tek okumaya-çağım) sağlıkla ilgili pek çok konuda kadın sağlığı ile ilgili eğitiyoruz, onlar da kendi toplumları ile bizim aramızda köprü görevini görüyorlar.

Göçmen çocuklarla faaliyetlerimiz var; çünkü kadınlar hep çocukları ile geliyorlar.

UNFPA tarafından sağlanan yardım kitleri var, bunları dağıtıyoruz. Merkezlere başvurular her gün biraz daha artıyor, Ankara içinde, 11 bin kişinin üzerinde başvuru sayısına ulaştığımız. Burada yararlanacakları kuruluşlarla ilgili bilgiler veriyoruz, hizmet almaları gereken kuruluşlara yönlendiriyoruz ve şiddet nedeniyle merkezlere başvuran kadınları ŞÖNİM'lere yönlendiriyoruz ve psiko-sosyal destek sağlıyoruz.

Onlara modern aile planlaması yöntemlerini tanıtıyoruz, bununla ilgili eğitimler veriyoruz, talep ettikleri zaman da aile planlaması yöntemi sunuyor kadınlara. İhmal ve istismar nedeniyle bazı çocuklar koruma altına alınmış durumda, çocuk yaşta evlilik vakaları çok sık görülüyor, bunları ilgili eğitimler yapıyoruz, böyle vakaları ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde yönetmeye çalışıyoruz.

Kadınlar ve genç kızların güçlendirilmeleri için birtakım faaliyetlerde bulunuyoruz ve hizmet sunan personeli geliştirmek üzere de çabalarımız var.

Şimdi sunulan hizmetlerde yaşadığımız sorunlara gelecek olursak; en büyük sıkıntı tercüman sorunu. İl Göç İdaresi tarafından "ıcapçı tercümanlık

hizmeti" gibi bir hizmet olabilir mi? böyle bir sistem olabilir mi? bunu öneriyoruz.

Yine barınma, mültecilerin sorun alanlarından en önemlisi; birçok kalabalık aile yetersiz sağlık koşullarında bir arada yaşıyor ve biz bunların sonucunda sağlığı tehdit eden durumlarla karşılaşmıyoruz, hem de mahremiyeti ortadan kaldıran bir şey bu. Örneğin, uyuz vakaları geliyor, Ankara'da şark çıbanı vakaları saptandı, Sağlık Bakanlığı Suriyeli çocukların aşılınması, gebe takibi, poliklinik hizmetleri gibi pek çok hizmeti vermeye çalışıyor. Ama sağlığı tehdit eden pek çok sorun var, birlikte yaşamının ayrıca istismara açık ortamlar yarattığını görüyoruz.

Sağlık Bakanlığı Suriyeli çocukların aşılınması, gebe takibi, poliklinik hizmetleri gibi pek çok hizmeti vermeye çalışıyor. Ama sağlığı tehdit eden pek çok sorun var, birlikte yaşamının ayrıca istismara açık ortamlar yarattığını görüyoruz.

Mültecilerin çoğu yasal haklarını bilmiyor, hukuki danışmanlık ve yasal konulara ilişkin bir çözüm bulunması gerekiyor, Ankara Barosu ve diğer kurumlarla işbirliği yapılabilir. Biz kendi çapımızda, Ankara Hukuk Fakültesi'nden destek almaya çalışıyoruz, ama daha köklü çözümler bulunması gerekiyor.

Emniyet Genel Müdürlüğü, Çocuk Şube Müdürlüğü personeline ilişkin sorunlar yaşanıyor. Görev hareketliliği nedeniyle ya da görevden alınmalar nedeniyle eğitilmiş personel sayısı çok az ve mev-

cut olan, hizmet veren gezici ekiplerin sayısı yeterli değil ve Ankara'da sıkıntı yaratıyor. Sorun mülteci çocuklar olduğu zaman karşılaştığımız vakalarda, Çocuk Şube Müdürlüğü'ne erişebilirlik daha da zorlaşıyor. Biz ihbarda bulunuyoruz ama çok geç geri dönüş oluyor, bu da çocukların aleyhine bir durum oluyor.

İl Göç İdaresi Müdürlüğü yoğunluğuna bağlı olarak iletişim kurmakta güçlük çekiliyor, aynı nedenlerle yine sorunlara çözüm üretilmekte de geç kalınıyor.

En büyük sorunlarımızdan bir tanesi de, Iraklı mülteci kadınlarımızın durumu. Çünkü onlara "geçici koruma statüsü" verilmediği için çalışma koşulları, hizmetlerden yararlanma gibi pek çok şey sıkıntı yaratıyor. Irak'tan gelen mülteciler ancak uluslararası koruma başvurusunda bulunabiliyor bildiğiniz gibi. Ankara'da hizmet sunduğumuz merkezlerde çalışmaya başladıkça gördük ki bize hizmet almak için başvuran Suriyeli kadınların dışında Afgan kadınlar var mesela, , Sudan'dan, Somali'den gelmiş kadın grupları var. Böyle merkezler olmadığı için bize geliyorlar çocukları ile birlikte, bunları sıkıntıları ile baş başa kalıyoruz.

Yine, uluslararası koruma başvurusu kabul edilenler, belirlenen illerde ikamet ediyorlar ve bu illerin dışına çıktıklarında hizmetlerden faydalanamıyorlar. Belli bir yerde hayat kuruyorlar, iş buluyorlar, her neyse, başka illere gitme, değişim konusunda başvuruda bulunmak istemiyorlar.

Suriyelilerin çalışma izni olmaksızın çok düşük ücretlerle güvencesiz çalıştırıldıklarını görüyoruz. Bizim Ulubey'de, (Siteler'in arka tarafında bir yer biliyorsunuz), Gülveren ve Yenimahalle'de küçük erkek çocukların son derece güvencesiz ortamlarda çalıştırıldıklarını görüyoruz. Aynı zamanda bu

durum yerel halkla da ilişkileri bozulmasına neden oluyor. Çalışma izni ve güvenli koşullar konusunda işyerleri düzeyinde denetimler konusunda Çalışma Bakanlığı'na herhalde yeniden hatırlatılması gerekiyor.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Hocam bunlar yazılı olarak sizde var değil mi?

Dr. Şevkat Bahar Özvarış: Var iletiriz bunu da.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Bize intikal ettireceksiniz, şimdi bir araya gireyim.

Dr. Şevkat Bahar Özvarış: Bitti hemen bitiyor, hemen bitiriyorum.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Peki tamam bitirin o halde.

Dr. Şevkat Bahar Özvarış: Farklı uygulamalar var hastaneden hastaneye değişen, bankadan bankaya değişen. Mesela pasaport istiyorlar, yok pasaportları bu kadınların. Hesap açma, hesap alma vesaire konusunda zorluklar çekiliyor.

Kadın sığınma evleri nicelik açısından talebi karşılamıyor, Türkiye'de zaten sıkıntılı, bu kadınlar açısından da iyice sıkıntılı oluyor.

Suriyeli çocukların gittiği okullar var ama buralarda çalışanlar öğretmen değil. Bu konunun üzerinde durulması gerekiyor.

Bütün ilgili sektörlerin çalışan personelini mültecilere verilen hizmetlerle ilgili eğitmesi gerekiyor, bu önemli bir şey. Mültecilere yönelik sosyal po-

litikaların ve hizmetlerin planlanmasında kanıta dayalı, yani bilimsel araştırmalara dayalı, özellikle kadınlar ve kız çocuklarına özel gereksinimler de dikkate alınarak hizmetlerin planlanması ve kadın ve genç kızların güçlendirilmesi gözetilerek çabalar yürütülmelidir. Yerel halkla mültecilerin beraber barış içinde yaşamasına yönelik de çalışmalar yapılmalıdır.

Ben teşekkür ediyorum sabrınız için.

Moderatör Şeref Malkoç:

Şevkat Hanıma çok teşekkür ediyoruz. Tabii mülteciler konusu başlı başına farklı bir olay. Önünüzde gördüğünüz gibi 2-3 Mart tarihlerinde biz dünya Ombudsmanların katılımıyla biz sempozyum düzenledik. Ayrıca Özlem Hanım'ın başkanlığında göç ve mülteciler konusunda özel, Suriyeli mülteciler konusunda bir rapor hazırlıyoruz. Bu rapor son aşamasına geldi. O açıdan bu bahsettiğiniz Suriyeli kadınlarla ilgili bölümü bir sayfayı veya en fazla bir buçuk sayfayı geçmemek şekilde bize iletirseniz bu rapora koyacağız. Ayrıca yarın 20 Haziran Dünya Mülteciler Günü, biz hem bu raporun tanıtımını yapacağız. Daha doğrusu bu sempozyum kitabından ayrıca hazırlayacağımız raporda da bahsedeceğiz. Yarın saat 10.00'da kurumda bununla ilgili bir basın toplantısı yapacağız.

Konu açılmışken şunu ifade edeyim; Türkiye'de yapılanları eksik, noksan eleştiriyoruz, tenkit ediyoruz. Bu daha

iyisi olsun diye. Bu da bizim en doğal hakkımız. Ama biz altı aydan beri işte Özlem Hanımla diğer arkadaşlarla görev yapıyoruz. Bu arada uluslararası göç ve mültecilerle ilgili beşe yakın toplantıya katıldım. İnanır mısınız arkadaşlar, işte geçen on beş gün önce Yunanistan Ombudsmanının hazırladığı Göç ve Mülteciler Raporunu tartıştık. Sırbistan Ombudsmanı çıktı böyle yarım saate yakın anlattı dert yandı anlattı anlattı. Söz aldım dedim, Miloş, "sizde ne kadar mülteci var?" "On bin tane" dedi. Yanımdaki Yunanlı bana dedi ki, abartıyor üç bin tane var. Ama öyle bir anlattı ki sanki bütün Suriyeli mülteciler orada. Dedim ya Allaktan kork. Bizde üç buçuk milyon var hepsi hastanede tedavi görüyor, Norveç'te ki bütün okula giden öğrenci sayısı 370 bin, biz de ise 500 bin Suriyeliyi öğrenci okutuyoruz senin kadar dert yanmıyoruz. Döndü dedi ki, Sayın Malkoç, siz imparatorluksunuz dedi, 3 milyona da bakarsınız, 5 milyona da...

Şimdi tabii şunu söylemek istiyorum, Türk Sahil Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı 185 bin Mülteciyi Ege Denizinde boğulmaktan kurtardı. Ben bunları anlatıyorum o toplantılarda eksik ve noksanımızı da söylüyorum. Diyorum bak ben milletimle iftihar ediyorum. Çünkü siz bin kişiyi bile almıyorsunuz ülkeye. O açıdan hocam değindiniz için ayrıca teşekkür ediyorum. Evet, Ayten Yakut Hanımefendi KAMER'den.

AYTEN YAKUT SÜNGÜ

KAMER Vakfı Temsilcisi / Diyarbakır

Merhabalar herkese. Ben KAMER Vakfından Diyarbakır'dan katılıyorum bu toplantıya.

Buradaki çoğu insanlara baktığımız zaman kadın örgütlerinin ilk kurucularından neredeyse yani Türkiye'deki kadın örgütlerini ilk kuranlar herkes kendi dalında aslında kadın bazlı. Herkes kendi alanında uzmanlığını yapmış insanlar.

O nedenle söze nasıl başlayacağımı gerçekten bilmiyorum. Çünkü yaş itibariyle baktığımız zaman ben sizin deneyimlerinizin yaşı kadar olabilir belki benim yaşımdır. Dilimin döndüğünce aslında yapmış olduğumuz çalışmalardan 2011 ile 2017 yılları arasında hane ziyaretleri yaptık biz KAMER olarak Doğu ve Güneydoğunun 23 ilinde. Onlardan bahsederek sonuç itibariyle Kadın Hakları ve Ombudsmanlık olarak önerilerimizi sunmaya çalışacağız.

Şimdi kadına yönelik şiddet diyoruz, aslında çok uzağa gitmemek lazım. Şiddet bizim yaşadıklarımızla başlıyor zaten. Yani oradan yola çıkarak aslında çok uzağa gitmeye gerek yok. Biz kendimiz de yani toplumdan ya da işte yakın çevremizden de yaşıyor olabiliriz. O nedenle çok uzağa gitmeden olayı ötekileştirmeden aslında kendi yaşantımızı üzerinden yola çıkarak anlatırsak galiba hepimiz öyle yapıyoruz daha farkına varırız. Yani biz hep şey düşünüyoruz, damdan düşenin halinden ancak damdan düşen anlar. Şimdi 2011-2017 yılları arasında Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde 273 bin 720 kadını hanesinde ziyaret ettik KAMER olarak. Sadece bölgedeki çatışmalı durum nedeniyle 2016 yılında maalesef Kilis ve Şırnak'ta çalışmayı yapamadık çatışmalı durumdan dolayı. 2017 yılında da Kilis'te çalışmayı yapamamıştık. Şimdi yıllara baktığımızda ve ziyaret edilen kadın sayısına baktığımızda 2011'den 2015'e kadar 23 ilde hane ziyaretleri yaptık. 2016'da 22 il, 2017 yılında ise 20 ilde hane ziyaretleri gerçekleştirdik.

Şimdi bu çalışmalar sırasında haneye gittiğinizde karşınızdaki kadın hangi dilde konuşuyorsa ona o dilde cevap vermek en önemlisi. Çünkü sorunu ancak öyle anlayabilirsiniz. Yani kadının kendini rahat edebildiği dilde konuşması bizim için önemli. O nedenle Türkçe, Kürtçe ve Arapça hatta Za-

za'ca diye bir dil var Doğu ve Güneydoğu Bölgesinde bilinen o dillerde merkezlerimizde o dilleri bilen arkadaşlarla birlikte çalışıyoruz.

Gittiğinizde karşınızdaki kadın hangi dilde konuşuyorsa ona o dilde cevap vermek en önemlisi. Çünkü sorunu ancak öyle anlayabilirsiniz. Yani kadının kendini rahat hissedebileceği dilde konuşması bizim için önemli. O nedenle Türkçe, Kürtçe ve Arapça hatta Zaza'ca o bölgelerde bu dilleri bilen arkadaşlarla birlikte çalışıyoruz.

Elde ettiğimiz onlarca sonuçtan birkaçını aslında sizlerle paylaşmak istiyorum. Bunlardan bir tanesi eğitim durumu. 2011 ile 2017 yılları arasında baktığımız zaman okur-yazar olmayanla yüksekokula baktığımız zaman 2011 yılında okuryazar olmayan oranı neredeyse %40. 2017 yılında ise %3'lere 5'lere kadar düşmüş görünüyor.

Bir sonraki başlığa baktığımız zaman, "Ev işleri dışında gelir getiren bir faaliyetiniz var mı?" diye baktığımızda, 2011 yılı içinde %3, 2017 yılında ise %10. Bu aslında bizim sonuçlarımıza baktığımız zaman kadınların eğitim durumunun artması ya da yapılan bilinç yükseltme çalışmaları sonucunda kadın örgütlerinin çoğalması gidebilecekleri mekanizmaların varlıklarının bilinmesine bakıldığı zaman ev içleri dışında gelir getiren bir faaliyette çalışmaları artmış durumda. Çünkü yerel mahallelere baktığımız zaman iş olanaklarının kursların arttığı görülmekte. Hanenin aylık orta-

lama gelirine bakıldığı zaman 2011 yılında geliri olmayanların %9 civarındayken 2017 yılı içerisinde bu gelir düzeyi daha fazla. 2001 TL'nin üstünde daha fazla gelir haneye gelmeye başlamış.

Şeyi söylemek istiyorum pardon. Bu, “Ev işleri dışında gelir getiren bir faaliyetiniz var mı?” kısmında, mesela kadın çalışmak istiyor ama bunu engellerinin olduğunu söyledi çoğu kadın. Çalışmak istiyor fakat kocası ya da ailesi izin vermemiş ya da çalışmak istiyorsa iş bulamıyor. Bu nedenle yani bunlarda engelleyen sebeplerden birkaçı. 18 yaşından küçük evlenenlere baktığımız zaman 2011 yılında %46,2 iken 2017 yılında bu oran %38,1'e kadar düşmüş görünüyor. Bu da aslında son dönemlerdeki 6284 sayılı yasaya istinaden 18 yaşın altındaki evlilik yani yaş sınırının artmasından, 17 yaşın üstünün olmasından kaynaklı diye düşünüyoruz.

Yerel mahallelere baktığımız zaman iş olanakları ve kursların arttığı görülmekte. Hanenin aylık ortalama gelirine bakıldığı zaman 2011 yılında geliri olmayanlar %9 civarındayken 2017 yılı içerisinde bu gelir düzeyi artmıştır. 2001 TL'nin üstünde gelir haneye girmeye başlamıştır.

Görücü usulüyle evlenenlere baktığımız zaman; 2015 yılında %25'lerdeyken 2017 yılında %19'lara kadar düşmüş görünüyor. 2015 yılında görünce isindim ve evlendim oranı %54,9 iken 2017 yılında kendi isteğiyle evlilik oranının daha da arttığı görülüyor.

“Kadınlar şiddetten kurtulmak için çaba harcıyor mu?” diye baktığımızda; evet diyenler 2015 yılında %29 iken 2017 yılında %26'larda.

Kadınlara şeyi sorduk, insan kendi yaşadığı şiddeti anlatma kısmında daha zorlanabileceği için üçüncü şahıslar üzerinden konuşmaya başladığımız zaman kadınlara şöyle bir soru sorduk; “Sizce kadınlar şiddet yaşıyor mu?” diye bir soru sorduğumuzda, 2015 yılı içerisinde sorduğumuzda %90'ı “evet yaşıyor” diyen varken daha azken 2017 yılında bu oran %92'ye yükseliyor. Kendini ifade etme olgusunun daha da artması ve aslında şeyin farkına varıyoruz yani yaşadığım şiddeti ben tek başıma değil aslında yanımdaki de yaşıyor. Yani isimleri farklı olsa bile sonuçta yaşanan şiddet sadece bana has bir şiddet değil ya da bana tanımlanan bir tarif değil herkesin yaşayabileceği bir durum ve bundan utanmıyorum ben hani bunu ben yapmadım ben yaşamadım o nedenle utanç duygusu kalktığından dolayı daha rahat konuşulabiliyor.

Peki, şeyi sorduk, “Kadınlar şiddetten kurtulmak için çaba harcıyor mu?” diye baktığımızda; evet diyenlerin 2015 yılında %29 iken 2017 yılında %26'larda.

Moderatör Şeref Malkoç:

▲ Ayten Hanım, Pardon, şimdi İstanbul Üniversitesi'nden gelen arkadaşların sizin gibi uçağa yetişme durumları söz konusu toparlarsanız. Bunları siz bize göndereceksiniz. Çünkü onlara da söz vermek istiyoruz.

Ayten Yakut: Hızlanmam lazım okey. Evet gön- dereceğiz. Peki, tamam sadece şurada bir konuya daha dikkat çekmek istiyorum, “ailenizde kadınlar mirastan pay alıyor mu?” diye sorduğumuzda as- lında evetlere ve hayırlara baktığımız zaman hayır oranı daha yüksek. 2012 yılında %69 iken 2017 yılında %61. Bu oranın sebebi de aslında baktığı- mız zaman eğitim düzeyi arttıkça gelir durumu da arttıyor. Mirastan pay alabilen kadın sayısında da anlamlı bir yükselme görülüyor.

Hanelere gittiğimiz zaman en önemli sorun ve ih- tiyacınız nedir diye, önümüze çıkan şey ekonomik düzey ve iş olanağının yüksek oluşu, haklarını öğ- renme.

Mahallenin sorununa baktığımız zaman daha çok işte altyapı, ulaşım, güvenlik, işsizlik ve çocuk parklarının yapılması.

Doğu ve Güneydoğuda hanelere gittiğimizde sorun ve “Sorun ve ihtiyacınız nedir?” sorduğumuzda, ekonomik durum, eğitim hakkında yararlanamama dilden kaynaklı iletişimsizlik gibi onlarca sorun olduğu ortaya çıkıyor. Her ilin ihtiyaç ve çözüm önerileri illerde belirlenmelidir.

Yukarıdaki sonuçlar aslında Türkiye’deki bölge- ler arasındaki eşitsizliği çarpıcı bir şekilde ortaya koyduğunu görmekteyiz. Bu illerdeki kadınlar ve çocuklar eşitsizliği en derinden yaşayanlar. Eko- nomik durum, eğitim hakkında yararlanmamış olmak, dilden kaynaklı iletişimsizlik gibi onlarca sorun için her ilin ihtiyaç ve çözüm önerileri il- lerde belirlenmeli diye düşünüyoruz. Çünkü ben

Diyarbakır’dan geldim. Diyarbakır ile Mardin bir saat fark var Diyarbakır’la Mardin arasında ama yerele baktığımız zaman; Mardin yereli ve özelliği bambaşka Diyarbakır’ın özelliği bambaşkadır. O nedenle her ili kendi içinde değerlendirmek gerek- tiğini düşünüyoruz.

İl eylem planlarıyla ilgili bu çalışmaların iş birliği- le ve titizlikle yapılması, mülki amirlerin inisiyati- fine bırakılmamasını da düşünüyoruz. Çünkü bu çalışmaların yapıldığı 23 ilden sadece 2 tanesine katılım sağlayabildik, bize çağrı geldiği için katılım sağlayabildik, diğer 21 ilin hiçbirinde bir çağrı ya- pılmadı.

2020 yılına kadar geçerli olan ulusal eylem planı- na bağlı olarak yapılan il eylem planları tüm illerde kadın kuruluşlarının katılımıyla gerçekleştirilme- li. Aslında buradaki bütün hepimizin ortak olarak dile getirdiği.

Bir de STK’lar ile danışılarak çalışılması ve ortak dil oluşturularak bir araya gelmek diye düşünüyö- ruz.

Beni dinlediğiniz için de teşekkür ederim.

Moderatör Şeref Malkoç:

Teşekkür ederiz. Hakikaten güzel bir çalışma olmuş detaylı bir çalışma ol- muş. Gerçi biz saat 18’e kadar demiştik ama hakikaten yedi arkadaşımız daha var burada söz alacak olan. Bir de sa- yın milletvekillerimiz birer cümleyle de çünkü yani bütün bunlar bizden ziyade onlara söylenmiş oluyor.

Sn. Elif Haykır Hobikoğlu: - Problemin hep ça- lışma hayatındaki problemlerden ortaya çıktığını gördük. Kadına yönelik şiddette de hep ekonomik eksenli olduğu çoğu zaman vurgulanıyor. Burada önemli olan aslında belki de ev eksenli kadınları

görünür kılmak çok önemli ve aslında kadınlar yetenek ve becerilerinin farkında değiller ya da nasıl değerlendireceklerini bilmiyorlar. Bu çözüldüğü takdirde aslında ekonomik olarak sistemin çözülmesiyle birlikte birçok şeyin de çözüleceğini düşünüyoruz. Kadının çalışma gücündeki potansiyelin ortaya çıkarılması ve bunun değerlendirilmesi çok önemli. Potansiyelin ortaya çıkmadığı ve bunu değerlendirmeyen birçok kadının var olduğunu görüyoruz. Üniversite mezunu meslek sahibi olup çalışmayan ya da yeteneğinin farkında olmayan ama üretime katkı sağlamak isteyen birçok kadın bulunmaktadır.

Kadının çalışma potansiyelinin ortaya çıkarılması ve bunun değerlendirilmesi çok önemli.

Bunun için farkındalık eğitimi ve farkındalık eğilimini ölçmeyi ve bu eğilimle birlikte kadınların hangi alanda yetenekliyim farkındalıklarının oluşturulması burada çok önemli ve yetenek yönetimi koçluğu ile yeteneklerinin farkına vardırılması en önemli konu.

Kadınlar yetenek yönetimi koçluğu ile yeteneklerinin farkına vardıklarında anlıyorlar ki, aslında kendilerinde bir değer var ve bu katma değeri karşı tarafa sunup üretebilirler. Kadın iş gücü yetenek yönetimi haritası oluşturulmasını biz öngörüyoruz. Diyoruz ki, bütün kadınların iş gücünü ortaya koyacak yeteneklerinin ortaya koyulduğu bir yönetimin haritası oluşturulması Türkiye çapında ve kadına, yaratacağı katma değeri fark ettirdikten sonra da arkasından zaman yönetimi giriyor işin içine. Kadınların en büyük sorunu hani zamanımı nasıl değerlendireceğim? Ev ve iş yeri içerisindeki uyumu nasıl yapacağım?

Kadınlar yetenek yönetimi koçluğu ile yeteneklerinin farkına vardıklarında anlıyorlar ki aslında kendilerinde bir değer var ve bu katma değeri karşı tarafa sunup üretebilirler. Kadın iş gücü yetenek yönetimi haritası oluşturulmasını biz öngörüyoruz.

Zaman yönetimi dersleri verilerek de üretime ayıracağı zamanı ortaya çıkarması sağlanmalı ve ondan sonra görecektir ki aslında eşler işe gidiyor, çocuklar okula gidiyor ama kadınlar üretime katılmadan o noktada kalıyorlar ve kendilerini değersiz hissedip, ekonomik şiddete maruz kalıp

üretmemenin verdiği psikolojik buhranlarla da uğraşıyorlar. Bu noktada yeteneği ortaya çıkarıldıktan sonra ve bununla ilgili farkındalık oluşturduktan sonra da esnek çalışma haritası oluşturulmalı. Burada Aile Bakanlığı ve Kalkınma Bakanlığı ortaklaşa olarak ve Kamu Denetçiliği'nin de yardımıyla eşleşme ekonomisi kapsamında kadının iş gücü portalı oluşturularak işe ihtiyacı olan ile işi yapanın bir araya getirildiği bir sistem oluşturulmalı. Böylelikle değerlerin ortaya konulduğu ve bundan yararlanılabilecek bir sistem de oluşturulabilir.

Bu noktada ortaya çıkan başarılı örneklerle de kadının, "benim kadını platformu" adında bir şey oluşturularak ilham verici örneklerin, kadınlara mentörlük yapması sağlanmalı. Bu noktada da bu noktada yapılanlar da süreci sürdürülebilir kılmak adına önemli ve bu noktada Kamu Denetçiliği Kurumu da bu sistemin uyumlu işlemesi için büyük destek olarak bu noktada bir şemsiye görevi üstlenebilir.

Böyle yani biz diyoruz ki aslında potansiyelin ortaya çıkarılması burada çok önemli. Evet, bir yeteneği var herkesin bir yeteneği var ama bunun ortaya çıkarılması çok önemli. Kendi bu yeteneğe sahip ama bu yeteneğin ne şekilde değerlendirileceğini bilmiyor Yani kek yapabilmek çok iyi kek yapabilmek bile aslında bir yetenek ve bu potansiyel ve bunu değerlendirip bunu ekonomi de bir katkı olarak dönüştürülebilir. Bunu almak isteyen de var bunu almak isteyenle buruşturulabilen bir portalda bu sistemi canlı tutmak önemli diye düşünüyoruz ve aslında kadınları bu ekonomik sürece dâhil edilecek ve kadın istihdamını artıracak çalışmaların yapılması da bu sistem dâhilinde yapılırsa daha anlamlı olur. Teşekkür ederiz.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Peki, ağzınıza sağlık teşekkür ediyoruz. Hocam bunları yazılı olarak da bize veriyorsunuz değil mi?

- Evet, bunu evet tüm sistemi yani böyle bizim tasarladığımız bir sistem var ve bu sistemi tamamıyla evet tüm formülleriyle birlikte size sunacağız inşallah.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Sibel Hanım on gün dedi ama sonra yedi güne bağladık. Sizden de yedi gün içinde bekliyoruz.

- Biz Pazartesiye göndermiş oluruz inşallah hazırlamıştık.

Moderatör Şeref Malkoç:

► İnşallah. Sizi gönderebiliriz o zaman.

- Çok teşekkür ederiz. Müsaadenizle hepinize iyi çalışmalar.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Evet Arzu Hanım buradalar mı? Arzu Şenyurt Akdağ. Engelli Kadınlar Derneği.

- Şimdi dışarı çıktı birazdan gelir başkanım.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Peki Hatice Demirtaş Hanımefendi.

AVUKAT HATİCE DEMİRTAŞ

Kadınlar Birliği Platformu

Evet değerli başkan değerli katılımcılar hepimizi saygıyla selamlıyorum. Hatice Demirtaş avukatım. Özellikle bugünkü toplantı için teşekkürlerimi sunuyorum. Kadınlar Birliği platformu adına katılıyorum. 22 STK'yı temsil ediyorum. Biz Ankara'da bir araya geldik ve kadın, çocuk, aile konularında hassasiyetlerimizi ortaya koyduk ve

bir farkındalık oluşturmak, güç birliği yapmak için bir aradayız. Özellikle bu toplantıdan çok geç haberimiz oldu. O yüzden tam istediğimiz gibi hazırlanmasak da arkadaşlarım adına her bir STK her bir dernek adına kendim de biriz. Aile Eğitim Kültür Sanat Dayanışma Derneği Başkanı olarak bir vebal hissediyorum. Çünkü çok güzel çalışmalarımız var her birimizin, çok değerli emekler var. Bunların hepsini burada bir anda yansıtmak da mümkün değil. İnanılmaz garip bir zamanlamada da şu an da konuşuyorum çünkü bizler oruçlu. Oruç tutanlar için bir eziyet tutmayanlar için bir eziyet haline dönüşmüş durumda ama yine de kısaca konuşmak istedim.

Ben tekrara düşmek istemiyorum. Niye? Çünkü değerli katılımcılar alanlarında o kadar güzel konulara temas ettiler ki. Eğitim olsun sağlık olsun işte efendim şiddetle ilgili yasalar olsun. Ben özelde özellikle kendim de bir STK'nın başında olarak bir hukukçu olarak toplumdaki Ankara Akdere merkezde bizim derneğimiz ve burada dernek kurduğunuz anda sivil toplum kuruluşu olarak haber alındığı anda insanların buraya karşı bakışı, yardım isteği toplumda yaşanan bütün sıkıntıların derneklerde burada konuşulan tüm konuların hepsi o küçük dernekte yaşanıyor. Yani birisi işte efendim eğitimden mağdursa o geliyor efendim mülteciyse orada oturan kadın yardım almak için geliyor. Şiddet gören bir kadın varsa özellikle bu konuyla ilgili olarak geliyor ve ister istemez bizlerde kadın hassasiyetiyle harekete geçiyoruz ve onların derdine derman olmaya çalışıyoruz ama tabi özelde bu konuşmacılar arasında kadına şiddetle ilgili yasanın hazırlanması sırasında ufak da olsa katkımda olduğum kanaatindeyim. 6284 diye tekrarladığımız bu yasada toplumda tabi yasaları koyuyorsunuz ama uygulamada birçok yaşadığınız şeyler ortaya çıkıyor. Çok geniş kapsamlı bir yasa.

Eğitimden mağdur kadın geliyor, mülteci ise o da yardım için geliyor, yine şiddet gören bir kadın varsa özellikle bu konuyla ilgili olarak bize geliyor ve ister istemez bizler de kadın hassasiyetiyle harekete geçiyoruz ve onların derdine derman olmaya çalışıyoruz.

Uygulamada özellikle bu arkadaşlarımız da hep vurguladılar uzaklaştırma kararları konusunda. Şimdi öyle bir şey var ki toplumda zihniyetlerimiz biraz bakış açılarımız diyelim farklı. Bir kesim diyor ki işte bu uzaklaştırma kararı hâkim canı istediği gibi vermiyor işte efendim şu şekilde davranıyor ama bende diyorum ki, yani burada sonuç itibarıyla baktığınız zaman kadınlar ve erkekler yani kadın duruşmada, "babanın üstündeki kabanı sen mi verdin kızım?" diyor yani uzaklaştırma kararı almış, kız babasına kabanı göndermiş ama kadın onu bir cezalandırma olarak düşünüyor ve hiçbir çamaşırını bile vermiyor. Belki mahkemenin insafına kalıyorsunuz veriyor.

Toplumsal cinsiyete adalet çerçevesinde bir bakış açısıyla bakıyoruz ve bu konuda zihniyet dönüşümünü sağlaması için kamu kurumlarıyla STK'ların iş birliği yapması görüşünderiz.

Yani uygulamada bence kadın ve erkek değil yani burada şiddet dediğiniz anda bence insan odaklı olması gerekiyor. Bugüne kadar ki söylemler belki olayı bir yere kadar taşıdı ama bundan sonra bence taşımayacak. Hiç kaldırmıyor çünkü ve gerçekten ben hani bir kadın olarak, anne olarak da bakıyorum ama toplumda bu yasanın uygulamada sıkıntıları var. Bunları da hani toplumsal bir şeyle çözmemiz gerekiyor ve cinsiyet ayrımı konusunda da geldiğimiz nokta özellikle ben bu platform adına hazırladığımız bir yazıyı sunacağız bunu, başlıkların hepsi çok önemli başlıklar ve hep özel çalışmayı gerektiren başlıklar. Bu konulara çok vakıf olan arkadaşlarımız var, hepsinden çok yararlandım ama biz özellikle bu cinsiyet adalet toplumsal

cinsiyet adaleti çerçevesinde bir bakış açısıyla bakıyoruz ve bu konuda zihniyet dönüşümünü sağlamanın için kamu kurumlarıyla STK'ların iş birliği yapması görüşündeyiz. Özellikle, STK'lar olarak toplandık ve kadınlarla ilgili konularda da bakanlıklar olsun, üniversiteler olsun, belediyeler olsun işbirliğiyle ortak bir akıl yürüterek daha geniş kitlelere ulaşmak istiyoruz.

Devletin mekanizmalarının hantal işlemesi, Aile Bakanlığı'na belki onlarca projeyle gittiğimizde çoğunun kabul görememesi ve kendi içerisinde dahi bakanlıkların birbiriyle bağlantılı çalışmalarını gibi sorunlar yaşıyoruz.

Diğer konu başlıklarını çok kısa söyleyeyim ama biz zaten dediğim gibi tekrara düşmemek adına tekrarlamıyorum ve Kamu Denetçiliği Kurumu'nun bu davetinden hakikaten onur duyduk ama kadın hakları bence çok daha şey olmuş gerçekten insan hakları temelli bir başlık olmalıydı, diğer konulara daha fazla yer verilmesi gerekiyordu.

Kadın ve çalışma hayatı konusunda değerli akademisyenlerimizin görüşlerine katılıyoruz, yine hemen hemen aynı çözümler var.

Diğer başlıklarımız kadın ve aile hayatı, erken yaşta evliliklerde yine bir ihtisas konusu. Ben çünkü bu konuların hepsinde içeriğini dolduracak mahiyette çalışmalarımız var. Bunların yer alsın istiyorum. Hepsinde ve medyada, medyayla ilgili çok ciddi anlamda bizim STK olarak bir görüş birliğine vardığımız konular var.

Ve sığınmacılarla ilgili de zaten pratikte yaptığımız dernek STK'larımızın içerisinde sırf bu alanda çalışan arkadaşlarımız var.

Kadın ve aile hayatı, erken yaşta evliliklerde yine bir ihtisas konusu. Bu konuların hepsinde içeriğini dolduracak mahiyette çalışmalarımız var. Hepsinde medyayla ve STK'larla görüş birliğine varmaktayız.

Dediğim gibi bu toplantıya katılmaktan memnunuz ama tam ifade edemediğimiz için de ve bir zaman almamak adına da konuşmamı kesmek zorunda kalıyorum. Siz de bana öyle baktıkça hepsini kattım karıştırdım ama çok yaralısız çok sıkıntılısınız.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Anlayışına teşekkür ediyorum.

Sn. Hatice Demirtaş: Yani ben özellikle Kamu Denetçiliği Kurumu'nun en büyük sıkıntımız bizim yaptığımız tüm projelerde devletin mekanizmalarının hantal işlemesi, Aile Bakanlığına belki onlarca projeyle gittiğimizde hiçbirinin kabul görememesi ve kendi içerisinde dahi bakanlıkların birbiriyle bağlantılı çalışmalarını.

Yani odaklandığı tüm çalışmalarımızın odaklandığı şey bir koordinasyon içerisinde herkes kendi başına çalışıyor ve STK'larda bu da sahipsiz kalıyor. Yanımızda devleti, sistemi bulamıyoruz. İlle para istemiyoruz ya. Yani hani oradan bir cevap almak istiyoruz.

Moderatör Şeref Malkoç:

- Teşekkür ediyorum.

Sn. Hatice Demirtaş: Ben teşekkür ediyorum, sağ olun.

Moderatör Şeref Malkoç:

- Değerli arkadaşlar, Arzu Hanım size söz vereceğim. Biraz önce isminizi anons ettim, 12 arkadaşımız daha var konuşacak. Toplantıyı normalde 6'da bitirecektik. Uygun görürseniz 19.00'da toparlayalım. Tabi bu 12 arkadaşın dışında milletvekillerimizde en azından birkaç cümle söylemeleri gerekir, çünkü asıl işin sahibi onlar. Ben bütün bunu arzu ettikten sonra bu 12 arkadaşın konuşmasından feragat etmek isteyen var mı? Asıl soracağım soru buydu. Çünkü şöyle. Söz vereceğim. Şanlıurfa'dan gelen arkadaş da söz vereceğim. Sadece konuşmasından feragat etmek isteyen varsa mesele yok. Yoksa dinleyeceğiz sonuna kadar. Merakınız olmasın. Evet, Arzu Hanım.

Arzu Hanım: Ben feragat ediyorum yazılı vereceğim

Moderatör Şeref Malkoç:

- Tamam. Yazılı verdiğinizde zaten yayınlanacak olan çalıştay kitabına girecek. İsminizi lütfederseniz?

Hülya Demirdirek: Hülya Demirdirek Kadın Çalışmaları Derneği.

Moderatör Şeref Malkoç:

- Tamam teşekkür ediyorum.

Leyla Polat: Leyla Polat Türkiye Kamu Sen.

Moderatör Şeref Malkoç:

- Sizin birkaç cümle söylemeniz gerekir Leyla Hanım.

Leyla Polat: Hayır Memnuniyetle ama Sayın Başkanım.

Moderatör Şeref Malkoç:

- Yok yok söyleyeceksiniz. Şimdi şöyle kadın dernekleri bu konuda konuştu ama özellikle Türkiye Kamu Sen, KESK, Memur-Sen'deki arkadaşlarımızdan da birkaç cümle yazılı alacağız. Ama birkaç cümle de söylenmesi gerekir. Arzu Hanım'a geçtik, Arzu Hanım buyurun.

AVUKAT

ARZU ŞENYURT AKDAĞ

Engelli Kadın Derneği Temsilcisi

Sayın Başkanım öncelikle gerçekten çok keyifli ve verimli bir toplantı bence. Sizin de sabrınız takdire şayan. Zaman zaman ben belki fark etmişsinizdir kâğıtları sallamaya kendimce böyle sabırsızlık emaresi gösteren davranışlar sergilememeye karşın sizi göremesem de çok büyük bir sabırla

dinlediğinizi tahmin ediyorum. Dolayısıyla bugün burada olmak öncesinden başlayan bir mutluluk verdi bize. Çünkü biz engelli sivil toplum örgütleri kendi aramızda sizin arada kulaklarınızı çınlatıyoruz. Kamu Denetçiliği'ne gideceğimizi konuşunca engelliler açısından çok önemli aslında kararlar verdiğinizi ve bu noktada da daha geçen hafta örneğin lojmanla ilgili güzel bir kararınızı okuduk. Dolayısıyla bizim çok önemseydiğimiz bir kurum.

Ben çok uzatmayacağım bu kadar konuşmalardan sonra feragat değil fakat kısa bir konuşma yapmak istiyorum ama şu konu önemli bence, gerçekten kadın, çocuk ve engelli, mülteci gibi çok ağır ve

tırnak içinde ister “dezavantaj” diyelim ister, ister “çoklu ayrımcılığa uğrayan gruplar” diyelim hassas kırılğan bir sürü tanımı var bunun. Grupların bir denetçi üzerinde yoğunlaşması eleştirisine bende katılıyorum ve gerçekten ayrılması doğru olur kanısındayım.

Ben Engelli Kadın Derneğini temsilen buradayım. Avukatım. İsmim Arzu Şenyurt Akdağ. Biz Engelli Kadın Derneği olarak üç temel başlığı aslında hakkı ya da insan hakkını çalışmalarımız da önceliyoruz. Bunlar engelli bireylerin ya da engelli kadınların erişilebilirlik hakkı, ayrımcılığa uğramama hakkı ve şiddete uğramama hakkı.

Bu üç hak aslında engelli bireyin topluma etkin ve eşit katılımın önündeki en önemli araçlar bizim açımızdan. Dolayısıyla erişilebilirlik dediğimiz zaman haklara, hizmetlere erişim oldukça önemli. Her şeyi kapsıyor. Çünkü erişilebilirlik olmadığı zaman engelli bir kadın sağlık hakkından yararlanamıyor. Nedir engelli kadının sağlık hakkından yararlanamaması?

Biz Engelli Kadın Derneği olarak üç temel başlığı önemsiyoruz. Bunlar engelli bireylerin ya da engelli kadınların erişilebilirlik hakkı, ayrımcılığa uğramama hakkı ve şiddete uğramama hakkı.

Çok çarpıcı birkaç örnek vermek istiyorum sayın vekillerde buradayken hazır durumdan yararlanmak adına. Örneğin jinekolojik muayene masaları var bildiğimiz. Bu jinekolojik muayene masalarına erişilebilir olmadığı için yani basamak vesaire yön-

temlerle üretildikleri için fiziksel engelli kadınlar çıkamamakta ve en temel sağlık hakkından yararlanamamakta. Keza işitme engelli kadınlar işaret dili bilen yeterince sağlık görevlisi olmadığından genelde sezeryan doğum yöntemine itilmekte ve normal doğum yaptırılmamakta. Bu yasalarda yazan ya da yönetmeliklerde yazan bir durum değil. Tamamıyla fiili bir uygulama. Bize gelen sahadaki çalışmalardan edindiğimiz, bizde bilmiyorduk yani ben yaklaşık 40 yıldır engelliyim. Böyle bir şey daha geçen yıl öğrendik sahadada. İşitme engelli kadınlar sezeryan doğum yapıyorlarmış genelde.

Çok çarpıcı bir şey söylemek istiyorum size. Görme engelli bireylerin yüz nakli yapmalarına Sağlık Bakanlığı izin vermiyor. Gerekçe çok ilginç Sayın Başkanım, diyor ki, görme engelli bireyler kendilerini aynada göremedikleri için yani yönetmelikte böyle yazmıyor ama gerekçe o, dolayısıyla görme engelli bireylerin yüz nakli olmasına sağlık ödemesini karşılamıyor gibi böyle çok ilginç aslında temelde ayrımcılık barındıran durumlar.

Moderatör Şeref Malkoç:

Arzu Hanım hemen söyleyeyim. Öncelikle bu konuda Sağlık Bakanlığı'na müracaat edin. Alacağınız olumsuz cevap üzerine Kamu Denetçiliği Kurumu'na gelin. Tamam mı?

Av. Arzu Şenyurt Akdağ: Tamam

Moderatör Şeref Malkoç:

Yani ihsası reyde bulunmak için söylemiyorum. İncelemek için söylüyorum.

Av. Arzu Şenyurt Akdağ: Aynen. Çok teşekkürler. Şimdi tabi ki engelli kadınlarla ilgili meseleler

asında Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi madde 6 ile ülkemizin, sivil toplum ve kamunun gündemine girdi aslında. Bugün burada bile özellikle Barolar Birliğinden gelen sayın temsilcinin engelli kadının sığınaklara yerleşememeleri üzerine kurmuş olduğu cümleler aslında çalışmaların bilinir hale geldiğini bize hissettirdi.

Türk Ceza Kanunu Madde 122 kapsamında, ayrımcılık engellileri de kapsıyor. Fakat geçen yıl yapılan değişikliklerle nefret saiki getirildi. Dolayısıyla bir ürün ya da bir hizmetin bana sunulmamasıyla ilgili suç duyurusunda bulunabilmem için nefret suçunu da kanıtlamam gerekecek.

Laf açılmışken sığınaklarla ilgili bir cümle de kurmak isterim. Sığınaklara engelli kadınların yasal olarak girmelerinde herhangi bir engel yok fakat Psikososyal engellilerin ve ağır derecede fiziksel engelli olan engelli kadınların yaşadığı fiili durumlar var. Şöyle ki, engelli kadınlar sığınaklara başvurdukları zaman Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından hizmet değişikliği yapılarak sığınaklar erişilebilir olmadığı için iyileştirme merkezlerine gönderiliyor engelli kadınlar. Bu neyi yaratıyor? Şimdi sığınakların ya da kadın konukevi her neyse adresleri gizli, şimdi iyileştirme merkezine gönderdiğiniz zaman bu iyileştirme merkezlerinin adresleri gizli değil. Dolayısıyla şiddete uğrayan engelli kadın ifşa edilmiş oluyor. Biz bunu katıldığımız bütün toplantılarda gündeme getiriyoruz. Sığınakların bir an önce engelli kadınların erişimine uygun hale getirilmesi noktasında çok çalışmak gerekiyor.

Aynı zamanda şiddete uğrayan engelli kadınların 6284 sayılı yasada yaklaşmama tedbiri örneğin var. Bu yaklaşmama tedbiri, görme engelli bir kadın açısından hiçbir şey ifade etmiyor. Çünkü ben görme engelli bir kadın olarak yaklaşmama tedbirini aldığım zaman bana yaklaştığını yani kimin hakkında aldysam bu tedbirin bana yaklaştığını hissedemeyeceğim için bu tedbir benim açımdan oldukça verimsiz bir tedbir olacak. Biz burada sürekli diyoruz ki elektronik kelepçe uygulaması artık pilot olmaktan çıkıp tamamıyla kullanılabilir hale gelmesi gerekmektedir. Dolayısıyla şiddete uğrama mekanizmalarının engelli kadınların erişimine uygun hale getirilmesi bizim açımızdan temel bir insan hakkı meselesi.

Ayrımcılıkla ilgili de şunu çok kısaca söyleyerek sözlerimi bitireyim derseniz. Ayrımcılık Türk Ceza Kanunu anlamında bildiğiniz gibi suç. Madde 122 kapsamında engellileri de kapsıyor fakat geçen yıl yapılan değişikliklerle nefret saiki getirildi. Dolayısıyla bir ürün ya da bir hizmetin bana sunulmamasıyla ilgili ben ayrımcılıkla ilgili suç duyurusunda bulunabilmem için o hizmeti sağlamayan kişinin benden nefret ettiğini de kanıtlamam gerekecek. Biz bu nefret saikinin bir an önce yasalardan kaldırılmasını yani TCK 122'den kaldırılmasını talep ediyoruz.

Biz de yazılı olarak iletteceğimiz bu taleplerimizi ama burada fırsat bulmuşken kendi cephemizden de birkaç soruna en azından satır başları anlamında değinmek istedik. Çok teşekkür ederiz.

Moderatör Şeref Malkoç:

▶ Evet teşekkür ediyoruz Arzu Hanım sağ olun. Evet, Leyla Polat Hanımefendi.

LEYLA POLAT

KAMU-SEN Kadın Komisyonları Başkanı

Sayın Başkanım Türkiye Kamu-Sen kadın komisyonları adına katılıyorum. Bu toplantıya bizi de davet ettiğiniz için de çok çok teşekkür ediyoruz. Bizlerin çok önemsedığı bir toplandı.

Ülkenin kalkınmasının kadınların erkeklerle eşit şartlarda her alanda sunacağı katkıyla olacağına inanan konfederasyonumuz çalışma hayatının önemli bir unsuru olan kadınların yaşadığı sorunları her platformda dile getirmekte ve çözüm önerileri sunmaktadır.

Bir emek örgütü olarak Türkiye Kamu Sen insanlığın yaklaşık yarısını temsil eden kadınların aile refahına ve toplumun kalkınmasına yaptıkları büyük katkılarının henüz tam olarak anlayamadığı ülkemizde kadınların sorunlarının çözülebilmesi için kadın ve erkeğin toplumdaki geleneksel rolleri de dâhil birçok şeyin değişmesi gerektiğinin farkındayız. Ülkenin kalkınmasının kadınların erkeklerle eşit şartlarda her alanda sunacağı katkıyla olacağına inanan konfederasyonumuz çalışma hayatının önemli bir unsuru olan kadınların yaşadığı sorunları her platformda dile getirmekte ve çözüm önerileri sunmaktadır. Bu çözüm önerileriyle de ilgili Konfederasyonumuza bağlı sendikalarımız çeşitli kadın çalıştayları yapmıştır. Bu çalıştaylarımızı kitapçık haline getirdik. İlgili yerlere ulaştırdık. En son yaptığımız bir çalışmayı da sizlerle paylaşmak istiyoruz.

Anneliğin sosyal bir görev olarak kabul edilmesi; istihdamda evlilik ve analık sebebiyle kadınlara karşı yapılan ayırımın önlenmesi; kadınlara etkin çalışma haklarının sağlanması gerekmektedir.

Kadınlarımızın daha etkin ve verimli olabilmesi sağlıklı aile ve gelecek yeni nesillerin yetiştirilebilmesi için üniversitelerimizin kadın araştırma merkezlerindeki temsilcileri ile kamuda çalışan kadınlar sorun analizi ve çözüm önerisi adlı bir yuvarlık masa toplantısı gerçekleştirdik. Bu toplantı sonucunu yine sizlerle paylaşmak istiyorum.

Ülkemizde kadına yönelik şiddetin önlenmesi bu konuda gerekli olan tedbirlerin ivedilikle alınması tüm çalışanların iş güvencesinin devletin teminatı

altında olması, biz bu maddeyi inanın çok önemsiyoruz. Erkeklerden de ziyade kadınlarımızın bu konuda daha çok yara alacağını düşünüyoruz.

Zorunlu hizmet durumları da dâhil olmak üzere eşlerin farklı şehirlerde yaşamasından doğan sorunların ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Anneliğin sosyal bir görev olarak kabul edilmesi; istihdamda evlilik ve analık sebebiyle kadınlara karşı yapılan ayırımın önlenmesi; kadınlara etkin çalışma haklarının sağlanması.

Zorunlu hizmet durumları da dâhil olmak üzere eşlerin farklı şehirlerde yaşamasından doğan sorunların ortadan kaldırılması.

Aile bütünlüğünün korunması.

Kadın ve erkeğin toplum içindeki rolüyle ilgili kılıplaşmış kavramları eğitimin her şekliinden ve kademesinden kaldırılması.

Hamilelik süresinde zararlı olduğu kanıtlanan işlerde kadınlara özel koruma sağlanması böylelikle sağlığın ve doğurganlığın korunması.

Eğitimin her kademesinde kadınların okullaşma oranının artırılması için tüm ülke çapında ailelere ekonomik ve sosyal destek sağlanması gerekmektedir.

Doğum sebebiyle ebeveynlere talepleri halinde bir yıl ücretli izin, ikinci yıl ise %25 oranında ücret

ödenerek izin verilmesi; çocuk yardımının günün ihtiyaçları doğrultusunda yeniden tespit edilmesi.

Kreş, hasta, engelli ve yaşlı bakım hizmetlerinin profesyonelce sunulacağı bakım ve rehabilitasyon merkezlerinin yaygınlaştırılması.

Açılacak kreş ve bakımevlerinde bu konularda uzman olan nitelikli personelin istihdam edilmesi; kreş ve bakımevi hizmetlerinden yararlanamayan personele bu hizmetleri dışarıdan karşılayabilmesi için günün şartlarına uygun ekonomik desteğin sağlanması.

Eğitimin her kademesinde kadınların okullaşma oranının artırılması için tüm ülke çapında ailelere ekonomik ve sosyal destek sağlanması.

İşin cinsiyeti olmaz, işin niteliği olur ilkesiyle hareket edilmesi kadınların devletin her kademesinde özellikle karar alma mekanizmaları içinde görev almasının sağlanması.

Çalışanların iş yerlerinde maruz kaldığı psikolojik ve fiziki tacizin mobbingin önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması.

İşin cinsiyeti olmaz, işin niteliği olur ilkesiyle hareket edilmesi, kadınların devletin her kademesinde özellikle karar alma mekanizmaları içinde görev almasını sağlar.

Sayın Başkanım burada bir de şey sormak istiyorum size; mobbing konusunda size müracaat edilmesi halinde yardımcı oluyor musunuz bu konuda?

Moderatör Şeref Malkoç:

- Karar veriyoruz evet. Yani talep uygunluğu

Sn. Leyla Polat: Karar mobbing midir değil mi dir diye mi karar veriyorsunuz yoksa?

Moderatör Şeref Malkoç:

- *Şöyle; bize yapılan her müracaat hukuki açıdan eksikliği noksanlığı yoksa bir uzman arkadaşta gider, denetçilerimizin kontrolünde ve o arkadaş ilgili konuda incelemesini yapar. Haklı bulursa tavsiye kararı da verir ama haklı bulmazsa ret kararı verir.*

Leyla Polat: Bu biraz muallakta gibi Sayın Başkanım. Yani mobbingi tespit ve ispat etmek zor.

Moderatör Şeref Malkoç:

- Muallak değil. Yani o konuda başvuru alıyoruz ama mobbing var mı yok mu bunu incelemek gerekiyor. Çünkü kamu, bakın Kamu Denetçiliği Kurumu en fazla kamu personeli arasında tanınıyor biliniyor. Bunu nereden söylüyorum bize yapılan başvuruların %30'u kamu personeli tarafından. Bunların içerisinde önemli ölçüde mobbing de var.

Sn. Leyla Polat: Evet, çok büyük sıkıntılar var.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Efendim bakın şöyle bizde uzmanlar var. İhtiyaç olursa bilirkişiye de gidiyor. Bizim İdare Hukukunda idari yargılamada olmayan bir şey var bizim kanunda. “Tanık dinleme” ayrıca bilirkişi incelemesi yap-tırma imkânımız var ama her başvuru “mobbing”dir diyemeyiz. Bir bakacaksınız. İspatı kolay mı? Orada uzman arkadaş-ların kanaati önemli oluyor.

Leyla Polat: Evet, Sayın Başkanım son madde ola-rak;

Kurumlarda psikolojik rehberlik biriminin kurul-ması. Bunu da çok önemsiyoruz. Kurumlarda bir-çok insan işte tacize maruz kalıyor, başka sıkıntıları oluyor ama başkalarıyla, dışarıdaki kişilerle payla-şamıyor bunları. İstiyoruz ki kurumda tarafsız bir psikolojik rehberlik biriminin kurularak bu kişiler deşifre edilmeden sorunlarının orada çözülmesi amaçlı rehberlik biriminin kurulmasını diliyoruz.

*Kadın ve çocukların sesini
duymak ve duyurmak
konusundaki hassasiyetiniz için
çok teşekkür ediyorum.*

Bu taleplerin gerçekleşmesinde kurumunuzun bü-yük katkıların olacağını umuyoruz. Kadın ve ço-cukların sesini duymak ve duyurmak konusundaki hassasiyetiniz için çok teşekkür ediyorum. Türkiye Kamu-Sen olarak bu konudaki tüm çalışmalarınıza destek sunacağımızı belirtir, saygılar sunuyorum efendim.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Teşekkür ediyoruz. Evet, Ülker Hanım. Ülker Şener buyursunlar.

Leyla Polat: Efendim müsaadenizle çıkmak isti-yorum. Hoşçakalın. İyi akşamlar hepimize.

Moderatör Şeref Malkoç:

Onun için mi acele ediyordunuz? Peki, yalnız siz-den istirhamımız şu, bu güzel sunumunuzu yazılı hale dökün veya arkadaşlarımız bu konuşmanı-zı çözüp size iletecekler birkaç gün içerisinde. En azından onu arzu ettiğiniz şekilde düzenleyin bize gönderin.

Leyla Polat: Gönderdim efendim mail ortamında. Peki efendim teşekkür ederim. İyi akşamlar.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Sağ olun iyi akşamlar.

Ülker Şener: Merhabalar. Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneğinden Ülker Şener. Sayın Başkan ilk önerim size olacak. Böylesine kalabalık toplantılarda aslın-da baştan bir zaman sınırı koysaydık belki daha iyi olacaktı. Arada uyarılarda bulunsaydınız.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Müsaade buyurur musunuz? Şimdi buradaki arkadaşlar yıllarca bu alanda emek sarf etmiş arkadaşlar ve bu konu-da çok anlayışlı arkadaşlar. O açıdan sı-nır koymaktan ziyade onların takdirine bırakmak ama sizlere de haksızlık oldu olmadı değil. Bundan sonra daha dikkat-li oluruz. Sağ olun.

ÜLKER ŞENER

Kadın Çalışmaları Derneği

Tamam. Sizin gönderdiğiniz programda kadınları ilgilendiren belli başlı konular var. Bu alanların her birinde epey bir iş yapıyor aslında ve kamu bu alanlara kaynak da aktarıyor. Örneğin kadına yönelik şiddete baktığımızda kendimi bildim bile-

li çok büyük projeler uygulanıyor. Kadına yönelik şiddetle mücadele eden, görev alanına giren kurumların çalışanlarına eğitimler veriliyor, eğitim modülleri hazırlanıyor. ŞÖNİM'LER var, Sığınma Evleri var, Kadın Danışma Merkezleri var.

Mevzuatta yapılan düzenlemelerin, yürütülen projelerin hangi nedenlerle beklenen sonucu yaratmadığı, eksikliklerin, sorun alanlarının, engellerin ve direnç noktalarının neler olduğunun ortaya çıkarılmasına ilişkin çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Son yıllarda pek çok yasal düzenleme yapılmış, genelgeler yayınlanmıştır. KSGM tarafından Ulusal Eylem Planları hazırlanmış, kamu kurumlarında çalışanlara eğitimler verilmiş, toplumda farkındalık yaratıcı çalışmalar yapılmıştır. (televizyon için kısa filmler, afişler vb.) Ancak bu güne kadar yürütülen bu çalışmalara rağmen, kadın cinayetlerindeki artış, kadına yönelik şiddete ilişkin veriler beklenen sonuçların elde edilmediğini göstermektedir. Mevzuatta yapılan düzenlemelerin, yürütülen projelerin hangi nedenlerle beklenen sonucu yaratmadığı, eksikliklerin, sorun alanlarının, engellerin ve direnç noktalarının neler olduğunun ortaya çıkarılmasına ilişkin çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Diğer sorun alanlarında da eğitimde, sağlıkta da çalışmalar yapılıyor; ama Türkiye'de sanki eksik olan şey yaptığımız bu çalışmaların etkisini ölçmemek, etki analizlerinin yapılmaması. Örneğin kadına yönelik şiddette pek çok kaynak kullanı-

lıyor, çalışma yapılıyor. Bu kaynaklar gerçekten "etkin kullanılıyor mu? Uygun yerlerde kullanılıyor mu? Nasıl bir sonuç yaratıyor?" sorularına cevap üretmiyoruz. Eğer bir yerlerde bir sorun varsa, tökezleyen yer neresidir hani kurumlardan, kurumsal yapılanmadan kaynaklı bir sorun mu var? Çalışanlardan kaynaklı bir sorun mu var? Müdahale etmek için bunu bilmek gerekiyor. Şiddet söz konusu olduğunda sığınma evi sonrasında planlanmasından mı, koruyucu önleyici hizmetlerde mi kaynaklı bir sorun olduğunun öncelikle tespit edilmesi, yani bir etki analizinin yapılması gerekiyor. Bunu sadece kadına yönelik şiddet için söylemiyorum. Eğitim hizmetleri için de söylüyorum. Çünkü eğitim alanında da pek çok değişiklik yapılıyor ama bu değişikliklerin kız çocuklarına, oğlan çocuklarına etkisini ölçmüyoruz. Benim son baktığım verilerde orta öğretimde okullaşma oranlarında aslında kız çocuklarının mesafeyi epey bir kapattığı yönünde. Hatta belli bölgelerde kız çocuklarının okullaşma oranı daha fazla, orta öğretimden bahsediyorum. Ama sonra bu verilere biraz daha dikkatli baktığımızda aslında açık lise mevzusunun okullaşma oranlarını artırdığını görüyoruz. 4+4+4 eğitim sisteminde ilk iki 4 zorunlu, sonrasında okula gitme zorunluluğu ortadan kalkıyor.

CEİD olarak kamu pek çok politika uyguluyor, bu politikaların bir değerlendirmesini yapalım, izleyelim, nerelerde sorun var tespit edelim ve politikalarımızı onun üzerinden güncelleyelim diyoruz

Kız çocukları okula gitmeden aslında eğitim görüyorlar ve açık liseye gidenlerin %90'ını kız çocukları oluşturuyor. Bu kız çocukları açısından aslında olumsuz bir durum. Çünkü eğitim sadece mezun olmak, diploma almak anlamı taşımıyor. Belli noktalarda, bölgelerde olumlu olarak da görülebilir; ama eğitim toplumsallaşmayı da sağladığı için buna da vurgu yapmak gerekiyor. Diğer alanlar için de benzer şeyleri söyleyebiliriz.

CEİD olarak kamu pek çok politika uyguluyor, bu politikaların bir değerlendirmesini yapalım, izleyelim, nerelerde sorun var tespit edelim ve politikalarımızı onun üzerinden güncelleyelim diyoruz. Kamu Denetçiliği Kurumu olarak, siz idarecilerle de toplantı yapacaksınız. Muhtemelen bu toplantının sonuçlarını aktaracaksınız. Eğer uygun görürseniz bu her alanda uyguladığımız politikaların bir etki analizinin, değerlendirilmesinin yapılmasını bence öneri olarak sunabiliriz.

Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği olarak biz “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini İzleme Projesi” uyguluyoruz. Projede sizin şu an ifade ettiğiniz kadına yönelik şiddet, eğitim, çalışma hayatı, sağlık, karar alma mekanizmalarında kadın temsili ve medyaya ek olarak insan ve kadın ticaretini, spor, din ve kentsel hizmetlerden yararlanmayı cinsiyet eşitliği çerçevesinde ortaya koyan, değerlendiren raporlar hazırlıyoruz.

Bir de Sema Kendirci izlemeden bahsetti. Gerçekten bir izleme yapmamız gerekiyor. Yani hangi alanlarda neredeydik, nereye geldik? İşte 2000’de neredeydik 2014’de nereye geldik? İzleme faaliyeti aksayan yönleri, sorun olan alanları görmemiz ve uygun politikalar üretmemiz açısından önemli; ama bu izlemeyi toplumsal cinsiyete duyarlı bir biçimde yapmamız gerekiyor. Yani genel bir izlemeden ziyade kadınların durumu ne erkeklerin durumu onu görmek gerekiyor. Kamu politikalarının da toplumda yaşayan her bir bireye, kişiye etkisi ne onu izlemek ve görmek gerekiyor.

Burada elbette kendi projelerimizden bahsetmeyeceğiz; ancak Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği olarak biz “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini İzleme Projesi” uyguluyoruz. Projede sizin şu an ifade ettiğiniz kadına yönelik şiddet, eğitim, çalışma hayatı, sağlık, karar alma mekanizmalarında kadın temsili ve medyaya ek olarak insan ve kadın ticaretini, spor, din ve kentsel hizmetlerden yararlanmayı cinsiyet eşitliği çerçevesinde ortaya koyan, değerlendiren raporlar hazırlıyoruz. Bu proje yeni başladı, 2 yıl sürecek. Geçen hafta ilk paydaş ziyaretimizi KEFEK’e gerçekleştirmiştik. Önümüzdeki günlerde de Kamu Denetçiliği Kurumu’nu ziyaret etmek istiyoruz. Belki Kamu Denetçiliği Kurumu kendi raporlarını oluştururken bu proje çerçevesinde oluşturacağımız mevcut durumu gösteren raporlara da bakabilir. Bu raporlarda her bir alanı izlemeyi sağlayacak izleme göstergeleri de yer alacak.

İkincisi, Kamu Denetçiliği Kurumu’nun raporlarını inceledim. Engellilerle ilgili çok fazla başvuru olduğunu gördüm. Eğer Kamu Denetçiliği Kurumu tavsiye önerilerinde bulunurken raporlarını toplumsal cinsiyet eşitliğini göz önünde bulundurarak yazarsa bu diğer kurumlarında hizmet verirken toplumsal cinsiyete duyarlı bir biçimde hizmet

vermelerini sağlayacaktır. Çünkü mesela engelli bakım ödenekleri kadınları doğrudan etkiliyor. Kadınlar asıl olarak bu hizmetten yararlanıyor. Engelli bakım ödeneği ile ilgili gelen eleştirileri ya da uygulamalara ilişkin olumsuzlukları “bu uygulama kadınları şu şekilde etkiliyor şundan dolayı duyarlı olmanız gerekiyor” gibi kamu kurumlarına geri bildirimde bulunduğunuzda aslında siz kamu kurumlarını da değiştirmiş olacaksınız. Kamu kurumlarının zihniyetini değiştirmiş olacaksınız. Bu nedenle ben Kamu Denetçiliği Kurumu’nun özellikle verdiği tavsiye kararlarının, önerilerinin yararlı olduğunu düşünüyorum.

Kamu Denetçiliği Kurumu’nun raporlarını inceledim. Engellilerle ilgili çok fazla başvuru olduğunu gördüm. Eğer Kamu Denetçiliği Kurumu tavsiye önerilerinde bulunurken raporlarını toplumsal cinsiyet eşitliğini göz önünde bulundurarak yazarsa bu diğer kurumların da hizmet verirken toplumsal cinsiyete duyarlı bir biçimde hizmet vermelerini sağlayacaktır.

İkincisi Web sayfanızın kadınların kullanımını açısından çok uygun olmadığı görüşü bende hâkim. Örneğin çocuklara ilişkin bir bölümünüz var, engellilere ilişkin yan tarafta bir bölümünüz var ama kadınlara ilişkin bir bölümünüz yok. Bence öyle bir şey yapmanız gerekiyor. Çünkü kadınların Kamu Denetçiliği Kurumu’na başvurması onu bilmeleriyle ilintili. Mesela biz artık kurumun tanıtımını yaparız o kesin, ama web sayfasında bana sanki bir eksiklik varmış gibi geliyor.

Moderatör Şeref Malkoç:

Web sayfasındaki eksiklik demeyelim de müracaatta ki zorluk. Onu yeniledik.

Sn: Ülker Şener: Evet, yenilediniz mi? Tamam.

Moderatör Şeref Malkoç:

Evet, yeniledik, bundan sonra çok daha kolay başvurulacak.

Sn: Ülker Şener: Tamam. O zaman son olarak; yakın zamanda Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği olarak Kamu Denetçiliği Kurumu’nu ziyaret edeceğimizi söyleyeyim. Teşekkürler.

Moderatör Şeref Malkoç:

Evet Ülker Hanım’a da teşekkür ediyorum. Arkadaşlar şimdi Habibe Öcal.

HABİBE ÖÇAL

MEMUR-SEN Kadın Komisyonu Başkanı

Sayın Başkanım, nezdiniz de bütün katılımcıları selamlıyorum. Tabi son konuşmacı olmanın birtakım dezavantajlarını da yaşıyoruz. Çünkü tekrar olayları haliyle olacak.

Memur-Sen olarak biz katılıyoruz. Memur-Sen, Türkiye’de bir emek örgütü ve 11 hizmet kolunda faaliyet göstermekte. Tabi bir on bir hizmet kolu, on bir ayrı sektörü de kapsamakta. Bu 11 sektörde kamuda görev alan kadınların birtakım sorunları var ve süre de geliyor yani bu sorunların çözümüne yönelik birtakım da iyileştirmeler her ne kadar yapıldıysa da yeterli oranda değil. Biz Memur-Sen olarak öncelikle neler yaptık ondan bir bahsedeyim. Yani kadınlara yönelik özellikle Gazi Üniver-

sitesi ki Gonca Hocam burada. Beraber yürüttüğümüz bir mobbing projesi var.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Habibe Hanım mutlaka biliyorsunuzdur da yine hatırlatayım. Özet yapacağınız değil mi? Yazılı olarak göndereceksiniz ayrıca.

Sn. Habibe Öcal: Tabii ki, tabii ki.

Mobbing raporu hazırlamıştık. Buradaki amacımız çalışma hayatındaki kadınların mobbing algısını ölçmeydi. Biz şunu gözlemledik bu rapor ve yapılan çalışma sonucunda; Mobbingin tanımının yapılamaması ve buna karşı tavır geliştirememesi konusunda çok ciddi ki bu yaptığımız çalışma daha çok eğitilmiş üniversiteli kadınlar üzerinde yapılan çalışma. Üniversiteli eğitim almış kadınlarımızın bile şiddet ve mobbing konusunda gerekli bilince ve algıya sahip olmadıklarını gösterdi bize. Bizim özellikle kadın istihdam konusunda çok ciddi sıkıntılar yaşıyoruz. Şu an yükseköğretimdeki mezun oranına baktığımızda kız çocuklarımızın, kızların, kadınların neredeyse erkekler ve hatta bazı bölümlerde erkeklerden daha fazla mezun olduğunu görüyoruz ama kamuda istihdam edilme veya diğer özel sektörde istihdam edilme oranı da maalesef erkeklerin çok altında kaldıklarını görüyoruz. Özellikle bunlara istihdam alanının açılması noktasında birtakım sıkıntılar var öğretmenlik alanları olsun, sağlık sektörü olsun. Burada kadınlara istihdam alanlarının açılması noktasında taleplerimiz devam etmekte.

Yine çalışan kadınlar olarak istihdam oranını, çalışan kadın istihdam oranını artırmada en önem-

li sıkıntılarımızdan bir tanesi çalışan kadınların analık haklarının tam olarak verilememesi veya yerine getirilememesi olarak görüyoruz. Mevcut düzenlemede yüz elli çalışan kadının olduğu yerde kreş açılma hakkı var. Fakat iş yerleri bu kreş açmama noktasında sayıyı kadın noktasında yüz ellden aşağı çekmekte. Biz diyoruz ki, yüz elli kadın değil yüz elli kadın ve erkek sayısının eşitlenerek kadınların kreş ve çocuk bakım hizmetlerinden en iyi şekilde faydalanmalarını talep ediyoruz.

Yine bizim kadınlar olarak hep yeniye de değindik ama kadın hakları ihlalleri maalesef yeni eski tanımıyor. Buradaki birçok kadın STK bilir. 97 sonrası bizim için utanç yıllarıydı. Bu yıllarda kamuda çalışan kadınlarımız ve özellikle eğitim alan kız öğrenciler kılık kıyafetlerinden dolayı birtakım sıkıntıya yaşadılar. Kamuda çalışan 3 bin 500 öğretmen, memur devlet görevinden uzaklaştırıldı.

Mevcut düzenlemede yüz elli çalışan kadının olduğu yerde kreş açılması hakkı var. Fakat işyerleri bu sayıyı yüz ellden aşağı çekmekte. Biz diyoruz ki yüz elli kadın değil yüz elli kadın ve erkek sayısının eşitlenerek kadınların kreş ve çocuk bakım hizmetlerinden en iyi şekilde faydalanmalarını talep ediyoruz.

Bizler Memur-Sen olarak bu kadınların on sekiz yıl aradan sonra tekrar görevlerine dönmesi noktasında birtakım çalışmalar yaptık. Bu kamu hak ihlalleri kadın hakları ihlalleri konusunda aslında biz bütün sivil toplum kuruluşlarının aynı duyar-

lılığı göstermelerini beklerdik açıkçası. Yani bu kadın hakkı ihlali ne bir grubun ne öbür grubun değil bütün kadınları kapsayacak şekilde, kadınlarımızın ele alması gerektiği kanaatinde devam ettiriyoruz. Çünkü dediğim gibi kadın hakkı ihlali eskiyi yeniyi sağı solu değil bütün kadınların ortak meselesi olması kanaatindeyiz.

Bunun yanında özellikle şiddet konusu evet çok çok ele alındı ama şiddet olgusunun kamuda çalışan kadınlar noktasında tekrar bir gözden geçirilmesi, kamu kurum ve kuruluşlarının da cinsel tacizin önlenmesine dair kurumlarda birtakım tedbirlerin alınmasını talep etmekteyiz.

Yine medya bizim en çok üstünde durduğumuz noktalardan biri. Medya şiddet ve kadına yönelik yayınlar yaparken ben bunu aslında tırnak içerisinde kadın dedim ama insan olarak, insan bedeninin mahremiyetini ihlal ederek maalesef yayınlar yapmakta. Bunun bir an önce önüne geçilmesi gerekmekte. Kadın cinayetini, kadına yönelik şiddeti topluma sunarken dediğim gibi kadın bedenine ait mahremiyeti de ortadan kaldırılarak birtakım mağduriyetler oluşturmakta. Bunu bir an önce ele almak zorundayız diyorum.

Tabi süremiz çok kısıtlı çok da fazla vaktinizi almak istemiyoruz. Kamuda çalışan kadınlar olarak sorunlarımız gerçekten var ve bu sorunlar devam etmekte. İnşallah bu kurum ve kuruluşlar vesilesiyle de biz sesimizi duyurmak isteriz.

Yine en son bir noktaya değinmek istiyorum burada kadın milletvekillerimiz de var, onların huzurunda; biz dedik ki bu kurumlar, kuruluşlar, komisyonlar, kurullar bizim için çok çok önemli yalnız ben şuna dikkatinizi çekmek isterim, bu-

radaki kurullarda görev alan kadın ve erkek sayılarının lütfen adaletli bir şekilde dağılımını da talep etmekteyiz. Çok çarpıcı bir örnek vereyim, 16 Mart'ta İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu oluşturuldu, 11 üyelik bir kurula 10 tane erkek atanırken 1 tane kadın atandı, ya bu kurulun adını "Eşitlik Kurulu" olarak değiştirin çünkü hiç doğru bir isim değil bu. Bu noktada bu kurullara atamalar da kadın lehinde adaletli davranılmasını talep ediyoruz.

Hepinize saygılarımı sunuyorum.

(Habibe Öcal tarafından kurumumuza sunulan ekte metin son bölümde yer almaktadır.)

Moderatör Şeref Malkoç:

Teşekkür ediyorum, sağ olun. Arkadaşlar bizim kurumda çalışan kadın erkek oranını ifade edeyim, çalışan kadın oranı %45, erkek oranı %55, öyle zannediyorum bu yönüyle de herhalde örnek olacak

- Temsil dedik başkanım, temsil (gülüyor)

Moderatör Şeref Malkoç:

Kadınların kuvvetli bir temsilcisi de var denetçilerimiz arasında. Evet, Handan Karataş. Sibel Hanım uzaktan Trabzon'dan gelmişti ama Handan Hanım daha uzaktan geldi, Şanlıurfa'dan.

Sn. Handan Karataş: Evet, Şanlıurfa'dan.

Moderatör Şeref Malkoç:

Hoş geldiniz, buyurun.

HANDAN KARATAŞ

*Elbirliği Eğitim Kültür Yardımlaşma Ve
Kalkındırma Derneği Başkanı*

Hoş bulduk, teşekkür ederim. Tahmin ediyorum gece saat 4'te yola çıktım benden daha erken çıkan da yoktur herhalde ama helali hoş olsun. Elinize sağlık, yüreğinize sağlık, bu kadar değerli ve güzel insanı

bir araya getirmişsiniz ve çok güzel konulara temas edildi. Siz ve vekillerimiz, komisyonda bulunan arkadaşlarımı da tebrik ediyorum sabırla dinlediler hepsi de.

Yalnız ben de bir tavsiyede bulunarak başlayayım, keşke sabahtan başlasaydı, keşke sabahtan başlasaydı da biz de daha rahat konuşmuş olabilseydik.

Kadın konusu, tabii özelde kadın yine hepimizin değinmiş olduğu genelde toplum diyoruz yani insan diyoruz, insanı vurguluyoruz. Sizin de bahsettiğiniz gibi konuşmaya başlarken insanlık tarihinden beri kadın her zaman mağdurdur.

Bir cümle aklıma geldi diyor ki, “Hz. Adem’den bu yana kadınlara o kadar çok negatif ayrımcılık yapıldı ki bugün en üst düzeyde pozitif ayrımcılık yapma hakkımızdır.”

Artık yeter, Anayasadaki o kadına karşı pozitif ayrımcılık maddesini de işletelim yani işlev kazansın. Yani 40 yılı beklemeyselim, ben 47 yaşındayım, ömrüm yetmez, onun için onu artık işlevsel hale getirelim.

Bir cümle aklıma geldi, diyor ki, “Hz. Adem’den bu yana kadınlara o kadar çok negatif ayrımcılık yapıldı ki bugün en üst düzeyde pozitif ayrımcılık yapmak hakkımızdır.”

Kadın, kadının kurdudur diyorlar, kadınlar birbiri ile didişiyor diyorlar. Halbuki sıkıntı şudur, kadına yeterli yer açılrsa kadın kadının niye kurdu olsun? Yani her yeri erkek kaplamış, kadın bakıyoruz bir 10 kişilik yerden iki kişilik yer sadece kadına ayrılmış. Ben geçeyim oraya yani ondan dolayı eşit yerleri açacaksınız ki kadın kadınla uğraşmasın, kadın toplumla uğraşsın. Bunu özellikle vurgulamak istiyorum yani kadınların karar alma mekanizmalarında muhakkak sayısal veri değil yetkili makamlarda olması lazım. Şu kadar var ama ne kadar söz hakkına sahip makamlarda yetkili makamlarda bu çok önemli. Ben vakıf mütevelli heyet üyesiyim, kadın vakıf müdürümüz varken gidip rahat rahat konuşuyorduk, en detaylı sorununa kadar anlatıyorduk kadınlarımızın ama erkek olunca maalesef her şey anlatılmıyor. Yani onun için fermuar sisteme sonuna kadar katılıyorum.

Ben çok şey etmeyeceğim, üstünü böyle önemli noktalarına değineceğim.

Eş zamanlı olarak hem kadına hem erkeğe eğitim verecektik ki toplum birlikte mamur olsun, yükselsin. Ancak biz ne yaptık? Kadının bir tarafı çırpıtı çırpıtı uçamadı. Öbür kadının yani erkeğin eğitim durumu ortada olunca düşen de toplum oluyor, vay toplumun haline.

“Dirlik için diri, birlik için bir olduk” diye bir pro-jemiz vardı, sosyal etkileşim programı pilot pro-jeydi, uyguladık. Burada kadın ve şiddet, kadın ve eğitim, kadın ve istihdam konuları ve bir konumuz daha vardı onlarla alakalı bütün sorun Urfa’da sorun çalıştay’ı, Ankara’da çözüm çalıştay’ı yaptık, bunların hepsi verileri burada mevcut. Bunu ben size inşallah vermek istiyorum.

Şunu ifade edeyim, bir de şu konuyu söylemiş-tiniz, özellikle son 15 yılda ülkemizdeki atılımlar, değişimler, dönüşümler gerçekten takdire şayan ama bunlara rağmen niçin kadın cinayetleri bu kadar artıyor, niçin bu şiddet söylemleri ve şiddet resimlerini bu kadar fazla görüyoruz? Onun sebebini biz alanda olan kişiler olarak şöyle tespit ettik; şimdi özellikle 2009’dan 2008’den bu yana devlet politikası olarak illerde kadın destek merkezleri, kadın kültür merkezleri fazlasıyla var. Urfa’da sadece valilik 47 tane kadın eğitim destek ve danışma merkezi açmıştı. Belediyeler hakeza öyle, GAP hakeza öyle. Kadınlar, orada ciddi manada son 6-7 yıldır sosyal haklarını öğreniyorlar,

hukuki haklarını öğreniyorlar, dini haklarını öğreniyorlar ve bütün bu haklarını öğrendikten sonra eve gidiyor, dur bir dakika, benim bu haklarım var, Allah da bana bu hakkı vermiş, hukuk da bana bu hakkı vermiş yani aslında görünür olmayan şiddet bu hakları öğrenildikçe görünür hale geldi ve artık öğrendikleri hakları uygulamaya başladılar. Biz şunda yanlış yaptık, eş zamanlı hem kadına hem erkeğe eğitimi verecektik ki toplum birlikte mamur olsun, yükselsin. E ne yaptık biz? Kanadın bir tarafı çırpıtı çırpıtı öbür tarafta düşün ki hele ki erkek olunca bu düşen de, vay toplumun haline.

“Kadın annedir, sağlıklı toplum için şiddete hayır” diye bir proje hazırladık. Müftülüğü, Sağlık Müdürlüğünü ve Baroyu bir araya getirdik. Eyüp Peygamber Camii’inde 300 kişilik erkek grubuna eğitim verildi. Ancak bu şekilde erkeklere ulaşılmış olduk.

Maalesef bizim yani genelde tespit ettiğimiz buydu ve bundan yola çıkarak da ben de; “Sağlıklı kadın annedir, sağlıklı toplum için şiddete hayır” diye bir proje yazdık ve bir de şunu yapıyoruz, tek bir alanda gidiyor hukuki alanda bilgilendiriyor, bilgilendiriyor başka alanları boş bırakılıyor. Ben de ne yaptım? Dedim ki, Müftülüğü, İl Sağlık Müdürlüğünü, Baroyu bir araya getirdim, dedim konu bu ve biz bunu bize anlatarak yani anlatıyorsun uçuyor kafadan gidiyor, hutbelerde camilerde herkes uyuyor. Ne yapacaksın kardeşim şey yapalım dedik, kadına yönelik şiddet konusunda, kadınlara değil, erkeklere ulaşmamız lazım, erkeği çağırıyorsun üç tane geliyor, ne yapacağız erkek

gelmiyorsa biz erkeğin ayağına gideceğiz dedik ve 10 cami 5 kahvede bir proje uyguladık. Bu projede dedik ki, konuşunca da uyuyorlar bunlar ne yapmamız lazım?

Görsel hitap etmemiz lazım, görsel olarak da ne yapalım? Slaytlar olmaz, film çekeceğiz, oturduk bir senaryo yazdık ve bir film profesyonel bir film ortaya çıktı ama onu film seyrettiğiniz zaman bir Sempozyum veriyor, hem sağlık alanında, hem dini alanda, hem hukuki alanda o sempozyumda ciddi kafada soru işaretleri kalıyor. Ne yaptık? camimde diyelim ki Eyüp Peygamber camisinde namazdan sonra insanlar 250-300 tane sandalyeye oturdular, ilk önce ben moderatörüm her kurumdan, bakın burası çok önemli, her kurumdan bir yetkili geliyordu, bir müftü geliyor, bir sağlık müdürü, il müdürü geliyordu ve bir hukukçu geliyordu. İnteraktif bir program, seyrediyorlar, arkasından kafada soru işaretleri, ben de orada moderatörüm ve filmi seyredince kafadaki soru işaretleri çok diyor ki, müftüye soracağım, hocaya soracağım, şuna soracağım, buna soracağım interaktif bir program.

Peygamber Efendimiz kadınlar komşunuzun, çocuğunuzun, kızınızın ve eşinizin gözünün içine bakarak “seni çok seviyorum.” deyin diyor.

Ben, bu kadar şeyin üzerine tebessüm ederek bitirilmesini istiyorum, herhalde son konuşmacıyım.

Moderatör Şeref Malkoç:

Yok, yok, sizden sonra 5 kişi daha var, milletvekillerimiz var.

Sn. Handan Karataş: Var mı? Oo pardon.

Moderatör Şeref Malkoç:

Yani bu bitirmenize mani değil,

Sn. Handan Karataş: Öyle mi? O zaman şunu ifade edeyim, o zaman bir iki konu daha vardı onu da söyleyeceğim yani aynı şeyi tekrar etmek istemiyorum ama bakın bunların bilinmesi lazım.

Şunu söyledik; bakın orada moderatörüm ve ben de şunu söyledim dedim ki, Peygamber Efendimiz diyor ki, eşle (tabii şey demiyorum direkt eşiniz demiyorum) kadınlar komşunuzun, çocuğunuzun, kızınızın ve eşinizin gözünün içine bakarak “seni çok seviyorum.” deyin diyor.

Baktım oradan bir amca kalktı bana diyor ki, hoca diyor bu avrat ne diy, doğru mu söylüyorseniz? Arkasından müftü de, durdu, dedi, “he vallahi doğru söylüyor.” Sonra bana baktı baktı ve dedi ki, “Ben 45 yıldır evliyim, daha bir gün demedim eşime seni seviyorum demedim. Bu gece gideceğim avrat seni çok seviyorum diyeceğim.”

Moderatör Şeref Malkoç:

Bununla bitirelim Handan Hanım, teşekkür ederim. Diğerlerini yazılı olarak alalım.

Sn. Handan Karataş: Bitirelim mi? diğerlerini yazılı olacak sadece şu ana başlıklar hattında yani bir ortam değişsin diye ben onu özellikle anlattım.

Pembe otobüs diyoruz, bu pembe olur, siyah olur, yeşil olur fark etmez, halkın bir talebidir ve gerçekten önemlidir ve yerel yönetimlerde bunlar çeşitli meclislerden geçmektedir, biz de kendi meclisimizden geçirdik bunu inşallah aktif olarak hayata koyacağız Allah’ın izniyle.

4 yıldır cezaevine gidiyorum, oradaki kadınlarla birlikte olan çocuklar cidden mağdurlar, oraya çok ciddi el atılması lazım, babaanneler teşviğine destek veriyoruz, zaten onlar gönüllü bakıyorlardı. Bence daha da sosyalleşmiş olacaklar diye düşünüyorum.

Cezaevleri, 4 yıldır cezaevine gidiyorum, oradaki kadınlarla birlikte olan çocuklar cidden mağdurlar, oraya çok ciddi el atılması lazım, babaanneler şeyine destek veriyoruz, zaten onlar gönüllü bakıyorlardı bu şekilde daha da hayatın içerisine bence daha da girecekler ve daha da sosyalleşmiş olacaklar diye düşünüyorum.

Son olarak da, Kamu Denetçiliği Kurumu’nun taşıra hizmeti var mı?

Moderatör Şeref Malkoç:

Yok efendim. Biz diğer kurumlar gibi değiliz. Yani ihtisas kurumu olduğumuz için uzman arkadaşlar ancak Ankara’da, sadece İstanbul’da irtibat büromuz var. Bakın, kaymakamlıklara, valiliklere bizim adımıza dilekçe verebiliyorsunuz, o açıdan ayrıca yapı kurmuyoruz. Teşekkür ediyorum. Buyurun, son cümledenizi.

Sn. Handan Karataş: Son cümlemiz, şunu ifade etmek istiyorum, yani bizim orada Fatma Bacım, Zehra teyzem ancak en büyük yaptığı resmi evrak işi kimliğini götürüp bir devlet memuruna vermektir. Sosyal yardımlaşma vakfı ile alakalı çok ciddi çalışma yapılması lazım.

Moderatör Şeref Malkoç:

- Bize şikâyetlerinizi intikal ettirin, bakın bize şikâyetleri intikal ettirdiğinizde biz gerekirse orada gidip inceleme yapabiliyoruz, biz devlet sırları dâhil bütün yazışmaları bize göndermek zorunda. Sadece devlet sırlarını denetçi arkadaşlar veya uzman arkadaşlar gidip yerinde inceleyebiliyor yani öyle geniş yetkilerimiz var orada bizim temsilcimizin olmaması bu işleri aksatmaz. Tamam?

Sn. Handan Karataş: Oldu, teşekkür ediyorum, sağ olun.

Moderatör Şeref Malkoç:

- Peki, teşekkür ediyorum.
Arkadaşlar, Elif Yıldırım, Kamile Marakoğlu, Elif Habikoğlu, Olcay Karacan, Avukat Süreyya Turan, Müzeyyen Unur doğru mu okudum?
- Evet.

Moderatör Şeref Malkoç:

- Bu arkadaşlardan konuşmaktan fedakarlık feragat etmek isteyen var mı? Eğer yoksa biz Avukat Süreyya Hanımdan devam etmek istiyoruz.

Avukat Süreyya Turan: Valla heyecanla bekliyorum başkanım acaba bana bugün sıra gelecek mi?, Çünkü isim yazılırken sıralamada üstteydik,

Moderatör Şeref Malkoç:

- Valla bana gelen listeden okuyorum.

Avukat Süreyya Turan: Evet, haklısınız, gerçekten çok zevk alarak dinledim. Çok farklı görüşleri hep bir arada dinleyip bir sonuca varmak tabii ki en iyisi.

Sayın başkan, sayın vekiller öncelikle ve çok değerli sabırlı konuklar, hepinizi sabrınızdan ötürü de kutluyorum. Uzun bir sunumum vardı ama ondan vazgeçtim tabii ki.

Moderatör Şeref Malkoç:

- Bize gönderin onu.

Avukat Süreyya Turan: Göndereceğim.

AVUKAT SÜREYYA TURAN

Türk Hukukçu Kadınlar Derneği Başkanı

Söylemek istediğim birkaç şey var ve bir başvuru yapacağım size şu anda. İlk olarak şunu söylemek istiyorum ki konuşulan konulardan çıkan sonuç, bir güç mücadelesi var burada. 1789 Tarihli “Yurttaş ve İnsan Hakları Bildirisi” Sadece erkek yurttaşlar arasında eşitlik sağlıyordu. Olympe de Gouges

Meclisin çıkardığı Erkek ve Yurttaş Hakları Bildirgesi'ne cevaben 1791 yılında Kadın ve Yurttaş Hakları Bildirgesi'ni yayımladı. Buna göre; Olympe de Gouges 1793'de doğa kurallarına başkaldırarak, yönetenin erkek, yönetilenin kadın olması anlayışına aykırı davrandığı için giyotinle idam edilmiştir. Karar gerekçesinde Gouges'in :kendi cinsine yaraşmayacak şekilde politikayla ilgilendiği için ölümünün diğer kadınlara ibret olması gerektiği açıklaması yapılmıştır.... O günden bu yana kadınlar hakları için mücadele ediyor ve ne yazık ki bunu canları ile ödemek zorunda kalıyorlar.

Ben Türk Hukukçu Kadınlar Derneğinin Başkanıyım, derneğimiz 50 yıllık bir dernektir ve yasaların yapımı' kadın haklarının hayata geçmesinde çok önemli çalışmalarımız olmuştur. Yaptığımız bir çalışmadan bahsetmek istiyorum. Biz, ilköğretim çağındaki çocuklara hukuk ve insan hakları konusunda eğitimler veriyoruz ancak Bunun yasal zorunlu ders olarak koyulmasını talep ediyoruz. Cinsiyet Eşitliği düşüncesinin çocuk yaşta benimsetilmesi için bu derslerin hukukçular tarafından verilmesi gereklidir. Burada her STK nin kendi dünya görüşüne göre birtakım şeyleri anlatması şeklinde değil, gerçek anlamda İnsan Hakları, Kadın Hakları ve Çocuk Haklarının ilköğretimde zorunlu ders olarak konulmasının gerekli olduğunu düşünüyorum. Çünkü orada, kız erkek çocuklarının bir arada, haklarını ve aksi davranış halinde bunların müeyyidelerini öğrenmeleri söz konusu olacaktır. Aksi halde kadın şiddet gördükten sonra ona haklarını anlatmak geç kalınmış bir eylem gibi geliyor.

Türk Hukukçu Kadınlar Derneği olarak kadın ve medya konusunda Çalıştay yaptık ve sonuçlarını RTÜK ve basın konseyine bildirdik. Evet, kadının medyadaki sunuluşu çok kötü, hatta o çalışmadan sonra bir ara kadın evlilik programları kaldırıldı diye bir haber çıktı ama kaldırılmadığını görüyoruz. Bu konudaki çalışmamızı da kurumunuza mail olarak gönderdim. Tabii ki basın özgürlüğü ayrı bir konu ama yapılan programlarda kadının cinsiyet eşitliğine ve kişiliğine dokunulmaması gereklidir. Bir programda örneğin, bir damat adayı ve annesi çıkıyor ve üç tane kızdan birini kavun seçer gibi seçiyor, bu programlar çok yanlış, acilen bunların kaldırılması gerekiyor.

Bir resmimiz vardı, onu koyabilir miyiz son olarak? Bu da size başvurumla ilgili Bursa'daki pembe vagon uygulaması ile ilgili olarak bizim Türk Hukukçu Kadınlar Derneğinin bir sayfası var.

Kadın görünce şiddet uygulamadan, taciz etmeden duramayan erkekler mavi vagona gitsinler. Paylaşımımız 112.000 kişiye ulaştı. Bu da insanlarımızın bu konudaki hassasiyetini gösteriyor. Kadın erkek hepimiz insanız. Kimseyi ayırtırmaya belli bölümlere kapatmaya gerek yoktur. Bu uygulama bunun yolunu açacak bir uygulamadır. Bu nedenle kadın ve erkeğin ayrı yerlerde oturtulması en çok da erkeklere hakarettir, ruh sağlığı yerinde olan erkeklerle bir arada olmamızın hiçbir sakıncası olmadığını düşünüyorum. Zaten şiddet uygulamadan taciz etmeden duramayan insanlar ruh hastasıdır. Bu nedenle gerekiyorsa bu kişilerin ayrılması tecrit edilmesi yoluna gidilebilir. İspanya'da bir uygulama başlatılmış. Bu erkeklerin toplu taşıma araçlarında nasıl oturması gerektiği vagonlara yazıyorlar. Bu uygulamanın Türkiye'de olmasını istiyorum çünkü İstanbul'da yaşıyoruz, metro'dayız ve oturmasını bilmeyen insanlarla bir aradayız. Sonuç olarak Bursa Belediyesini pembe vagon uygulamasını kadın erkek ayrımcılığını körükleyeceği gerekçesiyle size şikâyet ediyorum.

Bu kadar, daha fazla vaktinizi almak istemiyorum. Teşekkür ediyorum dinlediğiniz için. Güzel bir toplantı oldu. Sağ olun.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Sağ olun, biz de teşekkür ediyoruz sağ olasınız Süreyya Hanım.

Evet, Müzeyyen Onur Hanım, buyurun. Yok mu? Tamam, peki, Olcay Karacan, Olcay Hanım da yok herhalde? Elif Habikoğlu? Gitti, tamam. Kamile Marakoğlu? Kamile Hanım buyurun.

PROF DR. KAMİLE MARAKOĞLU

Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi

Sayın başkan, değerli milletvekilleri, değerli STK üyeleri sizlerle birlikte olmaktan çok memnundum, onur duydum. Ben Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği A.B.D. Başkanım aynı zamanda Selçuk Üniversitesi Kadın Aile Toplum Hizmetleri Uygulama ve Araştırma Merkez Müdürüyüm.

Ben tabii yine yazılı olarak metnimi göndereceğim, kısaca değinmek istiyorum.

(Sayın Marakoğlu tarafından Kurumumuza gönderilen metin son bölümde yer almaktadır)

Şiddet 4 tiptir, cinsel, fiziksel, sözel ve ihmal şeklinde alt gruplara ayrılmakta. Bunlar birlikte ya da ayrı ayrı da olabilmekte. Şu anda bizim ülkemizde evlilik öncesi Sağlık Bakanlığımızın ve Türkiye Halk Sağlığı Kurumumuzun önerdiği bir çalışma yapılmakta. Evlenmek isteyen bireyler, önce Aile Sağlığı Merkezlerine gitmekte ve kan tahlilleri yapılmakta, bunlar kalıtsal hastalıklara yönelik ve bulaşıcı enfeksiyonlara yönelik ama bunlar tabii ki evlenmelerine mani değil, sadece çiftler bilgilendiriliyor. Bu esnada Aile Sağlığı Merkezlerinde evlilik öncesi, evliliğe sağlıklı başlamaya yönelik bir iki günlük eğitim verilebilir, hem bayana hem erkeğe çünkü ülkemizde özellikle ilkokul, ortaokul, lise

ve üniversite zorlu bir eğitim öğretim dönemi var. Herkes çalışmaya endekslili yetişiyor bizim ülkemizde ve bunlar evlendikleri zaman tam sorumluluklarını bilemiyorlar, hem bayan hem erkek tam sorumluluğunu bilemiyor. Evlilikten beklentileri nedir? Kadının rolü nedir? Erkeğin rolü nedir? Ebeveynlerin, çocukların rolü nedir? Bunlar bir hatırlatılabilir ve eğer hani bunlar çalışan çiftler ise birbirlerine aile bir ortaklık, bir anlaşmaya dayalı bir müessesedir hani daima ortaklık içerisinde olması gerektiği hatırlatılmalıdır. Bunun için A.S.M. lerden Aile Sağlığı Merkezlerde Psikolog ya da Aile Danışmanları olabilir artı bir de hani daha önce bir konuşmacı hocamız da beyan etti. Ülkemizde maalesef evlendikten sonra takip edilmiyor, eğer bir çiftte bir sorun var ise, eğer bir davranış değişikliği önermiş isek biz bu bireylere 6 ay içinde bu davranış değişikliğine yönelik tedavi başlanabilir ya da yaklaşım başlanabilir. Biz 6 aya deneme süreci diyoruz, 6 ay 2 yıl aşamasına da sürdürme diyoruz yani bu arada zaten sorun çözülebiliyor, çözülmezse daha profesyonel bir destek verilebilir.

Bir de tabii, sağlıklı evlilikler için özellikle hem dini, hem ahlaki yönden hem kadınıımızın, hem erkeğimizin sağlam yetişmesi lazım. Bizim ço-

cukluğumuzda bizim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri vardı, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı, şu anda bunlar yok maalesef o yüzden aileler kendi imkânlarıncı bu dersleri aldirmaya çalışıyor ve bazen bunların sonucunda uygunsuz şeyler ortaya çıkabiliyor. O yüzden Milli Eğitim Bakanlığımız bence bu Din Kültürü Ahlak derslerine önem vermeli çünkü ahlaklı bireylerden daha sağlıklı aileler ve daha sağlıklı toplumlar oluşur.

Bir de, şiddet içerikli haberler medyaya çok yansımaya; bazı Avrupa ülkelerinde bu tür haberler yok çünkü şiddet şiddeti doğuruyor, örnek temsil ediyor. Bir de sağlıklı evlilikler üzerine kamu spotları olabilir. Yardımlaşmaya, paylaşımaya dayalı ne kadar olumlu örnek olursa, o kadar toplumda olumlu etki gösterir diye düşünmekteyim. Yine ben bunları yazılı olarak da size göndereceğim. Teşekkür ediyorum.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Çok teşekkür ediyorum, ağzınıza sağlık.

Evet, Elif Yıldırım Hanımefendi, buyurun.

ELİF YILDIRIM

HAK-İŞ Temsilcisi

Sayın Başkanım, kıymetli milletvekillerim, isimim Elif Yıldırım. HAK-İŞ'te uzman olarak görev yapıyorum. Hem konfederasyonumu temsilen, hem de kadın komitemizi temsilen bugün burada yer almaktan büyük bir memnuniyet duydum.

Gerçi öğleden sonra bütün konuşmaları büyük bir dikkatle izledim ve dinledim, gerçi yanımdaki arkadaşşıma kadar söz gelip, heyecanlandım herhalde konuşacağım diye ama karşı tarafa geçti.

Önemli olan konuşmak, çok teşekkür ediyorum söz verdiğiniz için.

HAK-İŞ olarak aslında biz genelde kadınların genel anlamda tüm sorunlarını ama özelde de bir işçi konfederasyonu olmamız münasebetiyle çalışma hayatında yaşadıkları sorunlarına katkıda bulunmak, kadınların uygun işyeri koşullarında çalışmalarını temin etmek konusunda duyarlı ve kararlı çalışmalarını hayata geçiriyoruz.

Konfederasyonumuz üye sendikaları ile birlikte, kadın çalışanların sorunlarını bağlı olduğu sendikaların kadın komiteleri ile birlikte ortak olarak faaliyette yürütmektedir. Aslında çok geniş bir konuşma hazırladım ama çok fazla da sabırları taşı-

mak istemiyorum.Çünkü vekillerimiz de sanırım konuşmayı toparlama yapacaklar.

Moderatör Şeref Malkoç:

▼ Zaten yazılı olarak isteyeceğiz sizden.

Sn. Elif Yıldırım: Evet. HAK-İŞ olarak bizim Genel Merkezde bir Kadın Komitemiz var, bir de sendikalarımızda kadın komitelerimiz var, bir de işyeri kurullarımız var, biz böyle ortak bir mekanizmada çalışmalarımızı hayata geçiriyoruz.

Her yıl düzenli olarak yaptığımız HAK-İŞ ve bağlı sendikalarında kadın çalışan anketinde 2009 yılında %2 olan kadın üye sayımızı 2016 yılında %23'lere kadar çıkardık. Bir işçi konfederasyonu olmamız münasebetiyle, özellikle kadın alanında çok fazla aktif bir konfederasyonuz. Hem işbirliğinin geliştirilmesi, hem de çalışma hayatındaki bu sorunların çözümünde bir mihenk taşı olması bakımından çalışmalarımızı burada ifade etmek istiyorum.

Tabii genel kurullarımızda kadın odaklı kararlar da alıyoruz. Son gerçekleştirdiğimiz Genel Kurulumuzda 4 tane sadece kadın odaklı karar aldık ve önümüzdeki 4 yıl boyunca da bu ilkeleri yerine getirmek için çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Kadın Strateji ve Eylem Planı hazırlıyoruz. Yine projelerimiz var, bu projelerden tek tek bahsetmeyeyim ama 2015 yılında Ankara'da ve İstanbul'da başlattığımız, 2016 yılında da gerçekleştirdiğimiz sosyal diyalog yoluyla kadın dostu işyerlerinde belgelendirme projesi ile işçi ve işveren temsilcilerine eğitimler verdik ve kadın dostu işyerlerini belgelendirdik. Kadın dostu işyerlerinin belgelendirilen bu proje kapsamında da kadınlar için kadın çalışanlar, İSG rehberi hazırladık ve bunu tüm üyelerimize göndererek yasal mevzuattan kaynaklanan tüm sorularını cevaplandırmaya çalıştık, yardımcı bir kaynak olmasını arzu ettik.

Yine 2017 yılında da kadın çalışanlar için sorun çözme yöntemleri projesini şu an hayata geçiriyoruz.

Tabii bunlarla birlikte toplumun kamuoyuna intikal etmiş durumlarında da farkındalıklar oluşturmaya özen gösteriyoruz. Özellikle geçmişte biliyorsunuz Özgecan Aslan'ın vahşice öldürülmesi, ardından bir hatıra ormanı oluşturduk, fidanlarımız ölmesin dedik, tüm kadın üyelerimiz teşkilatımızı o alana davet ettik.

Yine şiddet mağduru kadınlar için de, "beyaz kurdele" kampanyası başlattık ve her yıl düzenli olarak da basın açıklaması yapıyoruz; çünkü toplumda oluşturulacak bir farkındalığın bu sorunların çözümüne yardımcı olacağını düşünüyoruz. Uluslararası kadın sendikacılara eğitimler veriyoruz, anket ve araştırma çalışmaları yürütüyoruz. Dünya Kadınlar Gününü çok kapsamlı bir şekilde gerçekleştiriyoruz sayın başdenetçim çünkü kadınların o gün özel bir günü olduğunu, kendilerini özel hissetmeleri gerektiğini düşünüyoruz.

Tabii toplu iş sözleşmelerine de ilgili maddeleri eklemeye özen gösteriyoruz. Bu bağlamda önerilerimizi kısaca ifade edeyim ben başdenetçim.

Moderatör Şeref Malkoç:

▼ Yazılı olarak alsak onları çok daha iyi olur. Tamam mı?

Sn. Elif Yıldırım: Tamam, başdenetçim. Tabii ki.

Moderatör Şeref Malkoç:

▼ Teşekkür ederim. Evet, değerli arkadaşlar, şimdi söz sırası milletvekillerimizde, Candan Hanım'dan başlıyoruz. Buyurun Sayın Milletvekilim.

TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ CANDAN YÜCEER

Çok teşekkür ediyorum. Gerçekten sabrınız için yürekten teşekkür ediyorum yani biz kadınlara böyle sabırlı davranmak öyle kolay bir şey değil.

Moderatör Şeref Malkoç:

Estâğfurullah.

Mv. Candan Hanım: Ben seçim sürecinde gerçekten en çok kadınlarla çalışırken zorlanmıştım çünkü gerçekten çok dinamikler, çok mertçe konuşuyorlar ve biraz da siyaseti bilmedikleri için hani gerçekten aslında en zor grup ama en keyifli de grup. Ben teşekkür ediyorum tekrar ama konuşmama başlamadan önce de küçük bir sitemle ve bir öneri ile başlamak istiyorum.

Aslında, ben bu toplantının daha doğrusu çalıştay'ın direkt şahsıma bir davetini almadım, ben Cumhuriyet Halk Partisi Tekirdağ Milletvekiliyim ama KEFEK Komisyon Başkan vekiliyim. Bu anlamda hani bilemiyorum bir iletişimsel bir problem mi oldu? İnsan Hakları Komisyonuna olan davetiyenin fotokopisi şeklinde oldu ve konu içeriği ile de Kamu Denetçiliği konusundaydı.

Moderatör Şeref Malkoç:

Onu hemen izah edeyim. Biz, mecliste İnsan Hakları ve KEFEK'teki başkan, başkan vekillerine sadece yazdık. O açıdan belki ama bundan sonraki çalıştaylarımızda davet ederiz.

Mv. Candan Hanım: Evet, şey olarak da konu olarak da "Kamu Denetçiliği Kurumu" aslında hani bugün onu konuşuyoruz. Muhakkak ki her bir sorun, her bir başlık çok kıymetli ama sonuçta bu sorunların çözümünde ayrı bir yeri olan ve bizler için de çok yeni olan aslında. Hani çok da vakıf olmadığımız daha belki öğrenmemiz gereken daha sormamız, sorgulamamız, ortak akıl üretmemiz, daha iyiyi nasıl yaparız konuşmamız gereken bir alanı daha çok konuşuyoruz diye düşünürken şimdi programın içeriğini de görünce ikinci şoku yaşadım aslında. Çünkü her bir başlık çok kıymetli ama başkan yanlış anlamayın ama bunu her biri ayrı bir toplantı konusu diye düşünüyorum. Hani yarım güne sığdırmak mümkün değil, hani bu anlamda da muhakkak bunlar için de daha sonrasında toplanacağız ama sağ olsun Şenal Hanım da gereken uyarıları ve değerlendirmeleri yaptı. Gerçekten ben de onun altını çizdiği noktalara çok katılıyorum, buradaki her bir arkadaşımızın bireysel bir emeği var ama ne mutlu ki, bu bireysel emek olarak kalmamış, bugün örgütlü bir emeğe dönüşmüş, benim de baktığınızda öyle bir geçmişim var, ben de emekçi çocuğuyum, işte Tıp doktoruyum, okul, evlilik, eşitliğe ve saygıya dayanan bir çok şükür yuvam var, onu kurduk. Ondan sonra işte bu bireysel mücadelemi dedim ki, bunun daha örgütlü bir mücadeleye dönüşmesi lazım, kadın hakları konusunda olsun, diğer alanlarda insan hakları konusunda olsun, siyasette bugün mecliste 2011 senesinden beri elimizden geldiğince çok değerli siz sivil toplum kuruluş temsilcilerine, çok değerli yöneticilerine, başkanlarına, sendika yöneticilerine,

rine destek olmaya çalışıyoruz. Onlarla dayanışmaya çalışıyoruz, daha iyi yapmaya çalışıyoruz. Bu anlamda da her birine yürekten teşekkür ediyorum, çok şey öğrendim. Ben bu süreçte; çünkü bu mücadelenin içinden gelen biri değilim ama bir kadın olarak da tabii ki aynı ötekileştirmeye, aynı ayrımcılığa ben de hayatım boyunca çeşitli aşamalarda uğradım. Ama baktığımızda bu masanın etrafında oturanlar, bizler kadar diğer kadın kardeşlerimizin çok da şanslı olmadığını düşünüyorum. İşte bizler onlar adına da ses olmaya çalışıyoruz, onlar adına da daha güçlü bir mücadele vermeye çalışıyoruz.

Kadın hakları konusunda olsun, diğer alanlarda insan hakları konusunda olsun, siz sivil toplum kuruluş temsilcilerine, çok değerli yöneticilerine, başkanlarına, sendika yöneticilerine destek olmaya çalışıyoruz.

Kamu Denetçiliği konusunda özellikle Şenal Hanım'ın altını çizdiği noktalarda, biraz önce söylediğim gibi bu bireysel bir mücadele olmadığı gibi, sorun bireysel de değil, gerçekten sorun artık sistematik hale gelmiş, kadın hakları konusunda da böyle, çocuk hakları konusunda da böyle, engelliler konusunda da böyle. Hal böyle olunca, bu şekli ile kamu Denetçiliği'nde bireysel başvuruları beklemek pek de sonuç alınacak gibi görünmüyor. Bu anlamda re'sen de uygulamaların olması, raporlamaların uygulaması, bunun bireysel değil de sistematik, artık toplumsal bir sorun olduğunu kabul, ön kabulüyle hareketimizin çok anlamlı olduğunu düşünüyorum ve tekrar Şenal Hanım'ın ifade ettiğinin altını çizmek istiyorum, çocuk hakları, kadın

hakları, engelli hakları, çok ayrı uzmanlık alanları gerektiriyor. Çok farklı bir kaynak gerektiriyor, çok farklı sorunlar bunlar, dolayısıyla her zaman olduğu gibi, kadınları çocukların yanına, çocukları kadınların yanına vererek değil bunların ayrı sorsunsel alanlarının olduğunun ön kabulü ile çıkıp bu konuların ayrı kamu denetçileri tarafından değerlendirilmesinin çok anlamlı olduğunu düşünüyorum.

Son olarak, toparlıyorum, sizin de sabrınızı zorlamayacağım. Evet, gerçekten 6284'ü 2012 senesi 2011'de İstanbul Sözleşmesi'nin akabinde hep beraber ama tabii ki öncelikle Sivil Toplum Kuruluşların, derneklerin, sizlerin çalışmaları ile getirildi. Gerçekten bir arkadaşımız söyledi ama kim söyledi hatırlayamıyorum şu an adını, evet, bu hükümet döneminde oldu 6284 İstanbul Sözleşmesi, gerçekten Sayın Fatma Şahin'in döneminde gerek sizlerle gerek biz muhalefetle ilişkileri gerçekten güçlüydü. Ama o günden sonra gerçekten biz de bu anlamda bir iletişim göremiyoruz. Hani Sivil Toplum Kuruluşları serzenişte bulundu ama hani aynı serzeniş ben bir muhalefet milletvekili olarak ve bu konuda gerçekten çözüme gitmek isteyen biri olarak, bir kardeşiniz olarak bu toplumun bir evladı olarak ifade etmek isterim, o iletişimi bulamıyoruz. Peki, sorun ne? Gerçekten sorun, yasalarda, mevzuatlarda değil sorun bu da değil, sorun sosyo-kültürel, sorun uygulamalarda, sorun biraz önce ifade edildi samimiyette, sorun güçlü bir politik iradenin gösterilmemesinde, sorun maalesef özellikle son dönemde kadın hak ihlalleri konusunda bunu bir devlet politikası şekline dönüştürülmesinde. Bunun birçok alt başlığı var tabii. Eğitim var, işte teşvikler var, mevzuatta habire mevcut mevzuatı delmeye çalışılan yönetmelikler, yasa değişiklikleri, Anayasa Mahkemesi ihlalleri gibi birçok konu var, sorun burada. Herkes ifade etti, hepimiz hemfikiriz, zihinsel dönü-

şüme ihtiyacımız var ve bunun da parametreleri var yani Amerika'yı klişe bir laf söyleyeceğim ama "Amerika'yı yeniden keşfetmiyoruz" bunu başarmış ülkeler ve örnekler var. Nedir bunlar? Toplumun her aşamasında kotalar, samimi politikalar, ayrımcı toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayanan uygulamalarda adına ne denirse densin gelenek, kültür, din toplumu uzaklaştırmaya dayalı güçlü kararlı bir politika iradesi var. İşte bizde eksik olan bu, işte bunu bizim sağlamamız gerekiyor, bu anlamda da birbirimizi eleştirerek, işte "sen ne yaptın, ben ne yaptım, sen şöyle baktın" hayır, ne olursa olsun dünya görüşümüz, hayata bakışımız, tercihlerimiz bu sorunu ortaklaşmadan asgari müşterekte buluşmadan çözemeyiz ama bunda en büyük güç tabii ki meclis, tabii ki siyasetçiler, bizler. Bu anlamda bizim ilk önce bu konuda örnek olmamız lazımken maalesef bu sürede biz de bunu sağlayamadık, umarım bu süreçten sonra sizlerin yine bence desteği ile bunu sağlarız.

Çok yürekten teşekkür ediyorum. Sağ olun, buna fırsat verdiğiniz için biz de tabii yazılı olarak düşüncelerimizi ifade edeceğiz, önerilerimizi sizlere dile getireceğiz, umarım ortak akla ve çözüme bir katkı sunar. Teşekkür ederim.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Evet, Candan Hanım'a teşekkür ediyorum. Şenal Hanım, buyurun, Şenal Hanım sağ olsun Meclis'te bizim gerek yıllık raporumuzun sunumunda, gerekse kararlarımıza uymama konusunda tereddüt geçiren bürokratların hesaba çekilmesinde Fatma Hanım ve diğer arkadaşlar gibi titizlikle çalıştı ve baştan beri kuruma çok büyük katkılarda bulundu. Buyurun.

ANKARA

MİLLETVEKİLİ

ŞENAL SARIHAN

Çok teşekkür ederim. Bu saate kadar kalan arkadaşlara da teşekkür etmek istiyorum. Ben sözleşim bitince de sizden izin isteyeceğim çünkü ilaç almam gerekiyor, yanıma almamışım.

Sevgili arkadaşlar, Fatma arkadaşımıza, Fatma Benli'ye teşekkür ediyorum çünkü o önermiş bu toplantıyı, son derece isabetli olmuş.

Bugün belki oku hedefe atamadık yani bugünkü bu toplantının asıl amacı belki gerçekleşemedi ama Kamu Denetçiliği Kurumu ile bizim Sivil Toplum Kuruluşlarımız yan yana geldiler, birbirlerinin sözünü yüksünmeden dinlediler bu çok değerli bir olgu. Kadınlar, bu tür birlikteliklere alışkınlar, konuşmamın başında da bunun altını çizmiştim; biz yıllardır hep beraber konuştuk, çünkü ülke sorunu ne ise, ülke sorunu, vatan sorunu ne ise biraz kadın sorunu da o, ortak bir sorun, kadın hakları, kadının insan hakları sorunu, şimdi biz elimizdeki bir ulusal kurumla, Kamu Denetçiliği Kurumu ile bizim kadın kuruluşlarımızın temasını nasıl güçlendirebileceğiz? Sorunlar hep aynı, her birimiz birbirinden kimi konularda farklı yorum ve düşünceler sunsak da, biz diyoruz ki, kadınların

örneğin şiddete uğramaları, örneğin işsizlik sorunları, eğitimsizlik sorunları bu sorunlar var, hiç saklamayalım, bu sorunlar var. Yıllardır da devam ediyor ama biz bunu aşmak istiyoruz, iyi bir niyet var, iyi bir irade var. O zaman bizim Kamu Denetçiliği Kurumumuzun katkısı ne olabilir? Bu katkıda ben bir Sivil Toplum Örgütü Başkanı olarak uzun zaman başkanlığını yapmış bir arkadaşınız olarak eskiden beri savunduğum bir ilkeyi savunuyorum, STK'larla kamunun yakın ilişki içinde olması lazım. O hani kamuoyu baskısı dediğimiz şeyi biz yaratıyoruz öyle değil mi STK'lar yaratıyor. O halde, oradaki birlikteliği Kamu Denetçiliği Kurumu ile iyi bir akış içinde yürütebilirsek, yasalarda bizim gördüğümüz kimi eksikliklerin giderilmesi konusunda hep beraber çalışabilirsek biz çok daha yararlı bir hale getirebiliriz ki arkadaşlarımızın bizimle görüşmelerinin asıl nedeni de odur. Eksik yapılan vardır, fazla yapılan vardır, yanlış yapılan vardır, bunu idare edenler, yönetenler açısından söylüyorum ama Kamu Denetçiliği Kurumu yine ilk konuşmamda da söyledim bağımsız ve tarafsızdır, idareden yana değil, bizden yanadır, bireyden, yurttaştan, halktan nasıl ifade edersek onu bir halk avukatı haline getirebilmek için önümüze yeni bir sayfa açtık diye düşünüyorum.

Bir kitabımız olacak belli ki ama bunula yetinilmesi gerekiyor, mutlaka demokratik kitle örgütlerimizin, kadın örgütlerimizin bir araya gelerek önermelerini sürekli bir hale, hem bize mecliste bulunabildiğimiz sürece, ben aslında şöyle bir şey de söylemek isterim: Kendimi sorumlu hissederek birçok konuda, mesela TCK ile ilgili bazı öneriler oldu. Candan arkadaşım da konuştuk, biz bu sorunları biliyoruz ama Türkiye öyle bir süreç yaşadık ki Türkiye'nin yaşadığı bu süreç içinde gerçekten parlamento kanun yapamaz duruma geldi. Yani kadın sorunu birincil sorun önemli bir sorun

olmanın gerisine düştü. Umarım ki önümüzdeki süreç Türkiye'nin daha dengeli çalışma içine dönebileceği bir süreç olur ve biz insanlık adına, Türkiye Cumhuriyeti yurttaşları adına ve onların en önemli bir parçası olan, yarısı olan kadın arkadaşlarımız yani kendimiz adına da bir şeyler yapabiliriz.

Hepinize saygı sunuyorum. Tekrar teşekkür ediyorum.

Kamu Denetçiliği Kurumumuzun katkısı ne olabilir? Bu katkıda ben bir Sivil Toplum Örgütü Başkanı olarak uzun zaman başkanlığını yapmış bir arkadaşınız olarak STK'larla kamunun yakın ilişki içinde olması lazım. O halde, oradaki birlikteliği Kamu Denetçiliği Kurumu ile iyi bir akış içinde yürütebilirsek, yasalarda bizim gördüğümüz kimi eksikliklerin giderilmesi konusunda hep beraber çalışabilirsek biz çok daha yararlı bir hale getirebiliriz

Moderatör Şeref Malkoç:

► Evet, sayın milletvekilimize de teşekkür ediyorum, sağ olun. Fatma Hanım, buyurun. Evet sözümün başında ifade ettim, bu toplantının yapılmasını bize teklif eden Fatma Hanım idi. Ayrıca kendisine teşekkür ediyorum. Buyurun Fatma Hanım.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ FATMA BENLİ

*İnsan Haklarını İnceleme
Komisyonu Başkan Vekili*

Ben aslında sizlere teşekkür ediyorum. Aslında konuşmanın başında söylemiştim, kadının insan hakları zordur ama bu alanda çalışan insanlar emek ve özveriyi en iyi bilen insanlardır. Başka hiçbir toplantıda bu kadar saat ayağa bile kalkmadan bundan başka bir kadına ya da başka bir erke-

ğe rastlamak mümkün değil. Bu da olayı ne kadar çok önemsedığımızı gösteriyor. Ben kendi hesabıma da çok fazla notlar aldım. Çünkü biliyorsunuz cezasızlık suçun tekrarına sebebiyet verir. Eğer bizler burada bu konuşmaya katılan bu kadar saat katkı yapan sivil toplum kuruluşlarımızın etki ettiği alanların Kamu Denetçiliği, (çok teşekkürler vekilim) (bu arada Şenal vekilimi de rahatsızlığına rağmen geldiği için özel olarak teşekkür ediyoruz, Allah razı olsun.) Şimdi, eğer biz Sivil Toplum Kuruluşlarının hitap ettiği kitlelerin, Kamu Denetçiliği Kurumu'ndan haberdar olmalarını, uğradıkları hak ihlallerine karşı müracaat etmelerini sağlarsak Kamu Denetçiliği Kurumu çok daha kısa sürede sonuç alabilecek kararlar aldığı için genele etki etme konusunda da çok ciddi anlamda katkı sağlamış olacağız.

Böylelikle iki üç sene süren yargı mekanizmalarını ya da hâkimlerin o kafalarında yer alan halen yasa-yı uygulamamakta direnen zihniyet kalıplarıyla da uğraşmak zorunda kalmayacağız. Bu anlamda çok değerli bana göre, bu programın en önemli çıktılarından bir tanesi bu. Ben de olabildiğince notlar aldım, meclis kanalından bizler neler yapabiliriz diye. Mesela Aile Bakanlığı'nın davalara müdahil olarak katılması çok değerli ama bunu yapmayan, görevini kötüye kullanan avukatlar varsa bizim bunları takip etmemiz gerekiyor, bu çok ciddi bir durum çünkü.

Şimdi, eğer biz Sivil Toplum Kuruluşlarının hitap ettiği kitlelerin, Kamu Denetçiliği Kurumu'ndan haberdar olmalarını, uğradıkları hak ihlallerine karşı müracaat etmelerini sağlarsak Kamu Denetçiliği Kurumu çok daha kısa sürede sonuç alabilecek kararlar aldığı için genele etki etme konusunda da çok ciddi anlamda katkı sağlamış olacağız.

İkinci konu, arabuluculukta şiddet söz konusu ise arabuluculuk kapsamına girmiyor. Bununla ilgili bir yasa değişikliği var mı?

Bir de özellikle çocuk tacizlerinin en çok tespit eden kişiler olan rehber öğretmenlere ilişkin bir düzenleme olup olmadığına bakacağım. Özellikle bu "Alo 183" biliyorsunuz 7/24 çalışıyor, onu "şiddet hattı" olarak ayrıştırmanın ne kadar bir maliyeti olur? Aile Bakanlığımızın böyle bir düşüncesi var da bunu yakın bir zamanda planlayabilirler

mi, böyle bir çalışma gerçekleştirebilir mi? Bu da notlarım arasında ama şunu ifade etmeden geçmeyeceğim yani benim gönlüme sorarsanız evet, kadından sorumlu bir bakanlığımız olsa çok iyi olur ama geçmişe bakarsak da kadından sorumlu bakanlık devlet bakanlığıydı, bakanının bile erkek olduğu dönemler yaşadı. 30 sene KSGM ye bir teşkilat yasası çıkartamadı, hiç yetkisi olmayan, yanında çalışan insanı olmayan, bütçesi olmayan bir bakanlıktı. Şu an Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Türkiye'de en çok bütçeye sahip 5 bakanlıktan bir tanesi hani aile üzerine çalışmak, kadına karşı şiddet üzerine çalışmaya engellemiyor çünkü ikisi de birbirinin zıddı ya da birbirinin bileşenleri değil, hiç kimsenin zaten içinde şiddet olan bir ailenin sağlıklı bir aile olduğundan bahsetmesine fiilen imkân yok. Belki bizim Aile Bakanlığı ile Sivil Toplum Kuruluşları arasındaki bağlantıyı daha çok artırmak için çaba göstermemiz lazım. Çünkü sizler olayın içerisinde olduğunuz için vakaları tek tek biliyorsunuz, şimdi bende birebir yaşarken biliyorum, şimdi siz erken evlendirilen çocuklar üzerinde görüyorsunuz ama siyasetçiler her katıldıkları mitingde her esnaf ziyaretinde elinde çocuğu ile gelen 20 yaşındaki 25 yaşındaki kadının, "kocamı hapse attınız, ben ona kaçarak evlenmişim, o benimle zorla beraber olmadı, o suçsuz yere hapiste" söylemini duymak zorunda kalıyor ve o kadar çok ki yani bizler hani erken evlendirilen çocuklara çok fazla ulaşma imkânına sahip değilken eşleri hapiste olan kadınlar çocuklarını alıp artık 20 yaşında, 25 yaşında geliyorlar ya da ben Aile Bütünlüğünün Korunması Komisyonunda değilim ama eminim onlara da aynı şey yapılyordur. İşte erkekler, nafaka ödeyen erkekler, dernek kuruyorlar, vakıf kuruyorlar her gün sosyal medyadan yazıyorlar yani kadın tarafı çok fazla görülmezken bu güce sahip olan insanlar daha rahat ulaşabiliyor. Biz kadına herhangi bir şekilde şiddete uğra-

dığında, şikâyete bağlı kalmadan ceza davası devam etsin derken, bunun üzerine de ekstra çaba sarf ederken hâkimlerle konuştuğumuzda onlar, “korkunç bir iş yükümüz var, davalar açıldığı zaman kadınlar şikâyetinden vazgeçiyor, kadınlar da eşlerinin hapiste olmasını istemiyor, siz bu yasa-yı değiştirin, tekrar şikâyet halinde ceza düşsün.” tarzı ile iddialarda bulunuyorlar yani

Sn.Canan Güllü: Çok özür dilerim, tam burada evet, şey yapılınsın, tamam affedilsin, nasıl affedilsin biliyor musunuz? Adamları hapisaneyeye koyarsınız, kadına ev kirası verirsiniz, kadına nafaka verirsiniz sorun halledilir, bir daha ki sefere diğer adam, erken yaşta o kızla evlenmez yani önleyici tedbiri koymadığınız müddetçe bu böyle devam edip gider.

Sn. Fatma Benli: Doğru, o yüzden başta cezasızlık dedim, ikincisi de, kadın şikâyetinden vazgeçtiğinde, gerçekten rızası ile mi şikâyetinden vazgeçip vazgeçmediğini bilme şansına sahip değilsiniz; ama bunun iki taraflı olduğunu anlatmaya çalışıyorum. Biz, sizler aynı şekilde, birebir sorunlara vakıf olduğunuz için olayı çözmek için uğraşıyorsunuz; ama masanın diğer tarafındaki insanlar birebir bu tarz sorunları görmüyor, onlar kendilerine sürekli müracaat eden, sürekli yazılar yazan, sürekli başvurular göndererek yasaları değiştirmesini isteyen insanlarla muhatap. Düşünün son bir iki ay önceki kanun hükmündeki kararnamede infaz sistemi değişti, daha erken insanların tahliye cezaevlerinden tahliye olmasına sebebiyet verildi, sırf Aile Bakanı özel olarak çalışma yaptığı için Adalet Bakanı ile beraber eşine karşı şiddet gösterenler, cinsel taciz suçlularından mahkum olanlar o yasa kapsamında değil, o kadar çok şimdi buna ilişkin o kadar çok şey geliyor ki, işte siz eşit-

lik ilkesine uymadınız, siz şunu yapmadınız, bunu yapmadınız işte doğru, bu aslında hani olaydan haberdar olunması halinde bakanlığın ne kadar çok etkili olabileceğini gösteriyor. Eğer biz Sivil Toplum Kuruluşları ve bakanlık arasında ve diğer resmi kuruluşlar arasında o köprü vazifesini daha çok görebilsek, sorunların gerçek sebebini ortaya koyabiliriz. O zaman da bütün herkesin hayatında olumlu değişiklik yapabilecek sonuçlara da sebebiyet vermiş oluruz.

Son cümle yani, bu işte 4 yaşındaki çocuk başını örtüyor, cinsel obje oldu, 6 yaşında evlendirilen insanlar var söylemleri. Aslında bunların sözlerini söyleyerek onlara biz de meşruluk kazandırıyoruz. Böyle bir şey yok yani ona tek söyleyeceğimiz cümle var, sen kızını evlendirir misin? Bun söylemezsek aslında, bunu yaygınlaştırmazsak hani kötünün yaygınlaştırılmasını engellemiş oluruz. Çünkü her birimiz, sadece kendi hayatımızdan, ailemizin etrafındaki hayatından değil hiç dokunmadığımız ve dokunma ihtimali olmayan insanların hayatlarından sorumluyuz. Bunu değiştirebilmenin, kırmanın en önemli yolu da hem yasalarda değişiklik yapmak, hem belki kuruluşların çalışmasını gerçekleştirmek ama en önemlisi o toplumsal kodları değiştirebilmek için zihniyet kalıplarına dikkat etmektir.

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

Moderatör Şeref Malkoç:

▶ Evet, Fatma Hanım'a da teşekkür ediyorum, sağ olsun.

Son söz, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanımız Sezer Hanımın buyurun.

KOCAELİ MİLLETVEKİLİ RADIYE SEZER KATIRCIOĞLU

Ben öncelikle Başkanıma ve çok değerli Kamu Denetçime de teşekkür ederim, emeğe geçen herkese ve özellikle sizlere de tüm vekillerime de teşekkür ederim. Zevkle dinledim, çok uzun zamandır,

KEFEK olarak da planladığımız ama hayata geçiremediğimiz her defasında Türkiye'nin yaşadığı durumdan dolayı her defasında bir şekilde ertelediğimiz bir çalışma, hatta öyle güzel çalışmalar yaptık ki başkan vekilim burada, gündemde canlı bombalara denk geldi, ne yazık ki gündem dışında kaldı. Aslında diğer arkadaşların da söylediği gibi kadın meselesi Türkiye'nin yaşadığı süreçten biraz daha sebepten dolayı Candan Hanım bahsetmişti bunu da Candan Hanım, biraz daha geriye düştü gündeme, çok daha fazla alamadık bunun farkındayız ama biz böyle bir gündem var, rolantide duralım diye çalışmalarımızı hızlı devam ediyoruz. Öncelikle çok teşekkür ederim, notlarımı bir bir aldım ve şöyle bir şey gördüm, ben de bir

sivil toplum üyesiyim, sivil toplumdan geldim, ne demek olduğunu biliyorum, kadın meseleleri ile ilgili, diğer dezavantajlı gruplarla ilgili neyin ne olduğunu biliyoruz aslında şurada her birimizin söylediği aslında aynı şeyler, farklı ifade ediyoruz, farklı biçimlerde dile getiriyoruz. Aslında Candan Hanım'ın dediği gibi asgari müşterek, (ben şuraya not aldım, siz söylemeden önce) aslında aynı şeyleri düşünüyoruz, aynı şeyleri hissediyoruz, ifade edişlerimiz farklı, işte bizim yapabilmemiz başarabilmemiz gereken en önemli şey ben bir Sezer Katırcoğlu olarak, bir vekil olarak ve komisyon başkanı olarak diyorum ki asgari müşterekle bir araya gelebilmeyi başarmamız lazım. Birbirimizi anlamaya çalışmamız ve empati yapmayı başarmamız lazım. Bir arkadaşımız ben direkt söyleyim, dolaylı konuşmam dedi, onun üslubu evet, o konuşmasında başka bir arkadaşta bardağın boş tarafını anlattı hep, bir arkadaşımız da ben dolu tarafını anlatıyorum biraz daha farklı anlatıyorum ama biz “bunları kabul edip nasıl anlayabiliriz, nasıl bizim değerlerimize bir araya getirebiliriz?” i başarmamız lazım, bu çok önemli ve bu anlamda da bu tip çalışmaların toplantıların çok önemli olduğunu düşünüyorum. Derdimiz aynı, hedefimiz aynı ama biraz daha birbirimize yaklaşarak, ortak yani birebir kabul etmemizi zaten kimse kabul edemez, böyle bir şey yok, dünyada da yok, bu sorunları nasıl çözebileceğiz, siz adını böyle söyleyiniz, biz böyle söyleriz ama şey yaparız. Mesela medya, medyada kadın, çok sevindim dinlerken, geçen dönemde medyada kadınla ilgili bir alt komisyon kurmuşuz ve orada medyada kadının kullanılışı, şiddetin yansıtılışı biz söylemişiz o zaman çok tepki aldık, “ya işte kadını kısıtlıyorsunuz da, kadın bedenine böyle söylüyorsunuz” hayır, hayır biz evet, bazı konularda biraz daha hassasiyetimiz olabilir. Ama sonuç aslında bizi bu noktalara getiriyor. Bunu başarabilmiş olmamız güzel bir şey demek ki ilerliyoruz, demek ki bu kültürü de öğreni-

yoruz ve bunlar birer kültür, demokrasi bir kültür, demokrasiyi hayata geçirebilmek bir kültür, beraber, birlikte yapabilmeyi her türlü farklılığımıza rağmen başarmalıyız ama bu kadın meselelerinde değil Türkiye'nin her alanında siyasi görüşten de itibaren her şeyde bunu yapabilmeliyiz, birbirimizi anlamak, duygudaşlık yapabilmek, beraber yürüyebilmek bu ülke bizim. Çok güzel, Sema Hanım bahsetti, bu ülke bizim, derdimiz aynı, beraber bunu yapacağız.

Bir şey söyleyeyim; yurt dışı temaslarımız oluyor, uluslararası çalışmalarımız oluyor, orada edindiğim bir bilgi var yani her söylenene bir cevabım var ama ben bunlarla yormayacağım. Şunu söyleyeyim, çok önemsedim için, 15 Temmuz'dan sonra geç de olsa Avrupa yaşadığımız şeyi görmeye geldi, ben de meclisteydim o gece o hain gece, IPU başkanı hem meclisi, hem Türkiye'yi ziyaret sırasında, benim makamımı da ziyaret etti, oradaki sohbetin içinde, şunu söyledi, IPU olarak kadın sorunlarına ait iki önemli değişik politikayı hayata geçirdik, kadın sorunları ile ilgili iki önemli değişiklik yaptık politikalarımızda dedi, birincisi, kadının siyasette var olması için kota uygulamasından vazgeçtik dedi. Neden? Evet, kısa zamanda nicelik olarak kadınların sayısının arttırdığını ama o seçilen kadınlar o getirilen kadınlar o noktada başarısız olduğu zaman bu işte toplumsal cinsiyet algısı dediğimiz o zihinlerin altındaki ha işte, gördünüz mü yani ben şimdi hikayeleştiriyorum, daha çok kadını geriye çektiğini gördük ve biz kota uygulamasının etkili olmadığını gördük ve vazgeçtik dedi. Bir şey daha söyledi, kadın ile ilgili sorunları sadece kadını ele alarak çözemeyeceğimizi gördük dedi, yanına ergeni koyduk dedi, bakın şimdi bu güzel bir şey, bizim en baştan beri söylediğimiz şey, kadını bireyselleştirerek kadına ait sorunları çözemeyiz dediğimizi bakın birtakım

denemeler var. O yüzden yurt dışı temaslarımız, uluslararası temaslarımız, işte sizlerle bir araya gelmeniz bu deneyimlerimizi paylaşmamız adına çok önemli, burada biz yapılan yanlışları tekrara düşmeyelim. Türkiyemiz için, yapılan iyi örnekleri buraya getirelim istiyorum. Mesela Kamu Denetçiliği ile ilgili, çok hemen toparlayacağım, ben bilmiyordum, başkanımızın bu kitabın olduğu açılış konuşmasında, o sempozyumdu galiba yanlış hatırlamıyorsam. Sempozyumun açılış konuşmasında ifade etti kendisi çok daha iyi anlatacaktır. Kamu Denetçiliği Osmanlı döneminde uygulanan bir kurummuş. Bakın bizim değerlerimiz ve sonra geliyor bir yabancı bunu görüyor, kendi ülkesine, biz bu değerimizi kaybediyoruz ve sonradan alıp kendi bünyemize bunu nasıl monte ederiz, bunu nasıl hayatımıza geçirebiliriz, şimdi bunu konuşuyoruz. Bu çok acı bir şey. Ben şunu diyorum, her zaman da kendimi bildim bileli hep şunu savun- dum, evet Avrupa'da ya da gelişmiş ülkelerde iyi örnekleri alalım ama birebir uygulayamayız, kendi değerlerimizi, kendi medeniyetimizi, kendi gele- neklerimizi, kendi göreneklerimizimizi kendi gerçekle- rimize göre uygulayalım.

Bakın Tıp Doktoru Canan Hanım, bir organ nakli bile nasıl yapılıyor? Doku uyuşmasına bakılıyor, uygun dokuyu buluyorlar, vücudu hazırlıyorlar, ameliyat yapılıyor, sonrasında uzun süre ilaç tedavileri görüyor, bakın böyle bir şey. Yepyeni bir şeyi alıp bir başka bünyeye direkt uygulayamazsınız, o şartları oluşturmanız gerekiyor, bu da bir süreç istiyor. Burada birlikte bakabilmek, birlikte yürü- yebilmek istiyor, birbirimize tahammül edebilmek becerisini yakalayabilmek gerekiyor.

Anlatacak çok sözüm var, çok söyleyecek şeyim var, sizler kadar evet hepimiz dertliyiz, hepimiz dertliyiz ama farklı yol ve yöntemleri seçebiliriz ama ne olursunuz bir noktada birleşelim, bunu

evet kadın meselesi kadın için yapalım, sonra ül- kemiz için yapalım.

Şunu ben çok samimiyetle söylüyorum, gerçekten Rabbim kalbimi biliyor, çok samimiyetle söylü- yorum, ne olursunuz hani marifet iltifata tabidir. Ben şimdi iktidar partisinin bir milletvekili olarak şimdi ben daha iyi çalışma yapabilmek için, ya bana arada deyin ki, ya siz de şunu güzel yaptınız deyin ki ben de daha çok çalışayım ya anlatabili- yor muyum? Bunu yapalım birbirimize, hep kötü hep kötü anneyiz, çocuk yetiştiriyoruz, bir çocuğa psikologlar ne diyor? Ya hep sakarsın, sakarsın, sakarsın dersin sonunda çocuk sakar olur yani. Örnek, şimdi bize de deyin ki, ya şunu iyi yaptı- nız ama şurası yanlış ya sayın vekilim, işte sayın başbakanım, cumhurbaşkanım, kamu denetçim neyse, yani bizde düzeltelim yani biraz bizi de mo- tive edin lütfen, rica ediyoruz, sizlerle beraber çok daha güzel işler yapacağımıza inanıyorum.

Bakıyorum notlarıma, evet, şimdilik bu kadar ye- ter, ben de konuşmamın içine bu verilerle ilgili yapacağımız şeylerle ilgili derç edeceğim ve başka- nıma iletteceğim.

Tekrar teşekkür ederim buna vesile olduğunuz için, bu çalışmanın faydalı olacağına inanıyorum. Ben de şimdiden hayırlı olmasını diliyorum.

Moderatör Şeref Malkoç:

▶ Evet, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komis- yonu Başkanımız Sayın Milletvekilimiz Sezer Hanım'a da teşekkür ediyoruz.

Çok güzel bir toplantı oldu, 6 saat sür- dü, sizlere de sabrınızdan dolayı ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Güzel bir rek- lam vardı, çocuk okuldan eve geliyor annesi kapıyı açıyor, çantasını fırlatı-

yor, diyor ki, anne çok çalışmam lazım çok çalışmam lazım. Öyle görünüyor ki, bizim de bu konuları çok konuşmamız lazım. Ama sabırla birbirine katlanarak, dinleyerek çok çalışmamız lazım. Faydalı bir toplantı oldu, tabii biz bunları yazıya dökceğiz, kitap haline getireceğiz,

Arkadaşlar, hem vekillerimizden, hem katılımcılarımızdan müşterek en azından bir eleştiri şöyle geldi. Biz istedik ki, bağımsız izleme kuruluşu İnsan Hakları Kuruluşu olarak biz ve ilgili çalıştığımız meclisteki komisyon başkan ve başkan vekillerimizle STK'ları ve bu konuda kadın hakları kadın insan hakları konusunda çalışan akademik merkezler olan üniversitelerden temsilcilerle kısa süre içinde çok teşekkür ediyorum katıldınız bir genel toplantı yapalım. O konu başlıkları genel olarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının eylem planından alınmış, CEDAW'dan alınmış konu başlıklarıydı, hani bu çerçevede en azından konuşuruz. Sivil Toplum örgütleri yaptıkları çalışmalarını anlatırlar. Bu konu başlıklarına bir ilave olursa bizim önümüzdeki bu toplantıyla bitmek değil, bu bizim için bir ilk adım, 6 ayı da ilk adım başkanım da ifade etti. Biz Çalıştaylar yapmayı düşünüyoruz. Kadın İnsan Hakları konusunda da bizim

amacımız böyle geniş bir toplantı yapmak. Anketleri doldurdunuz oradaki öncelikli sıralamalarınızla biz de plan programlarımızı yaparak bu kitapları kamu kuruları ile paylaşmak önemli. Şu anlamı ile sizler gibi de kamu kurumları ile o kitap çerçevesinde raporlar çerçevesinde bir araya gelmek, akabinde de belirlenen konu başlıkları altında yine siz ve kamu kurumları karma yani bir dizi çalışma yapmak istiyoruz. Bu onların ilki diye düşünüyorum. Ama bunun en yakın vadede herhalde KEFEK'le Aile Bakanlığı ile sizlerin birleşmesi olarak yakın vadeli bir getirisi olduğunu düşünüyorum.

Ben bunu açıklama ihtiyacı duydum ayrılmadan önce, teşekkür ediyorum.

Sayın Canan Güllü: - Çok özür dilerim, izinsiz son hakkı alıyorum ama biz Aile Bakanlığı ile ŞÖNİM yönetmeliğini hazırlarken böyle yerimizden kalkmadan tam 9 saat 45 dakika bakanla çalışmıştık, yani bizim gönlümüz zamandan yana soursuz, sizin de bu iyi niyetinize ben kendi adıma federasyonum adına evet diyorum her daim, 7/24 acil yardım hattı gibi hizmete varız.

Moderatör Şeref Malkoç:

► Peki, teşekkür ediyoruz, ayağınıza sağlık, yüreğinize sağlık, sağ olun, var olun.

Şeref Malkoç, Sibel Suiçmez, Canan Güllü, Fatma Benli, Emine Nilgün Akay

Müzeyyen Unur

Süreyya Turan

KURUMUMUZA AYRICA GÖNDERİLEN DEĞERLENDİRMELER

Sayın Pınar Kandemir HACIBEKTAŞOĞLU:

Kadın ve Demokrasi Derneği olarak öncelikle “Kadın Hakları ve Ombudsmanlık” konulu çalıştayın ülkemize ve milletimize hayırlar getirmesini diliyoruz. Kamu baş denetçimiz Sayın Şeref Malkoç olmak üzere bu önemli organizasyonda emeği geçen herkese teşekkürlerimizi sunuyoruz. Toplumumuza katkıda bulunabilmek adına etkili ve yararlı fikirler ortaya koyabilmeyi temenni ediyoruz.

Kadın ve Demokrasi Derneği kısa adı ile KADEM;

Genelde insan hakları, özelde kadın haklarından hareketle; kadının erkeği, erkeğin kadını tamamladığı, cinsiyet adaletine inanan, geçmişin tek tip kadın anlayışına karşı, farklılıkların kadını ve demokrasiyi zenginleştirdiğini benimseyen, ailenin birlikteliğini önceleyen, kadın ve erkeğin mevcut fırsatlara ve olanaklara eşit oranda sahip olması gerektiğini savunan, demokratik mekanizmaları kullanarak; siyasal, sosyal, ekonomik sürdürülebilir kalkınmada kadının temsil oranını artırmayı hedefleyen, bir sivil toplum kuruluşudur.

Küreselleşen dünyada, adaletin, demokrasinin hâkim olduğu bir ülke olmak isteniyorsa, sosyal hayattan eğitime, siyasetten iş hayatına kadar her alanda kadınların varlık gösterdiği alanların artırılması gerektiğini her daim vurgulamaktayız.

Kadına karşı şiddet ile mücadelede dernek olarak desteklerimiz tüm hızıyla devam etmektedir. Kadın ve Demokrasi Derneği olarak, “Önce Adam Ol”, “Erkeksen Öfkeni Yen”, “Şiddete Hakkın Yok”, “Sevdiklerine Hangi Yüzle Bakıyorsun” başlıklarıyla öne çıkan birçok kampanya yürütülmüştür. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla yönelik şiddetin en önemli faileri olan erkekleri muhatap alan kampanyalarla kamuoyu ve farkındalık oluşturulmuştur.

Şiddet mağdurlarının hukuki destek almasının son derece önemli olduğu kanaatindeyiz. Biz de KADEM olarak bugüne kadar 1000’in üzerindeki başvuran şiddet mağdurlarına sözlü hukuki destek vermiş, şiddet karşısında izleyebilecekleri yasal yollar konusunda aydınlanmalarını sağlamış bulunmaktayız. Vizyon ve misyonlarımız doğrultusunda KADEM’in 2014 yılından bu yana süren “Kadın Yasal Hakları Eğitimi” faaliyetleri devam etmektedir. Kadınlarımızın sorunlarına ışık tutmak, temel hak ve özgürlükler ışığında, hayatlarını kolaylaştıracak yasal düzenlemelere ilişkin bilgi sahibi olmalarını sağlamak amacıyla düzenlenen “Kadın Yasal Haklar Eğitimi” ile 25.000 kadına ulaşılmış bulunmaktayız.

Şiddetle mücadelenin en önemli unsuru hiç kuşkusuz toplumsal bilincin ve farkındalığın oluşturulmasıdır. Yasal düzenlemeler ne kadar iyi olursa olsun, uygulayıcıların ve toplumun genelinin kadına yönelik şiddet başta

olmak üzere, tüm şiddet türlerine karşı topyekün bir mücadele yürütmesi gerekmektedir. Bu nedenle Milli Eğitim Bakanlığı'nın, şiddeti önleme ve şiddete karşı yeni bir bakış oluşturma amacıyla, ilköğretimden başlayarak müfredatlarını düzenlemesi, kız çocuklarına ve kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın insan hakları ihlali olduğunu eğitim materyallerinde de dikkate alması gerektiği kanaatindeyiz.

Şiddetle mücadelenin istenilen düzeye gelememesinin nedenlerinden biri de bu alanda uzman personel eksikliği-kadro eksikliği ve koordinasyon eksikliğidir. Bu sebeple şiddet vakasının ilk müdahili konumunda olan Emniyet ve Jandarma da meydana gelen aksaklıkların başlıca sebepleri olan yetişmiş uzman personel sayısının azlığı sorununun giderilebilmesi için spesifik olarak Şiddet Daire Başkanlığı şeklinde ayrı bir yapılanmaya gidilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Ayrıca önemine binaen yazılı ve görsel medyada şiddet dilinin kontrol edilebilmesi için denetleme mekanizmalarının devreye sokulması ve RTÜK bünyesinde, ayrı bir 'Kadına Yönelik Şiddet İçeriklerini Önleme ve İzleme Daire Başkanlığı' kurularak kadına yönelik şiddet dilinin, imgelerin önlenmesini ve buna karşılık yaptırım uygulanmasının sağlanmasını önermekteyiz.

Kadın Konukevleri sayısı her geçen gün artsa da yetersiz kalabilmektedir. ŞÖNİM'in 81 ile yayılması, 130 kadın sığınma evinin ve kadın danışma merkezlerinin arttırılması aynı zamanda bu merkezlerin fiziki şartlarının düzeltilmesi gerekmektedir. Ayrıca niceliksel olarak ŞÖNİM'leri her ne kadar tartışsak da burada çalışan nitelikli personel desteğinin sağlanmasının da çok önemli olduğunu vurgulamak isteriz. Diğer yandan yukarıda da ifade ettiğimiz üzere Sığınma evlerinin sayısının arttırılabilmesi için Yerel muhataplarla Bakanlığın iş birliği içerisinde olması ve gerekli personelin yetiştirilmesi ve istihdamı konularında destek vermesi gerekmektedir. Ayrıca Belediyelere Kadın Konukevi "açma yükümlülüğü" getirilmiş ise de uygulamada farklı gerekçeler ile Yerel Yönetimlerin bu yükümlülüğü yerine getirmedikleri görülmektedir. Ancak yasada belirtilen yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde herhangi bir yaptırım öngörülmemiş olması büyük bir eksiklik. Bu nedenle ivedi olarak Kadın Konukevi açma yükümlülüğünü yerine getirmeyen Belediyeler ile ilgili düzenleme yapılması gerektiği görüşünderiz.

Kadınların etkinlik alanının güçlendirilmesi, insan hakları merkezli, yaşanabilir bir dünya için elzemdir. Bu nedenle kadınların eğitim, çalışma hayatı, sağlık, siyaset, hukuk vb. alanlardaki olanaklardan eşit, adil bir biçimde yararlanmaları son derece önemlidir. Türkiye'de 80'li yıllarda başlayan kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik çalışmalar 1986'da CEDAW'ın yürürlüğe girmesi ve 2006'da Başbakanlığa bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün çalışmalarına başlamasıyla hız kazanmıştır. Buna ek olarak kısa adıyla İstanbul Sözleşmesi olarak bilinen "Türkiye Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi"ni ilk imzalayan ülke Türkiye'dir. Türkiye 2010 yılından bu yana da toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için uluslararası düzeyde kabul edilen anlaşmalara imza atmış, kendi mevzuatını da köklü biçimde gözden geçirmiştir. İş yasasından ceza yasasına kadar kadının aleyhine olan normlar yasal mevzuattan temizlenmiş, bunun yerine toplumsal cinsiyet eşitliğini öngören ilkeler yerleştirilmiştir. Bu nedenle bu konuda tarihsel sürecin de görmezden gelinerek ülkemizde yapılan önemli reformların hiçbiri yapılmamış gibi davranılmasını eleştirmekteyiz.

Türkiye, anayasada toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayıcı nitelikte köklü bir revizyon yapmıştır. Anayasanın 10, 41, 66 ve 90. maddeleri kadın erkek eşitliğini öngörmüştür. 2004 yılında 10. maddede yapılan değişiklikle "ka-

dınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir; devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür” ifadesi eklenmiştir. 2010 yılında söz konusu maddeye, “bu maksatla alınacak tedbirler, eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz” ibaresi eklenerek “kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık” yolu açılmıştır. Ayrımcılıkla mücadeleyi öngören ve temelini Anayasa’dan alan kurumlardan biri de 6328 sayılı yasa ile kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu’dur. Cinsiyete dayalı ayrımcılık ve hak ihlallerine ilişkin konularda Kamu Denetçiliği Kurumu’nun da devreye girebilme olanağı bulunmaktadır.

Ülkemizde toplumun ihtiyaçlarına yönelik olarak yasal düzeyde yapılan reformlarla toplumsal cinsiyet eşitliği bir noktaya kadar sağlanabilmektedir. Fakat kültürel kalıplar ve tutumlara ilişkin sosyal alandaki çalışmalar ile yasalar eşgüdümlü olarak yapılmadığı zaman istenilen sonuçlar maalesef elde edilememektedir.

İdare ve toplum arasında köprü işlevi olan Kamu Denetçiliği Kurumu’nun; sosyal alandaki çalışmalar ve yasaların eşgüdümlü olarak proaktif bir biçimde var olabilmesi için; önleyici bir mekanizma olarak daha olumsuz durumların önüne geçmek, toplumsal refahı sürdürmek ve kaliteli ve iyi yönetilme hakkını topluma benimsetmek temelli hareket ettiğini gözlemliyoruz. Ayrıca Kamu Denetçiliği Kurumu’nda bir Ombudsmanın özel olarak kadın ve çocuklardan sorumlu olduğunu ve bu konuda anayasal pozitif ayrımcılık konusunda destek sağlandığını görüyoruz. Fakat kadın ve çocuk konusu farklı konular olduğu için bu iki konuda ayrı ayrı kamu denetçileri görevlendirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Kamu Denetçiliği Kurumu’nun göze çarpan önemli özelliklerinden biri, özel ve tüzel kişilerin kurumu harekete geçirebilmeleridir. Ulaşılabilirlik açısından da bürokrasiden olabildiğince sıyrılmış bir denetim kurumudur. Kurumun denetim mekanizması olarak etkin çalışması ile her şeyden önce idare ile vatandaşların ilişkilerinde diyalog sağlanmış olacağını, böylece idarenin yürüttüğü kamu hizmetlerindeki kalitenin yükseleceğini düşünmekteyiz.

Yukarıda da değinildiği gibi gerek anayasada gerekse değişik kanunlarda toplumsal cinsiyet eşitliği temel hedef olarak benimsenmektedir. Lakin hem kamu kurumlarında hem de özel sektörde belirgin bir cam tavan sendromu (öğrenilmiş çaresizlik) var olmaya devam etmektedir. Cam tavan sendromu yani öğrenilmiş çaresizlik sonucunda atalet dediğimiz “amaca yönelik eyleme geçememe” durumu meydana gelmektedir. Bu davranışlar örnek olarak; böyle gelmiş böyle gider, benim şikâyetim bir işe yaramaz ki, şikâyet etsem ne değişecek ki, şikâyet etmenin bir faydası olmaz, belki sonra şikâyet ederim, bu şikâyet benim hayatımı olumsuz yönde etkiler... gibi düşüncelerdir. Bu algıların kırılmasına yönelik olarak şikâyet ve denetim mekanizmalarını tanıtıcı eğitim seminerlerin ve konferansların düzenlenmesi gerektiğine inanıyoruz.

Kadınların büyük bir kısmı yasalarla kendilerine sağlanan hakların farkında değildir. Bu bakımdan kadınların kendi haklarının takipçisi olmasını sağlamak için farkındalık çalışmalarlarıyla bilgilendirilmeleri gerekir. Yasal düzenlemelerin etkin biçimde hayata geçirilmesi için sıkı takip politikalarının devreye sokulması gerekir. Kamu Denetçiliği Kurumu da bu yönde vatandaş ve kamu kurumları arasında bir köprü olma vazifesi üstlenerek olumlu bir denetim sistemi yaratmıştır.

Yasal düzeyde cinsel ve psikolojik tacize karşı sıkı önlemler alınmış olmasına rağmen gerek kamu kurumlarında gerekse özel sektörde kadına karşı şiddet ve ayrımcılık vakalarının sürmekte olduğu bilinmektedir. Çok acı olarak özellikle cinsel taciz olayı çoğu zaman ya mağdurların kendileri tarafından ya da kurum yöneticileri tarafından

örtbas edilebilmektedir. Şiddete uğrayan kadınların ve buna tanık olanların bu olumsuz durumu gizli tutarak herhangi bir yere başvurmamasının altında yatan çok yönlü sosyolojik, iktisadi, psikolojik ve kültürel nedenler bulunmaktadır. Kadınların büyük bir kısmı yaşadıkları şiddetten dolayı utanç duymakta, bunu paylaşmaktan çekinmekte ve doğrudan destek alma yönünde girişimlerde bulunmaktan kaçınmaktadır. Hatta bazı kadınlar şiddetten kendisini sorumlu tutarak suçluluk psikolojisine girmektedir. Şiddet mağduru kadınların suçlu değil, mağdur oldukları bilincinin yerleşmesine yönelik farkındalık çalışmaları çok boyutlu olarak yürütülmelidir. Özellikle kadın hakları alanına ilişkin şikâyetlerde pozitif ayrımcılık yapılarak menfaat ihlali aranmaksızın hem bireylerden hem de STK'lardan gelen şikâyetlerin kurumca incelenmesi konusu olumlu bir düzenlemedir. Böylelikle denetim mekanizmaları ile kadınların daha da mağdur olmasının önüne geçilebilecektir.

Kadına karşı şiddet ile ilgili kamu yetkilileri arasında etkin ve koordineli bir eşgüdümün ve iş birliğinin sağlanması şarttır. İşbirliğinin sağlanması daha verimli çalışmaların daha kalabalık kitlelere ulaşması açısından önemli bir yere sahiptir.

Son yıllarda hukuksal alanda atılan adımların, zihniyet temelindeki kalıpların kırılması yönünde de atılması gerekir. Bu toplumsal cinsiyet kalıplarının değiştirilmesine yönelik farkındalık çalışmalarının yapılması büyük öneme sahiptir. Bu tür çalışmalar eğitim müfredatları düzeyinde yapılabileceği gibi, kamu kurumları, belediyeler ve sivil toplum örgütleri tarafından gerçekleştirilecek sempozyum, konferans, panel, seminer, yayın vb. çalışmalarla da yapılabilir. Kadınlara ulaşmak için bazen bu tip etkinlikler de yetersiz kalabilmektedir. Bunun üstesinden gelebilmek için kamusal alanlara örneğin marketlere, hastanelere, okullara vb. yerlere kurumu tanıttıcı broşürler, resmi görevliler, gönüllüler bulundurulabilir. Hatta bazen ev ziyaretlerinde bulunup tanıtımlarla kadınlar “iyi yönetilme hakları” bağlamında bilgilendirilebilir.

Kamu Denetçiliği Kurumu'na şikâyet hakkı kapsamında topluma öncelikle “iyi yönetilmek”, “iyi yönetmek”, “kamuda kaliteli hizmet” ne anlama gelmektedir bunların anlatılması, öğretilmesi gerekmektedir. Olumlu örneklemeler ve canlandırmalar yolu ile “iyi yönetilme hakkı” okullarda mutlaka öğretilmelidir. Ayrıca çocukların muhakkak toplumda sürdürülebilir kalite hakkında fikir sahibi olmaları elzemdir. Örneklem yolu ile kaliteli yönetim / iyi yönetim konusundaki anlatımlar, kamu spotlarında da daha geniş yer verilerek geniş kitlelere ulaştırılabilir.

Mülteci kadınlar konusunda; özellikle Suriyeli mülteci kadınlar Türk yasa ve yönetmenliklerden haberdar olmadıkları için kendilerine sağlanan hakların farkında değildirler. Onların da adalete erişim noktasında bilgilendirme çalışmaları, eğitimler ve seminerler yoluyla yapılabilir. Dil bariyerinin aşılması konusunda mültecilere ekstra destek sağlanmalıdır.

Engelli kadın bireylerin yaşadığı sorunların başında erişilebilirlik sorunu gelmektedir. Başta kentler olmak üzere, yollar, parklar, bahçeler ve kamu hizmeti veren ulaşım araçları engellilere göre düzenlenmediği için engelliler birçok kamu hizmetinden mahrum kalmaktadırlar. Özellikle engellilere yönelik kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde nitelikli personel büyük öneme sahiptir.

Umarız ki sivil toplum kuruluşları ve Kamu Denetçiliği Kurumu iş birliğini daha da artırarak toplum ve kamu kuruluşları arasındaki yaşanan problemlere ışık tutabilir, iyi yönetim ve iyi yönetilme kavramlarını topluma anlatarak demokrasi kalitesinin artırılması çalışmalarına elbirliği ile katkıda bulunabiliriz.

Sayın Habibe ÖCAL

Memur-Sen bir milyon üyesinin yaklaşık yarısı kadınlardan oluşan, Türkiye'nin en büyük emek örgütüdür. Konfederasyonumuz 11 hizmet kolunda örgütlenmiştir ve tüm hizmet kollarındaki sendikalar yetki sahibidir. Memur-Sen sahip olduğu üye sayısı ve bünyesindeki hizmet kollarının çeşitliliği farklı sektörlerde çalışan kadınların sorunlarına dair araştırma olanağı sağlayan birer veri merkezi hüviyetindedir.

Çalışma hayatında kadın-erkek tüm emekçilerin emeğinin hak ettiği karşılığı bulmasında yetkili sendikalarımızın mücadele yürütürken, kadına dair sorunların analiz edilmesinde ve çözüm önerileri getirilmesinde kadın komisyonlarımız çalışmalar yürütmektedir.

Kadın hakları konusunda izlediğimiz genel strateji ve politika;

Çağımızda da her türlü seküler, kapitalist, modernist yada kadın hakları savunuculuğu adı altında genel insan haklarından ayrıştırılmış feminist dayatmalarla kadın erkek eşitlenmeye çalışılıyor .

Bizler eşitlik yerine adalet istiyoruz. Kendi sorunlarımızın çözümünü batı toplumlarından alınan ithal çeviri metinlerden ziyade; kendi inanç ve toplumsal değerlerimizde aramalıyız

Bundan dolayı sadece kadınlar değil, kadın erkek hepimiz kendi değerlerimizi, inançlarımızı yaşatmak, kimliği ve kişiliği ile var olmak için onurlu bir mücadeleyi esas alan hayat felsefimizi her daim diri tutmalı, yıldırımlar karşısında dik durmalıyız.

Her fırsatta Türk kadınına akıl veren feminist örgütlerin, kadınlarımızın hak ihlalleri (28 Şubat) karşısında maalesef sessiz kalmaları, hatta bu ihlalleri bir takım kavramları koruma ve tekellerine alma kaygısıyla desteklemeleri, top yekûn bir milletin kadınlarını aşağılamaları söylemlerinin köksüz ve sahte olduğunu göstermektedir.

Dahası kendilerince geliştirdikleri kadın söylemi üzerinden toplumu çözüme planlarının, millet nezdinde karşılık bulmaması, onlara hayal kırıklığı yaşattırır.

Bu bağlamda yaptığımız çalışmaları birkaç ana başlıkta toplayabiliriz.

1) Farklı hizmet kollarında çalışan kadınların sorunlarına dair araştırma, raporlama ve odak analizlerin hazırlanması. (yaptığımız çalışmalara dair birkaç örnek)

- Toplumsal olarak kültürel kodlarımızda kadın ailenin temeli olarak görülür. Yaptığımız birçok araştırma kadının çalışma hayatının dışında kalan toplumsal rollerinin (anne, eş, ev hanımı kimliği) göz ardı edilmesinin sorunlara neden olduğunu ortaya koymaktadır. (Sağlık-Sen araştırma) Aile kurumunun ve anneliğin örselenmediği bir çalışma hayatının dizayn edilmesi gerekliliğine inanıyoruz.
- Aile ile vakit geçirebilmenin önemini, bilimsel olarak ele alan bir araştırmamızda, ailesi ile yeterince vakit geçirebilenlerin tükenmişlik düzeylerinde azalma, yaşam kalitelerinde ve genel yaşam

memnuniyetlerinde artış olduğu tespit edilmiştir. Bu veriler göz önüne alınırsa, kamu yöneticilerinin bu konu üzerine hassasiyetle eğilmeleri gerekmektedir.(Sağlık-Sen araştırma)

- EBSAM tarafından 2017 yılında yapılan yükseköğretime bakış raporunda üniversitelerden mezuniyet oranlarına bakıldığında kadın mezun sayısının daha fazla olduğu görülmüştür. Kadınların lehine olan bu gelişmenin istihdama dair araştırmalarımızla (sağlık-sen araştırma) paralel değerlendirince yükseköğrenim gören kadınların eğitim aldıkları alanlarda hizmet verebilmelerinin önünün açılması için istihdamın arttırılması gerekliliği belirginleşmektedir. (Eğitim ve sağlık alanında eğitim almış gençlerin atanma problemi ve özellikle atanamayan öğretmen sayısının gün geçtikçe artması)
- EBSAM'ın aynı araştırmasında cinsiyet ve eğitim durumuna göre çalışanların yıllık ortalama brüt kazançları incelenmiş ve tüm eğitim kademelerinde erkek çalışanların daha fazla kazandığı görülmüştür.
- Aynı araştırmada kadınların akademisyenliğe giriş konusunda nispeten az engelle karşılaştıklarını ortaya koymaktadır. Buna karşılık, kadın akademisyenlerin kariyerlerinde ilerlemeye çalışırken daha fazla engelle karşılaştıkları söylenebilir. Zira akademiye kıdem arttıkça erkek cinsiyeti ön plana çıkmaktadır.
- Cinsiyete dayalı şiddetin ortadan kaldırılması ve kadınlarda bilinç geliştirme çalışmaları kapsamında "Kadın Çalışanlara Yönelik Mobbing Algısı Raporu" hazırlandı. Raporla Türkiye genelinde yapılan kadın öğretmenlerin mobbinge ilişkin algı ve tecrübeleri araştırıldı.
- Sağlık çalışanlarına şiddet araştırmasında hemşire ve ebelerin, hasta veya yakınlarının sözel veya fiziksel şiddetiyle karşılaştıklarında genel olarak işlerine devam etme ve yaşadıkları olayı yaşamamış kabul etme, yok sayma eğilimi içinde hareket ettiklerini belirtmişlerdir. Ebsam ve Sasem'in eğitim ve sağlık sektöründe şiddete dair yaptıkları bu çalışmalarda çalışma hayatında kadının uğradığı şiddeti doğru tanımlayabilmesi ve gereken tavrı gösterebilmesi için kamu yetkilileri ve sivil toplum örgütlerinin geniş çapta çalışmalar yapması gerektiğini göstermektedir.
- Ülkemizde 1997 ve sonrası kadınların eğitim ve çalışma hayatında yoksun bırakılarak sistematik bir şekilde şiddete maruz kaldığı utanç yılıdır. EBSAM "Bir Daha Asla" Raporumuzun hazırlık aşamasında tüm kamu kurum ve kuruluşlarından, 1997-2003 yılları arasında irtica, kılık-kıyafet veya siyasi ve ideolojik davranma gerekçeleriyle disiplin cezası verilen, meslekten çıkarılan veya görev yeri değiştirilen kamu personeline ait sayısal veriler talep ettik. Hazırladığımız 28 Şubat raporu doğrultusunda mağdurların dosyalarını tek tek takip ederek 18 yıl sonra sadece 1260 tane kadının mesleği ile yeniden buluşmasını gerçekleştirebildik.

- Ulusal çalışmalar çerçevesinde Diyarbakır'da Türkiye 11.Kadın buluşması gerçekleştirilerek Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki kadınlarımızın sorunlarını ve çözüm önerilerini konu alan sunum gerçekleştirdik.
- Ocak 2017 tarihinde Suriye sınırında **güvenlik koridoru** oluşturulması için İHH ve Memur-Sen'in işbirliği ile Cilvegözü sınır kapısında düzenlenen mitinge Memur-Sen Kadın Komisyonu olarak katıldık. Kadın Komisyonu olarak üyelerimizle bölgede mülteci kamplarını ziyaret ederek mülteci, savaş mağduru kadınlarla görüştük. Sorunlarını dinledik, talepleri doğrultusunda çalışmalar başlattık.

2) Uluslararası Ölçekte Çalışmalarda Ev Sahibi Veya Katılımcı Olarak Yer Almak

- G20 zirvesi kapsamında oluşturulan W20 açılım grubuna delege olarak katılarak kadın istihdamının artırılmasına yönelik öneriler sunduk, raporlama dâhil çalışmanın tüm aşamalarında yer aldık.(2015)
- TAİM tarafından düzenlenen ve 35 ülkeden beş yüze yakın kanaat önderi, parlamenter, akademisyen, yazar, siyasi ve sivil toplum örgütü temsilcisi katıldığı İslam Kanaat Önderleri Platformunda dünya kadınlarına yönelik problemlerin müzakere edilip çözüm önerileri konusunda fikir birliğine gidildi.(2016)
- "Union of Medical Care and Relief Organization" (UOSSM) in toplum ortaklığıyla stratejilerini ve yapmış olduğu çalışmaların analiz sonuçlarını paylaştığı "Scientific Day"e "Memur-Sen olarak destek verdik. Konuşmacı olarak katıldığımız kongrede "Mülteci kadınlar ,göçün getirdiği sosyal problemler ve sağlık sorunları " konularında bir sunum yaptık. Suriye sahra hastanesinde görev alan dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen 120 gönüllü doktorla gerçekleşen kongrede insani yardım da dahil insanlık için büyük anlam taşıyan çalışmalarını dinledik. Suriyeli ve mülteci Suriyelilerin sorunlarını konuşarak ortak çalışmalar konusunda işbirliği sağlandı.(2016)
- Memur-Sen ve SESRİC tarafından İstanbul'da 58 Ülkeden 116 Temsilcilerin katılımıyla. gerçekleşen sempozyumda Müslüman kadın örgütlenmesi ve Kadın emeği konularında kadın sendikacılarla işbirliği anlaşmaları sağladık.(2016)
- Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi TASAM 'ın inisiyatifi ve koordinasyonu ile 2010 yılından itibaren farklı ülkelerde düzenlenen Dünya İslam Forumu'nun 7. ncisi İran Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmaları Merkezi IPIS ev sahipliğinde İran'ın Yezd şehrinde gerçekleştirildi. Dünyanın birçok ülkesinden akademisyen, araştırmacı, devlet adamı, diplomat, STK yöneticilerinin katıldığı forumda Memur-Sen Kadınlar Komisyonu olarak İslam coğrafyasında kadının konumu, savaş ve iç çatışmalar, eğitim, sağlık, aile, göç ve kadın güvenliği konusunda görüşlerimizi sunduk. (2016)
- Dünya Müslüman Kadınlar Zirvesi

- 23/25 Eylül 2016 tarihlerinde Malezya'nın başkenti Kuala Lumpur'da Dünya Müslüman Kadınlar Zirvesini gerçekleştirdik.
- Zirveye Türkiye'den Memur-Sen kadın ve gençlik komisyonları, Aile ve Sosyal Politikalar Bakan Yardımcısı, Milletvekillerimiz, Sivil Toplum Örgütü temsilcileri olarak iştirak ettik. Dünyanın birçok Müslüman ülkesinden de Müslüman akademisyen ve sivil toplum örgütü temsilcileri katıldı.
- Zirvede dünya barışına Müslüman ülkelerin katkısı, Müslüman ülkeler arasında işbirliğinin artırılmasının yolları, Müslüman ülkelerin ekonomik ve sosyal olarak gelişmesi için alınabilecek tedbirlerin neler olduğu, mülteci sorunu gibi konular müzakere edildi.
- Zirvede, Memur-Sen kadınlar komisyonu olarak Müslüman kadınların eğitim sorunları, terörizm, göç kapsamında kadın konusunu ve ülkemizdeki mevcut kadının konumu konularını sunduk. Ayrıca 15 Temmuz Darbe Girişimi ve FETÖ terör örgütünün Türkiye'ye verdiği zararlardan bahsederek FETÖ terörünün Türkiye'nin sorunu olmakla kalmayıp bütün dünyanın ve İslam coğrafyasının sorunu olduğunu anlattık güçlü lobi çalışmalarıyla FETÖ terörünü bire bir anlattık.
- Malezya'nın en büyük ve güçlü STK 'sı olan İKRAM vakfında gençler, kadınlar ve akademisyenlere FETÖ işgal ve darbe girişimini anlattık.
- İstanbul'da düzenlenen Uluslararası Sivil Global Diplomasi Zirvesinde "Eğitim Diplomasisi" Çalıştayında MEMUR-SEN Kadın Komisyonu olarak görüş ve önerilerimizi paylaştık.
- Eğitim-Bir-Sen tarafından organize edilen 4. Kadın Buluşması Türkiye genelinde 81 ilin MEB ve Üniversite şubelerinin 950 temsilcinin katılarak gerçekleşen programa ABD, Mısır, Tunus, Filistin, Cezayir gibi ülkelerden eğitimci, akademisyen, öğretmen, sinema, medya gibi sektörlerden uzman kadınlar katıldı. Farklı coğrafyalarda kadın olmak üzerine tecrübe paylaşımı gerçekleştirildi. Bunun yanında 81 ilin temsilcisi kadınlara 2 günlük teşkilat eğitimi verilerek bu kadınların edindikleri bilgi ve tecrübe aktarımını illerindeki kadınlara aktarımı sağlandı.
- Uluslararası çalışmalar çerçevesinde Kırıkkale Üniversitesi'nin düzenlediği Ortadoğu Sempozyumu'nda "Kadın Hakları ve Hak İhlalleri" konulu sunum gerçekleştirdik.

Kadın komisyonları STK kimliği ile diğer kadın örgütlenmeleriyle ortak platformlarda kolektif çalışmalar yürüttük.

Üyesi olduğumuz platformlar :

- ***Türap***
- ***Yaşanabilir Şehir Platformu***
- ***Türkiye Gönüllü Teşekküller Vakfı***
- ***Kabip(Kadın Birliği Platformu)***

- Şanlıurfa ve Gaziantep başta olmak üzere mülteci kamplarını ziyaret ettik; şehir içine dağılan Suriyeli kadın mültecilerin ve çocukların sorunlarını yerinde görüp çözüm üretmeye çalıştık.

ÇALIŞMA YAŞAMINDA KADIN

Kadınlar çalışma hayatına girmeleriyle aile içerisinde özgürleştirirken, iş ortamında karşılaştıkları ayrımcı uygulamalardan dolayı çeşitli sorunlar yaşamaya başlamışlardır. Bunlardan en çok bilinenlerinden birisi de 1857 yılında New Yorklu dokuma işçisi kadınların eşitsizliklere ve ayrımcılığa karşı sürdürdüğü mücadeleye ile başlayan ve bu önemli günü 8 Mart'ı tüm dünya kadınlarının kutladığı uluslararası bir güne dönüştüren mücadele sürecidir.

Kadın erkek eşitliğinin tam anlamıyla sağlanması; kadınların iyi eğitim almaları, daha fazla iş alanında var olmaları ve daha iyi ücret kazanmaları durumunda mümkün olabilecektir.

Türkiye`de kadınlar için uygun görülen meslekler sınırlıdır. Bu konuda yapılan araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlik, hemşirelik ve çeşitli kamu ve özel kuruluşlarda memurluk gibi kadının evine ve ailesine daha fazla vakit ayırabileceği meslekler kadın için daha uygun görülmektedir.

Kadın nüfusun istihdam artışı, erkek istihdam artışının üçte biri kadardır. Kadınların iş hayatında düşük oranda istihdam olanağı bulması kadın emeğine bakış açısındaki olumsuzluklardan kaynaklanmaktadır. Geleneksel yapıdan ve toplumsal değer yargılarından kaynaklanan nedenlerle kadının görevleri aile içi işlerle çerçeveslendirilmektedir. Kadın annedir- evinin kadınıdır ve üstlenebileceği görevler ev işleri ve aneliktir. Oysaki kadınların iş dünyasında güçlenmesi ülke refahını artıran en önemli faktörlerden biridir. Kadının işgücüne katılımının düşük olmasının başlıca nedenleri; kadınların kayıt dışı ve sigortasız çalıştırılması, erkeklere oranla zor koşullarda çalıştırılarak düşük ücret verilmesi, çocuk bakımı hizmetlerinin yetersizliği ve kreş açılmamasıdır.

Türkiye`de doğumdan sonra kadınların yarısından fazlası ya işini bırakmakta ya da çalışmaya ara vermektedir.

Kadın erkek arasında fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi için çalışma yaşamı ile ilgili gerekli yasal düzenlemelerin yapılması, yasaların uygulanmasında gerekli özenin gösterilerek uygulama sorunlarının acilen çözülmesi, toplumsal yaşamın her alanına (evde-okulda-işte) eşitliğe aykırı süregelen kalıplaşmış geleneksel-toplumsal düşünce ve davranış biçimlerinin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Eşitlik ilkesi Anayasa'nın 10. ve 55. maddelerinde de ifade edilmiş, 10. maddede "herkes, dil, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir". 55. maddenin kenar başlığı "Ücrette Adalet Sağlanması" şeklindedir. Cinsiyete dayanan ayrımcılık yapılamayacağı hususu Anayasa'da özel olarak belirlenmiştir.

Çalışma hayatında işçilere çocuk bakım hizmetlerinde yardımcı olmak amacı ile yaşları ve medeni halleri ne olursa olsun, 150 den çok kadın işçi çalıştırılan işyerlerinde, 0-6 yaşındaki çocukların bırakılması ve

bakılması, emziren işçilerin çocuklarını emzirmeleri için işveren tarafından, çalışma yerlerinden ayrı ve işyerine yakın bir kreş (yurt) açılması zorunludur. Kreş ve oda açılması için gereken sayının kadın işçilerin sayısı oranında olması kadın işçi sayısını bu rakamın altında tutulması gibi bir sakıncalı duruma sebep olmaktadır. Kreş açılırken erkek işçi sayısı da göz önünde bulundurulmalıdır. Bu düzenleme eşitlik kuralına aykırıdır.

Erkekler kadınlara oranla daha fazla ücret almaktadır. Çalışma ortamlarında uygulanması gereken “Eşit işe eşit ücret” ilkesine kadınlar için de ivedilikle etkinlik kazandırılmalıdır.

Cinsel taciz özellikle kadınların karşılaştığı önemli bir sorundur. Yaptırıma bağlamak önemli olmasına rağmen, öncelikli olan işverenlere işyerinde cinsel tacizi önleyici önlemler alma ve mekanizmalar oluşturma yükümlülüğü getirilmesidir. Ayrıca işverenlere, her işyerine giren işçi veya işçilere işyerinde cinsel taciz konusunda eğitim verme yükümlülüğü getirilmelidir.

Hem kadın hem erkeği eşit olarak olumsuz etkileyen ağır ve tehlikeli işlerdeki çalıştırma yasakları kaldırılmalıdır. Bu tür işlerde iş sağlığı ve güvenliği önlemleri artırılarak hem kadın hem erkek işçiler korunmalıdır. Bu tür işlerde çalışıp çalışmayacağına, sağlığı söz konusu işi yapmaya elverişli olan kadınlar kendileri karar vermelidir, yasa koyucu değil. Aksi durum ayrımcılık oluşturur ve eşitlik ilkesini ihlal eder.

Sigortasız çalıştırılan kadın sayısı erkeklere kıyasla daha yüksektir. Bunun engellenmesi için önerilebilecek yollardan biri, işverenleri kadınları sigortalı çalıştırmaya teşvik edici önlemler almaktır. Çeşitli sektörlerde kadınlara yönelik vergi ve sigorta prim indirimleri işverenleri hem kadın çalıştırmaya hem de sigortalı olarak çalıştırmaya teşvik edecektir. Vergi ve sigorta indirimlerinin özellikle genç kadın işsizler ile çocuk sahibi olması nedeniyle işten ayrılan kadınları kapsayacak biçimde uygulanması, işgücüne katılım oranını artırabilecektir.

Kadın temsili konusunda bütün alanlarda (siyaset, bürokrasi, STK vb.) kadınların hakları korunarak adaletili olunmalı, kadın temsili artıracak bir takım tedbirler alınarak ve kadınlar bu alanlarda desteklenmelidir. Özellikle KDK başta olmak üzere hak ve adalet temelli kurum, kurul, komisyon gibi yapılarda üye atamalarında, gençlerin ve kadınların temsili eşit oranda artırılmalıdır. Bu kurum, kurul ve komisyonlar emekli bürokratların, siyasetçilerin değerlendirildiği yerler olmaktan çıkartılıp çözüm üreten proaktif yapılar haline dönüştürülmelidir.

Kadın ve Medya

Medya’da kadına yönelik haberler yapılırken istismara fırsat verilmemelidir. Medya, kadın cinayetleri, kadına yönelik şiddet başta olmak üzere kadınlarla ilgili haberleri verirken merkezinde insan hayatı ve onurunu barındıran bir bilinçle hareket etmeli, istismar ve sömürden uzak bir dil kullanmalıdır. İnsan bedeninin mahremiyetine dikkat etmeli insan onuru ve haysiyeti üzerinde yeni mağduriyetler oluşturmamalıdır. Şiddetsiz bir dünya ancak kadın eli ile doğacaktır. Şiddetsiz bir dünya tasavvur edecek ilk ve en önemli varlık kadındır. Çünkü kadının yaratılışında kabalık, şiddet, nefret yer almamakta; iyilik, güzellik, sabır, metanet, yumuşaklık, iyi huyluluk gibi melekeler bulunmaktadır. Dünyayı kan, kin, gözyaşı,

aha boğmayanlar her zaman kadınlar olmuştur. Kapitalist sistem, aile ve topluma en iyi ve en kestirme şekilde kadın üzerinden ulaşarak arzu ettiği bozulma ve değersizleştirmeyi gerçekleştirmektedir. Kadın sömürsünün yapıldığı alanlardan biride medyadır. Yazılı ve görsel medyada kadın bedeninin ucuz reklam malzemesi olarak kullanılmasına, tüketim kültürünün kadın üzerinden körüklenmesine karşıyız. Kadınlar, sürekli değişen ürünlerin müşterisi olmaktan çarçabuk kurtulmalı, düşünsel planda varlığını daha fazla göstermesinin önündeki engeller kaldırılmalıdır.

Kadın ve Şiddet

Kadına yönelik şiddet tüm dünyada insanlık suçu olarak kabul edildiğinin altını çizen Öçal, “Ülkemizde de toplumsal bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir. Şiddet toplumun tamamını etkilemektedir. Şiddetin önlenmesi için öncelikle eğitim programımızı, şiddetin her türüne karşı duracak şekilde değerlerimize uygun olarak yeniden yapılandırmalı; bireysel olarak üstümüze düşenin yapılması ile beraber sosyal sorumluluk bilinci içinde hareket etmeli ve kurumsal anlamda da önleyici tüm tedbirleri almalıyız. Son yıllarda şiddete uğrayan kadına yönelik alınan tedbirler ve yasal düzenlemeler aile yapımıza uygun olmaması sebebiyle kadını korumaya yetmemekte. Kadının içinde bulunduğu durum hastalıklı bir toplum oluşmasını körüklemektedir.

Habil ve Kabil ile başlayan savaşta her geçen gün kin, kan, öfke gözyaşı arttı. Bu savaşların mağdurları her zaman kadın ve çocuklar oldu. Savaşlar, içinde bulunduğumuz coğrafyanın ayrılmaz bir parçası haline geldi. Okyanus ötesinden ya da kutuplardan gelip orta doğuyu savaş alanına çeviren dünya vahşileri ve işgalcilerinin bu fiiline ‘dur’ diyecek biz kadınlarız. Savaşı bir günün geçmediği günümüzde savaşı olağan karşılar hale geldik. Suriye ‘de, Mısır’da, Filistin’de, Doğu Türkistan’da, Myanmar’da, Irak’ta, Bosna Hersek’te yaşanan aynı istenmeyen manzaralar. Ne yazık ki; insan hakları savunucusu olduğunu iddia eden Avrupa ülkeleri ve BM, söz konusu Müslümanlar olduğu zaman bu insanlık dışı duruma her zaman ki gibi sessiz kalmakta üzerine düşeni yapmamaktadır.

Ülkemiz de mülteci-ilticacı kavramları ile adlandırdığımız çok sayıda sığınmacı bulunmaktadır. Oysaki bizim inancımızda bu kardeşlerimiz muhacirdir, hicret etmiştir. Geçmişten gelen misyonumuzla bu kardeşlerimize sahip çıkmalı muhacir kadın olma kavramı konusunda farkındalık oluşturmalıyız.

YENİ İŞ OLANAKLARI OLUŞTURULMALI

“Kadın ile yoksulluk kavramları birlikte anılmaktadır. Kadınların yoksulluk riski altında olduğu kesindir. Düşük ücretle çalışan bakıcılar, yalnız ebeveynler gibi örneklerde çoğunluğu kadınlar teşkil etmektedir. Gıda, konut, istihdam, eğitim ve sağlık hizmetleri gibi başlıca gereksinimlere erişimde kadınlar, toplumun diğer kesimlerine kıyasla daha olumsuz koşullara sahiptir. Kadınları yoksulluktan kurtarmanın en etkili yolu, yeni iş olanakları oluşturmaktır. Aşırı yoksulluk içinde yaşayan kadınlara özel bir özen gösterilmelidir. Sosyo-ekonomik politikalara kadın-erkek bakışı daha çok dâhil edilmeli, kadınların gelir arttırıcı işlere erişimleri kolaylaştırılmalı, medeni ve politik haklarını tam olarak kullanmalarına olanak sağlanmalıdır.

Medeniyet değerlerimizin sağlıklı inşasında, kadınlar toplumsal ve kamusal alanda varlık göstermelidir. Kadınların doğal rolleri, karar mekanizmalarında görev alırken önünü kesmemelidir. Kadınlar aile içine sıkıştırılarak toplumla buluşmaktan alı konmamalı, kuşatıcılığında şefkat elinden toplum mahrum bırakılmamalıdır. Bu konuda kadınları, ayakta sağlam durabilmesi, aile ve iş hayatı arasında parçalanmış görevlerini eksiksiz yerine getirebilmesi için uygun çalışma ve yaşam şartları oluşturulmalı, bu konuda kadınlar teşvik edilmeli ve desteklenmelidir.

Kadın ve Eğitim

Artık Türkiye, eğitimde cinsiyet ve bölgesel farklılıklar gibi ilerlemesini yavaşlatan sorunları arkasında bırakarak, geleceğe doğru kadınıyla erkeğiyle emin adımlarla yürümelidir. Kız çocuklarımızın genel orta-öğretim ve mesleki teknik öğretim seviyesinde de yüzde 100 okullaşmasının sağlanması gerekmektedir.

2015-2016 eğitim öğretim yılında resmi okullarda eğitim gören 14 milyon 540 bin 339 öğrenciden 7 milyon 100 bin 641'i (yüzde 48,8) kız, 7 milyon 439 bin 698'i (yüzde 51,2) erkeklerden oluşuyor.

Özel okullarda eğitim gören 1 milyon 174 bin 409 öğrencinin 551 bin 100'ü (yüzde 46,9) kız, 623 bin 309'u (yüzde 53,1) erkek, açık öğretimde ise öğrencilerin 877 bin 620'i (yüzde 46,8) kız, 996 bin 590'ı (yüzde 53,2) ise erkeklerden oluşuyor.

Kız-erkek okullaşma oranlarındaki makassonyıllardakı kızların lehine iyice daralmıştır. Bu durum eğitim sistemindeki 4+4+4 uygulamasının bir sonucu olup paradaki makasın tamamen kapanması hedeflenmektedir. Bölgesel olarak kız çocuklarının ortaöğretime erişimleri konusunda şartlı nakit transferinin artırılarak devamı, ücretsiz taşıma, kız öğrenci pansiyonlarının kapasite ve sayılarının artırılması, aile eğitimi gibi sayısız çalışmayla bu alan desteklenmelidir. Özellikle son yıllarda kız teknik ve meslek liselerine kayıt yaptıran öğrenci sayısındaki artışların, kız çocuklarının eğitimi ve meslek edinmelerinin önemi konusunda bilinç oluşumu dikkate değerdir.

Başta kız çocuklarımız olmak üzere tüm çocuklarımızı çağın gerektirdiği her türlü bilgi, donanım ve beceriyle zenginleştirmek yolunda yoğunlaşılmalıdır. Bugün artık eğitime erişimden çok devamlılığın sağlanmasının önemli sorunlardan biri olduğunu bilinmektedir. Gerek Bakanlık gerekse sivil toplum kuruluşları farklı stratejiler ve yaklaşımlarla bu sorunun üzerine gitmelidir.

Kızların ortaöğretime kayıt oranı yüzde 50 ye yaklaşırken özellikle kızların eğitim gördüğü meslek liselerinde ekipman altyapıları yetersiz olan iller pilot olarak seçilmeli, okuldan ayrılma ve okula gitmeme nedenleri araştırılmalı ve tedbirler alınmalıdır.

Yine ayrı bir problem olarak gözükme de, neredeyse zorunlulukmuş gibi liselerde uygulanan "karma eğitim modeli"nden vazgeçilmelidir. Birçok aile için tercih sebebi olan imam hatiplerin kaliteleri artırılmalıdır, eğitim programları dinin temel kaynaklarına inilerek hazırlanmalıdır. Yükseköğretimde ise,

devlet, özel ve vakıf üniversitelerinin sayıları ve kapasiteleri artırılarak, kız çocukları için kredi, burs, barınma konusunda pozitif ayrımcılık yapılarak kolaylıklar sağlanmalıdır.

Bunları ana başlıklarıyla sıralayacak olursak; kız çocuklarının okullaşma oranının düşük olduğu yörelerde okullaşma oranını artırmaya yönelik yerel yönetimlerle birlikte mikro politikalar üretilmelidir. Kırsal alanda kız çocukları için rol model olan kadın eğitimcilerin sayısının artırılmasına yönelik teşvik edici çalışmalar yapılmalıdır. Temel eğitime çocuklarını göndermeyen aileler ile okulu terk etme riski taşıyan kız çocuklarının belirlenmesi, izlenmesi ve çözüm üretilmesi gereklidir.

Karma eğitim mecburiyetinden biran önce vazgeçilmeli, kız okulları açılarak bunlar teşvik edilmelidir. Mesleki eğitime önem verilerek, kız çocuklarının okullaşma oranlarını artırmak için toplumsal bilincin geliştirilmesinde medya, STK'lar, üniversiteler ve yerel yönetimler üzerlerine düşen sorumluluğu yerine getirmelidir.

Kadın ve genç kızlarımızın meslek edinmelerine katkı sağlayacak eğitim programları hazırlanarak meslek okullarının açılması, var olanların iyileştirilerek kapasitelerinin artırılması gereklidir. Mesleki eğitim ve kurs gören kadın ve genç kızlarımızın gördükleri eğitimin pratiğini yapabilecekleri işyerleri ve kurumlara teşvik uygulamaları yapılarak desteklenmelidirler. Din, kadın ve genç kızlarımızın eğitiminin önündeki bir engelmiş gibi algılanmaktadır. Bu yanlış algı dinden değil, dinin yanlış yorumlanmasından kaynaklanmaktadır. Din eğitimi, dinin temel kaynaklarına uygun bir şekilde yeniden düzenlenmelidir. Kız çocuklarımıza uygun yurt ve barınma imkânları iyileştirilmelidir.

Eğitim ve öğretimin her kademesinde çalışan bütün personele, öğrencilere temel insani ve toplumsal değerleri içeren eğitim paketleri hazırlanıp eğitimi verilerek farkındalık kazandırılmalıdır.

Kız çocuklarının okullaşmasının sağlanması ve terklerin önlenmesi için bir veri tabanı oluşturulmalı; eğitimin her kademesinde fiziki kapasite, okul binası, pansiyonlar, yurtlar artırılmalı ve iyileştirilmeler yapılmalıdır. Kadın okur-yazarlığı konusundaki mevcut hedeflere ulaşamamasının nedenlerinin analizi yapılarak, alternatif eğitim modelleri geliştirilmeli ve uygulanması sağlanmalıdır. Bir okuma-yazma kursunu bitirmiş kadınların işlevsel okur-yazarlığı artırılmalı ve okur-yazar olmayan kadınların tespiti yapılarak bir veri tabanı oluşturulmalıdır. Eğitim ile ilgili bütün sorunları sadece devletin geliştirdiği stratejilerle ve uygulamalarla çözmek mümkün değildir. Sivil toplum kuruluşlarının ve bireysel olarak herkesin bu sorunu çözmeye elini taşın altına koyması gerektiği ortadadır.

Sayın Dr. Nuran H. Belet

Sayın Prof. Dr. Gonca Bayraktar Durgun

KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN ÖNLENMESİNDE KADIN KONUK/SIĞINMA EVLERİNİN¹ ROLÜ VE ETKİNLİĞİ*

Gün geçtikçe hızla artan kadına şiddet olgusu, farklı disiplinler açısından incelenerek nedenleri ve çözüm yolları üzerinde durulması gereken bir konu haline gelmiştir. Kadına şiddetin nedenleri arasında -psiko-sosyal ve ekonomik birtakım nedenler ileri sürülmekle birlikte en temel nedenin kadına bakış olduğu söylenebilir. Bu bağlamda şiddet olgusuna yönelik önleyici ve koruyucu mekanizmalar yanında destekleyici kurum ve mekanizmalar, farkındalık faaliyetleri daha da önemli olmaktadır.

1. KADINLARA YÖNELİK ŞİDETTİN ÖNLENMESİNE YÖNELİK HİZMETLER VE KADIN KONUK/SIĞINMA EVLERİ

1.1. Şiddet Nedenleri ve Sonuçları

Genel anlamıyla şiddet; sahip olunan güç ve kudretin, yaralanma veya kayıpla sonlanan veya sonlanma olasılığı yüksek biçimde bir başka insana, kendine, bir gruba veya bir topluma karşın tehdit yoluyla veya doğrudan uygulanmasıdır. Şiddet psiko-biyolojik faktörler ile dış çevre arasındaki etkileşimin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Kadına yönelik şiddetin belirgin özelliği, hem özel alanda hem de kamusal alanda yaşanabilir olmasıdır. Özel alan ile aile ve yakınlarından maruz kalınan olurken, kamusal alandan kastedilen ise sokak, okul, işyeri gibi ev dışı alan olmaktadır. Kadına yönelik şiddet dört farklı şekilde özetlenebilir: 1. fiziksel, cinsel, psikolojik ya da ekonomik olabilir; 2. özel veya kamusal alanda olabilir; 3. cinsiyete dayalıdır; 4. yaygın ve sistematik olarak uygulanabilmekte olup, dil, din coğrafya ve sınıf ve ırk farkı gözetmemektedir. Sonuç olarak şiddetin en belirgin özelliği, kadınlar için birincil can güvenliği tehlikesinin olmasıdır.

Kadına yönelik şiddetin nedenlerinde ortak unsur: Toplumsal Cinsiyet Rollerinin ve Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğidir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği temelli kadına yönelik şiddet; yerel, bölgesel, ulusal ve konjonktürel farklılıklar göstermekle birlikte, başta kadının temel bireysel hak ve özgürlüklerinin ihlali üzere bir dizi sosyal probleme kaynaklık eden evrensel bir olgudur. Kadına yönelik şiddet olgusunun yol açtığı sorunlara ilişkin farkındalığın artmasıyla birlikte toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik çalışmalar da hız kazanmıştır.

Türkiye’de de, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlandığı ölçüde, toplumsal cinsiyet eşitsizliği temelli sosyal problemlerin de ortadan kalkacağı öngörüsünden hareketle, kadına yönelik şiddetin önlenmesi için çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmekte ve politikalar hayata geçirilmektedir. Bu çerçevede, “Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi (CEDAW)” ve “Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi), toplumsal cinsiyet eşitliğinin

1 Konukevleri ve sığınma evleri aynı tanımlama için kullanılan kavramlar olup, çalışmanın bütününde konuk/sığınma evleri ve konuk/sığınma evi sonrası kadınlara destek mekanizmaları kapsamında konu ele alınmaktadır.

sağlanması nihai hedefi doğrultusunda hazırlanan ve Türkiye'nin de imzalamış olduğu uluslararası sözleşmelerden ikisidir.

1.2. Şiddetin Önlenmesi Amaçlı Kadın Yönelik Hizmetler

CEDAW ve İstanbul Sözleşmesine dayandırılarak şiddetin önlenmesi ve buna maruz kalan kadınların gerek önleyici gerekse koruyucu hizmetlerden yararlanması amacıyla ulusal yasalarda da bazı değişiklikler yapılmıştır. Örneğin 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun yürürlükten kaldırılarak yerine İstanbul Sözleşmesi'ne uygun şekilde düzenlenen 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun yürürlüğe konmuştur. 6284 Sayılı Kanun'un ilgili hükümleri uyarınca kurulan şiddet önleme ve izleme merkezleri (ŞÖNİM) ile şiddet gören kadınların, maruz kaldıkları şiddet ortamından uzaklaşarak sığınma evlerinde barınmalarının sağlanması daha sistemli bir hale getirilmesi için adım atılmıştır. Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında, İstanbul Sözleşmesi'nin temel hedeflerinden biri olan kadının şiddetten korunması hedefinin ŞÖNİM ler ve konuk/sığınma evleri üzerinden daha etkili bir şekilde gerçekleşmesi için iyileştirmelere ihtiyaç vardır.

Mevzuat düzenlemeleri ile şiddet gören kadına yönelik verilen hizmetlerde görelî, iyileştirmeler sağlanmakla birlikte, İstanbul Sözleşmesi'nin nihai hedefi olan toplumsal cinsiyet eşitsizliği temelli kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması için sürdürülebilir, çözüm odaklı ve nitelikli çalışmalara ihtiyaç olduğu bir gerçektir. Özellikle kadına yönelik şiddetle mücadelede karşılaşılan sorunların kalıcı ve çözülemez boyutlara ulaşmadan önce tespit edilmesi, soruna yönelik kalıcı çözüm üretilebilmesi için oldukça önemlidir.

Kadınlara yönelik hizmetler 6284 Sayılı, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun; 28532 Sayılı, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Uygulama Yönetmeliği; 28519 Sayılı, Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik bağlamında düzenlenmektedir.

2. KADIN KONUK/SIĞINMA EVLERİ VE SONRASI DESTEK MEKANİZMALARI, ZORLUKLAR VE FIRSATLAR

2.1. Kadın Konuk/Sığınma evleri ve Destek Mekanizmaları

Kadın Konuk/Sığınma evleri fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik istismara uğrayan kadınların, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözümlenmesi sırasında varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla geçici bir süre kalabilecekleri yatılı sosyal hizmet birimleridir. Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkındaki Yönetmelik doğrultusunda yardıma ihtiyaç duyan kadınlara ve çocuklarına destek hizmetleri düzenlenmiştir.

Bu bağlamda; fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik istismara/şiddete uğrayan; boşanma veya eşin ölüm nedeni ile ekonomik ve sosyal yoksunluk yaşayan; istenmeyen evliliklere zorlanan; evlilik dışı hamile kalan ya da çocuk sahibi olan ve bu nedenle ailesi tarafından kabul edilmeyen; önceden alkol veya uyuşturucu madde bağımlısı olup tedavi görmüş ve alışkanlıklarını terk eden, cezaevinden yeni çıkmış olup yardım ve desteğe ihtiyacı olan; çevre koşulları nedeniyle ekonomik ve sosyal yoksunluk içine düşmüş kadınların kabulü bu merkezlerce yapılmaktadır.

Kadın konuk/sığınma evlerinde kadınlara ve çocuklarına verilmesi gereken/verilen hizmetler şöyle belirlenmiştir:

- ◊ Kadının ihtiyacı doğrultusunda hangi kurum ve kuruluşlardan, ne şekilde destek alabileceği hakkında bilgilendirilme; kurum ve kuruluşlarda karşılaştığı sorunların çözümünde destek olma;
- ◊ Kadının ihtiyacına yönelik psikolojik ve sosyal destek hizmeti ya da ilgili kuruluşlara yönlendirme suretiyle destek sağlama;
- ◊ Kadınların yasal hakları konusunda bilgilendirilmesi, gerekli durumlarda hukuki destek için Baroların ilgili birimlerine yönlendirilmesi;
- ◊ Sağlık sorunu olan kadın ve beraberindeki çocuklar ilgili sağlık kuruluşlarına yönlendirme.
- ◊ Kadınlara ilgili yönetmelik kapsamında, hakkında düzenlenen sosyal inceleme raporuna dayandırılarak her ay kaldığı gün üzerinden harçlık verilmesi veya gerekli hallerde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından da nakdi yardım sağlanması
- ◊ Kadınların iş ve meslek edinmelerini kolaylaştıracak eğitim çalışmalarına, iş ve meslek kurslarına, işverenlere yönlendirilmesi
- ◊ Kadının beraberindeki çocuklarının kuruluşa uyum sürecini kolaylaştırıcı çalışmalar yapılması;
- ◊ Kadınların beraberindeki çocukların gelişim düzeylerinin saptanarak gelişimlerinin izlenmesi, sağlıklı gelişim ve eğitimleri için gerekli mesleki çalışmalar ve yönlendirmelerin yapılması;
- ◊ Çocukların eğitimlerine devam etmesinin sağlanması, sosyal kültürel etkinliklerden yararlandırılması.

2.2. Kadın Konuk/Sığınma evi Hizmetleri Kapsamında Fırsatlar ve Zorluklar

Kadına yönelik şiddetle mücadelede karşılaşılan sorunların kalıcı ve çözülemez boyutlara ulaşmadan önce tespit edilmesi, soruna yönelik kalıcı çözüm üretilebilmesi için oldukça önemlidir, Kadına yönelik şiddetle mücadelede önemli bir rol oynayan kadın sığınmaevlerinin hem mevcut durumunu ve sorunlarını saptamak ve çözümler üretebilmek hem de şiddet gören kadınların sığınmaevi sonrası ne tür destek mekanizmalarına ihtiyaç duyduklarını daha da önemli olmaktadır. Mevcut mekanizmaların daha etkinleşmesi, iyi örnek uygulamaların sayısının artırılması, gerekse toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık yaratılması bağlamında önemli bir unsur olmaktadır. Bu amaçla konunun detaylı ele alındığı toplantılar ve ulusal eylem planları hazırlanarak fırsatlar ve zorluklar üzerinde daha dikkatli durulması gerekmektedir². Kadın konuk/sığınma evi ve sonrası destek mekanizmaları bağlamında en önemli unsur bu mekanizmaların oluşturulmasında rol oynayan paydaşların ve bunların sorumluluklarının belirlenmesidir. Genelde yerel yönetimlerde kadın hizmetlerinin sığınma evleri ve destek merkezleri olarak, özelde ise kadın sı-

2 Bu bağlamda, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ankara İl Eylem Planı (2017-2020) kapsamında, Gazi Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Ankara Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ve Türkiye Belediyeler Birliği'nin işbirliğinde "Kadın Konukevi ve Sonrası Destek Mekanizmaları Çalıştayı" 11-12 Mayıs 2017 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

ğınmaevi hizmetleri konusunda bilgi ve deneyim paylaşımında bulunması hizmet tanımlarının standartlaşması, sığınmaevlerinin ihtisaslaşması ve konukevi sonrası destek mekanizmalarının ilgili taraflar ve bütüncül politikalar ile desteklenmesine imkan verecektir.

Kadın konuk/sığınma evlerinin mevcut olanaklarının yarattığı fırsatlar ve önündeki zorluklar olarak yerel yönetimlerin bu kapsamda tanımlı, ihtisaslaşmaya yardımcı olacak, yerel yönetimlerde standart uygulanma imkanı bulacak Yerel Yönetimlerde Kadın Hizmet Modeli geliştirmeleri acilen gerekmektedir. Ayrıca, konukevi sonrası destek mekanizmalarının geliştirilerek, bunların kapsamlı yönetmelik ve mevzuatlarla desteklenmesi elzemdir.

Bu bağlamda, kadın konuk/sığınma evi hizmetleri kapsamında fırsatlar ve zorlukları aşağıdaki ana başlıklarla özetleyebiliriz³:

1. Kadın konuk/ sığınma evlerinin mevcut durumda tespit edilen eksikliklerinin giderilmesi ve sığınmaevi sonrası destek mekanizmalarının geliştirilmesine ilişkin standart bir hizmet modelinin oluşturulması, paydaşlarla paylaşarak geniş uygulama alanı bulmasına fırsat tanınması gerekmektedir.
2. Tüm belediyelerin “Kadın Hizmet Birimleri” bulunmalıdır. Çalışanlarının toplumsal cinsiyet duyarlılıkları olmakla birlikte, şiddet mağduru kadınlara yaklaşım konusunda uygun eğitimleri almadıkları görülmektedir. Ayrıca belediyeler daha çok şiddete uğramış kadınlara yönelik hizmet sunmakta olup, şiddetin önlenmesine yönelik faaliyetleri genelde yoktur. Belediyelerin çoğunluğunda konukevleri bulunmamakta ve belediyelerin bu konuda ortak uygulayabilecekleri yönergeleri veya yönetmelikleri de bulunmamaktadır. Yerel yönetimlerin bütçelerinde bu konuya özel kaynak tahsis edilmesinin gerekliliği ve finansal denetimlerin yapılmasının gerekliliği görülmektedir. Engellilere yönelik hizmetlerin genellikle yetersizdir. Bazı kadın konukevlerinin mevcut fiziki koşulları engellilere uygun değildir. Belediyelerde “eşitlik biriminin” olması gereklidir. Özellikle şiddet önleyici faaliyetlere ağırlık verilmesi gerekmektedir. Sektörler ve disiplinler arası işbirliği sağlanmalıdır.
3. Kadın konuk/sığınma evlerinde meslek elemanı eksikliği, uzman olmayan kişilerin çalıştırılması ve hizmet kapsamının bazı durumlarda ne olacağıyla ilgili mevzuat yetersizlikleri özel durumlarda önemli bir sorun olmaktadır. Örneğin, sokakta kalan kadın şiddete açık hedef olarak tehlike altındadır. Ancak ŞÖNİM’in görev tanımında bulunmadığından bu tür kadınlar birimlere kabul edilmemektedir. Özellikle, hizmet alanlar arasında güvensizliğe neden olmaktadır. Çalışanların alt yapısı, sosyal çalışmacı veya psikolog gibi, çalışacağı alana uygun olmalıdır. Ayrıca çalışanların özlük hakları ile ilgili sorunları dikkate alınarak çözümlenmelidir. Kadın konuk/sığınma evlerinin 7/24 açık olması zorunlu olması nedeniyle gece vardiyasının deği-

3 Burada belirtilen konu başlıkları **Kadın Konukevi ve Sonrası Destek Mekanizmaları Çalıştayı, 11-12 Mayıs 2017, Ankara** kapsamında; yerel yönetim temsilcileri, kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri, sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, akademisyenler ve hukukçular tarafından detaylı tartışılarak, çalıştay sonuç bildirisi ve raporunda ayrıntılı olarak yer almıştır.

şimi ve geç vakitte kadın personelin evine güvenli ulaşması konusunda sorunların çözülmesi gereklidir. Dolayısıyla, kadın konuk/sığınma evlerinde “Hizmet Birimlerinin Güçlendirilmesi” gerekmektedir.

4. Kadın Da(ya)nışma Merkezleri ve konuk/sığınma evlerinde sadece toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısına sahip personelin çalışması ve konuk/sığınma evlerinin danışan (mağdur) odaklı çalışması şarttır. Eğitim verilirken, toplumsal cinsiyet eşitliği, şiddet, şiddetsiz iletişim başta olmak üzere konuk/sığınma evleri ve danışma merkezleriyle ilgili her türlü bilgi ve eğitimi içermesi, toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısına göre verilmesi ve takip edilmesi gereklidir. Merkezlerde ve konuk/sığınma evlerinde şiddet gören kadınlar kuruma ilk geldiklerinde önce güvenlik görevlisiyle muhatap olduklarından, bu gruba da mutlaka gerekli eğitim verilmelidir
5. Konuk/sığınma evlerinin adreslerinin gizli, ancak kendilerinin kolay ulaşılabilen yerlerde olması gerekir. Eskiden şehir dışında, ıssız yerlerde yapılırken günümüzde özellikle öğrencilerin yaşadığı nüfus sirkülasyonunun yüksek olduğu bölgelerde bulunmaktadır. Amaç çevreden fark edilmemeleridir. Konuk/sığınma evlerinin kesinlikle kampüs içerisinde olmaması fikri benimsenmelidir.
6. Konuk/sığınma evleri koğuş sisteminde değil (belki sadece ilk adımda, güvenlik risk değerlendirilmesi yapılmadan önceki dönemde koğuş tipi sığınakta kalabilirler) bağımsız ev şeklinde olmalıdır. Çocuklarıyla beraber olan kadınlara kendilerine ait ev verilmeli, çocuksuz kadınlar ise 2-3 kadın bir evi paylaşacak şekilde bağımsız evlerde kalmalıdır. Koğuş sistemine göre yapılmış konuk/sığınma evlerinde ise her odanın kendine ait banyo ve tuvaletinin olması gereklidir.
7. **Hizmet modelinin ihtisaslaşması gerekmekte olup, bunun avantajları ve dezavantajları dikkate alınarak hazırlanması ve uygulanması gerekmektedir.** İhtisaslaşma, beraberinde ayrımcılığı da getirebildiği için izole eden ve ayrıştıran bir sistemden çok, katı olmayan, herkesi kapsayıcı bir ihtisaslaşma modeli uygulanması önemlidir. Bu bağlamda barınma, sığınma ihtiyacı ile ağır psiko-sosyal engelli kadınlar için ayrı konuk/sığınma evlerinin hayata geçirilmesi işlevsel görülmektedir. Ağır psiko-sosyal engelli kadınlar için Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nin 12. ve 189. Maddeleri kapsamında, destekleyici çözüm mekanizmalarının oluşturulması gerekmektedir. Farklı ihtiyaç gruplarına hizmet sunumunda, yeterli personel ve fiziksel donanım olmadığında, bu süreç zorlaşmaktadır. Bu nedenle, sahada uygulama için gerekli önlemler alınmalı ve gerekli donanım sağlanmalıdır. Bu kapsamda ASBP, Sağlık Bakanlığı (özellikle Toplum Sağlığı Merkezleri) ve üniversitelerin tıp fakülteleri harekete geçirilebilir. Diğer bir bakış açısı ile, can güvenliği riski olanlar ile barınma talebi ile gelenlerin farklı kuruluşlarda kalmalarına yönelik bir planlama yapılmasının yarar sağlayabilir. Bu ayrıştırma, konuk/sığınma evlerinin yerlerinin gizliliğinin sağlanması açısından da önemlidir. Güvenlik durumuna göre bir derecelendirme yapılması, kırmızı alarm sığınma evlerinin hizmete açılması, bu kuruluşlarda çalışacak meslek elemanlarının da bu doğrultuda uzmanlaşmasının

sağlanması, hizmet sunanların ve hizmet alanların güvenliğinin sağlanması açısından olumlu etkiler sağlayabilir. Danışma merkezlerinin ve konuk/sığınma evlerinin kapasiteleri aşılmamalı, özellikle konuk/sığınma evinde kalan kadınlara sunulan hem fiziki alt yapı hem de personel yetersizliğine neden olunmamalıdır.

8. Konuk/sığınma evi sonrası destek mekanizmalarının mutlaka kurulması, var olanların güçlendirilmesi gerekmektedir. Şiddet gördüğü için konuk/sığınma evine gelen ve konuk/sığınma evinde bir süre kaldıktan sonra günlük yaşamına geri dönen kadınlardan bazılarının yeni bir şiddet sarmalına girerek tekrar konuk/sığınma evine döndükleri görülmektedir. Kadınların hizmet almadan ön kabul birimlerinden veya konuk/sığınma evinden ayrılmaları, ancak yeniden konuk/sığınma evine geri dönmek zorunda kalmaları, içinde buldukları ruh hali dolayısıyla, kırılğan yapılarını daha da pekiştirebilecek sonuçlara yol açabilmektir. Şiddet gören kadınlar ile barınma amaçlı gelen kadınların fiziki mekânlarının ayrıştırılması önemli olup, şiddet gören kadınların konuk/sığınma evi sonrasında yaşadıkları ekonomik temelli sorunlarının çözümüne yönelik tedbirlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda, ilk kabullerde meslek elemanı sayısının artırılması, meslek elemanlarının niteliğinin artırılması, konuk/sığınma evlerinin kapasitelerinin artırılması ve mülteci/sığınmacı/göçmen kadınlar için konuk/sığınma-evi ve sonrası hizmetlerin geliştirilmesi gerekmektedir.
9. Tüm kadın konuk/sığınma evlerinde kendi bünyesinde kreş biriminin/hizmetinin bulunmasının, bunların çalışma saatlerinin kadınların çalışma saatlerine göre gerekli durumlarda akşam 7'ye kadar uzatılabilmesi ve hafta sonu da kreş hizmeti verilebilecek düzenlemelerin getirilmesi gerek konuk/sığınma evinde bulunulan dönemde, gerekse sonrasında kadının destekleyerek güçlendirilmesi için önemli bir hizmet olmaktadır.
10. Kadın konuk/sığınma evinden ayrıldıktan sonra STANDART izleme mekanizması bulunmamaktadır. Takip-izleme ile ilgili ŞÖNİMLER nezdindeki uygulamanın gözden geçirilerek iyileştirilmesinin gerekliliği; özellikle avukatların müvekkillerine ulaşabilmesi, tam bilgilendirilmelerinin yapılabilmesi için mevcut hüküm kapsamında iyileştirme yapılmalıdır. Kadın konukevi personeli de bu konuda güçlendirilmelidir.

Sonuç olarak, kira ve diğer yardımların standardizasyonu, mesleki güçlendirmenin açık istihdam alanlarıyla bağlantılı olarak geliştirilmesi, **ŞÖNİMLERDE** tek kapı (emniyet, sağlık, MEB) hizmetinin sağlanması, mahkeme kararına rağmen 6284 Sayılı Kanun'da öngörülen koruma tedbirlerinin uygulanamaması, kadının sığınma evinden ayrılması ve SGK kapsamına alındıktan sonra yardımlarının kesilmesi, 3 yaş altı çocukların kreşten faydalanamaması, şiddet uygulayana dair tedavi tedbirinin uygulanmasında Sağlık Bakanlığı'nın zorlayıcı bir rol üstlenmelerinin gerekliliği ve çalışan meslek uzmanlarının/elemanlarına "Sığınma Sonrası Hayata Geçiş Eğitimleri" konusunda eğitim ve destek verilmesi vurgulanması gereken diğer hususlardır.

Radiye Sezer Katırcıoğlu
Şeref Malkoç
Celile Özlem Tunçak

Müzeyyen Unur
Pınar Hacibektaşoğlu
Elif Ezgi Sıvacıoğlu
Şeref Malkoç
Celile Özlem Tunçak

Zehra Aycan (soldaki)
Sultan Gündüz

Gönül Saray
Seref Malkoç
Gonca Bayraktar Durgun

Handan Karataş
Zeynep Alkış
Mevhibe Canan Arın
Gizem Yönel
Ozan Canyurt
Şeref Malkoç

Elif Ezgi Sivacıoğlu

Radiye Sezer Katircioğlu

Fatma Benli

Şenal Sarıhan

Candan Yüceer

İDAREYLE SORUNLARINIZI
DOSTANE
ÇÖZÜYORUZ

T.C.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

Kavaklıdere Mah. Nevzat Tandoğan Cad.
No: 4 Çankaya/ANKARA
Tel: (312) 465 22 00
Faks: (312) 465 22 65

   /TRombudsman

www.ombudsman.gov.tr

